

Bildungsreport Raport na temat kształcenia

Frankfurt (Oder) | Frankfurt nad Odrą 2021

Berufsorientierung und berufliche Bildung
am Internationalen Bildungsstandort
Frankfurt (Oder) – Słubice

Orientacja zawodowa i kształcenie zawodowe
w międzynarodowym miejscu kształcenia
Frankfurt nad Odrą – Słubice

Bildungsreport Raport na temat kształcenia

Frankfurt (Oder) | Frankfurt nad Odrą 2021

Berufsorientierung und berufliche Bildung
am Internationalen Bildungsstandort
Frankfurt (Oder) – Słubice

Orientacja zawodowa i kształcenie zawodowe
w międzynarodowym miejscu kształcenia
Frankfurt nad Odrą – Słubice

Bildungsreport Frankfurt (Oder) 2021. Berufsorientierung und berufliche Bildung am Internationalen Bildungsstandort Frankfurt (Oder) – Słubice

Raport na temat kształcenia Frankfurt nad Odrą 2021. Orientacja zawodowa i kształcenie zawodowe w międzynarodowym miejscu kształcenia Frankfurt nad Odrą – Słubice

Stadt Frankfurt (Oder) | Miasto Frankfurt nad Odrą

Dezernat IV | Wydział IV

Frankfurt-Słubicer Kooperationszentrum/Bildungsbüro | Słubicko-Frankfurckie Centrum Kooperacji/ Biuro ds. kształcenia

Bischofstr. 1a, 15230 Frankfurt (Oder)

Tel.: +49 335 606985-0

E-Mail: mail@frankfurt-slubice.eu

Verfasser | autorzy:

Natalia Majchrzak, Bildungsmonitoring, Frankfurt-Słubicer Kooperationszentrum

Dr. Marcin Krzymuski, Bildungsmanagement, Frankfurt-Słubicer Kooperationszentrum

Sören Bollmann, Leiter, Frankfurt-Słubicer Kooperationszentrum

Übersetzung | tłumaczenie:

Pro Lingua Grzegorz Załoga, Weronika Ciepiewska, Agnieszka Kryszczuk

Korrektur | korekta:

Dr. Magdalena Brzeskot, Marta Rusek, Natalia Majchrzak

unter Mitwirkung der Verantwortlichen in den Fachbereichen der Stadt Frankfurt (Oder), der Gemeinde Słubice, des Landkreises Słubice sowie zahlreichen Akteuren der Bildungslandschaft in Frankfurt (Oder) und Słubice | przy współpracy osób odpowiedzialnych w wydziałach miasta Frankfurt nad Odrą, Gminy Słubice, Starostwa Powiatowego w Słubicach, a także licznych podmiotów związanych z kształceniem we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach

Die Verfasser danken den im Bericht aufgeführten Institutionen und Einrichtungen für die Zurverfügungstellung der Fotos.

Autorzy dziękują wymienionym w raporcie instytucjom i podmiotom za udostępnienie zdjęć.

Layout | opracowanie graficzne: Piktogram Polska

Druck | druk: gedruckt in Polen | wydrukowano w Polsce

ISBN: 978-83-64707-36-0

Das Vorhaben „Doppelstadt des lebenslangen Lernens“ (FKZ 01JL1518) wird im Rahmen des Programms „Bildung integriert“ vom Bundesministerium für Bildung und Forschung und dem Europäischen Sozialfonds gefördert.

Europäische Union
Europäischer Fonds
für regionale Entwicklung

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony
Barrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen.

Das Projekt „Neue Herausforderungen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit der Europäischen Doppelstadt Frankfurt (Oder) und Słubice“ wird aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg – Polen 2014-2020, Klein-Projekte-Fonds der Euroregion PRO EUROPA VIADRINA, kofinanziert.

Inhaltsverzeichnis | Spis treści

Vorwort Przedmowa	5
I. Einleitung Wprowadzenie	7
II. Rahmenbedingungen Warunki ramowe	9
1. Demografische Entwicklung in der Doppelstadt Rozwój demograficzny w Dwieście	9
2. Arbeitsmarkt und Pendlerbewegungen Rynek pracy i dojazdy do pracy	17
3. Fachkräftebedarf Zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych	24
a. Branchenstruktur in der Doppelstadt Struktura branżowa w Dwieście	24
b. Fachkräftebedarf in Ostbrandenburg, insb. Frankfurt (Oder) Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w Brandenburgii Wschodniej, szczególnie we Frankfurcie nad Odrą	26
c. Fachkräftebedarf in Polen Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w Polsce	29
d. Auswirkung der Pandemie auf den Fachkräftebedarf Wpływ pandemii na zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników	32
III. Berufliche Bildung Kształcenie zawodowe	33
1. Allgemeines Informacje ogólne	33
a. Berufsbildungssystem Brandenburg System kształcenia zawodowego w Brandenburgii	33
b. Berufsbildungssystem in Polen System kształcenia zawodowego w Polsce	34
2. Schullandschaft in Frankfurt (Oder) und Słubice sowie Schulübergänge Krajobraz edukacyjny we Frankfurcie nad Odrą i w Słubicach oraz przejścia pomiędzy poziomami szkół	36
3. Berufliche Schulen Szkoły zawodowe	41
a. Frankfurt (Oder) Frankfurt nad Odrą	41
b. Słubice	43
4. Duale Berufsausbildung in Deutschland – Brandenburg – Frankfurt (Oder) Kształcenie zawodowe w systemie dualnym na terenie Niemiec, Brandenburgii i Frankfurcie nad Odrą	46
5. Tarifliche Ausbildungsvergütungen Taryfowe wynagrodzenia za okres nauki zawodu	51
a. Deutschland Niemcy	51
b. Polen Polska	52
IV. Hochschulbildung Szkolnictwo wyższe	54
V. Berufliche Weiterbildung Zawodowe kształcenie ustawiczne	59
1. Begriff der beruflichen Weiterbildung Pojęcie zawodowego kształcenia ustawicznego	59
2. Berufliche Weiterbildung in Frankfurt (Oder) Zawodowe kształcenie ustawiczne we Frankfurcie nad Odrą	59
a. Formale (schulische) Weiterbildung Formalne kształcenie ustawiczne (w systemie szkolnym)	59
b. Non-formale Weiterbildung in Frankfurt (Oder) Pozaformalne kształcenie ustawiczne we Frankfurcie nad Odrą	61
(1) Betriebliche Weiterbildung Kształcenie ustawiczne w zakładzie pracy	61
(2) Volkshochschule Frankfurt (Oder) (VHS) Uniwersytet Powszechny we Frankfurcie nad Odrą	62
(3) Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg (IHK) Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej	63
(4) Handwerkskammer Region Ostbrandenburg (HWK) Izba Rzemieśnicza we Frankfurcie nad Odrą	63
(5) Bundesagentur für Arbeit und Jobcenter Federalna Agencja Pracy i Jobcenter (Biuro pośrednictwa pracy)	64
c. Informelles Lernen Uczenie się nieformalne	64
d. Einrichtungen des Zweiten Bildungswegs (ZBW) in Frankfurt (Oder) Instytucje zajmujące się kształceniem osób dorosłych we Frankfurcie nad Odrą	65
3. Berufliche Weiterbildung im Landkreis Słubice Zawodowe kształcenie ustawiczne w powiecie słubickim	65
a. Formale Weiterbildung (schulisch) Formalne kształcenie ustawiczne (w systemie szkolnym)	65
b. Non-formale Weiterbildung (außerschulische) Pozaformalne kształcenie ustawiczne (pozaszkolne)	66
c. Informelles Lernen Uczenie się nieformalne	66
4. Schlüsselqualifikationen und Mehrsprachigkeit Kompetencje kluczowe i wielojęzyczność	67

VI. Berufliche Orientierung Orientacja zawodowa	68
1. Berufs- und Studienorientierung in Frankfurt (Oder) Orientacja zawodowa i edukacyjna we Frankfurcie nad Odrą	68
a. Maßnahmen der Berufs- und Studienorientierung Działania w zakresie orientacji zawodowej i edukacyjnej	69
b. Konzepte für die Berufs- und Studienorientierung (Beispiele) Koncepcje orientacji zawodowej i edukacyjnej (przykłady)	72
2. Berufsberatung in Polen Doradztwo zawodowe w Polsce	74
a. System der Berufsberatung in Polen System doradztwa zawodowego w Polsce	74
b. Konzepte der Berufsberatung an Słubicer Schulen (Beispiel) Koncepcje doradztwa zawodowego w słubickich szkołach (przykład)	75
c. Werdegang-Nachverfolgung Monitoring karier absolwentów	76
3. Grenzüberschreitende Potentiale Potencjał transgraniczny	76
4. Beispielhafte Projekte zur grenzüberschreitenden Berufsorientierung	
Przykładowe projekty transgranicznej orientacji zawodowej	83
VII. Schlussfolgerungen und Ausblick Wnioski i perspektywy	93
Danksagungen Podziękowania	95
Bildungsbiografien Biografie edukacyjne	96
Bartek Kaszkowiak	96
Małgorzata Pieniążek	97
Dawid Brzeskot	99
Marietta Grelka	100
Konrad Nülken	101
Enas Youssef	101
Erfahrungsberichte von den Schulen Sprawozdania ze szkół	103
Aurelia Wolny	103
Torsten Weyer	104
Abbildungsverzeichnis Spis wykresów i diagramów	105
Tabellenverzeichnis Spis tabel	106
Literaturverzeichnis Bibliografia	107
Anhänge Załączniki	108
Anhang 1: Einrichtungen, Projekte, Tools und Veranstaltungen zur beruflichen Orientierung in der Doppelstadt Załącznik 1: Podmioty, projekty, narzędzia i wydarzenia z zakresu orientacji zawodowej w Dwumieście	108
Anhang 2: Maßnahmen der beruflichen Orientierung und Berufsberatung im polnischen Bildungssystem Załącznik 2: Działania z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w polskim systemie edukacji	109
Anhang 3: Umfrage zur Zusammenarbeit im Bereich der beruflichen Orientierung Załącznik 3: Ankiety dotyczące współpracy w zakresie doradztwa zawodowego (szkoły podstawowe i średnie)	110 112

Vorwort

Sehr geehrte Damen und Herren,
liebe Akteur*innen unserer Bildungslandschaft,

mit dem Ersten Bildungsreport vom November 2018 haben wir unseren grenzüberschreitenden Bildungsstandort in allen Bildungsetappen von der frühkindlichen bis zur Erwachsenenbildung beschrieben und anhand der Ergebnisse Bedarfe und Ziele gerade in Hinblick auf die Stärkung der Nachbarsprache abgeleitet.

Auf diese Bedarfe haben wir inzwischen mit konkreten Maßnahmen reagiert: Wir befinden uns mitten in der Umsetzung eines Interreg V A-Projekts, in dem seit Schuljahresbeginn 2020/2021 über hundert neue Schüler*innen an vier Schulen in Frankfurt (Oder) und über vierhundert Schüler*innen in Słubice die Nachbarsprache lernen und an einem grenzüberschreitenden Austausch teilnehmen. Gleichzeitig baut das Brandenburgische Bildungsministerium das Polnisch-Angebot an zwei Frankfurter Grundschulen aus. An einer dritten Grundschule und am Karl-Liebknecht-Gymnasium gibt es seit Schuljahresbeginn 2021/2022 eine bilinguale, deutsch-polnische Klasse. Darüber hinaus entstehen im Interreg V A Projekt „Doppelstadt erlernen“ begleitende, analoge und digitale Unterrichtsmaterialien über unsere Doppelstadt für den Sachunterricht an Grundschulen.

Auf einer Gemeinsamen Stadtverordnetenversammlung im Dezember 2019 haben die Stadtverordneten von Frankfurt (Oder) und Słubice den neuen Handlungsplan 2020-2030 für die Doppelstadt beschlossen. Fast die Hälfte der geplanten Maßnahmen betrifft die Bildung. Eine unserer Visionen für 2030 lautet, die Doppelstadt als „ein Kompetenzzentrum für grenzüberschreitende Bildung und Weiterbildung sowie den grenzüberschreitenden Arbeitsmarkt“ zu etablieren. Daraus leiten wir das Ziel ab, „grenzüberschreitende Elemente in die Berufsorientierung sowie die berufliche Aus- und Weiterbildung in der Doppelstadt zu integrieren“.

An diesem Ziel zu arbeiten, lohnt sich umso mehr, als sich mit der Eröffnung des neuen Flughafens Berlin-Brandenburg und der Ansiedlung von Tesla Chancen und auch Bedarfe eröffnen, weiteren Zuzug von Familien und jungen Leuten nach Frankfurt (Oder) und Słubice zu generieren und diese für den grenzüberschreitenden Arbeitsmarkt zu qualifizieren.

Dementsprechend haben wir im Zweiten Bildungsreport den Schwerpunkt auf die Berufsorientierung und die berufliche Aus- und Weiterbildung in der Doppelstadt gesetzt. Wir möchten damit dem Mangel an Informationen über die unterschiedlichen Bildungssysteme und -angebote abhelfen sowie die Chancen, die mit grenzüber-

Przedmowa

Szanowni Państwo,
Droży aktywni uczestnicy naszego krajobrazu edukacyjnego,

wraz z Pierwszym Raportem na temat kształcenia z listopada 2018 roku opisaliśmy nasze transgraniczne miejsce kształcenia na wszystkich etapach edukacji: od wczesnodziecięcego po edukację dorosłych i w oparciu o wyniki określiliśmy potrzeby i cele, szczególnie w aspekcie wzmocnienia roli języka sąsiada.

W międzyczasie w odpowiedzi na te potrzeby podjęliśmy konkretne działania: jesteśmy w trakcie realizacji projektu Interreg V A, w ramach którego od początku roku szkolnego 2020/2021 ponad stu nowych uczniów w czterech szkołach we Frankfurcie nad Odrą i ponad czterystu uczniów w Słubicach uczy się języka sąsiada i uczestniczyło w wymianie transgranicznej. Równocześnie Ministerstwo Edukacji Brandenburgii rozszerza program nauczania języka polskiego w dwóch szkołach podstawowych we Frankfurcie. W trzeciej szkole podstawowej oraz w Gimnazjum im. Karla Liebknechta od początku roku szkolnego 2021/2022 oferowana jest nauka w polsko-niemieckiej klasie dwujęzycznej. Ponadto w ramach projektu Interreg V A „Doświadczyc Dłumiasta” powstają analogowe i cyfrowe materiały dydaktyczne o naszym Dłumiście do wykorzystania na zajęciach lekcyjnych w szkołach podstawowych.

Na wspólnej sesji Rad Miast w grudniu 2019 r. radni Frankfurtu nad Odrą i Słubice przyjęli nowy Plan Działania dla Dłumiasta na lata 2020-2030. Prawie połowa planowanych działań dotyczy kształcenia. Jedną z naszych wizji na rok 2030 jest ustanowienie Dłumiasta „centrum kompetencji w zakresie transgranicznego kształcenia, dokształcania i rynku pracy”. Na tej podstawie sformułowaliśmy jako cel „Włączanie transgranicznych elementów do orientacji zawodowej oraz kształcenia/dokształcania zawodowego w Dłumiście”.

Nad osiągnięciem tego celu warto jest pracować tym bardziej, że otwarcie nowego portu lotniczego Berlin-Brandenburg oraz ulokowanie w Brandenburgii gigafabryki Tesli otwierają nowe szanse na dalszy napływ młodych ludzi i rodzin do Frankfurtu nad Odrą i Słubice oraz podnoszenie ich kwalifikacji na potrzeby transgranicznego rynku pracy.

W związku z tym w Drugim Raporcie o kształceniu skupiliśmy się na orientacji zawodowej oraz kształceniu zawodowym i podnoszeniu kwalifikacji w Dłumiście. Chcielibyśmy zaradzić brakowi informacji o różnych systemach kształcenia i ofertach edukacyjnych, a także dostarczyć danych na temat możliwości związanych z transgranicznym zdobywaniem kwalifikacji. Na wspólnym europejskim rynku wewnętrznym wszyscy ci, którzy mogą wykazać się znajomo-

schreitender Qualifizierung verbunden sind, mit Daten untersetzen. Auf dem gemeinsamen, europäischen Binnenmarkt haben all diejenigen einen Vorteil, die Fremdsprachenkenntnisse, internationale Erfahrungen und berufliche Qualifikationen vorweisen können. Für all dies ist unsere Europäische Doppelstadt ein idealer Standort.

Nutzen Sie den Bildungsreport für Ihre Tätigkeit. Sprechen Sie uns an, wenn Sie Anregungen und Anmerkungen haben. Auf die weitere Zusammenarbeit mit Ihnen für unseren gemeinsamen Bildungstandort freue ich mich.

Milena Manns
Dezernentin für Kultur, Bildung, Sport, Bürgerbeteiligung und Europa

ścią języków obcych, międzynarodowym doświadczeniem i kwalifikacjami zawodowymi, mają przewagę. Nasze europejskie Dwumia-
sto jest do tego idealnym miejscem.

Zachęcamy do korzystania z Raportu na temat kształcenia do swoich działań i nawiązania z nami kontaktu, jeśli mają Państwo sugestie lub uwagi. Z niecierpliwością czekam na dalszą współpracę z Państwem na rzecz naszego wspólnego miejsca kształcenia.

Milena Manns
Zastępczyni Nadburmistrza ds. kultury, edukacji,
sportu, partycypacji obywatelskiej i Europy

I. Einleitung

Der grenzüberschreitende Arbeitsmarkt in der Doppelstadt sowie in der Region Berlin-Brandenburg – Wojewodschaft Lubuskie ist aktuell von drei Entwicklungen gekennzeichnet:

(1) Es gibt nach wie vor eine erhebliche Arbeitsmigration von Ost nach West in vorrangig niedrig qualifizierten Berufen. Für die Grenzregion bedeutet dies sowohl eine Bewegung von Polen nach Deutschland, als auch von ukrainischen Arbeitskräften nach Polen.

(2) Zugleich wächst in deutschen und polnischen Unternehmen der Bedarf an Fachkräften, die nicht nur die Sprache des Nachbarn beherrschen, sondern auch die Kultur, den Markt und Verwaltungsstrukturen kennen. Der Bedarf konzentriert sich vor allem auf die Branchen Handel, Einzelhandel, Marketing, Verkauf, aber auch weitere Dienstleistungen und Behörden.

(3) International operierende Unternehmen, die sich entscheiden, in der Region zwischen Berlin und Poznań zu investieren, tun dies auch deswegen, weil sie hier kurze Wege auf beide Märkte vorfinden und den Zugang zu deutschen und polnischen Fachkräften haben. Das prominenteste Beispiel ist der aktuelle Bau einer Giga-Factory durch das amerikanische E-Mobilität-Unternehmen Tesla für bis zu 40.000 Arbeitskräfte in Grünheide bei Berlin.

Die Arbeitswelt verändert sich stetig weiter, einerseits durch die fortschreitende Digitalisierung und Automatisierung von Prozessen, andererseits verlangt die Internationalisierung in immer mehr Bereichen sprachliche und interkulturelle Kenntnisse und Erfahrungen. Vor diesem Hintergrund ist ein entscheidender Standortfaktor für eine Region wie die unsere nicht nur, günstige Ansiedlungsbedingungen bereitzuhalten, sondern auch Aus- und Weiterbildungsangebote, die den aktuellen und zukünftigen Anforderungen entsprechen. Hier geht es schon lange nicht mehr nur um ein oder zwei Berufsausbildungen, sondern um „Soft Skills“ und einen lebenslangen Lernprozess.

Was unsere Grenzregion von anderen Regionen in Europa unterscheidet, ist auf der fachlichen Ebene die Möglichkeit, auf beiden Seiten der deutsch-polnischen Grenze Qualifikationen zu erlangen und andererseits, verschiedene Abstufungen von Zweisprachigkeit zu erwerben und täglich anzuwenden. Das Ziel der Bilingualität baut auf den Sprachzielen der Europäischen Union auf, die postulieren, dass jeder EU-Bürger außer seiner Muttersprache und Englisch noch eine weitere EU-Sprache beherrschen sollte. In einer Grenzregion eignet sich dafür besonders die jeweilige Nachbarsprache. Je nach Kontext ist eine vorrangig kommunikative, fachbezogene oder schriftliche Bilingualität anzustreben.

Aufgrund der Dynamik beruflicher Lebensläufe ist es eine besondere Herausforderung für die Grenzregion, die Übergänge zwischen Bildungsetappen auch grenzüberschreitend durchlässig zu gestalten und das Gelingen eines erfolgreichen Übergangs nach Kräften zu unterstützen. Neben sprachlichen Qualifizierungen für das Erlan-

I. Wprowadzenie

Transgraniczny rynek pracy w Dwumieście oraz w regionie Lubuskie – Berlin-Brandenburgia charakteryzują obecnie trzy zjawiska:

(1) Nadal ma miejsce znaczna migracja pracowników ze Wschodu na Zachód, głównie w zawodach wymagających niskich kwalifikacji. Dla regionu przygranicznego oznacza to zarówno przepływ z Polski do Niemiec, jak i pracowników z Ukrainy do Polski.

(2) Jednocześnie w niemieckich i polskich przedsiębiorstwach wzrasta zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników, którzy nie tylko znają język sąsiada, ale także jego kulturę, rynek i struktury administracyjne. Popyt koncentruje się głównie w sektorach handlu, handlu detalicznego, marketingu, sprzedaży, ale także innych usług i instytucji publicznych.

(3) Przedsiębiorstwa działające w skali międzynarodowej, które decydują się na inwestycje w regionie pomiędzy Berlinem a Poznaniem, czynią to również dlatego, że znajdują tu krótkie drogi do obu rynków oraz mają dostęp do niemieckich i polskich wykwalifikowanych pracowników. Najbardziej wyrazistym przykładem jest trwająca obecnie w Grünheide pod Berlinem budowa gigafabryki amerykańskiej firmy Tesla z branży e-mobilności, mającej zatrudniać nawet 40.000 pracowników.

Świat pracy ulega ciągłym zmianom, z jednej strony ze względu na postępującą cyfryzację i automatyzację procesów, z drugiej zaś ze względu na fakt, iż internacjonalizacja wymaga wiedzy oraz doświadczenia językowego i międzykulturowego w coraz większej liczbie dziedzin. W związku z tym decydującym czynnikiem atrakcyjności lokalizacji dla takiego regionu jak nasz jest nie tylko zapewnienie korzystnych warunków lokowania firm, ale także stworzenie możliwości kształcenia i podnoszenia kwalifikacji, które odpowiadają wymaganiom obecnie i w przyszłości. Od dłuższego czasu nie chodzi już o jeden lub dwa wyuczone zawody, ale o „kompetencje miękkie” i proces uczenia się przez całe życie.

To, co wyróżnia nasz region przygraniczny spośród innych regionów Europy, to na płaszczyźnie zawodowej możliwość uzyskania kwalifikacji po obu stronach granicy polsko-niemieckiej, a z drugiej strony nabywanie i wykorzystywanie na co dzień różnych gradacji dwujęzyczności. Cel dwujęzyczności opiera się na celach językowych Unii Europejskiej, która postuluje, aby każdy obywatel UE oprócz swojego języka ojczystego i angielskiego znał jeszcze jeden język UE. W regionie przygranicznym szczególnie nadaje się do tego język sąsiada. W zależności od kontekstu, dążyć należy do dwujęzyczności przede wszystkim komunikatywnej, specjalistycznej lub pisemnej.

Ze względu na dynamikę życia zawodowego, szczególnym wyzwaniem dla regionu przygranicznego jest uczynienie przejść między etapami edukacji drożnymi w aspekcie transgranicznym i wspieranie w miarę możliwości takiego przejścia zwińczonego powodzeniem. Oprócz kwalifikacji językowych służących nabywaniu dwujęzyczności szczególne znaczenie mają takie działania, jak transgraniczna

gen einer Bilingualität sind von Bedeutung vor allem Maßnahmen wie ein grenzüberschreitender Austausch von Lehrkräften, grenzüberschreitende Praktika im Rahmen der Berufsorientierung oder der beruflichen Ausbildung sowie grenzübergreifende Workshops und Unternehmensbesuche. Der Frankfurt-Słubicer Handlungsplan 2020-2030 sieht vor, dass in all diesen Bereichen in der Doppelstadt neue Angebote geschaffen werden und bestehende weiterentwickeln sind. Nach einer bereits abgeschlossenen Berufsausbildung sind außerdem Anpassungs- und Zusatzqualifikationen gefragt, die einen Wechsel auf den anderen Arbeitsmarkt ermöglichen. Darüber hinaus wird angestrebt, in ausgewählten Branchen das Modellprojekt einer deutsch-polnischen Berufsausbildung in der Doppelstadt zu etablieren.

Der vorliegende Bildungsreport hat zum Ziel, die Umsetzung dieser Maßnahmen zu ermöglichen und die Entwicklungschancen der Doppelstadt optimal zu nutzen. Zu diesem Zweck hat das Bildungsbüro im Frankfurt-Słubicer Kooperationszentrum der Stadt Frankfurt (Oder):

- relevante Daten für die Berufsorientierung und berufliche Aus- und Weiterbildung zusammengetragen,
- Schulen zu ihren Erfahrungen und Bedarfen der grenzüberschreitenden Berufsorientierung befragt und
- die Vernetzung und den Informationsaustausch zwischen den Bildungsträgern in gemeinsamen Gremien wie dem Frankfurt-Słubicer Bildungsbeirat und dem Frankfurt-Słubicer Bildungsforum vorangetrieben.

Last but not least laufen die Vorbereitungen für neue, grenzüberschreitende Projekte im Bildungsbereich in der EU-Förderperiode 2021-2027.

wymiana nauczycieli, transgraniczne staże w ramach orientacji zawodowej lub kształcenia zawodowego, jak również transgraniczne warsztaty i wizyty w przedsiębiorstwach. Słubicko-Frankfurcki Plan Działania 2020-2030 przewiduje tworzenie we wszystkich tych obszarach nowych ofert oraz dalszy rozwój już istniejących w Dwumieście. Po zakończeniu kształcenia zawodowego pojawia się również zapotrzebowanie na kwalifikacje adaptacyjne i dodatkowe, które umożliwiają przejście na drugi rynek pracy. Celem jest ponadto stworzenie w Dwumieście modelowego projektu polsko-niemieckiego kształcenia zawodowego w wybranych branżach.

Celem niniejszego Raportu na temat kształcenia jest umożliwienie realizacji tych działań i jak najlepsze wykorzystanie możliwości rozwojowych Dwumiasta. W tym celu Biuro ds. kształcenia w Słubicko-Frankfurckim Centrum Kooperacji:

- zebrało odpowiednie dane na temat doradztwa zawodowego, kształcenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji,
- zwróciło się do szkół z zapytaniem o ich doświadczenia i potrzeby w zakresie transgranicznego doradztwa zawodowego oraz
- wspierało współpracę i wymianę informacji pomiędzy podmiotami i placówkami w sektorze kształcenia w ramach wspólnych organów, takich jak Słubicko-Frankfurcka Rada ds. Kształcenia i Słubicko-Frankfurckie Forum Kształcenia.

Trwają ponadto przygotowania do realizacji nowych projektów transgranicznych w dziedzinie kształcenia w okresie finansowym Unii Europejskiej 2021-2027.

II. Rahmenbedingungen

1. Demografische Entwicklung in der Doppelstadt

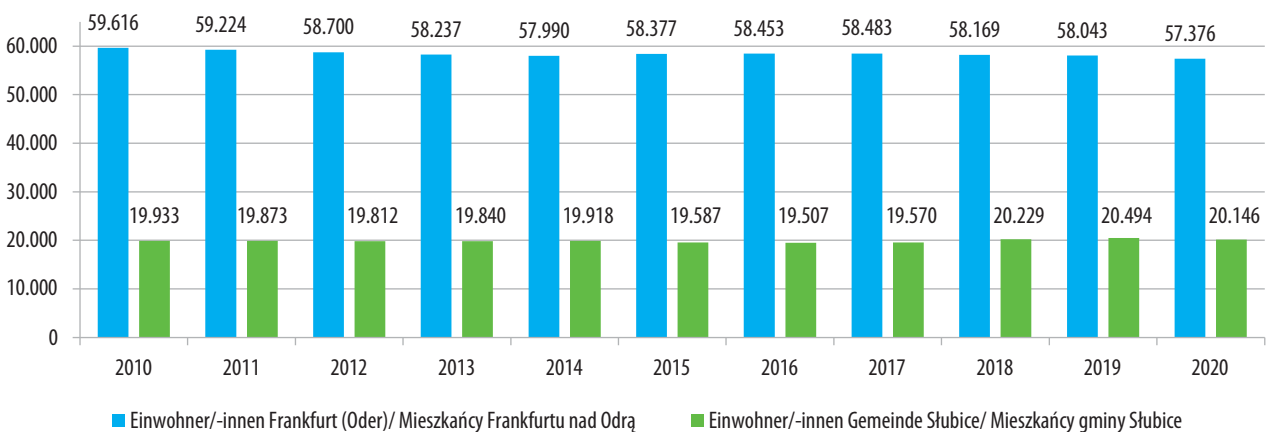
Das Bildungswesen kann nicht separat von allgemeinen gesellschaftlichen und wirtschaftlichen Entwicklungen betrachtet werden. Die Entwicklung der Bevölkerungszahl und -struktur in der Doppelstadt ist ein wichtiger Faktor für das Verhältnis von Bildungsangebot und -nachfrage.

Dieses Kapitel gibt einen allgemeinen Überblick über die demografische Entwicklung der vergangenen Jahre in Frankfurt (Oder) und Słubice und zeigt entsprechend die Entwicklung am Arbeitsmarkt auf.

Zum 31.12.2020 lebten in Frankfurt (Oder) 57.376 Menschen¹ und es waren etwas mehr Frauen (29.372) als Männer (28.004). Darüber hinaus besaßen 958 Personen einen Nebenwohnsitz in Frankfurt (Oder). In der Gemeinde Słubice² waren 20.146 Einwohner/-innen gemeldet. Die Bevölkerungsentwicklung war in den letzten Jahren auf beiden Seiten der Oder relativ stabil. Während in Frankfurt (Oder) ein Rückgang der Einwohnerzahl um ca. 2.000 (-3,8 %) zu beobachten ist, hat die Bevölkerung in Słubice einen leichten Anstieg um 200 Personen (+1,1 %) zu verzeichnen. 2020 dagegen sank die Einwohnerzahl von Słubice im Vergleich zu 2019 um fast 350 Personen und die von Frankfurt (Oder) um über 650.

Abbildung 1: Bevölkerungsentwicklung mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) und mit ständigem und vorübergehendem Aufenthalt in der Gemeinde Słubice 2010 bis 2020 (Anzahl)

Wykres 1: Rozwój ludności z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą oraz z miejscem stałego i czasowego zamieszkania w gminie Słubice w latach 2010 – 2020 (liczba)

Quelle: Einwohnermelderegister/Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg/ Kommunale Statistikstelle, Standesamt und Abteilung für Bürgerangelegenheiten der Gemeinde Słubice, Stichtag jeweils am 31.12.
 Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Samorządu Terytorialnego kraju związkowego Brandenburgia/ Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurta nad Odrą, Wydział Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich gminy Słubice, dane na dzień 31.12.

1 In der Bevölkerungsstatistik berücksichtigt sind die Asyl- und Schutzsuchenden der Erstaufnahmeeinrichtung der zentralen Ausländerbehörde (ZABH) mit Sitz in Eisenhüttenstadt: Standort (Außenstelle), Asyl- und Schutzsuchende in Frankfurt (Oder).

2 Die Gemeinde Słubice ist eine ländlich-städtische Gemeinde, die aus der Stadt Słubice und 11 Dörfern bzw. Ortsteilen besteht: Drzecin, Golice, Kunice, Kunowice, Lisów, Nowe Biskupice, Nowy Lubusz, Pławidło, Rybocice, Stare Biskupice und Świecko.

II. Warunki ramowe

1. Rozwój demograficzny w Dwumieście

Kształcenia nie można rozpatrywać w oderwaniu od ogólnego rozwoju społecznego i gospodarczego. Rozwój liczby i struktury ludności w Dwumieście jest ważnym czynnikiem dla relacji między ofertą edukacyjną a popytem na nią.

Niniejszy rozdział zawiera ogólny przegląd rozwoju demograficznego we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach w ostatnich latach i przedstawia odpowiednio dynamikę na rynku pracy.

Na dzień 31.12.2020 we Frankfurcie nad Odrą mieszkało 57.376 osób¹ i było nieco więcej kobiet (29.372) niż mężczyzn (28.004). Ponadto 958 osób miało drugie miejsce zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą. W gminie Słubice² zameldowanych było 20.146 mieszkańców. W ostatnich latach rozwój demograficzny po obu stronach Odry był stosunkowo stabilny. Podczas gdy we Frankfurcie nad Odrą można zaobserwować spadek liczby mieszkańców o ok. 2 tys. osób (-3,8 %), w Słubicach odnotowano niewielki wzrost liczby ludności o 200 osób (+1,1 %). Z kolei w 2020 r. liczba mieszkańców Słubic zmniejszyła się o prawie 350 osób, a Frankfurtu nad Odrą o ponad 650 osób w stosunku do roku 2019.

1 Statystyki dotyczące ludności obejmują osoby ubiegające się o azyl i ochronę w ośrodku recepcyjnym Centralnego Urzędu ds. Cudzoziemców (ZABH) w Eisenhüttenstadt: placówka zamiejscowa, osoby ubiegające się o azyl i ochronę we Frankfurcie nad Odrą.

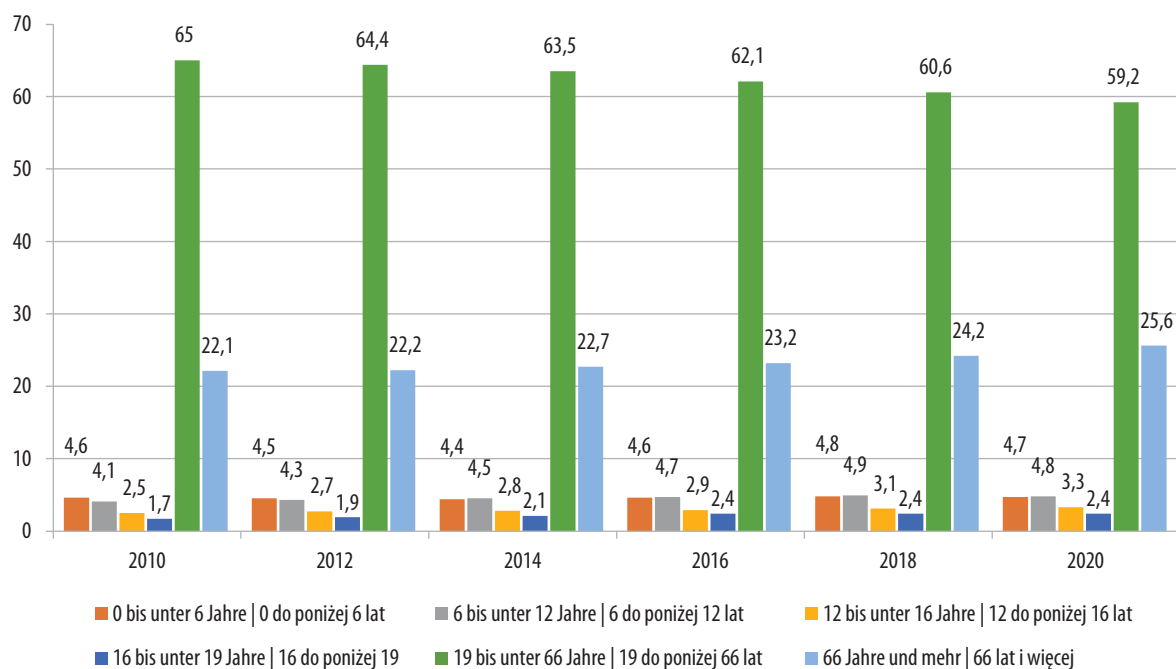
2 Gmina Słubice jest gminą miejsko-wiejską składającą się z miasta Słubice i 11 sołectw: Drzecin, Golice, Kunice, Kunowice, Lisów, Nowe Biskupice, Nowy Lubusz, Pławidło, Rybocice, Stare Biskupice i Świecko.

Die Wege im Bildungswesen sind an bestimmte Altersgruppen geknüpft. Der Bedarf an Schul- und Ausbildungsplätzen oder Weiterbildungsangeboten wird durch die zahlenmäßige Entwicklung in den jeweiligen Altersgruppen bestimmt. Ausgehend vom aktuellen Bevölkerungsstand am 31.12.2020 in Frankfurt (Oder) hat es seit 2010 leichte Veränderungen in der Bevölkerungszusammensetzung gegeben. Die größten Veränderungen sieht man insbesondere in der Altersgruppe 19 bis unter 66 Jahre (-5,8 Prozentpunkte) sowie 66 Jahre und mehr (+3,5 Prozentpunkte). Bei den anderen Altersgruppen ist die Veränderung kleiner als ein Prozentpunkt.³ Anhand der folgenden Grafik ist zu erkennen, dass die Gruppe der Personen im erwerbsfähigen Alter kontinuierlich abnimmt, während die Gruppe der Personen über 66 Jahre stetig zunimmt.

Ścieżki kształcenia powiązane są z określonymi grupami wiekowymi. Zapotrzebowanie na miejsca w szkołach oraz w kształceniu i doskonaleniu zawodowym uwarunkowane jest rozwojem liczbowym w poszczególnych grupach wiekowych. Porównując do aktualnego stanu ludności na dzień 31.12.2020 r. we Frankfurcie nad Odrą, od 2010 roku nastąpiły niewielkie zmiany w strukturze ludności. Największe zmiany widoczne są zwłaszcza w grupach wiekowych od 19 do 65 lat (-5,8 pkt. proc.) oraz 66 lat i więcej (+3,5 pkt. proc.). W pozostałych grupach wiekowych zmiana wynosi mniej niż jeden punkt procentowy.³ Na podstawie poniższego wykresu można zauważyć, że grupa osób w wieku produkcyjnym stale maleje, natomiast grupa osób powyżej 66. roku życia nieprzerwanie rośnie.

Abbildung 2: Bevölkerungsentwicklung in Frankfurt (Oder) nach Altersgruppen in den Jahren 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (in %)

Wykres 2: Rozwój ludności we Frankfurcie nad Odrą według grup wiekowych w latach 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (w %)

Quelle: Kommunale Statistikstelle/Einwohnermelderegister, eigene Berechnung, Stichtag jeweils am 31.12.

Źródło: Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurt nad Odrą, obliczenia własne, dane na dzień 31.12.

Anhand des aktuellen Bevölkerungsstands am 31.12.2020 in der Gemeinde Słubice sind kleine Veränderungen seit 2010 zu beobachten. Die größten Veränderungen sieht man insbesondere in der Altersgruppe 19 bis unter 60 Jahre (-4,4 %) sowie 60 Jahre und mehr (+3,8 %), jeweils bei den Frauen. Eine Änderung ist auch bei den Männern in der Altersgruppe 65 Jahre und mehr (+2,1 %) zu verzeichnen. Bei den anderen Altersgruppen liegt die Veränderung bei etwa einem Prozent.

Porównując do aktualnego stanu ludności na dzień 31.12.2020 r. w gminie Słubice można zaobserwować niewielkie zmiany od 2010 r. Największe zmiany widoczne są zwłaszcza w grupie wiekowej od 19 do 59 lat (-5,8 %) oraz 60 lat i więcej (+3,5 %) wśród kobiet. Zmiana widoczna jest również wśród mężczyzn w grupie wiekowej 65 lat i więcej (+2,1 %). W pozostałych grupach wiekowych zmiana wynosi około jednego procenta.

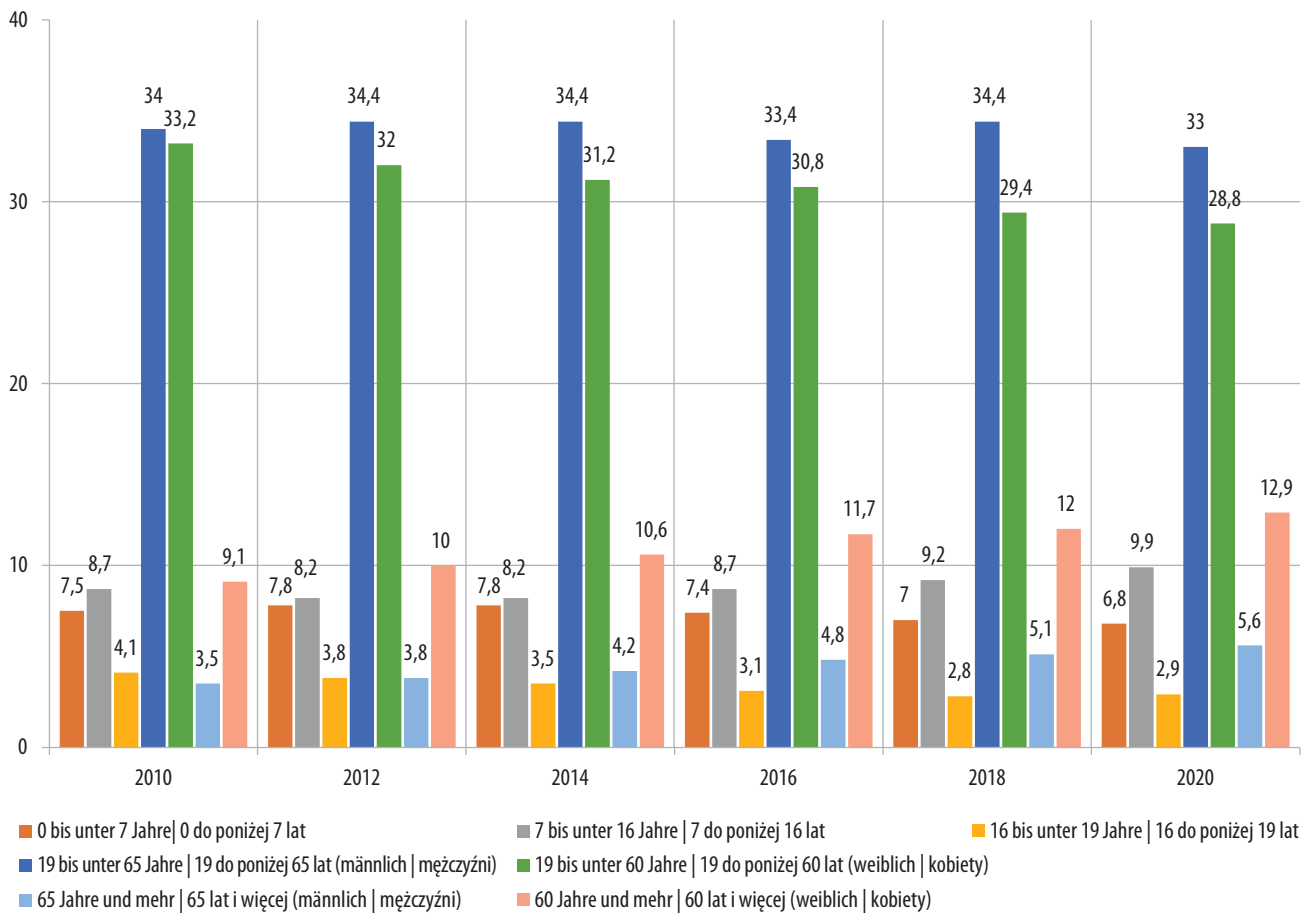
³ Unser Ziel war es, die Daten auf polnischer und deutscher Seite möglichst vergleichbar darzustellen, was nicht zu 100 % gelingt. Die Altersgruppeneinteilung erfolgte auf der Grundlage der unterschiedlichen Bildungsetappen in Polen und Brandenburg (Kindergarten, Grundschule und weiterführende Schule). Die Aufteilung auf der polnischen Seite in die Altersgruppe 19 bis unter 65 Jahre für Männer und 19 bis unter 60 Jahre für Frauen ergibt sich aus dem unterschiedlichen Renteneintrittsalter für Männer und Frauen.

³ Naszym celem było jak najbardziej porównywalne przedstawienie danych po stronie polskiej i niemieckiej, co nie udało się w 100 %. Podział na grupy wiekowe został oparty na różnych etapach edukacji w Polsce i Brandenburgii (przedszkole, szkoła podstawowa i szkoła średnia). Podział po stronie polskiej na grupy wiekowe od 19 do poniżej 65 lat dla mężczyzn oraz od 19 do poniżej 60 lat dla kobiet wynika z różnego wieku emerytalnego dla mężczyzn i kobiet.

Vergleicht man die Altersgruppen von 0 bis unter 19 Jahren, so gibt es in Słubice (19,6 %) um 4,4 Prozentpunkte mehr Einwohner*innen in dieser Altersgruppe als in Frankfurt (15,2 %). Auch die Gruppe der Personen im erwerbsfähigem Alter ist in Słubice um 2,6 Prozentpunkte größer als in Frankfurt, wobei das Erwerbsalter der Frauen in Polen niedriger ist (bis 60 Jahre) als bei Frauen in Deutschland (bis 65 Jahre). Der größte Unterschied ist in der Gruppe der über 65-Jährigen zu beobachten. In Frankfurt gibt es um 7,1 Prozentpunkte mehr Personen in dieser Altersgruppe als in Słubice.

Porównując grupy wiekowe od 0 do poniżej 19 lat, w Słubicach jest o 4,4 pkt. proc. więcej mieszkańców w tej grupie wiekowej (19,6 %) niż we Frankfurcie (15,2 %). Również grupa osób w wieku produkcyjnym jest o 2,6 pkt. proc. większa w Słubicach niż we Frankfurcie, choć wiek produkcyjny kobiet w Polsce jest niższy (do 60 lat) niż kobiet w Niemczech (do 65 lat). Największą różnicę zaobserwować można w grupie osób powyżej 65. roku życia. We Frankfurcie jest o 7,1 pkt. proc. więcej osób w tej grupie wiekowej niż w Słubicach.

Abbildung 3: Bevölkerungsentwicklung in der Gemeinde Słubice nach Altersgruppen in den Jahren 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (in %)
Wykres 3: Rozwój ludności w gminie Słubice według grup wiekowych w latach 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (w %)

Quelle: Standesamt und Abteilung für Bürgerangelegenheiten der Gemeinde Słubice, eigene Berechnung, Stichtag jeweils am 31.12.

Źródło: Wydział Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich gminy Słubice, obliczenia własne, dane na dzień 31.12.

Vergleicht man die Zahl der Ausländer*innen von 2010 mit dem Jahr 2020, ist sie um 4.157 Personen gestiegen. Ende 2020 lag der Anteil der in Frankfurt lebenden Ausländer*innen bei 11,6 %. Frankfurt hat nach wie vor den höchsten Ausländeranteil in ganz Brandenburg (2019: 5 %). In der brandenburgischen Landeshauptstadt Potsdam liegt der Ausländeranteil mit 8,9 % (2019) nur wenig höher als in Cottbus (2019: 8,7 %)⁴. Die in Frankfurt lebenden Einwohner kommen aus 117 Herkunftsstaaten. Die zahlenmäßig stärkste Gruppe unter den Ausländern sind die Polinnen und Polen mit 2.873 bzw. 43,3 % aller Ausländer*innen und 5 % aller Einwohner*innen in Frankfurt.

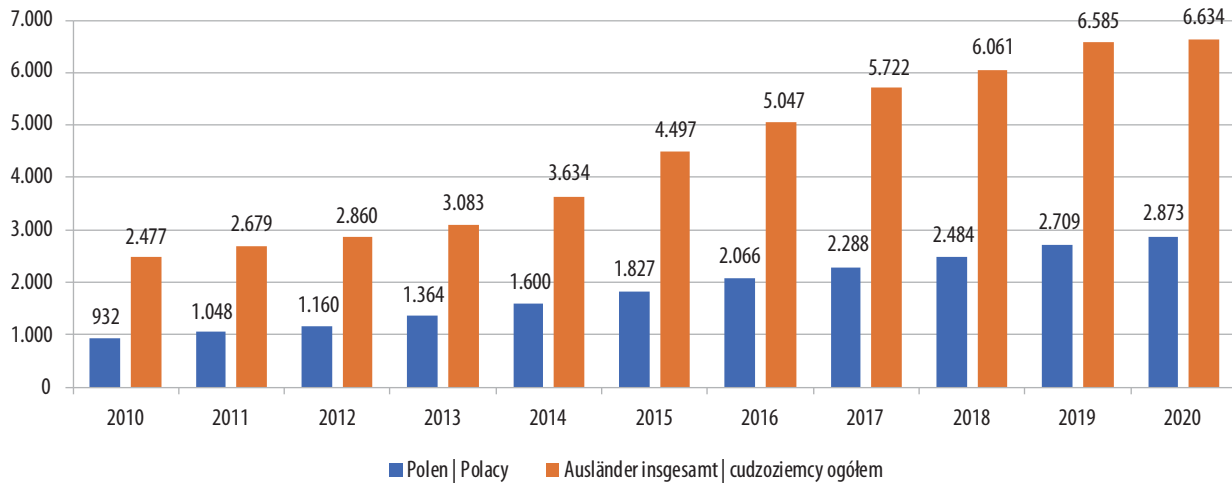
Jeśli porównamy liczbę cudzoziemców w 2010 roku z liczbą w 2020 roku, to wzrosła ona o 4.157 osób. Na koniec 2020 roku odsetek obcokrajowców mieszkających we Frankfurcie wynosił 11,6 %. Frankfurt ma nadal najwyższy odsetek obcokrajowców w całej Brandenburgii (2019 r.: 5 %). W Poczdamie, stolicy Brandenburgii, udział obcokrajowców wynosi 8,9 % (2019 r.) i jest tylko nieznacznie wyższy niż w Cottbus (2019 r.: 8,7 %)⁴. Mieszkańcy Frankfurtu pochodzą ze 117 krajów. Najliczniejszą grupę wśród obcokrajowców stanowią Polacy z 2.873 osobami, czyli 43,3 % wszystkich obcokrajowców i 5 % wszystkich mieszkańców Frankfurtu.

4 (Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, 2020)

4 (Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, 2020)

Abbildung 4: Ausländer insgesamt einschließlich Polinnen und Polen mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2010 bis 2020 (Anzahl)

Wykres 4: Cudzoziemcy ogółem w tym Polacy z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w latach 2010-2020 (liczba)

Quelle: Kommunale Statistikstelle/Einwohnermelderegister, Stichtag jeweils am 31.12.

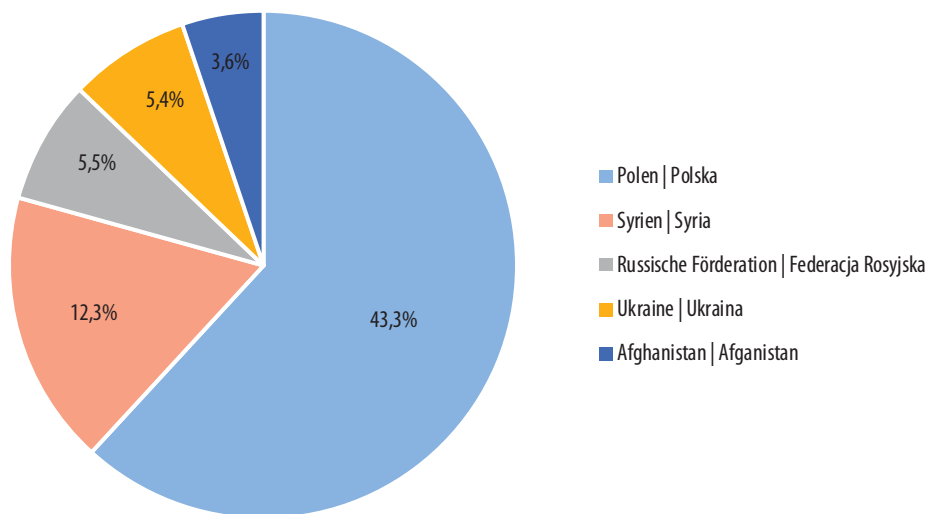
Źródło: Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurt nad Odrą, obliczenia własne, dane na dzień 31.12.

Abbildung 5 zeigt die Herkunft der in Frankfurt (Oder) lebenden Ausländer*innen. Fünf Nationalitäten weisen einen Anteil von mehr als 3 % auf. Weitere 111 Nationalitäten bilden die restlichen 22,5 % ab.

Wykres 5 przedstawia pochodzenie cudzoziemców mieszkających we Frankfurcie nad Odrą. Pięć narodowości wykazuje udział ponad 3 %. Dalsze 111 narodowości stanowi pozostałe 22,5 %.

Abbildung 5: Ausländische Einwohner mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) am 31.12.2020 nach Staatsangehörigkeit (in %)

Wykres 5: Cudzoziemcy z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w dniu 31.12.2020 r. według narodowości (w %)

Quelle: Kommunale Statistikstelle/Einwohnermelderegister

Źródło: Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurt nad Odrą

Ende 2020 waren in der Gemeinde Słubice 1.089 Personen ausländischer Herkunft aus 33 Staaten gemeldet. Damit lag der Anteil der ausländischen Bürger*innen Ende 2019 bei 5,4 %. Die größte Gruppe stellten dabei ukrainische Bürger*innen mit 712 Einwohner*innen und einem Anteil von 3,5 % in der Gesamtbevölkerung dar. Es folgten 141 Personen mit deutscher Staatsangehörigkeit, 89 Personen aus Bulgarien und 36 Personen aus Belarus. Laut statista.com⁵ hatte

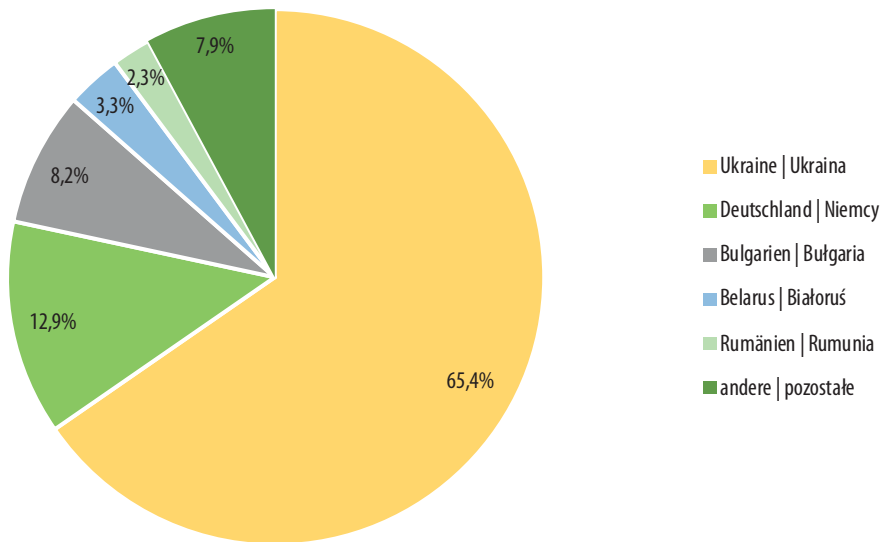
Na koniec 2020 r. w gminie Słubice zameldowanych było 1.089 cudzoziemców z 33 krajów. Tym samym udział zagranicznych obywateli na koniec 2019 r. wyniósł 5,4 %. Najliczniejszą grupę stanowili obywatele Ukrainy – 712 osób i udział 3,5 % ogółu mieszkańców. W dalszej kolejności znalazło się 141 osób z obywatelstwem niemieckim, 89 osób z Bułgarii i 36 osób z Białorusi. Według statista.com⁵ Polska miała drugi najniższy odsetek obcokrajowców w UE w 2020

5 <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/73995/umfrage/auslaenderanteil-an-der-bevoelkerung-der-laender-der-eu27/>

5 <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/73995/umfrage/auslaenderanteil-an-der-bevoelkerung-der-laender-der-eu27/>

Abbildung 6: Gemeldete ausländische Einwohner in der Gemeinde Słubice am 31.12.2020 nach Staatsangehörigkeit (in %)

Wykres 6: Cudzoziemcy zameldowani w gminie Słubice w dniu 31.12.2020 r. wg narodowości (w %)

Quelle: Standesamt und Abteilung für Bürgerangelegenheiten der Gemeinde Słubice, eigene Berechnung. Angegeben sind Staatsangehörigkeiten bis zu einem Bevölkerungsanteil von 1 %, der Anteil weiterer Staatsangehörigkeiten macht insgesamt 7,9 % aus.

Źródło: Wydział Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich gminy Słubice, obliczenia własne. Podano narodowości do 1 % udziału w populacji wszystkich cudzoziemców, udział pozostałych narodowości wynosi łącznie 7,9 %.

Polen im Jahr 2020 insgesamt den zweitniedrigsten Ausländeranteil in der EU mit gut 0,9 % (vgl. Deutschland – 12,5 %). Nach Angaben des polnischen Ausländeramtes besaßen im Jahr 2020 457.000⁶ Ausländer eine Aufenthaltserlaubnis in Polen, was einem Anteil von 1,2 % aller polnischen Einwohner entspricht. Das Statistische Hauptamt führte dagegen eine experimentelle Studie über die Ausländerbevölkerung auf der Grundlage von neun Verwaltungsregistern durch. Am 31.12.2019 waren es 2.106.101⁷, was 5,5 % aller polnischen Staatsbürger ausmachte. Laut dieser Erhebung die größte Anzahl von Ausländern bilden Ukrainer – über 1.350.000.

roku, na poziomie nieco ponad 0,9 % (por. Niemcy – 12,5 %). Według danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, w 2020 roku 457.000⁶ cudzoziemców posiadało pozwolenie na pobyt w Polsce, co odpowiada udziałowi 1,2 % wszystkich mieszkańców Polski. Z kolei Główny Urząd Statystyczny przeprowadził eksperymentalne badanie populacji cudzoziemców w oparciu o dziewięć rejestrów administracyjnych. Na dzień 31 grudnia 2019 r. cudzoziemców było 2.106.101⁷, co stanowiło 5,5 % wszystkich obywateli Polski. Według tego badania największą liczbę cudzoziemców stanowią Ukraińcy – ponad 1.350.000.

Wanderungsbewegungen

Die Stadt Frankfurt (Oder) gewann laut der Kommunalen Statistikstelle im Jahr 2019 im Saldo der Fort- und Zuzüge insgesamt 206 Einwohner*innen hinzu. Dies ist eine leichte Steigerung von 113 Personen gegenüber 2018. Von 2010 bis 2013 konnte ein negativer Saldo beobachtet werden. Im Jahr 2014 gab es einen leichten Anstieg und im Jahr 2015 wurde ein Rekordwert von 684 Personen erreicht. Von 2016 bis 2018 wurde der insgesamt positive Saldo kleiner.

Ruchy migracyjne

Według Wydziału Statystycznego (Kommunale Statistikstelle) miasto Frankfurt nad Odrą zyskało w 2019 r. łącznie 206 mieszkańców pod względem salda odpływów i napływów. Jest to niewielki wzrost o 113 osób w stosunku do roku 2018. W latach 2010-2013 obserwowano ujemne saldo. W 2014 r. nastąpił niewielki wzrost, a w 2015 r. padł rekord napływu wynoszący 684 osób. Od 2016 do 2018 r. to ogólnie dodatnie saldo zmniejszyło się.

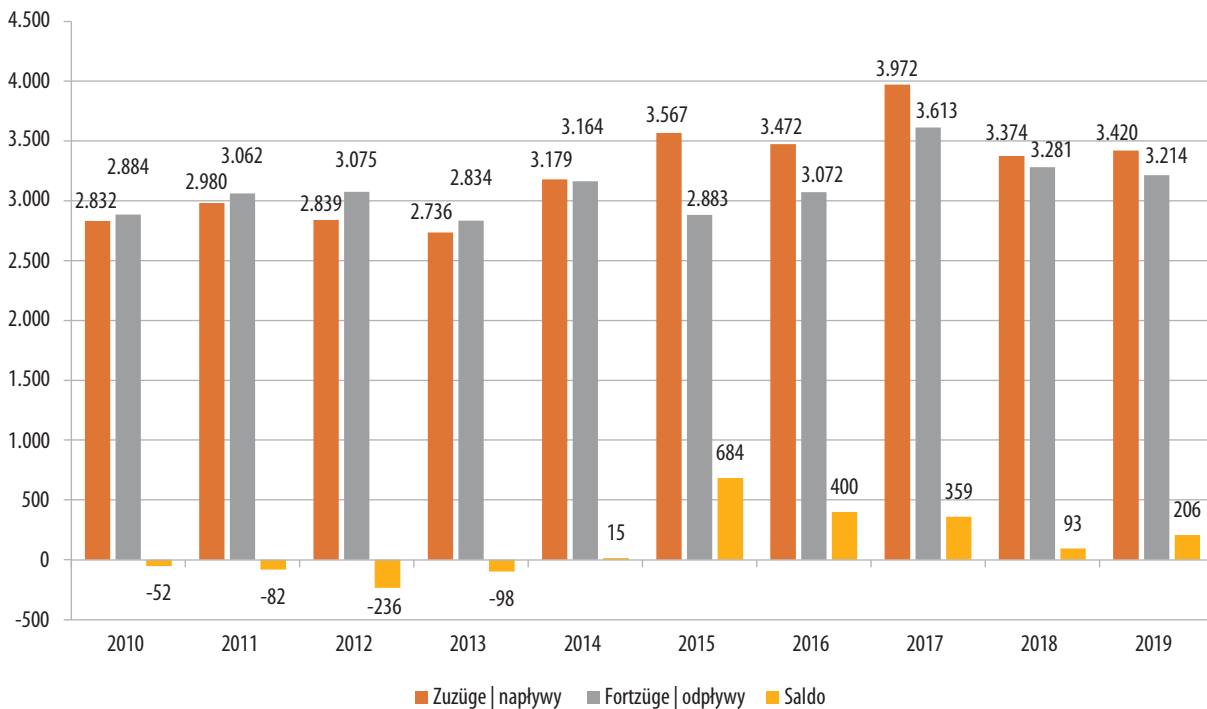
6 (Urząd do spraw cudzoziemców, 2021)

7 (GUS, 2020)

6 (Urząd do spraw cudzoziemców, 2021)

7 (GUS, 2020)

Abbildung 7: Wanderungsbewegungen über die Stadtgrenze: Wanderungssaldo mit Fort- und Zuzüge in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2010 bis 2019 (Anzahl)
Wykres 7: Migracja poza granicę miasta: saldo migracji na podstawie odpływów i napływów z/do Frankfurtu nad Odrą w latach 2010 – 2019 (liczba)

Quelle: Kommunale Statistikstelle/Einwohnermelderegister, Stichtag jeweils am 31.12.

Źródło: Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurt nad Odrą, dane na dzień 31.12.

Im Jahr 2019 waren unter den insgesamt 3.420 Zuzügen 1.012 aus dem Ausland, 1.470 aus Brandenburg, darunter die meisten aus dem Landkreis Oder-Spree (627), 394 aus Berlin und 544 aus anderen Bundesländern. Dagegen waren unter insgesamt 3.214 Fortzügen 521 in das Ausland, 1.336 nach Brandenburg, darunter die meisten in den Landkreis Oder-Spree (507), 425 nach Berlin und 932 in andere Bundesländer.

W 2019 r. na ogólną liczbę 3.420 napływów, 1.012 pochodziło z zagranicy, 1.470 z Brandenburgii, w tym najwięcej z powiatu Odra-Spewa (627), 394 z Berlina i 544 z innych krajów związkowych. Z kolei z ogólnej liczby 3.214 odpływów, 521 było za granicę, 1.336 do Brandenburgii, z czego większość do powiatu Odra-Spewa (507), 425 do Berlina i 932 do innych krajów związkowych.

Tabelle 1: TOP 10 der Zuzugs- und Fortzugsstaaten in Frankfurt (Oder) im Jahr 2019

Tabela 1: TOP 10 krajów napływu i odpływu do/z Frankfurtu nad Odrą w 2019 r.

Zuzüge aus dem Ausland Napływy z zagranicy	Zahl Liczba	Fortzüge in das Ausland Odpływy za granicę	Zahl Liczba
gesamt/ogółem	1.012	gesamt/ogółem	521
Polen/Polska	363	Polen/Polska	154
Türkei/Turcja	64	Russische Föderation/Federacja Rosyjska	49
Ukraine/Ukraina	50	Frankreich/Francja	26
Russische Föderation/Federacja Rosyjska	48	Spanien/Hiszpania	26
Frankreich/Francja	41	Italien/Włochy	25
Italien/Włochy	39	Türkei/Turcja	25
Korea/Korea	34	Mexiko/Meksyk	16
Georgien/Gruzja	23	Georgien/Gruzja	15
Spanien/Hiszpania	21	Ungarn/Węgry	11
Argentinien/Argentyna	20	Vereinigtes Königreich/Wielka Brytania	11

Quelle: Kommunale Statistikstelle/Einwohnermelderegister

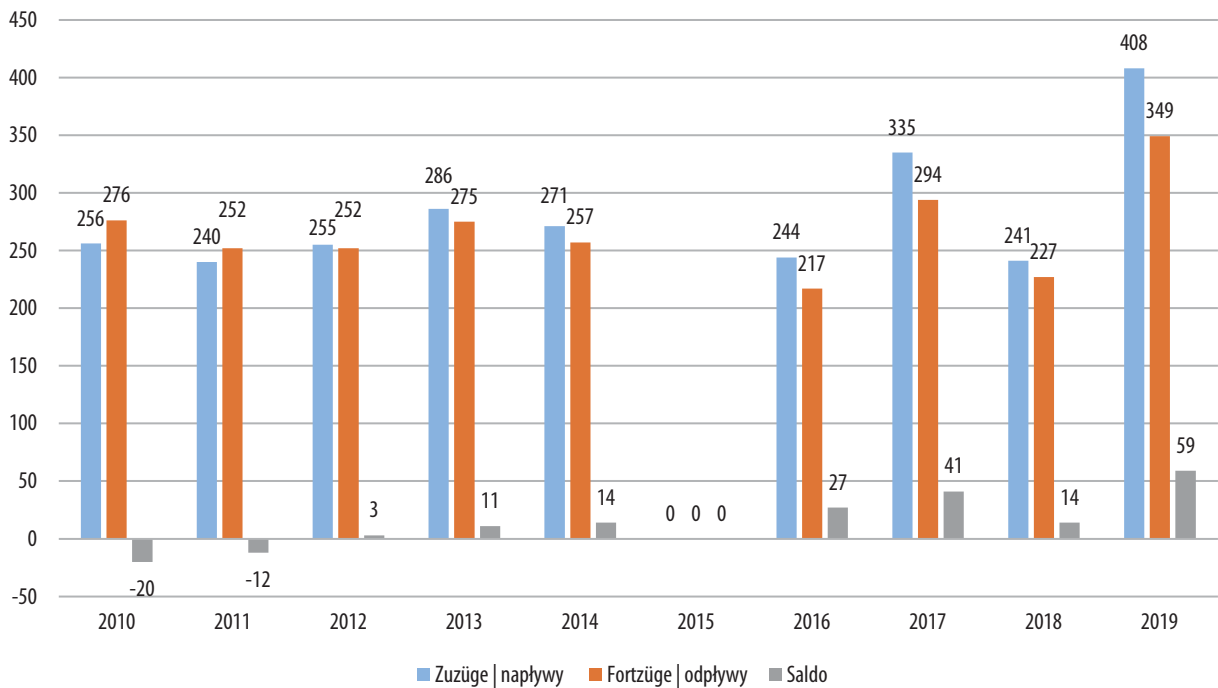
Źródło: Wydział statystyczny/ Biuro meldunkowe miasta Frankfurt nad Odrą

Die folgende Abbildung zeigt die Wanderungsbewegungen in der Gemeinde Słubice im Jahr 2019. Daraus lässt sich ablesen, dass der Wanderungssaldo einen leicht positiven Wert aufweist. Bei den Zuzügen waren es 42 Personen aus dem Ausland und 366 Personen aus dem Inland. Bei den 349 Fortzügen blieben 281 in Polen, 68 gingen ins Ausland. Daraus ergibt sich ein negativer Saldo bei der Migration in das Ausland bzw. aus dem Ausland.

Poniższy wykres przedstawia ruchy migracyjne w gminie Słubice w 2019 roku. Wynika z tego, że saldo migracji ma wartość lekko dodatnią. W przypadku napływów, 42 osoby przybyły z zagranicy i 366 osób z kraju. Spośród 349 odpływów 281 pozostało w Polsce, a 68 wyjechało za granicę. Wynika z tego ujemne saldo migracji za granicę wzgl. z zagranicy.

Abbildung 8: Wanderungssaldo mit Fort- und Zuzügen in der Gemeinde Słubice in den Jahren 2010 bis 2019⁸ (Anzahl)

Wykres 8: Saldo migracji na podstawie odpływów i napływów z/do gminy Słubice w latach 2010 – 2019⁸ (liczba)

Quelle: Statistisches Hauptamt, Stichtag jeweils am 31.12.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane na dzień 31.12.

⁸ Aufgrund der unzureichenden Qualität der Daten zu den Fort- und Zuzügen in das Ausland bzw. aus dem Ausland zum ständigen Aufenthalt für 2015 wurden diese Angaben nicht veröffentlicht.

⁸ Ze względu na niewystarczającą jakość danych dotyczących napływów i odpływów za granicę lub z zagranicy na pobyt stały za 2015 r., informacje te nie zostały opublikowane.

KI Kommunales Integrationszentrum Frankfurt (Oder)

- eröffnet im April 2019
- eine Anlaufstelle für alle Migranten*innen und Neuzugewanderte
- gehört zur Stadt Frankfurt (Oder), ist im Amt für Jugend und Soziales angesiedelt
- befindet sich im gleichen Haus wie das Jobcenter, die Agentur für Arbeit und die Jugendberufsagentur
- Leistungsspektrum
- Beratungszentrum für alle Zugewanderten oder Ratsuchenden mit Migrationshintergrund
- Migrationssozialarbeit
- Hilfe bei Integration in Bildung, Ausbildung und Arbeit (Projekt „Vielfalt als Chance“)
- Koordinierung und Anmeldung von Sprachkursen
- Fachberatungsdienst

Projekt „Vielfalt als Chance - Arbeitsmarktintegration von Geflüchteten in Gebieten des Stadt-Umland-Wettbewerbs (ESF-SUW)“ als integrativer Bestandteil des Kommunalen Integrationszentrums (KI)

Ziele:

- wesentliche kommunale Unterstützungsangebote für Menschen mit Migrations- und Fluchthintergrund zu bündeln,
- eine Vernetzung und Zusammenarbeit mit allen weiteren Kooperationspartnern zu entwickeln und zu verstetigen,
- ein ganzheitlich organisiertes und institutionell abgestimmtes Informations-, Qualifizierungs-, Beratungs- und Begleitungsangebot vorzuhalten, um die vorhandenen lokalen Ressourcen effizienter zu nutzen und sinnvoll zu ergänzen.

- otwarte w kwietniu 2019 r.
- punkt kontaktowy dla wszystkich migrantów i nowych imigrantów
- jednostka miasta Frankfurt nad Odrą, podlega pod Wydział ds. młodzieży i spraw społecznych
- znajduje się w tym samym budynku, co Biuro pośrednictwa pracy, Agencja Pracy i Agencja Pracy dla Młodzieży
- szeroki zakres usług
- centrum doradztwa dla wszystkich imigrantów lub osób z pochodzeniem migracyjnym, które poszukują pracy
- praca socjalna dla migrantów
- pomoc w integracji w zakresie edukacji, kształcenia zawodowego i pracy (projekt „Różnorodność jako szansa“)
- koordynacja i rejestracja kursów językowych
- specjalistyczne usługi doradcze

Projekt „Różnorodność jako szansa - Integracja uchodźców na rynku pracy na obszarach konkurencyjności miejsko-wiejskiej (EFS-SUW)“ jako komponent integracyjny Miejskiego Centrum Integracji

Cele:

- zebranie w jednym miejscu niezbędnych usług komunalnych mających na celu wsparcie osób o pochodzeniu migracyjnym i uchodźczym,
- rozwijanie i umacnianie sieci kontaktów i współpracy z pozostałymi partnerami,
- zapewnienie całościowo zorganizowanego i skoordynowanego instytucjonalnie zakresu usług informacyjnych, kwalifikacyjnych, doradczych i wspierających w celu skutecznego wykorzystania istniejących zasobów lokalnych i ich uzupełnienia.

2. Arbeitsmarkt und Pendlerbewegungen

Der Umfang und die Struktur der Beschäftigung in Frankfurt (Oder) und Słubice ist eine wichtige Ausgangsbedingung für die Bereitstellung von Ausbildungsmöglichkeiten für junge Menschen.

Die Erwerbstätigkeit unter den Einwohner*innen der Stadt Frankfurt (Oder) hat sich in den letzten Jahren positiv entwickelt. Anhand der folgenden Grafik können wir jedoch einen leichten Rückgang der Beschäftigung im Jahr 2020 im Vergleich zum vorherigen Jahr vor der Pandemie erkennen. Allerdings lassen sich zwei positive Tendenzen in den letzten fünf Jahren festmachen, zum einen ist die Zahl der beschäftigten Ausländer*innen um fast 800 Personen gestiegen. Zum zweiten ist ein Zuwachs der Erwerbstätigen im Alter bis 25 Jahre (Zunahme um 424 Personen) zu verzeichnen. Auch die Zahl der Erwerbstätigen im Alter über 55 Jahre (Zunahme um 611 Personen) ist gestiegen, was auf eine alternde Bevölkerung auf dem Arbeitsmarkt hinweist. Dies deutet darauf hin, dass in den nächsten 15 Jahren eine Vielzahl von Arbeitnehmer*innen in den Ruhestand gehen wird, wodurch eine weitere Abnahme der Arbeitskräfte droht. Die über 55-Jährigen machen rund 28 % der Erwerbstätigen aus, dagegen die unter 25-Jährigen 7,5 %. Die übrige Altersgruppe von 25 bis unten 55 Jahre umfasst rund 65 % (13.632) aller Beschäftigten.

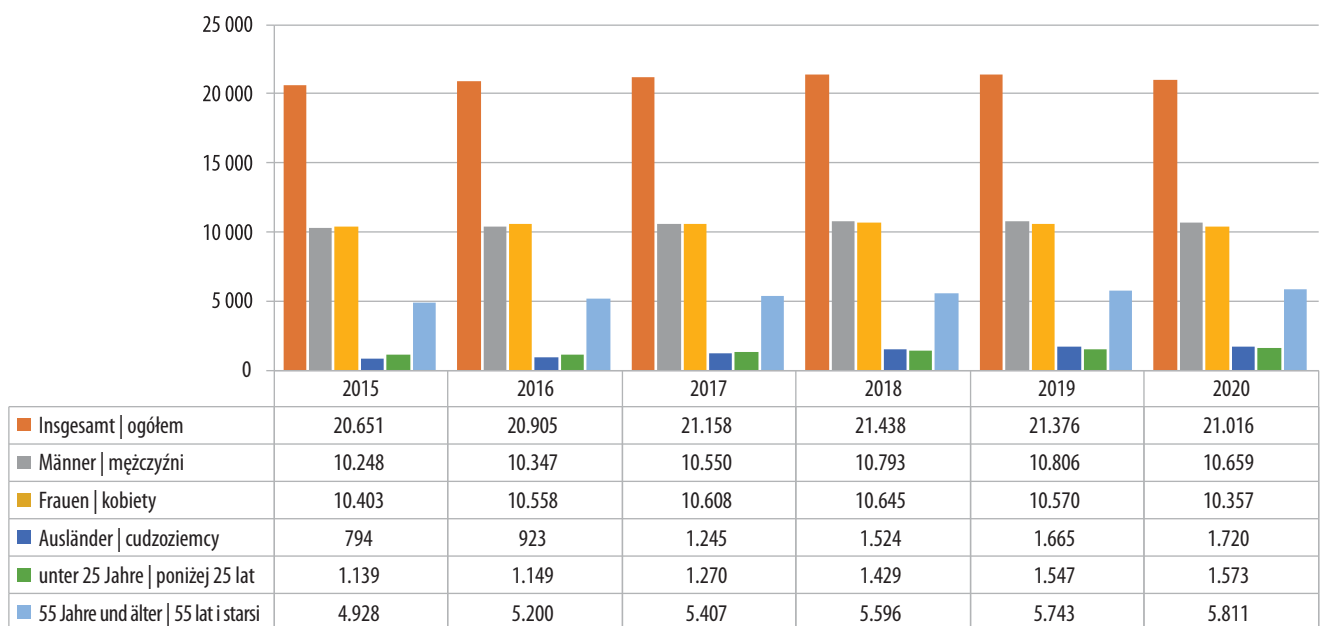
2. Rynek pracy i dojazdy do pracy

Zakres i struktura zatrudnienia we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach jest istotnym warunkiem wyjściowym dla zapewnienia możliwości kształcenia dla młodych ludzi.

Aktywność ekonomiczna wśród mieszkańców miasta Frankfurt nad Odrą rozwijała się w ostatnich latach pozytywnie. Jednak na podstawie poniższego wykresu można zauważyć niewielki spadek zatrudnienia w 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzedzającym pandemią. W ciągu ostatnich pięciu lat można jednak wskazać dwie pozytywne tendencje: po pierwsze, liczba zatrudnionych cudzoziemców wzrosła o prawie 800 osób. Po drugie, nastąpił wzrost liczby osób pracujących w wieku do 25 lat (wzrost o 424 osoby). Odnotowano również wzrost liczby pracujących w wieku powyżej 55 lat (wzrost o 611 osób), co wskazuje na starzenie się społeczeństwa na rynku pracy. Oznacza to, że w ciągu najbliższych 15 lat duża liczba pracowników odejdzie na emeryturę, co grozi dalszym zmniejszaniem się zasobów siły roboczej. Osoby powyżej 55. roku życia stanowią około 28 % osób pracujących, podczas gdy osoby poniżej 25. roku życia stanowią 7,5 %. Pozostała grupa wiekowa od 25 do poniżej 55 lat stanowi około 65 % (13.632) wszystkich zatrudnionych.

Abbildung 9: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte am Wohnort Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl)

Wykres 9: Pracownicy podlegający składkom na ubezpieczenie społeczne w miejscu zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)

Quelle: Bundesagentur für Arbeit, Stichtag jeweils am 30.06.

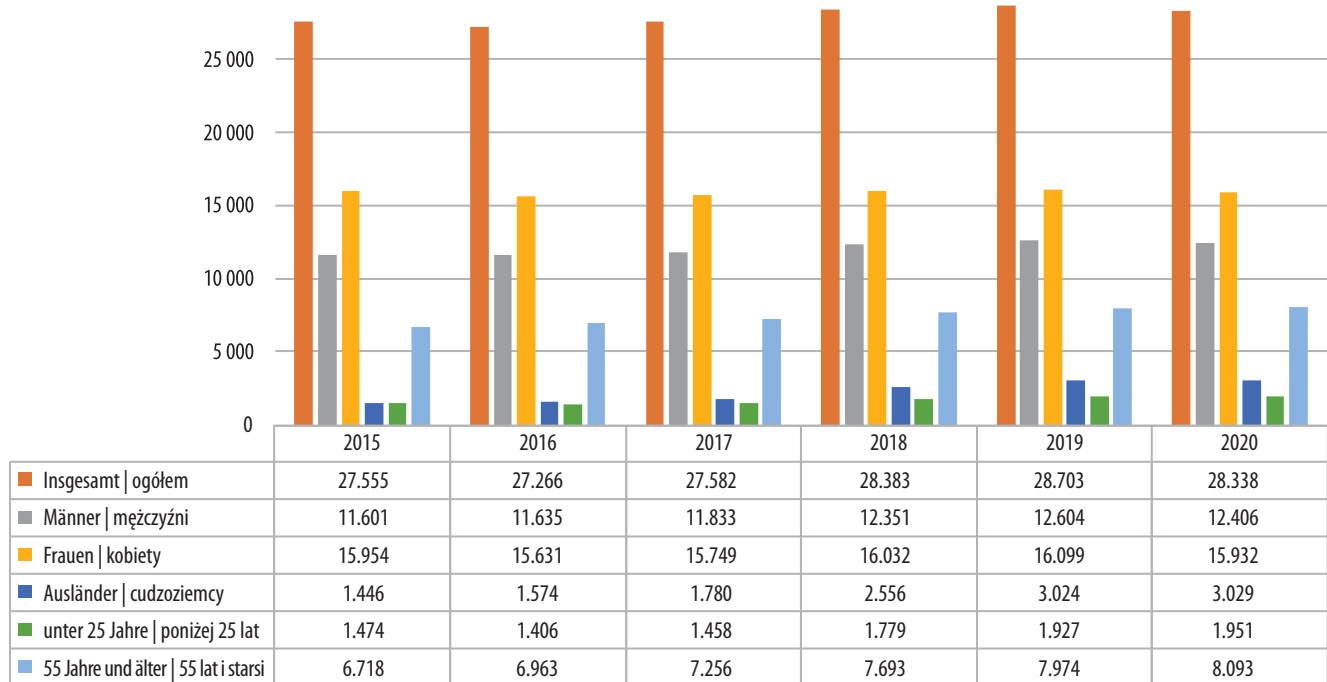
Źródło: Federalna Agencja Pracy, dane na dzień 30.06.

Zum Vergleich findet sich unten eine Tabelle mit den sozialversicherungspflichtig Beschäftigten am Arbeitsort Frankfurt (Oder). Der größte Unterschied besteht in der Anzahl der beschäftigten Männer und Frauen. Außerdem zeigt die folgende Grafik, dass in den letzten sechs Jahren die Zahlen der beschäftigten Ausländer*innen (um fast 1.600) und der über 55-Jährigen (um fast 1.400) deutlich gestiegen sind. Auch die Gesamtzahl der Beschäftigten am Arbeitsort Frankfurt (Oder) hat sich um knapp 800 Personen erhöht.

Dla porównania, poniżej znajduje się tabela z zatrudnionymi podlegającymi obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w miejscu wykonywania pracy we Frankfurcie nad Odrą. Największą różnicę widać w liczbie zatrudnionych kobiet i mężczyzn. Ponadto poniższy wykres pokazuje, że w ciągu ostatnich sześciu lat znacząco wzrosła liczba zatrudnionych cudzoziemców (o prawie 1.600) oraz osób powyżej 55. roku życia (o prawie 1.400 osób). Również łączna liczba zatrudnionych we Frankfurcie nad Odrą wzrosła o prawie 800 osób.

Abbildung 10: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte am Arbeitsort Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl)

Wykres 10: Pracownicy podlegający składkom na ubezpieczenie społeczne w miejscu pracy we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)

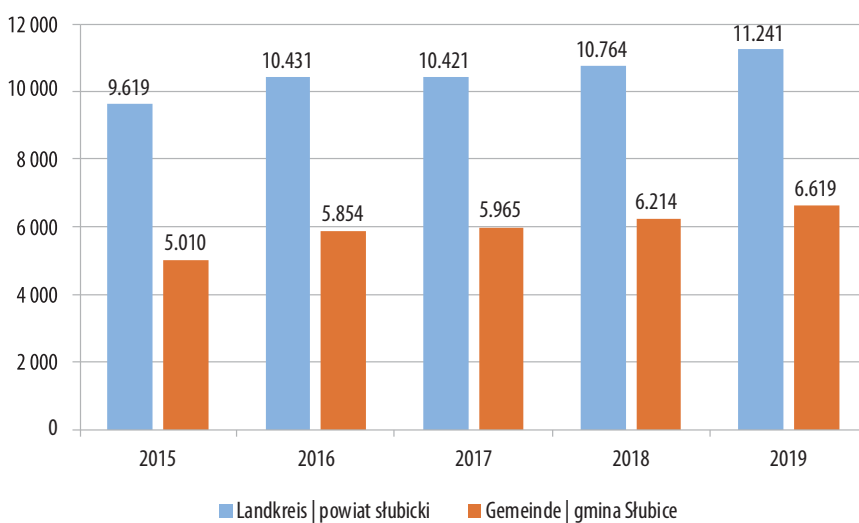

Quelle: Bundesagentur für Arbeit, Stichtag jeweils am 30.06.

Źródło: Federalna Agencja Pracy, dane na dzień 30.06.

Was die Daten zur Beschäftigung auf polnischer Seite betrifft, so sind die verfügbaren Statistiken leider nicht so vielfältig und aktuell wie auf deutscher Seite. Anhand der untenstehenden Grafik ist zu erkennen, dass die Zahl der Beschäftigten sowohl im Landkreis Słubice als auch in der Gemeinde stetig ansteigt, mit einem Zuwachs von 1.600 Personen in fünf Jahren sowohl auf Landkreis- als auch auf Gemeindeebene.

Jeśli chodzi o dane dotyczące zatrudnienia po stronie polskiej, to niestety dostępne statystyki nie są tak różnorodne i aktualne jak po stronie niemieckiej. Z poniższego wykresu wynika, że liczba osób zatrudnionych zarówno w powiecie słubickim jak i w gminie systematycznie wzrasta, w ciągu pięciu lat nastąpił wzrost o 1.600 osób zarówno na poziomie powiatu jak i gminy.

Abbildung 11: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte⁹ am Arbeitsort im Landkreis und in der Gemeinde Słubice in den Jahren 2015 bis 2019 (Anzahl)Wykres 11: Pracownicy podlegający ubezpieczeniom społecznym⁹ w miejscu pracy w powiecie i w gminie Słubice w latach 2015 – 2019 (liczba)

Quelle: Statistisches Hauptamt, Stichtag jeweils am 31.12.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane na dzień 31.12.

9 Die Daten umfassen keine Betriebe mit bis zu 9 Beschäftigten und keine Einzelbetriebe in der Landwirtschaft; auch nicht im Ausland tätige Mitarbeiter.

9 Dane nie obejmują zakładów zatrudniających do 9 pracowników i indywidualnych gospodarstw rolnych; nie obejmują również pracowników pracujących za granicą.

Pendler*innen¹⁰ sind alle sozialversicherungspflichtig Beschäftigten, deren Arbeitsort sich vom Wohnort unterscheidet. Einpendler*innen wohnen nicht an ihrem Arbeitsort, Auspendler*innen arbeiten nicht an ihrem Wohnort.

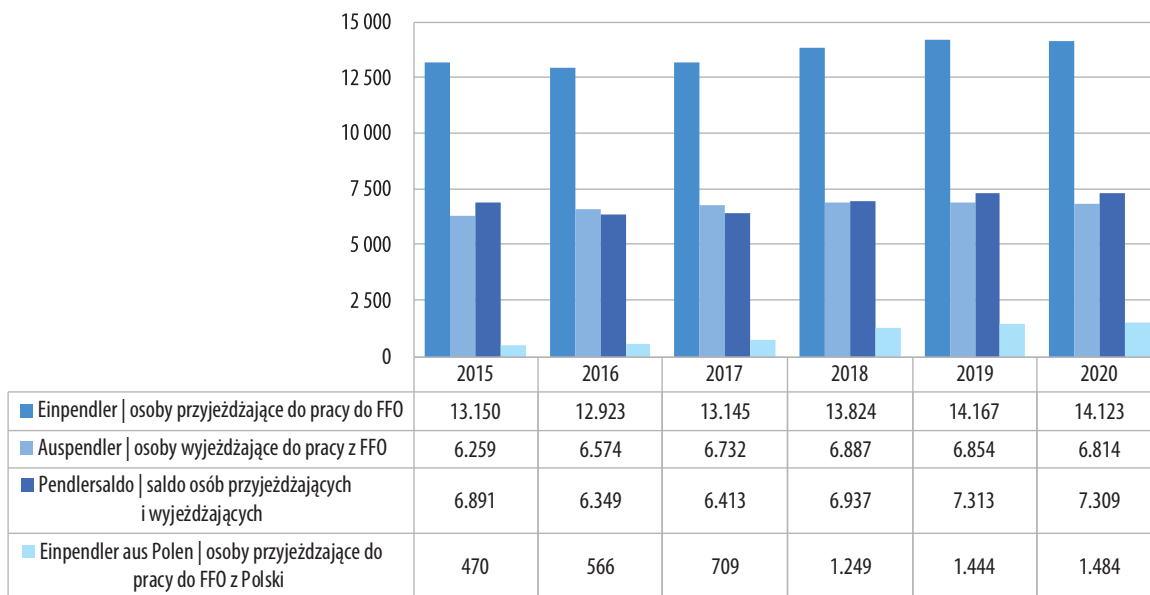
Die Anzahl der Personen, die nach Frankfurt (Oder) zur Arbeit einpendeln, liegt deutlich über der Personenzahl, die ins Umland auspendeln. Der positive Pendlersaldo lag 2020 bei 7.309 Personen.

Osoby dojeżdżające do pracy¹⁰ to wszyscy zatrudnieni podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu, których miejsce pracy jest inne niż miejsce zamieszkania. Osoby wyjeżdżające do pracy nie mieszkają w swoim miejscu pracy, a osoby przyjeżdżające do pracy nie pracują w swoim miejscu zamieszkania.

Liczba osób przyjeżdżających do pracy do Frankfurtu nad Odrą jest znacznie wyższa niż liczba osób wyjeżdżających do pracy w okolicy. Dodatnie saldo dojazdów do pracy w 2020 r. wynosiło 7.309 osób.

Abbildung 12: Sozialversicherungspflichtig beschäftigte Ein- und Auspendler*innen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl)

Wykres 12: Osoby dojeżdżające do pracy do Frankfurtu nad Odrą i wyjeżdżające z Frankfurtu nad Odrą do pracy, podlegające składkom na ubezpieczenie społeczne we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)

Quelle: Bundesagentur für Arbeit, Stichtag jeweils am 30.06.

Źródło: Federalna Agencja Pracy, dane na dzień 30.06.

Die Grenzpendler*innen aus Polen sind mit 69.000 Beschäftigten die größte Gruppe unter den Grenzpendler*innen in Deutschland¹¹. Über die Hälfte der Grenzpendler*innen aus Polen ist in ostdeutschen Bundesländern (36.914), vor allem in Brandenburg (13.775) und Sachsen (10.042) tätig.

Pracownicy transgraniczni z Polski, z liczbą 69.000 zatrudnionych, stanowią największą grupę pracowników transgranicznych w Niemczech.¹¹ Ponad połowa pracowników transgranicznych z Polski pracuje we wschodnich krajach związkowych (36.914), przede wszystkim w Brandenburgii (13.775) i Saksonii (10.042).

10 In der Beschäftigungsstatistik werden Personen als Pendler*innen ausgewiesen, wenn ihr Arbeitsort außerhalb der Gemeinde-, Kreis- oder Landesgrenzen ihres Wohnortes liegt. Ob und wie häufig Pendler*innen tatsächlich ihren Arbeitsort aufsuchen, ist unerheblich. Beschäftigte, die in derselben Gemeinde (bzw. Kreis oder Land) wohnen und arbeiten, gelten nicht als Pendler*innen. Es wird über Beschäftigte in Deutschland berichtet. Der Wohnort kann auch im Ausland liegen. Einpendler*innen aus dem Ausland sind statistisch darstellbar, wenn der Arbeitsort in Deutschland liegt und sie der deutschen Sozialversicherung unterliegen. Die Zahl der Auspendler*innen in das Ausland ist nicht ermittelbar, weil Personen mit deutschem Wohnsitz, die bei Arbeitgebern mit Sitz im Ausland beschäftigt sind, nicht zur deutschen Sozialversicherung gemeldet werden. Der Wohnort von Beschäftigten leitet sich aus ihrem Hauptwohnsitz ab. Damit gilt auch als Pendler*in, wer einen Zweitwohnsitz am Arbeitsort hat, also vermutlich nicht täglich pendelt. Der Arbeitsort von Beschäftigten leitet sich aus dem Betriebsitz des Arbeitgebers ab (Quelle: (Bundesagentur für Arbeit, Februar 2021)).

11 (Buch, Carstensen, Hamann, & Otto, 2020)

10 W statystyce zatrudnienia osoby wykazywane są jako dojeżdżające do pracy, jeśli ich miejsce pracy znajduje się poza granicami gminy, powiatu lub kraju związkowego ich miejsca zamieszkania. To, czy i jak często osoby dojeżdżające do pracy rzeczywiście dojeżdżają do miejsca pracy, nie ma znaczenia. Pracownicy, którzy mieszkają i pracują w tej samej gminie (lub powiecie czy kraju), nie są uznawani za dojeżdżających do pracy. Raport dotyczy zatrudnionych w Niemczech. Miejscem zamieszkania może być również zagranica. Osoby przyjeżdżające do pracy z zagranicy mogą być ujęte w statystyce, jeśli ich miejsce pracy znajduje się w Niemczech i podlegają niemieckiemu ubezpieczeniu społecznemu. Liczba osób wyjeżdżających do pracy za granicę nie może zostać ustalona, ponieważ osoby z niemieckim miejscem zamieszkania, które są zatrudnione u pracodawców z siedzibą za granicą, nie są zgłoszone do niemieckiego ubezpieczenia społecznego. Miejsce zamieszkania pracowników jest określane na podstawie ich głównego miejsca zamieszkania. Oznacza to, że osoby, które mają dodatkowe miejsce zamieszkania w miejscu pracy, tj. które przypuszczalnie nie dojeżdżają codziennie do pracy, są również uważane za dojeżdżające do pracy. Miejsce pracy zatrudnionych jest pochodną siedziby zakładu pracodawcy (źródło: (Federalna Agencja Pracy, luty 2021)).

11 (Buch, Carstensen, Hamann, & Otto, 2020)

Die Definition der Grenzpendler*innen ist weiter gefasst als die europäische Definition der Grenzgänger*innen.¹² Zu dieser Gruppe gehören alle Personen, die auf dem Weg von ihrem Wohnsitz zum Arbeitsort eine nationale Grenze überschreiten. Die Frequenz spielt hier, anders als bei den Grenzgängern, keine Rolle. Grundsätzlich kann festgestellt werden, dass je größer die Distanz zwischen dem Arbeitsort in Deutschland und dem Wohnort im Ausland ist, desto geringer ist die Wahrscheinlichkeit für tägliches Pendeln. Mit der Entfernung des Wohnsitzes zum Arbeitsort steigt die Wahrscheinlichkeit, dass die Personen einen Zweitwohnsitz am Arbeitsort haben.

Definicja pracowników transgranicznych jest szersza niż europejska definicja pracowników przygranicznych.¹² Grupa ta obejmuje wszystkie osoby, które przekraczają granicę państwową w drodze z miejsca zamieszkania do miejsca pracy. W przeciwieństwie do pracowników przygranicznych, częstotliwość nie odgrywa tu żadnej roli. Zasadniczo można stwierdzić, że im większa odległość między miejscem pracy w Niemczech a miejscem zamieszkania za granicą, tym mniejsze prawdopodobieństwo codziennych dojazdów do pracy. Im większa odległość między miejscem zamieszkania a miejscem pracy, tym większe prawdopodobieństwo, że osoby będą miały dodatkowe miejsce zamieszkania w miejscu pracy.

Grenzpendler*innen sind – gemäß den Regelungen der Europäischen Union zur Arbeitnehmerfreizügigkeit – ausländische Arbeitnehmer*innen, die auf dem Weg von ihrem Wohnsitz zum Arbeitsort eine nationale Grenze überschreiten. Einpendler*innen aus dem Ausland mit deutscher Staatsangehörigkeit werden daher nicht berücksichtigt.

Osoby dojeżdżające do pracy z zagranicy to – zgodnie z przepisami Unii Europejskiej o swobodnym przepływie pracowników – pracownicy zagraniczni, którzy przekraczają granicę państwową w drodze z miejsca zamieszkania do miejsca pracy. Osoby dojeżdżające do pracy z zagranicy posiadające obywatelstwo niemieckie nie są zatem brane pod uwagę.

Die 10 häufigsten Berufsgruppen der Grenzpendler*innen aus Polen in Brandenburg:

1) Verkehr, Logistik (außer Fahrzeugführung)	5289
2) Führen von Fahrzeugen und Transportgeräten	2152
3) Land-, Tier-, Forstwirtschaftsberufe	832
4) Maschinen- und Fahrzeugtechnikberufe	825
5) Berufe der Unternehmensführung, -organisation (Büro- und Sekretariatstätigkeiten)	489
6) Reinigungsberufe	456
7) Hoch- und Tiefbauberufe	429
8) Metallherstellung, -bearbeitung, Metallbau	424
9) Erziehung, soziale, hauswirtschaftliche Berufe, Theologie	344
10) Tourismus, Hotel- und Gaststättenberufe	300

10 najczęstszych grup zawodowych osób dojeżdżających do pracy z Polski w Brandenburgii:

1) Transport, logistyka (z wyłączeniem kierowania pojazdami)	5289
2) Kierowanie pojazdami i sprzętem transportowym	2152
3) Rolnictwo, hodowla zwierząt, leśnictwo	832
4) Zawody związane z budową maszyn i pojazdów	825
5) Zawody związane z zarządzaniem i organizacją przedsiębiorstwa (prace biurowe i sekretariat)	489
6) Zawody związane z utrzymaniem czystości	456
7) Zawody budownictwa na- i podziemnego	429
8) Produkcja i obróbka metali, konstrukcje metalowe	424
9) Edukacja, zawody społeczne, gospodarstwa domowego, teologia	344
10) Zawody związane z turystyką, hotelarstwem i gastronomią	300

Berufliche Tätigkeiten der Grenzpendler*innen aus Polen in Brandenburg:

- Helfer*in – 50,6 %
- Fachkraft – 43,4 %
- Spezialist*in – 3,2 %
- Experte*in – 2,8 %

Stanowiska zajmowane przez osoby dojeżdżające do pracy w Brandenburgii z Polski:

- pomocnik – 50,6 %
- pracownik wykwalifikowany – 43,4 %
- specjalista – 3,2 %
- ekspert – 2,8 %

Frankfurt (Oder) belegte im Jahr 2019 Platz 7 unter den 20 häufigsten Arbeitsorten von Grenzpendler*innen aus Polen (1.444 Personen). An erster Stelle war **Berlin** mit 4.119 Beschäftigten, an zweiter Stelle der brandenburgische Landkreis **Teltow-Fläming** mit 3.366 Personen.

W 2019 roku **Frankfurt nad Odrą** znalazł się na 7. miejscu wśród 20 najczęstszych miejsc pracy dla osób dojeżdżających do pracy z Polski (1.444 osoby). Na pierwszym miejscu znalazł się **Berlin** z 4.119 pracownikami, a na drugim brandenburski powiat **Teltow-Fläming** z 3.366 osobami.

Bei der Betrachtung der Grenzpendler*innen aus Polen zeigt sich, dass der Anteil der Männer deutlich überwiegt. Ein Grund dafür liegt in der Branchenstruktur, in der die Grenzpendler beschäftigt sind. Diese ist stärker durch Tätigkeiten in der Logistik, im Gü-

Przyglądając się pracownikom transgranicznym z Polski widać wyraźną przewagę mężczyzn. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest struktura branżowa, w której zatrudnieni są pracownicy transgraniczni. Charakteryzuje się ona w większym stopniu pracami w logistyce, trans-

¹² Grenzgänger*innen sind Arbeitskräfte aus dem Ausland, die täglich oder zumindest wöchentlich in ihre Heimat zurückkehren, vgl. Art. 1 lit. f) Verordnung (EG) 883/2004.

¹² Pracownicy przygraniczni to wykonujące pracę osoby z zagranicy, które powracają do swego kraju każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu, por. art. 1 pkt f) rozporządzenia (WE) 883/2004.

terverkehr (LKW-Fahrer) sowie im verarbeitenden Gewerbe und im Baugewerbe geprägt. In Brandenburg waren 2019 32 % der Grenzpendler*innen aus Polen weiblich, während der Frauenanteil an der Gesamtbeschäftigung in Brandenburg bei 48 % liegt. Auffällig ist der hohe Anteil an jungen Grenzpendler*innen unter 30 Jahre. Der Anteil junger Grenzpendler*innen aus Polen (29,5 %) in Brandenburg fällt höher aus als in der Vergleichsgruppe der Gesamtbeschäftigung (14,9 %). Mit Blick auf die Betriebsgröße zeigt sich, dass in Brandenburg knapp 60 % der Grenzpendler*innen in Betrieben mit über 100 Beschäftigten tätig waren. Auffällig ist außerdem der hohe Anteil an Grenzpendler*innen in Leiharbeit, der in Brandenburg bei 26,5 % liegt. Zeitarbeitsfirmen beschäftigen in hoher Zahl solche Arbeitskräfte aus dem Ausland, die über wenig Erfahrung mit dem deutschen Arbeitsmarkt und geringe Deutschkenntnisse verfügen.

Grenzpendler*innen üben hauptsächlich Tätigkeiten als Helfer oder Fachkraft aus. Sie sind sehr selten als Spezialisten und Experten tätig. Nach bundesweiten Studien zu Grenzpendler*innen ist die hohe Anzahl der Helfertätigkeiten auch darauf zurückzuführen, dass Einpendler*innen insbesondere aus mittelosteuropäischen Ländern die entsprechenden Berufsabschlüsse fehlen oder vorhandene Abschlüsse nicht anerkannt sind.

In Frankfurt (Oder) gibt es zwei Institutionen (**bbw Akademie für Betriebswirtschaftliche Weiterbildung GmbH** sowie **IHK Projektgesellschaft mbH Ostbrandenburg**), die am Förderprogramm „Integration durch Qualifizierung (IQ)“ teilnehmen. Man kann sich an beide Träger wenden, um sich beraten zu lassen oder Unterstützung bei der Beantragung der Anerkennung von Berufsabschlüssen zu erhalten.

porcie towarów (kierowcy ciężarówek) oraz w przemyśle przetwórczym i budowlanym. W Brandenburgii w 2019 roku 32 % pracowników transgranicznych z Polski stanowiły kobiety, podczas gdy udział kobiet w całkowitym zatrudnieniu w Brandenburgii wynosi 48 %. Zauważalny jest wysoki odsetek młodych pracowników transgranicznych w wieku poniżej 30 lat. Odsetek młodych pracowników transgranicznych z Polski (29,5 %) w Brandenburgii jest wyższy niż w grupie porównawczej ogółu zatrudnionych (14,9 %). Patrząc na wielkość przedsiębiorstw okazuje się, że w Brandenburgii prawie 60 % pracowników transgranicznych pracowało w zakładach zatrudniających ponad 100 pracowników. Zauważalny jest poza tym wysoki odsetek pracowników transgranicznych w pracy tymczasowej, wynoszący w Brandenburgii 26,5 %. Agencje pracy tymczasowej zatrudniają dużą liczbę takich pracowników z zagranicy, dysponujących niewielkim doświadczeniem na niemieckim rynku pracy i słabą znajomością niemieckiego.

Pracownicy transgraniczni wykonują głównie prace jako pomocnicy lub robotnicy wykwalifikowani. Bardzo rzadko pracują jako specjaliści i eksperci. Zgodnie z ogólnoniemieckimi badaniami dotyczącymi pracowników transgranicznych wysoka liczba prac pomocniczych wynika również z faktu, że osoby przyjeżdżające do pracy, zwłaszcza z krajów Europy Środkowo-Wschodniej, nie posiadają odpowiednich kwalifikacji zawodowych lub istniejące kwalifikacje nie są uznawane.

We Frankfurcie nad Odrą znajdują się dwie instytucje (**bbw Akademie für Betriebswirtschaftliche Weiterbildung GmbH** oraz **IHK Projektgesellschaft mbH Ostbrandenburg**), biorące udział w programie „Integration durch Qualifizierung (IQ)“ („Integracja przez kwalifikację“). W celu uzyskania porady lub pomocy przy ubieganiu się o uznanie kwalifikacji zawodowych można zwrócić się do obu instytucji.

Netzwerk Brandenburg

Das Förderprogramm „Integration durch Qualifizierung (IQ)“ zielt auf die nachhaltige Verbesserung der Arbeitsmarktintegration von Erwachsenen mit Migrationshintergrund ab. Das Programm wird aus Mittel des Bundesministeriums für Arbeit und Soziales (BMAS) und des Europäischen Sozialfonds (ESF) gefördert. Partner bei der Umsetzung sind das Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF) und die Bundesagentur für Arbeit (BA).

Die Koordinierungsstelle des IQ Netzwerks Brandenburg ist im Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Energie (MWAE) angesiedelt. Vierzehn Teilprojekte setzten im Jahr 2020 verschiedene Schwerpunkte im IQ Netzwerk Brandenburg um.

Program wsparcia "Integracja poprzez kwalifikacje (IQ)" ma na celu trwałą poprawę integracji na rynku pracy osób dorosłych o pochodzeniu migracyjnym. Program jest finansowany przez Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Społecznych (BMAS) oraz Europejski Fundusz Społeczny (EFS). Partnerami w realizacji projektu są Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych (BMBF) oraz Federalna Agencja Pracy (BA).

Biuro koordynacyjne sieci IQ Brandenburgia znajduje się w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Energii (MWAE). Czternaście mikroprojektów realizowało różne cele priorytetowe w ramach sieci IQ Brandenburgia w 2020 roku.

Die Arbeitslosenquote in Frankfurt (Oder) (8,4 %) und im Landkreis Słubice¹³ (3,7 %) ist 2020 im Vergleich zu 2019 leicht gestiegen. 2019 gab es die bisher niedrigste Arbeitslosenquote mit 7,9 % in Frankfurt und 2,4 % im Landkreis Słubice. Betrachtet man die letzten elf Jahre, so ist sowohl im Landkreis Słubice als auch in Frankfurt (Oder) ein rückläufiger Trend zu beobachten. Der größte Rückgang von über 5 Prozentpunkte wurde im Jahr 2014 im Landkreis Słubice verzeichnet.

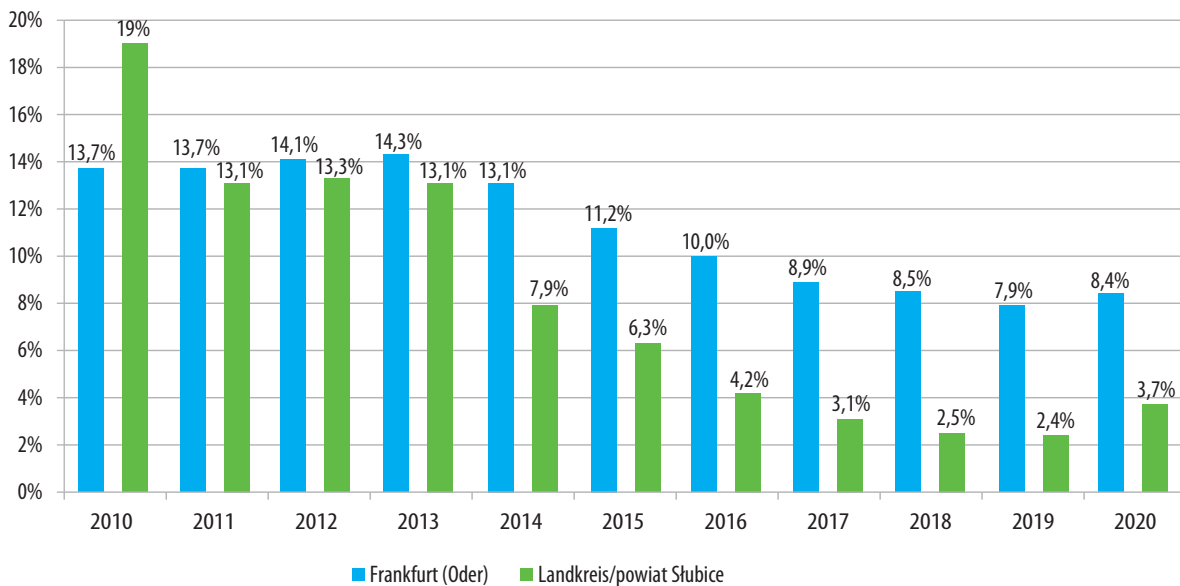
Im Jahr 2020 lag die Arbeitslosenquote der Männer in Frankfurt (Oder) mit 9,4 % höher als die der Frauen mit 7,3 %. Dagegen lag die Arbeitslosenquote bei Jugendlichen von 15 bis unter 25 Jahren bei 10,3 % (2019: 9,5 %) und unter Ausländer*innen bei 21,7 % (2019: 19,3 %). Im Jahr 2020 wurden in Frankfurt (Oder) 2.462 Arbeitslose registriert (2019: 2.338), im Landkreis Słubice 643 (2019: 415) und in der Gemeinde Słubice 218 (2019: 120). Ende 2020 gab es in der Gemeinde Słubice 90 arbeitslos gemeldete Frauen und 17 arbeitslos gemeldete Jugendliche unter 25 Jahren.

Stopa bezrobocia we Frankfurcie nad Odrą (8,4 %) i w powiecie słubickim¹³ (3,7 %) nieznacznie wzrosła w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019. W 2019 r. odnotowano najniższą jak dotąd stopę bezrobocia na poziomie 7,9 % we Frankfurcie i 2,4 % w powiecie słubickim. Patrząc na ostatnie jedenaście lat, zarówno w powiecie słubickim, jak i we Frankfurcie nad Odrą można zaobserwować tendencję spadkową. Największy spadek o ponad 5 punktów procentowych odnotowano w powiecie słubickim w 2014 roku.

W 2020 r. stopa bezrobocia wśród mężczyzn we Frankfurcie nad Odrą wynosiła 9,4 % i była wyższa niż kobiet (7,3 %). Natomiast stopa bezrobocia wśród młodych ludzi w wieku od 15 do poniżej 25 lat wynosiła 10,3 % (2019 r.: 9,5 %), zaś wśród cudzoziemców 21,7 % (2019 r.: 19,3 %). W 2020 roku we Frankfurcie nad Odrą zarejestrowano 2.462 bezrobotnych (w 2019 r.: 2.338), w powiecie słubickim 643 (2019 r.: 415), a w gminie Słubice 218 (2019 r.: 120). Na koniec 2020 roku w gminie Słubice jako bezrobotnych zarejestrowanych było 90 kobiet i 17 młodych osób poniżej 25. roku życia.

Abbildung 13: Arbeitslosenquote in Frankfurt (Oder) und im Landkreis Słubice in den Jahren 2010 bis 2020 (in %)

Wykres 13: Stopa bezrobocia we Frankfurcie nad Odrą i powiecie słubickim w latach 2010 – 2020 (w %)

Quelle: Bundesagentur für Arbeit/Statistisches Hauptamt, Jahresdurchschnitt

Źródło: Federalna Agencja Pracy/Główny Urząd Statystyczny, średnia roczna

13 Daten zur Arbeitslosenquote sind in der polnischen Statistik nur auf Landkreisebene verfügbar. Dagegen sind Daten über die Anzahl der Arbeitslosen bereits auf Gemeindeebene vorhanden.

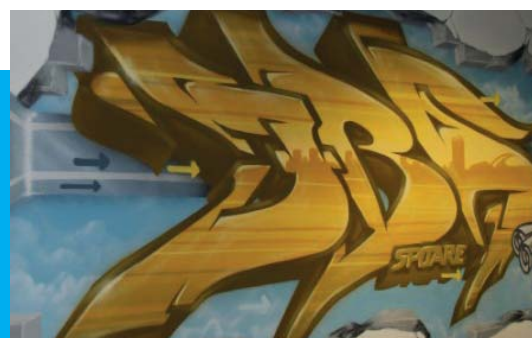
13 Dane o stopie bezrobocia dostępne są w polskiej statystyce tylko na poziomie powiatów. Natomiast dane dotyczące liczby bezrobotnych występują już na poziomie gminy.

jobcenter
Frankfurt (Oder)

ODER
FRANKFURT
SŁUBICE
Ohne Grenzen.

Beratung und Hilfe aus einer Hand ...

Um den Zugang zu Schule, Ausbildung, Studium oder Arbeit und die Wege zu erleichtern, haben sich die Stadt Frankfurt (Oder) sowie öffentliche Einrichtungen wie Bundesagentur für Arbeit und das Jobcenter zusammengeschlossen und die Jugendberufsagentur gegründet.

- eröffnet im April 2015
- für Jugendliche und junge Erwachsene bis 25 Jahren
- Ziel ist es, die Arbeitslosigkeit unter Jugendlichen zu verringern
- damit geht kein Jugendlicher zwischen den Institutionen verloren
- die Jugendlichen wieder ins System zurückzuführen
- Unterstützung von Jugendlichen ohne beruflichen Orientierung
- Begleitung bei vielfachen Problemen auf dem Weg zu Ausbildungsstellen und Arbeit

Porady i pomoc z jednego źródła ...

W celu ułatwienia dostępu do szkół, kształcenia zawodowego, studiów lub pracy oraz aby ułatwić procedury, miasto Frankfurt nad Odrą oraz instytucje publiczne, takie jak Federalna Agencja Pracy i Biuro pośrednictwa pracy połączyły siły i utworzyły Młodzieżową Agencję Pracy.

- otwarte w kwietniu 2015 r.
- dla młodzieży i młodych dorosłych do 25. roku życia
- celem jest zmniejszenie bezrobocia wśród młodych ludzi
- dzięki temu żadna młoda osoba nie gubi się między instytucjami
- przywrócenie młodych ludzi do systemu
- wspieranie młodych ludzi bez orientacji zawodowej
- wsparcie przy wielu problemach w drodze do znalezienia miejsca kształcenia zawodowego lub miejsca pracy

3. Fachkräftebedarf

Fachkräfte sichern Innovation und Wettbewerbsfähigkeit, Wachstum und Beschäftigung, Wohlstand und Lebensqualität.¹⁴ Ein großer Faktor, der insbesondere in der Zukunft einen entscheidenden Einfluss auf den herrschenden Fachkräftemangel haben wird, ist die alternde Gesellschaft in Deutschland.

Beim **Fachkräftemangel** handelt es sich um eine **zahlenmäßige** Knappheit von Arbeitskräften mit benötigten Fähigkeiten, die für die offenen Jobpositionen zur Verfügung stehen.¹⁵ Als defizitär gelten also diejenigen Berufe, in denen es im kommenden Jahr nicht schwierig sein dürfte, einen Arbeitsplatz zu finden, da die Nachfrage seitens der Arbeitgeber hoch sein wird und das Angebot an Arbeitnehmer*innen, die bereit sind, eine Beschäftigung aufzunehmen und über entsprechende Qualifikationen verfügen, gering sein wird.

Als eine Fachkraft (im **engeren** Sinne) wird eine Person verstanden, die eine gewerbliche, kaufmännische oder sonstige Berufsausbildung erfolgreich absolviert hat. Im **weiteren** Sinne zählen auch Personen mit abgeschlossenem Fachhochschul- oder Hochschulstudium dazu.

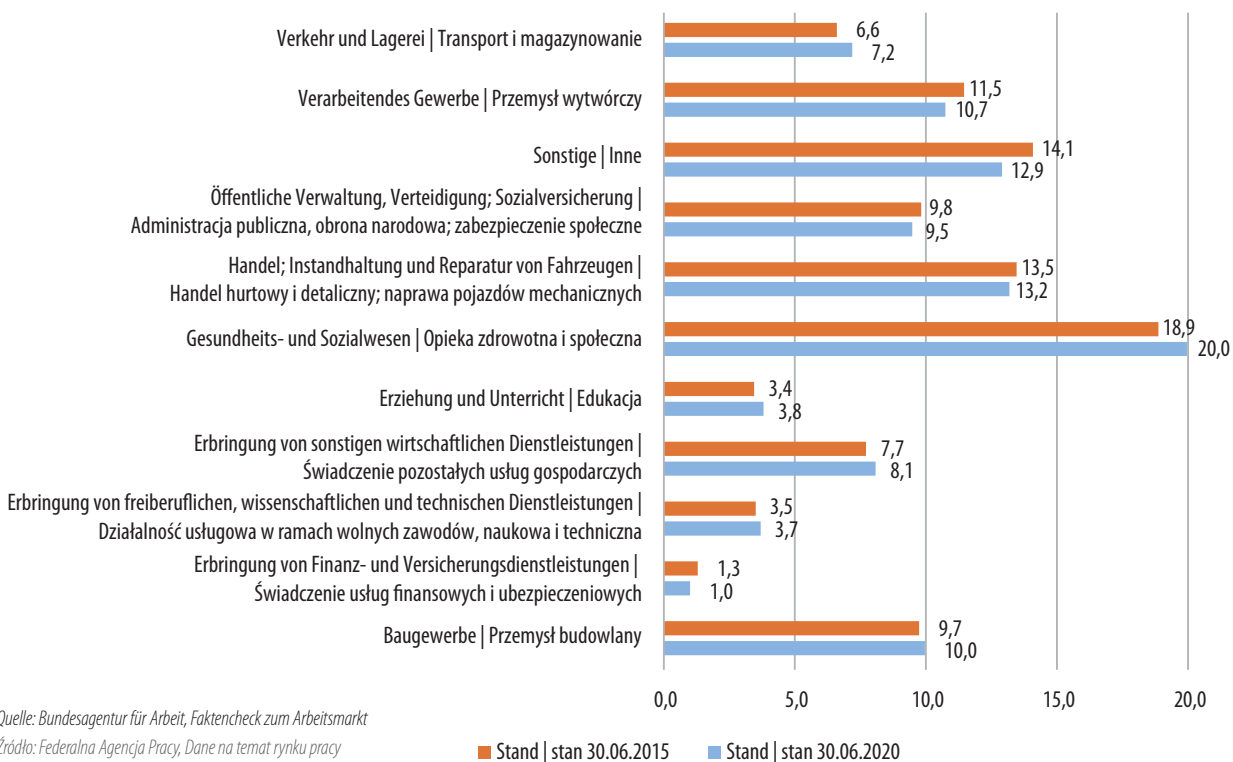
a. Branchenstruktur in der Doppelstadt

Die Ausprägung des Fachkräftemangels in einer konkreten Region hängt von der jeweiligen Branchenstruktur ab.

Die Branchenstruktur in Frankfurt (Oder)¹⁶ zum 30. Juni 2020 wird mit der Situation zum 30. Juni 2015 verglichen:

Abbildung 14: Branchenstruktur in Frankfurt (Oder) am 30. Juni 2015 und am 30. Juni 2020 (Beschäftigten in %)

Wykres 14: Struktura branżowa we Frankfurcie nad Odrą 30 czerwca 2015 r. i 30 czerwca 2020 r. (liczba zatrudnionych w %)

Quelle: Bundesagentur für Arbeit, Faktencheck zum Arbeitsmarkt

Źródło: Federalna Agencja Pracy, Dane na temat rynku pracy

14 (BMWE, 2021)

15 (Obermeier, 2014)

16 (Bundesagentur für Arbeit, 2021)

3. Zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych

Wykwalifikowani pracownicy zapewniają innowacyjność i konkurencyjność, wzrost i zatrudnienie, dobrobyt i jakość życia.¹⁴ Ważnym czynnikiem, który szczególnie w przyszłości będzie miał decydujący wpływ na panujący deficyt wykwalifikowanych pracowników, jest starzejące się społeczeństwo w Niemczech.

Niedobór wykwalifikowanych kadr to ilościowy brak pracowników o potrzebnych umiejętnościach, dostępnych na wolne stanowiska pracy.¹⁵ Zawody deficytowe to takie, w których znalezienie pracy w nadchodzącym roku nie powinno być trudne, gdyż popyt ze strony pracodawców będzie wysoki, a podaż pracowników chętnych do podjęcia pracy i posiadających odpowiednie kwalifikacje niska.

Pracownik wykwalifikowany (w **wąskim** znaczeniu) to osoba, która pomyślnie ukończyła kształcenie zawodowe w przemyśle, handlu lub innym zawodzie. W **szerszym** znaczeniu pojęcie to obejmuje również osoby, które ukończyły studia techniczne lub wyższe.

a. Struktura branżowa w Dwumieście

Ukształtowanie niedoboru wykwalifikowanych pracowników w danym regionie zależy od struktury branżowej.

Struktura branżowa we Frankfurcie nad Odrą¹⁶ na dzień 30 czerwca 2020 r. porównywana z sytuacją na dzień 30 czerwca 2015 r. przedstawia się następująco:

14 (BMWE, 2021)

15 (Obermeier, 2014)

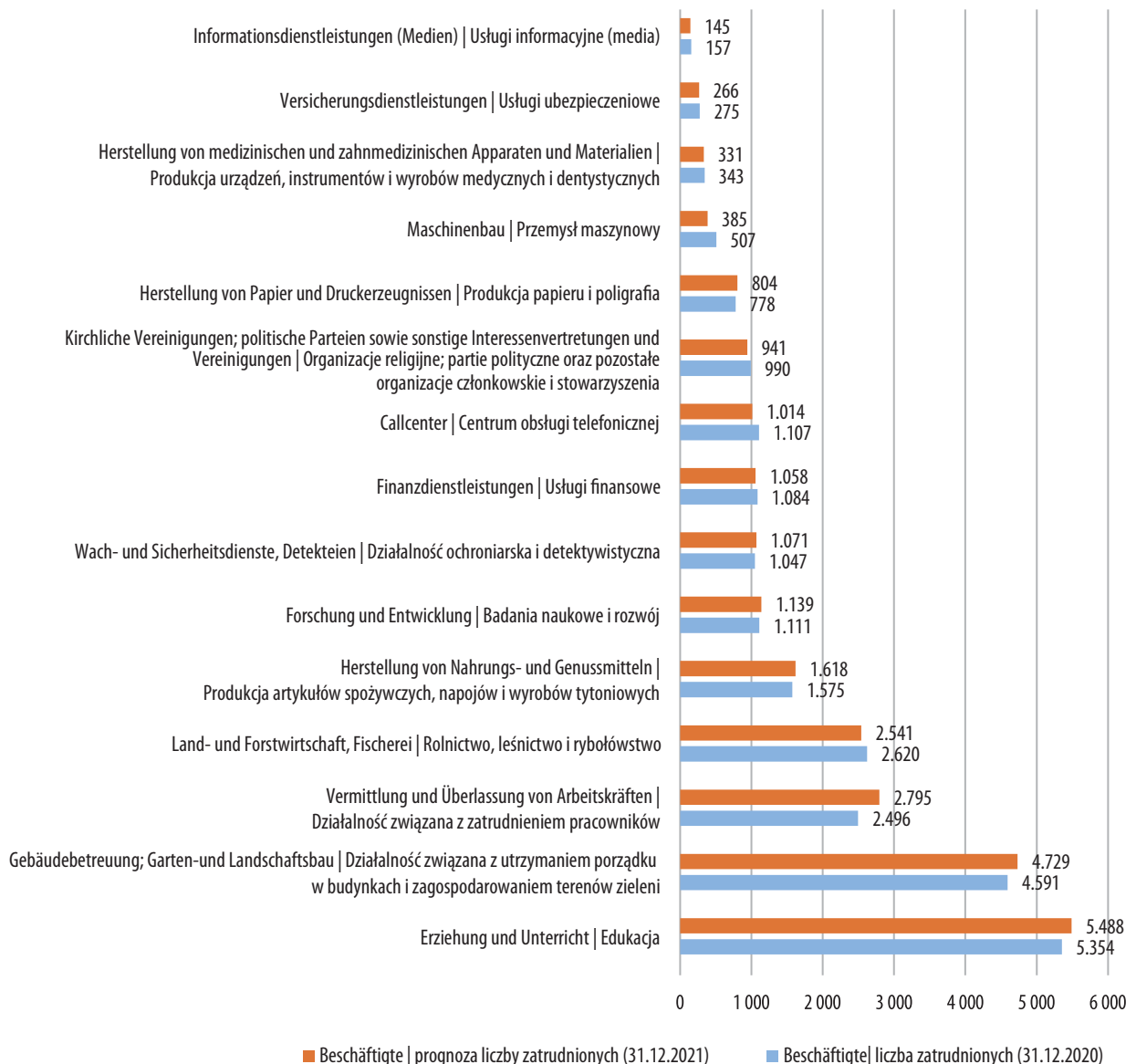
16 (Bundesagentur für Arbeit, 2021)

Für 2021 wird eine sinkende Zahl der Beschäftigten in Branchen wie Maschinenbau, Callcenter, Informationsdienstleistungen (Medien), Metallherzeugung und -bearbeitung, Land- und Forstwirtschaft sowie Herstellung von Gummi- und Kunststoffwaren prognostiziert. Die größte Veränderung wird in folgenden Branchen erwartet: Vermittlung und Überlassung von Arbeitskräften (um 12 %), Herstellung von Papier und Druckerzeugnissen (3 %), Gebäudebetreuung; Garten- und Landschaftsbau (3 %), Herstellung von Nahrungs- und Genussmitteln (2,7 %) sowie Erziehung und Unterricht (2,5 %).

Na rok 2021 prognozuje się spadek liczby zatrudnionych w takich sektorach jak budowa maszyn, call center, usługi informacyjne (media), produkcja i obróbka metali, rolnictwo i leśnictwo oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Największe zmiany spodziewane są w następujących branżach: pośrednictwo i użyczenie pracowników (o 12%), produkcja papieru i wyrobów poligraficznych (3%), obsługa budynków, ogrodnictwo i architektura krajobrazu (3%), produkcja artykułów spożywczych i używek (2,7%) oraz edukacja (2,5%).

Abbildung 15: Brancheneinschätzung im Herbst 2020 Arbeitsagentur Frankfurt (Oder) (Anzahl)

Wykres 15: Analiza branż na jesień 2020 r. dokonana przez Urząd Pracy we Frankfurcie nad Odrą (liczba)

Quelle: Agentur für Arbeit, Faktencheck zum Arbeitsmarkt.

Źródło: Federalna Agencja Pracy, Dane na temat rynku pracy.

Als Top-Branche wird im Jahr 2021 die Herstellung von Kraftwagen und Kraftwagenteilen angesehen. Hier soll die Zahl der Beschäftigten aufgrund der Errichtung der Giga-Factory von Tesla in Grünheide um 2.200 % (!) im Vergleich zum Vorjahr steigen. Größere Zuwächse sind auch im Bereich „Bergbau, Gewinnung von Steinen und Erden“ (um 9,5 %) und in der „Herstellung von pharmazeutischen Erzeugnissen“ (3,2 %) zu erwarten.

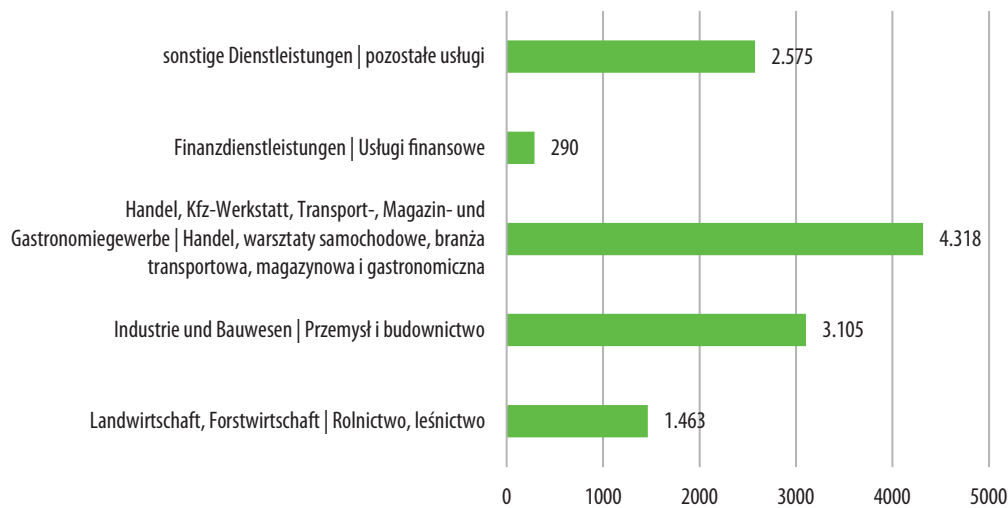
Za najważniejszą branżę w 2021 roku uważa się produkcję pojazdów mechanicznych i ich części. W związku z budową gigafabryki Tesli w Grünheide liczba pracowników ma wzrosnąć o 2.200 % (!) w porównaniu z rokiem poprzednim. Większy wzrost spodziewany jest również w sektorze „górnictwo i wydobywanie“ (o 9,5 %) oraz w „produkcji wyrobów farmaceutycznych“ (o 3,2 %).

In **Landkreis Słubice** überwiegt die Beschäftigung in den Branchen Handel, Kfz-Reparatur sowie Transport-, Magazin-, Hotel- und Gastronomiegewerbe. Weitere relevante Branchen sind Industrie- und Bauwesen sowie sonstige Dienstleistungen. Insgesamt sind in diesen Branchen 11.751 Personen tätig.

W **powiecie słubickim** dominuje zatrudnienie w branżach: handel, naprawa pojazdów silnikowych oraz transport, gospodarka magazynowa, hotelarstwo i gastronomia. Inne istotne sektory to przemysł, budownictwo i pozostałe usługi. Łącznie w branżach tych zatrudnionych jest 11.751 osób.

Abbildung 16: Beschäftigungsstruktur im Landkreis Słubice am 31.12.2018 (ohne öffentlichen Dienst) (Anzahl Beschäftigter)

Wykres 16: Struktura zatrudnienia w powiecie słubickim w dniu 31.12.2018 r. (bez sektora publicznego) (liczba zatrudnionych)

Quelle: Statistisches Hauptamt

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wegen unterschiedlicher Methodik der Datenerhebung lassen sich hier nur schwer valide Schlussfolgerungen ableiten.

Ze względu na różnice w metodologii zbierania danych trudno jest wyciągnąć tu miarodajne wnioski.

b. Fachkräftebedarf in Ostbrandenburg, insb. Frankfurt (Oder)

Zentraler Indikator für das Fachkräftedefizit ist die Dauer zwischen dem gewünschten Besetzungstermin einer Stelle und ihrer erfolgreichen Neubesetzung (**abgeschlossene Vakanzzeit**).¹⁷

Im Februar 2021 betrug die durchschnittliche Vakanzzeit in **Brandenburg** 130 Tage. Bezogen auf die einzelnen Berufsgruppen nach der Klassifikation der Berufe (KldB 2010)¹⁸ gestaltet sich der Fachkräftebedarf für folgende Berufsgruppen wie folgt:

b. Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w Brandenburgii Wschodniej, szczególnie we Frankfurcie nad Odrą

Głównym wskaźnikiem deficytu wykwalifikowanej siły roboczej jest czas, jaki upływa od pożądanej daty obsadzenia stanowiska do jego skutecznego obsadzenia (**zakończona długość wakatu**).¹⁷

W lutym 2021 r. przeciętna długość wakatu w **Brandenburgii** wyniosła 130 dni. W odniesieniu do poszczególnych grup zawodowych zgodnie z Klasyfikacją Zawodów (KldB 2010)¹⁸ zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników dla następujących grup zawodowych przedstawia się następująco:

¹⁷ (Bundesagentur für Arbeit, 2020)

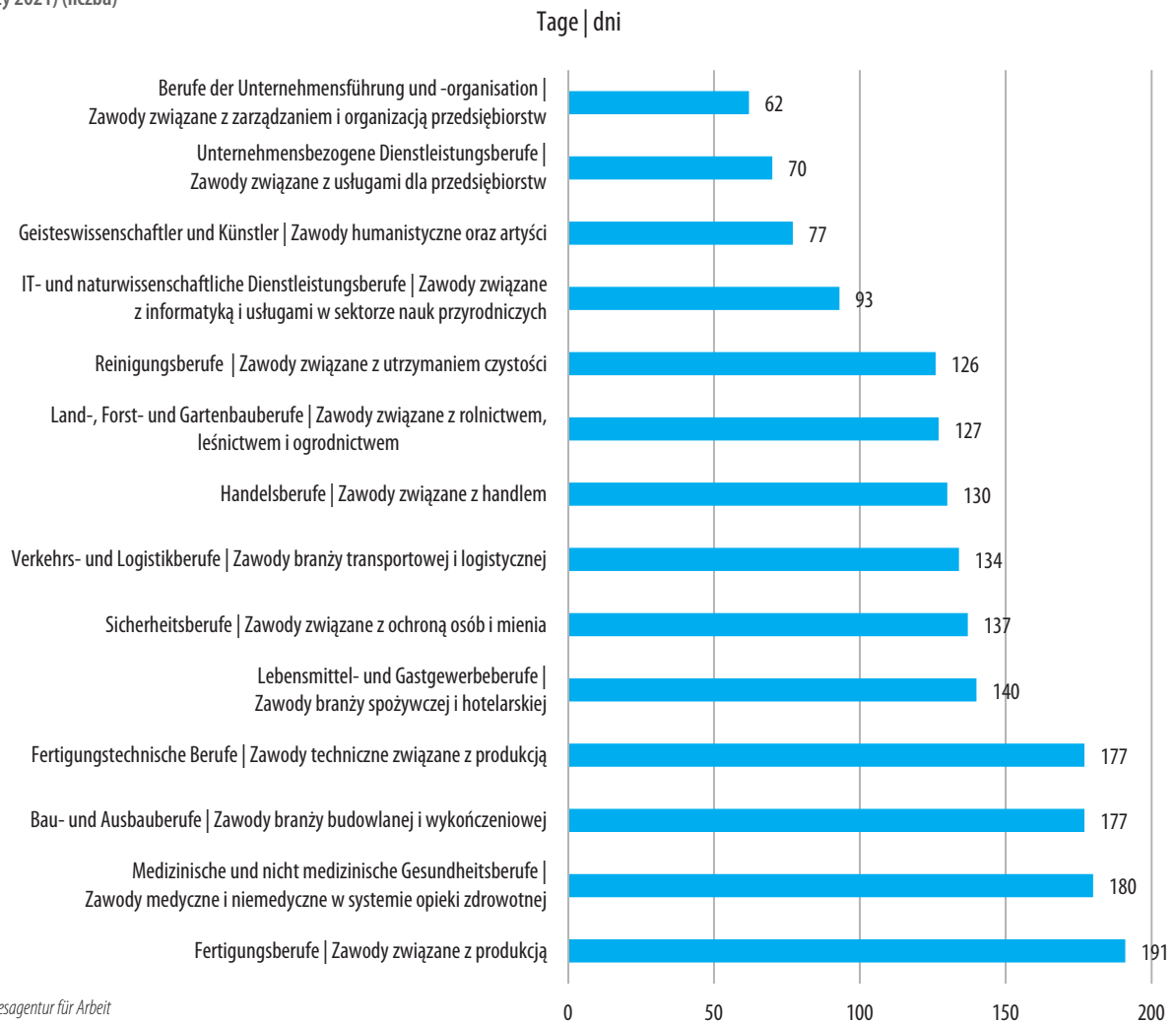
¹⁸ Die Klassifikation der Berufe 2010 (im Folgenden KldB 2010) wurde von der Bundesagentur für Arbeit entwickelt und ist seit dem 1. Januar 2011 gültig.

¹⁷ (Bundesagentur für Arbeit, 2020)

¹⁸ Klasyfikacja Zawodów 2010 (zwana dalej KldB 2010) opracowana została przez Federalną Agencję ds. Pracy i obowiązuje od 1 stycznia 2011 r.

Abbildung 17: Abgeschlossene durchschnittliche Vakanzzeit in Tagen für sozialversicherungspflichtige Arbeitsstellen nach Berufssegmenten in Brandenburg (Februar 2021) (Anzahl)

Wykres 17: Średni czas wakatu (w dniach) na stanowiskach objętych obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne według sektorów zawodowych w Brandenburgii (luty 2021) (liczba)

Trotz des pandemiebedingten Anstiegs der Arbeitslosigkeit in 2020 waren auf dem brandenburgischen Arbeitsmarkt im Februar 2021 immer noch 21.421 Stellen zu besetzen.¹⁹ Daraus ist zu schließen, dass der Arbeitsmarkt trotz der Corona-Krise mit über 21.400 gemeldeten Stellen viele Beschäftigungsmöglichkeiten bietet.

Im Bezirk der Agentur für Arbeit Frankfurt (Oder) wurden im Juni 2021 noch 2.699 Arbeitsstellen gemeldet. Im Vergleich zum Vorjahresmonat hat sich die Zahl der Stellen nur um 65 gemindert.²⁰ Im Jobcenter-Bezirk Stadt Frankfurt (Oder) wurden im März 2021 rund 353 Stellen gemeldet (um 51 Stellen weniger als im März 2020). Da die Zahl der gemeldeten Stellen bereits ab März 2018 abnimmt, ist daraus zu schließen, dass der Grund nicht allein die Corona-Virus-Pandemie ist. Zugleich bewegten sich die Zahlen im Jahr 2020 auf dem niedrigsten Niveau seit März 2018 und erreichten Ende 2020 den niedrigsten Wert.

Pomimo związanego z pandemią wzrostu bezrobocia w 2020 roku, w lutym 2021 roku na brandenburskim rynku pracy było jeszcze 21.421 miejsc pracy do obsadzenia.¹⁹ Można z tego wywnioskować, że rynek pracy, z ponad 21.400 zgłoszonymi miejscami pracy, oferuje wiele możliwości zatrudnienia pomimo kryzysu koronawirusa.

W okręgu Agencji Pracy Frankfurt nad Odrą w czerwcu 2021 r. zgłoszono jeszcze 2.699 miejsc pracy. W porównaniu z tym samym miesiącem ubiegłego roku, liczba miejsc pracy zmniejszyła się jedynie o 65.²⁰ W okręgu Jobcenter (Biuro pośrednictwa pracy) miasta Frankfurt nad Odrą w marcu 2021 r. zgłoszono około 353 miejsc pracy (o 51 mniej niż w marcu 2020 r.). Ponieważ liczba zgłoszonych miejsc pracy maleje już od marca 2018 roku, można wnioskować, że przyczyną nie jest wyłącznie pandemia koronawirusa. Jednocześnie liczby w 2020 roku były na najniższym poziomie od marca 2018 roku i osiągnęły najniższy poziom na koniec 2020 roku.

¹⁹ (Wirtschaftsförderung Brandenburg, 2021)

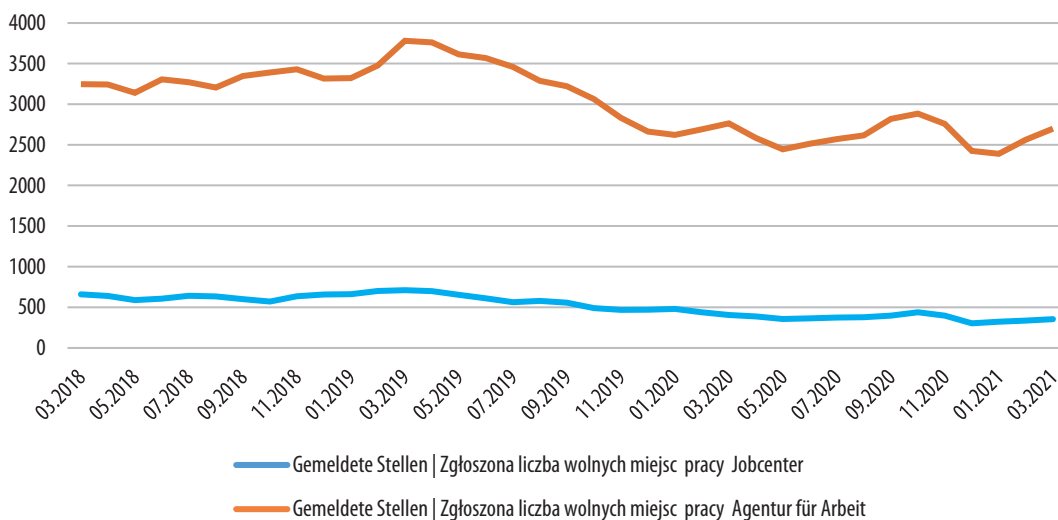
²⁰ (Bundesagentur für Arbeit, 2021)

¹⁹ (Wirtschaftsförderung Brandenburg, 2021)

²⁰ (Bundesagentur für Arbeit, 2021)

Abbildung 18: Gemeldete Stellen in Frankfurt (Oder) von März 2018 bis März 2021 (Anzahl)

Wykres 18: Zarejestrowane oferty pracy we Frankfurcie nad Odrą od marca 2018 r. do marca 2021 r. (liczba)

Quelle: eigene Erhebung anhand von Daten der Bundesagentur für Arbeit

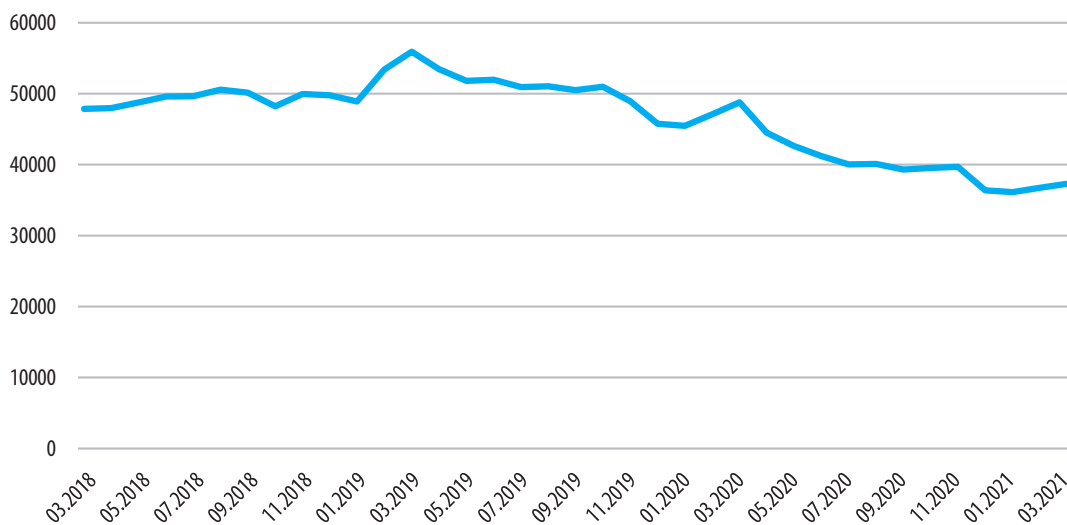
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Federalnej Agencji Pracy

Auch für Brandenburg gilt ein absteigender Trend:

Tendencja spadkowa dotyczy również Brandenburgii:

Abbildung 19: Gemeldete Stellen in Brandenburg von März 2018 bis März 2021 (Anzahl)

Wykres 19: Zarejestrowane oferty pracy w Brandenburgii od marca 2018 r. do marca 2021 r. (liczba)

Quelle: eigene Erhebung anhand von Daten der Bundesagentur für Arbeit

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Federalnej Agencji Pracy

c. Fachkräftebedarf in Polen

Gestützt auf das „Berufsbarometer 2021“ ist zwischen folgenden Gruppen zu unterscheiden:

- **defizitäre Berufe** (die Nachfrage der Arbeitgeber ist hoch, aber das Angebot an Arbeitskräften mit den richtigen Qualifikationen ist gering),
- **nachhaltige Berufe** (Angebot und Nachfrage sind ausgeglichen),
- **überzählige Berufe** (geringe Nachfrage seitens potentieller Arbeitgeber und/oder eine übermäßige Anzahl von Bewerber*innen, die die Anforderungen der Arbeitgeber erfüllen).

Die durch die COVID-19-Pandemie verursachten Veränderungen auf dem Arbeitsmarkt werden auch im Jahr 2021 sichtbar. In den meisten Berufen sind die Nachfrage und das Arbeitsangebot ausgeglichen. Defizitär bleiben vor allem Berufe im Baugewerbe und in der Fertigungsindustrie. Auch der Mangel der Fachkräfte im medizinischen Bereich wird zunehmen.²¹

Insgesamt werden für das Jahr 2021 für ganz **Polen** 29 von 168 Berufen als defizitär prognostiziert. Dies sind um zwei Berufe weniger als im Jahr 2020. Nach Branchen aufgeteilt werden die meisten Fachkräfte in folgenden Branchen und in den zugehörigen Berufen gesucht:

Tabelle 2: Fachkräftebedarf in Polen

Tabela 2: Zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych Polsce

Berufsbranche Branża	Defizitäre Berufe zawody deficytowe
Baugewerbe Branża budowlana	Beton- und Stahlbetonbauer, Pflasterer, Zimmermann und Tischler, Dachdecker und Spengler, Hausinstallateure, Maurer und Stuckateure, Bediener und Mechaniker von Tiefbaumaschinen, Baufertiger und Arbeiter Betoniarze i zbrojarze, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, robotnicy budowlani
Fertigungsindustrie Branża produkcyjna	Bediener von Werkzeugmaschinen, Tischler, Schweißer, Schlosser, Elektriker, Elektromechaniker, Elektroinstallateure, Schneider und Bekleidungsarbeiter Operatorzy maszyn, stolarze, spawacze, ślusarze, elektrycy, elektromechanicy, elektromonterzy, krawcy i pracownicy branży odzieżowej
Transportgewerbe Branża TSL (transport, spedycja, logistyka)	Busfahrer und Fahrer von Lkw's und Sattelzugmaschinen Kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, magazynierzy
Gaststättengewerbe Branża spożywczo-gastronomiczna	Köche und Bäcker kucharze, piekarze
Gesundheitsfürsorge Branża medyczno-opiekuńcza	Physiotherapeut*innen und Massagetherapeut*innen, Ärzt*innen, Krankenschwestern, Hebammen und Betreuer*innen für ältere Personen, Rettungssanitäter*innen Fizjoterapeuci i masażyści, lekarze, pielęgniarki, położne, opiekunowie osób starszych, ratownicy medyczni
Bildung Branża edukacyjna	Lehrer*innen für die praktische Berufsausbildung, Lehrer*innen für Berufsfächer Nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele przedmiotów zawodowych
Dienstleistungen Usługi	KFZ-Mechaniker, selbständige Buchhalter*innen Mechanicy pojazdów samochodowych, samodzielni księgowi

Quelle: Berufsbarometer 2021

Źródło: Barometr zawodów 2021

c. Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w Polsce

W oparciu o „Barometr zawodów 2021“ należy rozróżnić następujące grupy:

- **zawody deficytowe** (zapotrzebowanie pracodawców jest wysokie, ale podaż pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami jest niska),
- **zawody zrównoważone** (podaż i popyt są na zbliżonym poziomie),
- **zawody nadwyżkowe** (niskie zapotrzebowanie ze strony potencjalnych pracodawców i/lub nadmierna liczba kandydatów spełniających wymagania pracodawców).

Zmiany na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19 będą widoczne również w 2021 roku. W większości zawodów popyt i podaż pracy są zrównoważone. Deficyty utrzymują się głównie w zawodach związanych z budownictwem i produkcją. Zwiększy się również niedobór wykwalifikowanych pracowników w sektorze medycznym.²¹

W sumie na rok 2021 dla całej **Polski** prognozuje się deficyt w 29 ze 168 zawodów. Jest to o dwa zawody mniej niż w 2020 r. W rozbiu na sektory, najwięcej wykwalifikowanych pracowników będzie poszukiwanych w następujących sektorach i związanych z nimi zawodach:

21 (Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2020), S. 27.

21 (Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2020), str. 27.

Zu ähnlichen Ergebnissen kommt eine Prognose des Bildungsmi-
nisteriums vom 24.1.2020²², in der Berufe bzw. Branchen aufgelistet
werden, für die eine besondere Nachfrage nach Beschäftigten auf
dem nationalen Arbeitsmarkt prognostiziert wird.

Voraussichtlich ausgeglichen wird dagegen der Bedarf in 138
Berufen sein (2 mehr als 2020). Als Überschussberuf gilt seit einigen
Jahren nur noch der Beruf des Volkswirtes.²³

In der **Woiwodschaft Lubuskie** werden von 168 Berufen **45 Be-
rufe** als defizitär qualifiziert.²⁴ Dies sind um 12 weniger als im Vor-
jahr. Auch hier sind die größten Engpässe im **Baugewerbe** (vor allem
Pflasterer, Bauleiter, Baumeister, Maurer, Stuckateur, Bauingenieur)
zu finden. Der Mangel im **Transportgewerbe** betrifft vor allem Be-
rufe wie: Lkw- und Sattelzugfahrer, Auto- und Karosseriemechaniker
und Lackierer. Weitere Mangelberufe sind im **Gastgewerbe** zu
sehen (Konditoren, Köche, Bäcker). Nach wie vor mangelt es auch
an Fachkräften im **medizinischen Bereich**. Zu den Mangelberufen
gehören hier: Ärzt*innen, Krankenschwestern und Hebammen,
Rettungsanitäter*innen, Logopäd*innen und Audiolog*innen,
Physiotherapeut*innen und Massagetherapeut*innen sowie
Psycholog*innen und Psychotherapeut*innen. Das Defizit im **tech-
nischen und industriellen Sektor** betrifft vor allem solche Berufs-
sparten: Elektriker, Elektromechaniker und Elektroinstallateure. In der
Dienstleistungsbranche wurden im Jahr 2020 nur die Friseurinnen
und Friseur als Mangelberuf verzeichnet. Die Gruppe der Mangel-
berufe im Zusammenhang mit dem **Finanz- und Rechnungswesen**
umfasste: Finanz- und Buchhaltungsangestellte mit Fremdsprachen-
kenntnissen, Angestellte im Rechnungswesen und in der Buchhal-
tung, selbständige Buchhalter*in. Auch in der Woiwodschaft Lubus-
kie gehören viele Berufe aus dem Bereich **„Lehre und Erziehung“**
zu den Mangelberufen. Dies sind vor allem Fremdsprachenlehrer*in,
Lehrer*in für berufliche Ausbildung, Lehrer*in für allgemeinbildende
Fächer, Kindergartenerzieherin, Lehrer*in für Förderschulen und Inte-
grationsklassen). Aus dem **Sozialbereich** mangelt es in der Woiwod-
schaft Lubuskie vor allem an Alten- oder Behindertenbetreuer*innen
und Sozialarbeiter*innen.

Der Berufsbarometer 2021 für den **Landkreis Słubice**, das vom 3.
auf das 4. Quartal 2020 durchgeführt wurde, weist **58 defizitäre Be-
rufe** auf. In 74 Berufen ist die Situation ausgeglichen. Als Überschuss-
berufe gelten im Landkreis Słubice im Jahr 2021 fünf Berufe: Philoso-
phen, Historiker*innen, Politolog*innen, Kulturwissenschaftler*innen
sowie Wachschutzmitarbeiter.

22 Monitor Polski 2020 Pos. 106. Danach wird es in Polen in den kommen-
den fünf Jahren einen wesentlichen Bedarf an folgenden Berufen geben:
Regeltechniker, Elektromechaniker, Elektroniker, Elektriker, Kfz-Mechaniker,
Mechaniker-Installateur von Maschinen und Anlagen, Mechatroniker,
Maurer/Verputzer, Betreiber von Maschinen und Anlagen für die Kunst-
stoffverarbeitung, Betreiber von Erdbewegungs- und Straßenbaumaschi-
nen und –geräten, Bediener einer Werkzeugmaschine, Schlosser, Automati-
sierungstechniker, Zugsteuerungs-, Zugsicherungs- und Signaltechniker,
Straßenbautechniker, Energietechniker im Schienenverkehr, Elektroniker,
Elektriker/Techniker, Energietechniker, Mechaniker/Techniker, Mechatro-
niker, Programmierer/Techniker, Schweißtechniker und Schienenverkehrs-
techniker.

23 (Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2020), S. 23.

24 (Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, 2020), S. 13.

Do podobnych wniosków prowadzi prognoza Ministerstwa Edu-
kacji z 24.1.2020²², w której wymienione są zawody lub sektory, dla
których przewiduje się szczególne zapotrzebowanie na pracowni-
ków na krajowym rynku pracy.

Natomiast zapotrzebowanie w 138 zawodach ma być zrównowa-
żone (o 2 więcej niż w 2020 r.). Od kilku lat już tylko zawód ekono-
misty uważany jest za zawód nadwyżkowy.²³

W **województwie lubuskim 45 zawodów** na 168 sklasyfikowa-
no jako deficytowe.²⁴ Jest to o 12 mniej niż w roku poprzednim.
Również w tym przypadku największe braki występują w **branży
budowlanej** (zwłaszcza brukarze, kierownicy budowy, mistrzowie
budowlani, murarze, sztukatorzy, inżynierowie budownictwa). Nie-
dobory w **sektorze transportu** dotyczą głównie takich zawodów jak:
kierowcy ciężarówek i ciągników siodłowych, mechanicy samocho-
dowi i blacharze oraz lakiernicy. Kolejne zawody deficytowe widać
w **hotelarstwie i gastronomii** (cukiernicy, kucharze, piekarze). Wciąż
brakuje też wykwalifikowanych pracowników w **branży medycznej**.
Do zawodów deficytowych należą tutaj: lekarze, pielęgniarki i po-
łożne, ratownicy medyczni, logopedzi i audiologodzy, fizjoterapeuci
i masażyści oraz psycholodzy i psychoterapeuci. Deficyt w **sektorze
technicznym i przemysłowym** dotyczy głównie takich zawodów jak
elektrycy, elektromechanicy i elektrycy. W **branży usługowej**
jedynie fryzjerzy zostali uznani za zawód deficytowy w 2020 r.
W grupie zawodów deficytowych związanych z **finansami i rachun-
kowością** znalazły się następujące zawody: pracownicy finansowo-
księgowi ze znajomością języków obcych, pracownicy księgowości
i rachunkowości, samodzielni księgowi. W województwie lubuskim
do zawodów deficytowych należy również wiele zawodów z obsza-
ru **„kształcenia“**. Są to przede wszystkim nauczyciele języków obcych
w kształceniu zawodowym, nauczyciele przedmiotów ogólnokształ-
cących, nauczyciele przedszkolni, nauczyciele szkół specjalnych i klas
integracyjnych. W **sektorze socjalnym** w województwie lubuskim
występuje niedobór opiekunów osób starszych lub niepełnospraw-
nych oraz pracowników socjalnych.

Barometr Zawodów 2021 dla **powiatu słubickiego**, przeprowa-
dzony od III do IV kwartału 2020 r., wykazuje **58 zawodów deficy-
towych**. Sytuacja jest zrównoważona w 74 zawodach. Za zawody
nadwyżkowe w powiecie słubickim w 2021 roku uznaje się pięć za-
wodów: filozofowie, historycy, politolodzy, kulturoznawcy i pracow-
nicy ochrony.

22 Monitor Polski 2020 poz. 106. Wynika z niego, że w ciągu najbliższych 5
lat w Polsce będzie istniało duże zapotrzebowanie na następujące zawo-
dy: automatyk, elektromechanik, elektronik, elektryk, kierowca-mechanik,
mechanik-monter maszyn i urządzeń, mechatronik, murarz-tylnik, ope-
rator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, operator
maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, operator obrabiarek
skrawających, ślusarz, technik automatyk, technik automatyk sterowania
ruchem kolejowym, technik sterowania ruchem kolejowym, technik bu-
dowy dróg, technik elektroenergetyk transportu szynowego, technik elek-
tronik, technik elektryk, technik energetyk, technik mechanik, technik me-
chatronik, technik programista, technik spawalnictwa i technik transportu
kolejowego.

23 (Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2020), str. 23.

24 (Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, 2020), str. 13.

Aus der Zusammenstellung von den beim Arbeitsamt für den Landkreis Słubice angemeldeten und unbesetzten Stellen lässt sich die aktuelle Situation über den bestehenden Fachkräftebedarf ermitteln.

Aktualną sytuację w zakresie zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników można określić na podstawie zestawienia wolnych miejsc pracy zarejestrowanych w urzędzie pracy dla powiatu słuwickiego.

Tabelle 3: Gefragte Berufe im Landkreis Słubice (2020)
Tabela 3: Zawody deficytowe w powiecie słuwickim (2020)

Beruf Zawód	2020 gemeldet zgłoszono	Ende 2020 unbesetzt nieobsadzzone miejsca pracy na koniec 2020
Einfacher Industriearbeiter*in Pracownik przemysłowy niewykwalifikowany	180	0
Vorbereitung von Fastfood Przygotowanie posiłków typu fast food	125	5
Lagermitarbeiter*in Pracownik magazynowy	97	0
Aushilfsarbeiter*in Pracownik pomocniczy	90	1
Polizist*in Policjant/ka	40	10
Verkäufer*in im Lebensmittelsektor Sprzedawca w branży spożywczej	39	0
Reinigungskraft Personel sprzątający	34	2
Polsterer*in im Möbelgewerbe Tapicer w przemyśle meblowym	30	0
Operateur*in von Plastikbearbeitungsgeräten Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	30	0
Fahrer*in von Lieferwagen Kierowca pojazdów dostawczych	27	0
Sortierer*in für wiederverwertbaren Abfall Pracownik sortowni odpadów	24	0
Tischler*in im Möbelgewerbe Stolarz w przemyśle meblarskim	22	0
Möbelmonteur*in Monter mebli	22	0
Maschinennäher*in Krawiec	21	0
Operateur von Holzbearbeitungsgeräten Operator maszyn do obróbki drewna	21	10
Handelskassierer*in Kasjer	21	1
Kundenberater*in Doradca klienta	18	0
Bürokräft Pracownik biurowy	14	0
Spediteur*in Spedytor	14	0
Küchenaushilfe Pomoc kuchenna	13	5
Stadtreinigungskraft Pracownik oczyszczania miasta	13	1

Quelle: eigene Erhebung anhand von Daten des Arbeitsamtes Słubice

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słubicach

Daraus ist zu schließen, dass im Landkreis Słubice v.a. in folgenden Berufen Arbeitskräfte gesucht und gefunden wurden: einfache Industriearbeiter, Vorbereitung von Fastfood, Lagermitarbeiter, Aushilfen und Verkäufer*innen im Lebensmittelsektor. Freie Stellen konnten schnell besetzt werden. Aus der Zahl der zum Ende 2020 unbesetzten Stellen folgt, dass es für die Arbeitgeber am schwierigsten war, Stellen für Operateure von Holzbearbeitungsgeräten und Polizisten zu besetzen. Bei beiden Berufen waren zum Ende des Jahres 2020 immer noch 50 bzw. 25 % der gemeldeten Stellen nicht besetzt.

Zu berücksichtigen ist, dass es sich hier nur um Stellen handelt, die beim Arbeitsamt in Słubice gemeldet worden sind. Generell werden Bedarfe immer seltener bei den Arbeitsämtern gemeldet.

Wynika z niego, że w powiecie słuwickim poszukiwano i znajdowano pracowników przede wszystkim w następujących zawodach: pracownik przemysłowy niewykwalifikowany, pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food, magazynierzy, pomocnicy i sprzedawcy w branży spożywczej. Wakaty udawało się szybko obsadzać. Z liczby nieobsadzonych miejsc pracy na koniec 2020 r. wynika, że pracodawcom najtrudniej było obsadzić wakaty dla operatorów urządzeń do obróbki drewna oraz policjantów. W obu zawodach odpowiednio 50 i 25 % zgłoszonych wolnych miejsc pracy pozostawało nieobsadzonych na koniec 2020 r.

Należy wziąć pod uwagę, że są to tylko oferty pracy, które zostały zgłoszone do Urzędu Pracy w Słubicach. Ogólnie rzecz biorąc zapotrzebowanie coraz rzadziej zgłaszane jest do urzędów pracy.

d. Auswirkung der Pandemie auf den Fachkräftebedarf

Die Corona-Krise wirkt sich auf den Fachkräftemarkt sehr unterschiedlich aus. Während es in Deutschland im Januar 2020 noch 297 Engpassberufe gab, waren es im Dezember nur noch 195 Berufe.

Der Anteil der offenen Stellen in Engpassberufen an allen offenen Stellen ist dementsprechend gesunken. Während im Januar 2020 noch 71,3 % aller offenen Stellen in den Engpassberufen ausgeschrieben waren, waren es im Dezember nur noch 51,4 %.²⁵

Aus der Analyse für 2020 ergibt sich für Deutschland folgendes Bild:

1. Am stärksten haben sich die Engpässe in der Gastronomie (Berufe: Köche/Köchinnen) und im Tourismus (Hotelservice, Tourismuskaufleute, Aufsicht und Führung in der Hotellerie) verringert;
2. am geringsten ist der Rückgang der Fachkräftelücke im Bereich „Bau, Architektur, Vermessung und Gebäudetechnik“ (vor allem in den Berufen: Maler*innen und Lackierer*innen oder Fachkräfte im Gleisbau);
3. vergrößert hat sich der Fachkräfteengpass im Bereich „Gesundheit, Soziales, Lehre und Erziehung“ (Berufe: Lehrkräfte für berufsbildende Fächer, Fachärzt*innen oder Fachkräfte in der Altenpflege).²⁶

Im Allgemeinen ist aber trotz der Covid-19 bedingten Verringerung des Fachkräftebedarfs im Jahr 2020 aufgrund der demografischen Entwicklung davon auszugehen, dass dieser Rückgang nur vorübergehend ist.²⁷

Auch in Polen wirkt sich die Covid-19-Pandemie auf den Fachkräftebedarf nicht besonders stark aus. Im Vergleich zu 2020 hat sich die Liste der defizitären Berufe nur um zwei Berufe (von 31 auf 29) verringert.²⁸ Auch in der Wojewodschaft Lubuskie ist die Zahl der defizitären Berufe im Vergleich zu 2020 geringer. Für den Landkreis Słubice gilt nach wie vor, dass in 30 % der Berufe eine große Nachfrage nach Arbeitskräften besteht. Kennzeichnend für den Słubicer Arbeitsmarkt ist auch ein relativ intensiver Bedarf nach unqualifizierten Arbeitnehmer*innen (einfache Helfer*innen und Arbeiter*innen).

²⁵ (Jansen & Hickmann, 2021)

²⁶ (Jansen & Hickmann, 2021)

²⁷ (Jansen & Hickmann, 2021), S. 6.

²⁸ (Błaszczak, 2021)

d. Wpływ pandemii na zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników

Kryzys wywołany pandemią Covid-19 ma bardzo różny wpływ na rynek pracowników wykwalifikowanych. Podczas gdy w styczniu 2020 r. w Niemczech było jeszcze 297 zawodów deficytowych, w grudniu było ich już tylko 195.

Udział wolnych miejsc pracy w zawodach deficytowych we wszystkich wolnych miejscach pracy odpowiednio się zmniejszył. Podczas gdy w styczniu 2020 roku 71,3 % wszystkich wolnych miejsc pracy było nadal w zawodach deficytowych, w grudniu odsetek ten wynosił już tylko 51,4 %.²⁵

Analiza za rok 2020 pokazuje następujący obraz dla Niemiec:

1. Najbardziej zmniejszyły się deficyty w gastronomii (zawody: kucharze) oraz w turystyce (obsługa hotelowa, wykwalifikowani pracownicy w turystyce, nadzór i zarządzanie w hotelarstwie);
2. najmniejszy spadek niedoboru fachowców występuje w obszarze „budownictwo, architektura, geodezja i technika budynków“ (zwłaszcza w zawodach: malarze i lakiernicy lub robotnicy wykwalifikowani przy budowie torów);
3. zwiększył się niedobór wykwalifikowanych pracowników w dziedzinie „zdrowie, usługi socjalne, edukacja“ (zawody: nauczyciele przedmiotów zawodowych, lekarze specjaliści czy specjaliści w zakresie opieki geriatrycznej).²⁶

Ogólnie jednak, pomimo spowodowanego przez Covid-19 zmniejszenia zapotrzebowania na pracowników wykwalifikowanych w 2020 r., w związku z rozwojem demograficznym można założyć, że spadek ten będzie jedynie tymczasowy.²⁷

Również w Polsce pandemia Covid-19 nie ma szczególnie silnego wpływu na zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych. W porównaniu do 2020 r. lista zawodów deficytowych zmniejszyła się tylko o dwa zawody (z 31 do 29).²⁸ W województwie lubuskim liczba zawodów deficytowych jest także niższa w stosunku do 2020 roku. W powiecie słubickim nadal utrzymuje się wysokie zapotrzebowanie na pracowników w 30 % zawodów. Słubicki rynek pracy charakteryzuje się również stosunkowo intensywnym popytem na pracowników niewykwalifikowanych (prace pomocnicze i pracownicy fizyczni).

²⁵ (Jansen & Hickmann, 2021)

²⁶ (Jansen & Hickmann, 2021)

²⁷ (Jansen & Hickmann, 2021), str. 6.

²⁸ (Błaszczak, 2021)

III. Berufliche Bildung

1. Allgemeines

Zur Berufsbildung zählen die Berufsausbildungsvorbereitung, die Berufsausbildung, die berufliche Fortbildung und die berufliche Umschulung (§ 1 BBiG).

a. Berufsbildungssystem Brandenburg

Die **berufliche Erstausbildung** erfolgt in Brandenburg in der **Sekundarstufe II**, direkt vor dem Eintritt ins Erwerbsleben.

Jugendliche unter 18 Jahren dürfen ausschließlich in den sog. „staatlich anerkannten Berufen“ ausgebildet werden. Die Ausbildung darf in anderen Berufen nur dann erfolgen, wenn die Berufsausbildung auf den Besuch weiterführender Bildungsgänge vorbereitet.

Abbildung 20: Bildungssystem in Brandenburg

Diagram 20: System edukacji w Brandenburgii

Hochschule Szkoła wyższa (ISCED 645 + ISCED 747) / Fachhochschule Wyższa szkoła zawodowa (ISCED 645) / Fachschule Szkoła zawodowa (ISCED 655)							Tertiärer Bereich Szkolnictwo wyższe
BBR oder eBBR	BBR oder FOR	FOR oder FHR	FHR	aHR	aHR	aHR	Sekundarbereich II (SEK II) Jhg. 11 – 13 Szkolnictwo średnie II stopnia Kl. 11 – 13
Berufsvorbereitende Bildungsgänge Kształcenie przedzawodowe (ISCED 254)	Berufsschule Szkoła zawodowa (ISCED 354)	Berufsfachschule Szkoła zawodowa branżowa (ISCED 354)	Fachoberschule Technikum zawodowe (ISCED 344)	Berufliches Gymnasium Liceum zawodowe (ISCED 344)	Gesamtschule Szkoła zintegrowana (ISCED 344)	Gymnasium Liceum (ISCED 344)	
Förderschule Szkoła specjalna podstawowa (ISCED 244)	BBR eBBR FOR GOST						Sekundarbereich (SEK I) Jhg. 7 – 10
	Oberschule szkoła średnia		Gymnasium liceum (ISCED 244)		Gesamtschule szkoła zintegrowana (ISCED 244)		Szkolnictwo średnie I stopnia Kl. 7 – 10
	Grundschule Szkoła podstawowa (ISCED 100)						Primärbereich Jhg. 1 – 6 Szkolnictwo podstawowe Kl. 1 – 6

BBR = Berufsbildungsreife | Uprawnienia do nauki zawodu

eBBR = erweiterte Berufsbildungsreife | Rozszerzone uprawnienia do nauki zawodu

FOR = Fachoberschulreife | Wykształcenie średnie niepełne (świadectwo ukończenia szkoły średniej I stopnia)

FHR = Fachhochschulreife | Świadectwo dojrzałości uprawniające do studiowania w wyższej szkole zawodowej

aHR = allgemeine Hochschulreife | Świadectwo dojrzałości

GOST = Berechtigung zum Besuch der gymnasialen Oberstufe | Uprawnienia do nauki w liceum lub szkole zintegrowanej II stopnia

ISCED = International Standard Classification of Education | Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji

Quelle: eigene Darstellung.

Źródło: opracowanie własne.

III. Kształcenie zawodowe

1. Informacje ogólne

Kształcenie zawodowe obejmuje przygotowanie do nauki zawodu, naukę zawodu, doskonalenie zawodowe i zmianę kwalifikacji zawodowych (§ 1 niemieckiej Ustawy o kształceniu zawodowym).

a. System kształcenia zawodowego w Brandenburgii

Wstępne kształcenie zawodowe w Brandenburgii odbywa się na **II poziomie drugiego (średniego) etapu kształcenia** [niem. Sekundarstufe II], bezpośrednio przed wejściem na etap życia zawodowego.

Młodzież poniżej 18. roku życia może kształcić się tylko w tzw. „zawodach uznawanych przez państwo”. Nauka innych zawodów może odbywać się tylko wtedy, gdy kształcenie zawodowe przygotowuje

Die Ausbildung in diesen Berufen wird in einer entsprechenden Ausbildungsordnung geregelt. In der Ausbildungsordnung für jeden staatlich anerkannten Beruf werden festgelegt:

1. die Bezeichnung des Ausbildungsberufes,
2. die Ausbildungsdauer (zwei, drei oder dreieinhalb Jahre),
3. das Ausbildungsberufsbild (die beruflichen Fertigkeiten, Kenntnisse und Fähigkeiten, die mindestens Gegenstand der Berufsausbildung sind),
4. der Ausbildungsrahmenplan (Anleitung zur sachlichen und zeitlichen Gliederung der Vermittlung der beruflichen Fertigkeiten, Kenntnisse und Fähigkeiten) und
5. die Prüfungsanforderungen.

Die Liste der staatlich anerkannten Berufe wurde zuletzt durch Bekanntmachung des Verzeichnisses der anerkannten Ausbildungsberufe und des Verzeichnisses der zuständigen Stellen vom 25. August 2020 festgelegt. Es gibt aktuell insgesamt 325 anerkannte Berufe in folgenden Bereichen:

do podjęcia nauki na wyższych poziomach kształcenia. Nauka tych zawodów jest uregulowana w odpowiednich dla danego zawodu regulaminach kształcenia. Dla każdego zawodu uznawanego przez państwo w regulaminie kształcenia ustala się:

1. nazwę wyuczonego zawodu,
2. czas trwania nauki zawodu (dwa, trzy lub trzy i pół roku),
3. profil wyuczonego zawodu (minimalne umiejętności, wiedza i kompetencje zawodowe, stanowiące przedmiot kształcenia zawodowego),
4. ramowy plan nauki zawodu (wytyczne dotyczące struktury przedmiotowej i czasowej przekazywania uczniom umiejętności, wiedzy i kompetencji zawodowych) oraz
5. wymogi egzaminacyjne.

Lista zawodów uznawanych przez państwo została ustalona ostatnio wraz z ogłoszeniem Wykazu uznawanych zawodów i wykazu organów właściwych z dnia 25 sierpnia 2020 roku. Aktualnie istnieje łącznie 325 zawodów uznawanych przez państwo w następujących dziedzinach:

Tabelle 4: Anerkannte Ausbildungsberufe

Tabela 4: Uznane zawody

Art der Ausbildung Wykształcenie	Zahl anerkannter Ausbildungsberufe Liczba uznanych zawodów
Industrie, Handel, Dienstleistungen Przemysł, handel, usługi	165
Handwerk Rzemiosło	50
Industrie und Handwerk Przemysł i rzemiosło	61
Landwirtschaft Rolnictwo	12
Öffentlicher Dienst Służba publiczna	5
Industrie und Öffentlicher Dienst Przemysł i służba publiczna	12
Industrie und Landwirtschaft Przemysł i rolnictwo	1
Hauswirtschaft und Landwirtschaft Prowadzenie gospodarstwa domowego i rolnictwo	1
Freie Berufe Wolne zawody	9
Industrie und Handwerk und öffentlicher Dienst Przemysł i rzemiosło oraz służba publiczna	1
SUMME SUMA	317²⁹

Quelle: Verzeichnis der anerkannten Ausbildungsberufe

zrödło: obliczenia własne na podstawie listy uznanych zawodów

b. Berufsbildungssystem in Polen

Das Berufsbildungssystem wurde zuletzt mit der Reform des gesamten Bildungssystems von 2017 ausgestaltet. Die Hauptelemente der Reform in Bezug auf die Berufsbildung sind:

- Umwandlung einer sechsjährigen Grundschule in eine achttjährige, die die 1. Bildungsstufe (ISCED 1, Klassen 1 bis 4) und 2. Bildungsstufe (ISCED 2, Klassen 5 bis 8) abdeckt,
- Abschaffung von dreijährigen sog. Gymnasien (bisher Klassen 7 bis 9),

29 Weitere acht Berufe gehören zu den Berufen, die vor dem Inkrafttreten des Berufsbildungsgesetzes anerkannt worden sind bzw. außerhalb des BBiG vergleichbar geregelt sind.

b. System kształcenia zawodowego w Polsce

System kształcenia zawodowego w Polsce został ostatnio zmodyfikowany przy okazji reformy całego systemu edukacji z 2017 roku. Głównymi elementami reformy w odniesieniu do kształcenia zawodowego są:

- przekształcenie sześciolletniej szkoły podstawowej w ośmioletnią szkołę podstawową obejmującą pierwszy etap kształcenia (ISCED 1, klasy I-IV) i drugi poziom kształcenia (ISCED 2, klasy V-VIII),
- zniesienie trzyletnich gimnazjów (wcześniej klasy VII-IX),

29 Kolejnych osiem zawodów należy do zawodów, które zostały uznane jako zawody honorowane przed wejściem w życie ustawy o kształceniu zawodowym lub są regulowane w porównywalny sposób poza BBiG.

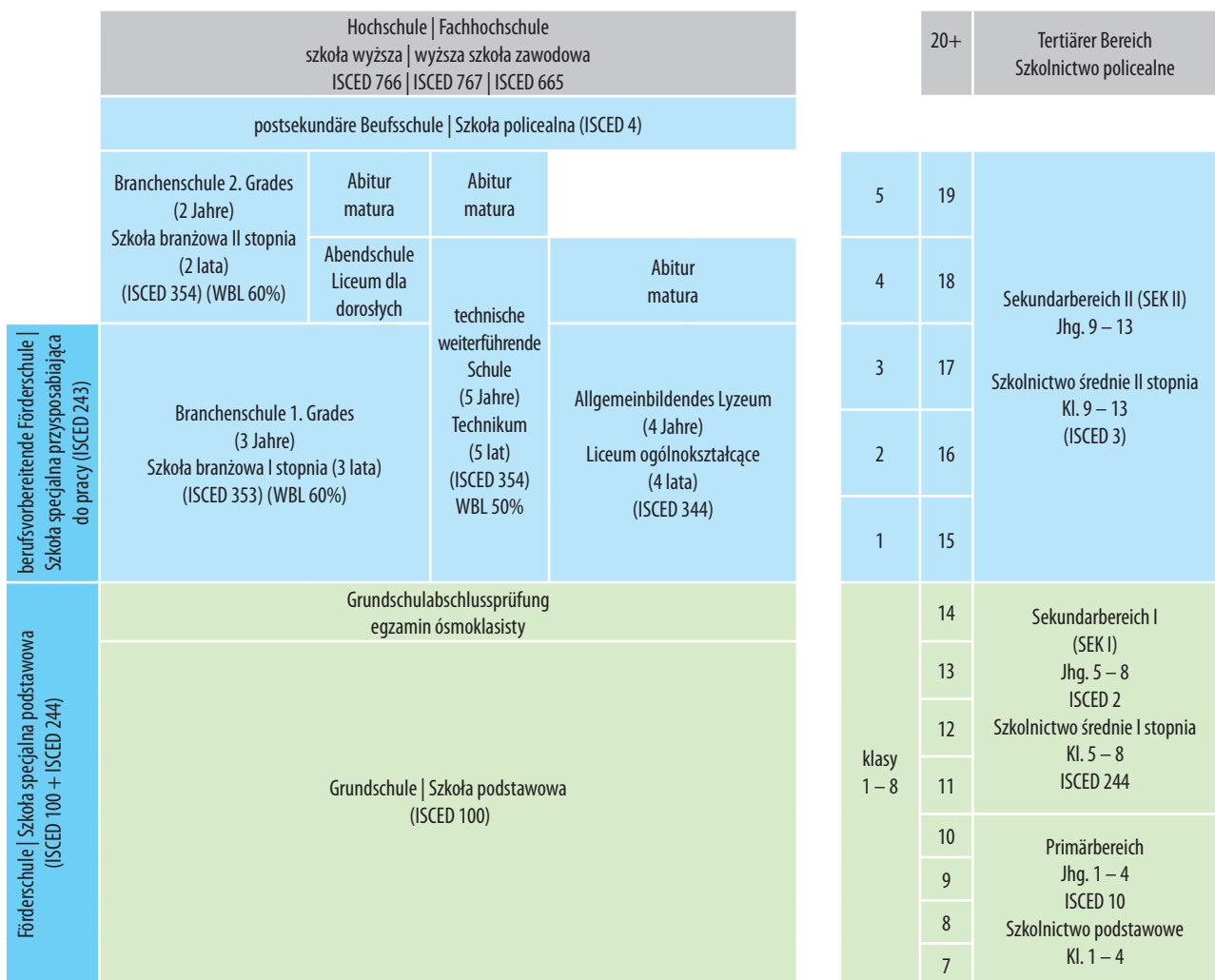
- Verlängerung der Dauer von allgemeinbildenden weiterführenden Schulen (ISCED 344) von drei auf vier Jahre und technischer, weiterführenden Schulen (ISCED 354) von vier auf fünf Jahre,
- Umwandlung der bisherigen dreijährigen Berufsschule in einen neuen Schultyp der Branchenschulen des 1. Grades (ISCED 353) und
- Einführung der zweijährigen Branchenschulen des 2. Grades (ISCED 354) ab dem Schuljahr 2020/2021.
- wydłużenie czasu trwania nauki w liceach ogólnokształcących (ISCED 344) z trzech do czterech lat i w technikumach (ISCED 354) z czterech do pięciu lat,
- przekształcenie dotychczasowych trzyletnich zasadniczych szkół zawodowych w nowy typ branżowych szkół I stopnia (ISCED 353), oraz
- wprowadzenie dwuletnich szkół branżowych II stopnia (ISCED 354) od roku szkolnego 2020/2021.

Das gesamte Bildungssystem Polens nach der Reform 2017 sieht folgendermaßen aus:

Cały system kształcenia w Polsce po reformie z 2017 roku przedstawia się w następujący sposób:

Abbildung 21: Bildungssystem in Polen

Diagram 21: System edukacji w Polsce

Quelle: eigene Darstellung
Źródło: opracowanie własne

2. Schullandschaft in Frankfurt (Oder) und Słubice sowie Schulübergänge

In Frankfurt (Oder) gibt es 16 Schulen in öffentlichen Trägerschaft, darunter acht Grundschulen, zwei Oberschulen, eine Gesamtschule, zwei Gymnasien, zwei Förderschulen sowie ein Oberstufenzentrum. In freier Trägerschaft befinden sich eine Freie Waldorfschule sowie eine Evangelische Grundschule.

Die Aufsicht über die Schulen liegt beim Staatlichen Schulamt, einer nachgeordneten Einrichtung des Ministeriums für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg. Das Sport- und Schulverwaltungsamt der Stadt Frankfurt (Oder) ist als Schulträger der staatlichen Schulen verantwortlich für die Schulgebäude, ihre Ausstattung sowie das nichtpädagogische Personal (z.B. Hausmeisterdienst, Sekretariat, Gesundheitsfachkraft) sowie für die Erstellung und Fortschreibung der Schulentwicklungsplanung im Sinne des § 102 des Brandenburgischen Schulgesetzes.

In der Stadt Słubice gibt es drei Grundschulen sowie jeweils eine Grundschule in den Ortsteilen Kunowice und Golice, darüber hinaus zwei Grundschulen in freier Trägerschaft. Die Gemeinde Słubice als Träger der öffentlichen Schulen ist verantwortlich für die Gebäude und die Ausstattung und stellt das pädagogische sowie nichtpädagogische Personal ein. Die pädagogische Aufsicht hat das Bildungskuratorium in Gorzów Wlkp. inne, die Rahmenlehrpläne werden durch das nationale Bildungsministerium festgelegt. Der Landkreis Słubice ist Schulträger für die weiterführenden Schulen – das allgemeinbildende Lyzeum³⁰ und das Zentrum für berufliche Bildung und Weiterbildung (umfasst die weiterführende technische Schule und die Branchenschule des 1. Grades) – sowie für die Förderschule (Sonderpädagogisches Zentrum). Zu den Schulen in freier Trägerschaft zählen eine Allgemeinbildende Grundschule mit Musikprofil, die Grundschule „Euregio“ und seit dem Schuljahr 2018/19 ein Akademisches Allgemeinbildendes Lyzeum³¹ in Trägerschaft der Adam-Mickiewicz-Universität Poznań und teilweise mit Lehrkräften des Collegium Polonicum.

2. Krajobraz edukacyjny we Frankfurcie nad Odrą i w Słubicach oraz przejścia pomiędzy poziomami szkół

We Frankfurcie nad Odrą działa 16 szkół publicznych, w tym osiem szkół podstawowych [niem. *Grundschule*], dwie szkoły średnie [niem. *Oberschule*], jedna szkoła zintegrowana [niem. *Gesamtschule*], dwa gimnazja [niem. *Gymnasium*], dwie szkoły specjalne [niem. *Förderschule*] i jeden zespół szkół zawodowych [niem. *Oberstufenzentrum*]. Przez podmioty niepubliczne prowadzone są: Niezależna Szkoła Waldorfska [niem. *Freie Waldorfschule*] oraz Ewangelicka Szkoła Podstawowa [niem. *Evangelische Grundschule*].

Nadzór nad szkołami sprawuje Państwowy Urząd ds. Szkolnictwa [niem. *Staatliches Schulamt*], będący jednostką niższego stopnia Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu Kraju Związkowego Brandenburgia. Urząd ds. Administracji Sportu i Szkolnictwa [niem. *Sport- und Schulverwaltungsamt*] miasta Frankfurt nad Odrą, jako organ prowadzący szkoły publiczne, odpowiada za budynki szkolne, ich wyposażenie oraz personel niepedagogiczny (np. służby techniczne, sekretariaty, pielęgniarki szkolne), jak również za przygotowanie i aktualizowanie planów rozwoju szkoły w rozumieniu § 102 Brandenburgskiej Ustawy o szkolnictwie [niem. *Brandenburgisches Schulgesetz, BbgSchulG*].

W samym mieście Słubice działają trzy publiczne szkoły podstawowe, a w pobliskich sołectwach, Kunowice i Golice, po jednej. Są także dwie niepubliczne szkoły podstawowe. Gmina Słubice, jako organ prowadzący dla szkół publicznych, odpowiada za budynki i wyposażenie oraz zatrudnia personel pedagogiczny i niepedagogiczny. Nadzór pedagogiczny sprawuje Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp., ramowe programy nauczania ustala Ministerstwo Edukacji i Nauki. Organem prowadzącym dla szkół ponadpodstawowych – Zespół Szkół Licealnych³⁰ im. Zbigniewa Herberta, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (obejmującego technikum i branżową szkołę I stopnia) oraz dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Słubicach jest powiat słubicki. Do szkół niepublicznych zaliczają się Społeczna Niepubliczna Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia, Prywatna Szkoła Podstawowa „Euregio” oraz od roku szkolnego 2018/2019 Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące³¹ prowadzone przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i częściowo obsadzone przez jego nauczycieli.

30 Am Allgemeinbildende Lyzeum können die Schüler ein geisteswissenschaftliches, europäisches, naturwissenschaftliches oder informationstechnisch-mathematisches Profil wählen.

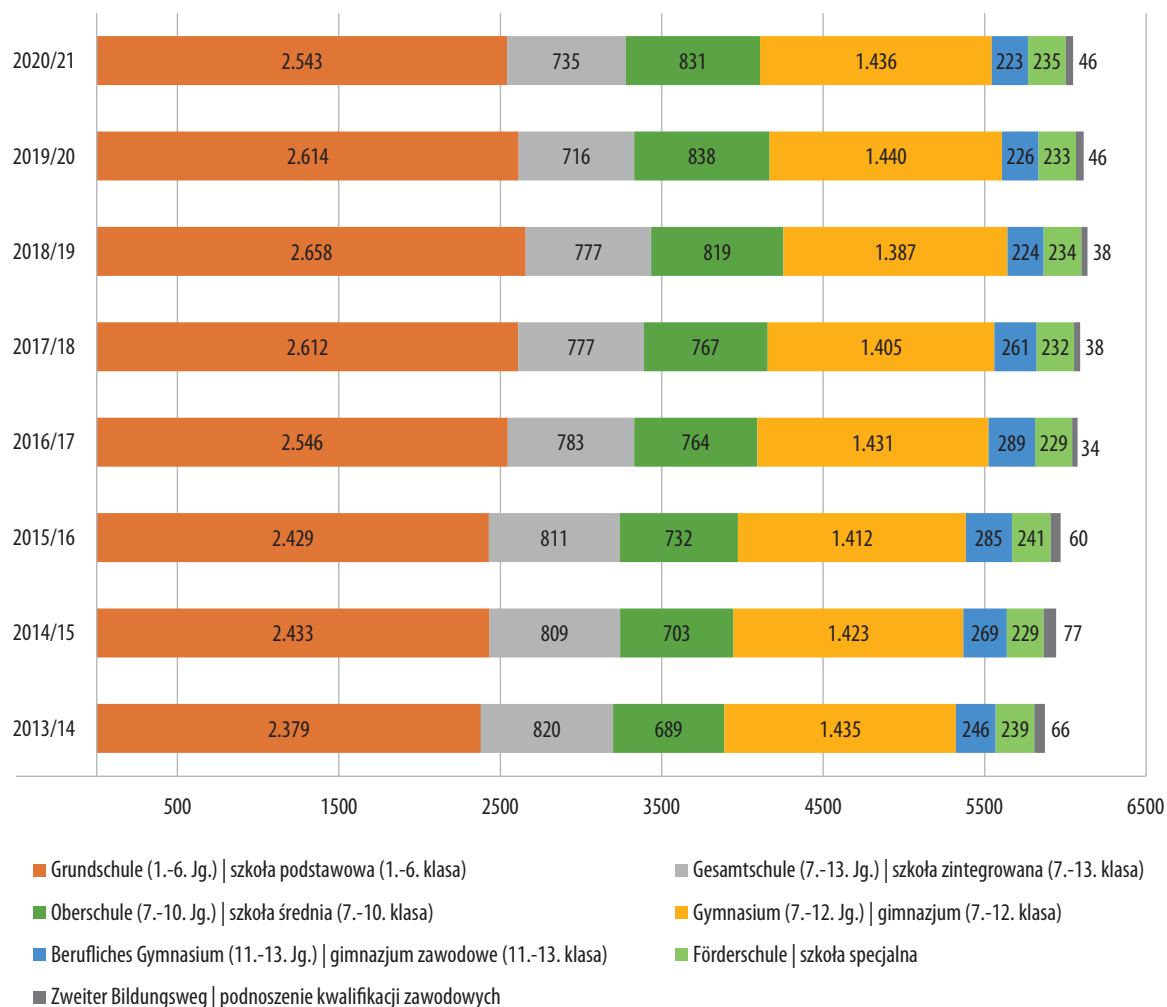
31 Am Akademischen Allgemeinbildendem Lyzeum gibt es Klassen mit geisteswissenschaftlichem und naturwissenschaftlichem Profil.

30 W Zespole Szkół Licealnych im. Zbigniewa Herberta uczniowie mogą wybrać profil humanistyczny, europejski, nauk ścisłych lub informatyczno-matematyczny.

31 W Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym funkcjonują klasy o profilu humanistycznym i nauk ścisłych.

Abbildung 22: Schüler*innen in Frankfurt (Oder) nach Schularten in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (Anzahl)

Wykres 22: Uczniowie we Frankfurcie nad Odrą według typów szkół w latach 2013/14 – 2020/21 (liczba)

Quelle: Sport- und Schulverwaltungsamt der Stadt Frankfurt (Oder), Stichtag jeweils am 01.10.

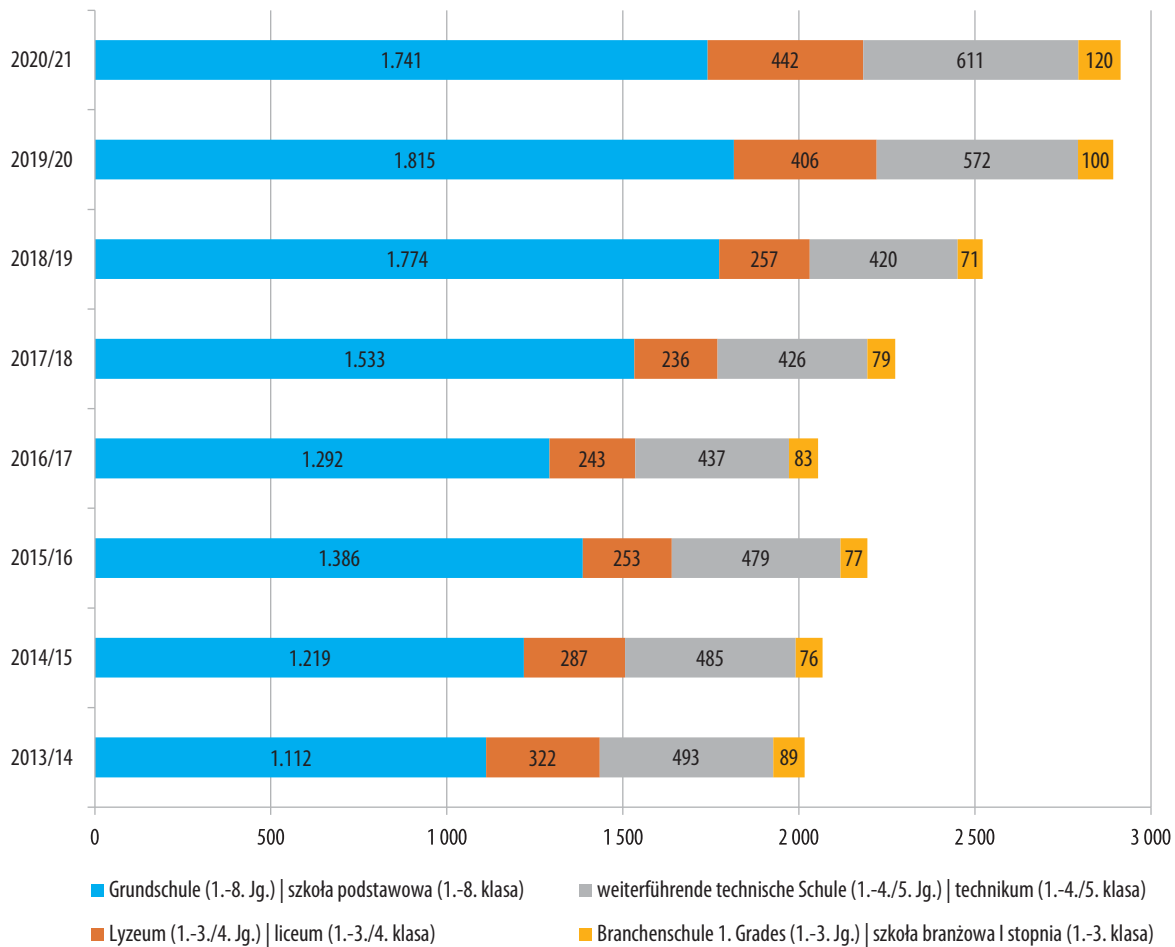
Źródło: Urząd ds. Administracji Sportu i Szkolnictwa miasta Frankfurt nad Odrą, dane na dzień 01.10.

Im Schuljahr 2020/21 haben 6.049 Schüler*innen die Frankfurter öffentlichen Schulen besucht. In den letzten fünf Jahren lag die Gesamtzahl der Schüler*innen bei knapp über 6.000 mit leicht steigender Tendenz. Insgesamt ist die Zahl der Schüler*innen in den letzten acht Jahren um 185 Personen höher. Anhand der Abbildung 24 ist zu erkennen, dass die Schülerzahlen an der Oberschule in den letzten acht Jahren stetig gestiegen sind.

W roku szkolnym 2020/2021 do frankfurckich szkół publicznych uczęszczało 6.049 uczniów. W ciągu ostatnich pięciu lat ich całkowita liczba wynosiła nieco ponad 6.000 z lekką tendencją wzrostową. W ciągu ostatnich ośmiu lat całkowita liczba uczniów wzrosła o 185 osób. Na podstawie wykresu 24 można stwierdzić, że w ciągu ostatnich ośmiu lat liczby uczniów w szkołach średnich [niem. *Oberschule*] stale rosły.

Abbildung 23: Schüler*innen in der Gemeinde Słubice nach Schularten in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (Anzahl)

Wykres 23: Uczniowie w gminie Słubice według typów szkół w latach 2013/14 – 2020/21 (liczba)

Quelle: Statistisches Hauptamt, Bildungsverwaltung der Gemeinde Słubice (ZAO), Abteilung für Bildung des Landkreises Słubice, eigene Berechnung, Stichtag jeweils am 30.09.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Zespół Administracyjny Oświaty Słubice, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Słubicach, obliczenia własne, dane na dzień 30.09.

Im Schuljahr 2020/21³² haben 2.914 Schüler*innen die Słubicer Schulen besucht. Aus dem obigen Diagramm kann man ablesen, dass die Schülerzahl in den letzten acht Jahren um etwa 900 Schüler*innen gestiegen ist. Der größte Anstieg der Schülerzahlen ist auf der Grundschulebene sowie im Technikum zu verzeichnen. Zum Verständnis der Zahlen ist darauf hinzuweisen, dass seit der Reform 2017 in Polen die Grundschule acht Jahre dauert und die Gymnasien 2019 abgeschafft wurden und ausgelaufen sind.

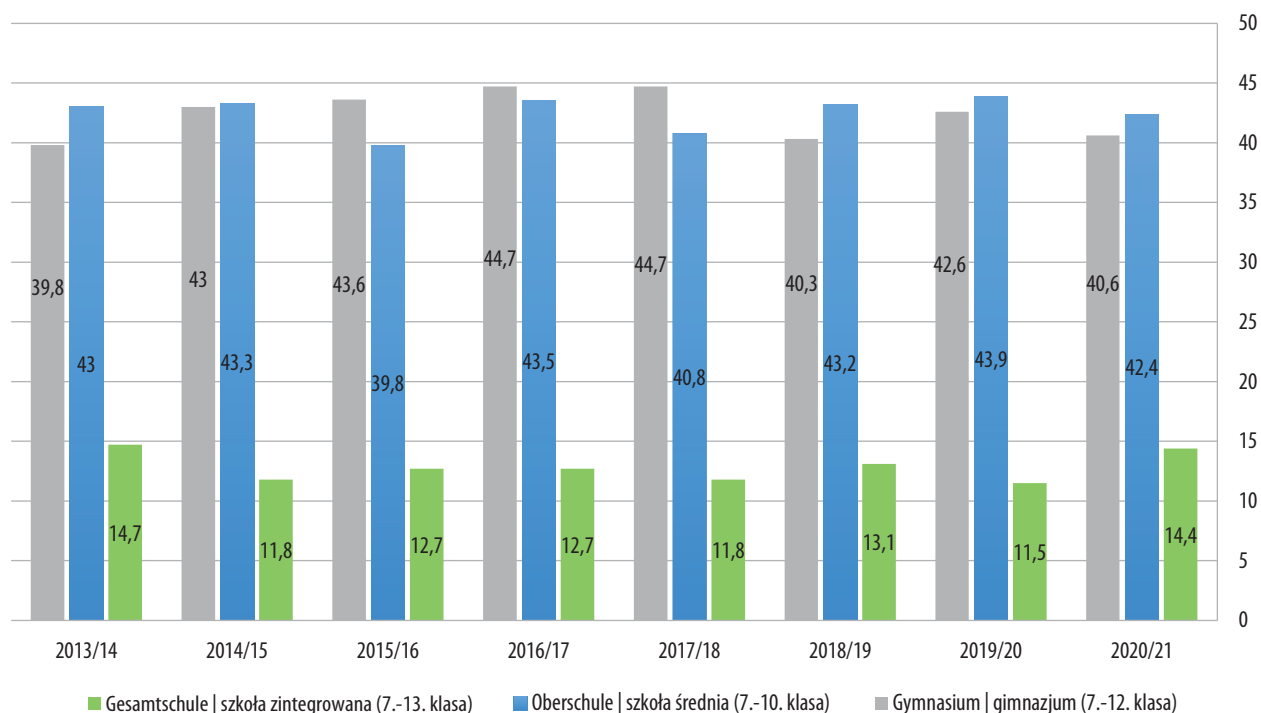
W roku szkolnym 2020/2021³² do słubickich szkół uczęszczało 2.914 uczniów. Z powyższego wykresu można odczytać, że w ciągu ostatnich ośmiu lat liczba uczniów wzrosła o około 900 osób. Największy wzrost liczby uczniów można odnotować na poziomie szkoły podstawowej i w technikum. Aby zrozumieć te liczby, należy zauważyć, że od reformy z 2017 roku w Polsce szkoła podstawowa trwa osiem lat, a gimnazja zostały zniesione i były stopniowo wygaszane do 2019 roku.

32 Aufgrund fehlender Daten umfasst die Erhebung für das Schuljahr 2020/2021 nicht die Zahlen von einer Słubicer Grundschule in freier Trägerschaft.

32 Ze względu na brak danych badanie za rok szkolny 2020/2021 nie uwzględnia liczb z jednej ze słubickich niepublicznych szkół podstawowych.

Abbildung 24: Übergangsquote von der Grundschule auf eine weiterführende Schule in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (in %)

Wykres 24: Odsetek uczniów przechodzących ze szkoły podstawowej do poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013/14 – 2020/21 (w %)

Quelle: Statistische Ämter des Bundes und der Länder

Źródło: Urzędy statystyczne RFN i krajów związkowych

Im Schuljahr 2020/21 entscheiden sich die meisten Schüler*innen in Frankfurt (Oder) für die Oberschule (197), nicht viel weniger für das Gymnasium (189) und die wenigsten für die Gesamtschule (67). Nur in den Schuljahren 2015/16 bis 2017/18 entschieden sich mehr Schüler für das Gymnasium als für die Oberschule. 65 % (351) der Schüler*innen, die die Sekundarstufe I (7. bis 10. Klasse) abgeschlossen hatten, setzten ihre Schullaufbahn in der Sekundarstufe II (11. bis 13 Klasse) fort.

Für das Schuljahr 2020/21 haben sich in der Gemeinde Słubice 95 Schüler*innen für ein Allgemeinbildendes Lyzeum und 199 Schüler*innen für das Zentrum für berufliche Bildung und Weiterbildung (weiterführende technische Schule und Branchenschule des 1. Grades) entschieden.³³

W roku szkolnym 2020/2021 we Frankfurcie nad Odrą najwięcej uczniów zdecydowało się na kontynuowanie nauki w szkołach średnich (197), niewiele mniej w gimnazjach (189), a najmniej w szkołach zintegrowanych (67). Jedynie w latach 2015/2016 – 2017/2018 na gimnazja zdecydowało się więcej uczniów niż na szkoły średnie. 65 % (351) uczniów którzy ukończyli I poziom drugiego (średniego) etapu kształcenia (klasy VII-X), kontynuowało swoją ścieżkę edukacyjną na II poziomie drugiego (średniego) etapu kształcenia (klasy XI-XIII).

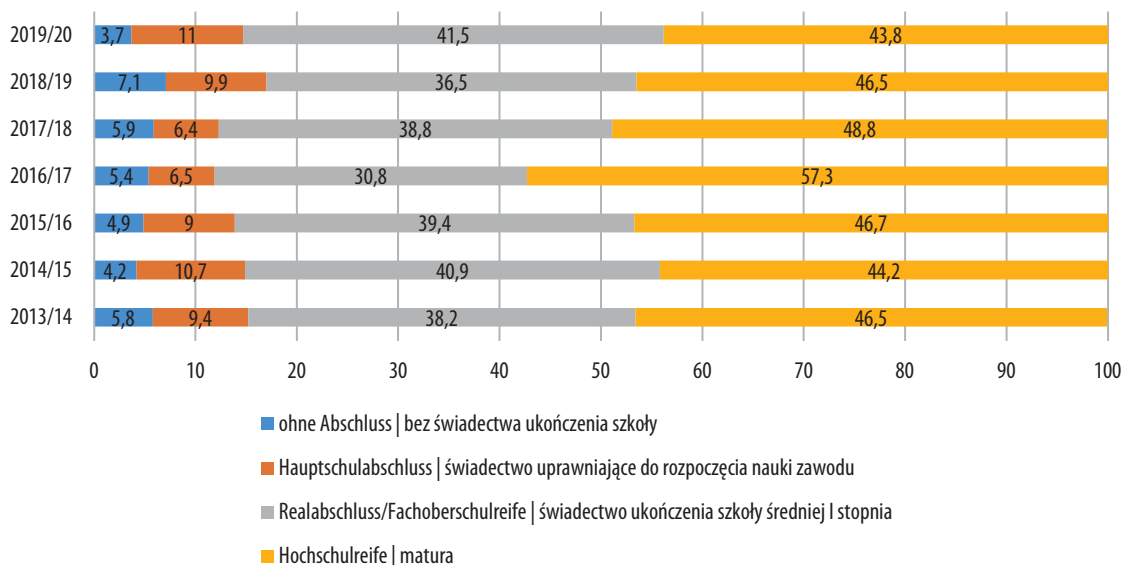
Na rok szkolny 2020/2021 w gminie Słubice 95 uczniów wybrało liceum ogólnokształcące, a 199 uczniów zdecydowało się na naukę w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (technikum i branżowa szkoła I stopnia)³³.

33 Die Schulabgangsquote ist der Anteil der Absolvent*innen/ Abgänger*innen an ihrer Gesamtzahl.

33 Wskaźnik ilości osób kończących szkołę to udział absolwentów bądź osób opuszczających daną szkołę bez uzyskania świadectwa w ogólnej liczbie uczniów.

Abbildung 25: Schulabgangsquote an allgemeinbildenden Schulen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013/14 bis 2019/20 (in %)

Wykres 25: Odsetek uczniów kończących naukę w poszczególnych typach szkół ogólnokształcących we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013/14 – 2019/20 (w %)

Quelle: Statistische Ämter des Bundes und der Länder

Źródło: Urzędy statystyczne RFN i krajów związkowych

Im Schuljahr 2019/2020 haben insgesamt 593 Schüler*innen die Schule in Frankfurt (Oder) beendet. Davon haben 43,8 % (260 Personen) die Allgemeine Hochschulreife erworben, 41,5 % (246) die Fachoberschulreife/Realschulabschluss und 11 % (65) den Hauptschulabschluss. Ohne Abschluss haben 3,7 % der Jugendlichen (22) die Schule verlassen. Im Vergleich dazu haben im Durchschnitt des Landes Brandenburg 41,9 % die Allgemeine Hochschulreife erworben, 39,3 % die Fachoberschulreife/Realschulabschluss und 13,6 % den Hauptschulabschluss. Ohne Abschluss haben 5,2 % Jugendliche die Schule verlassen.

W roku szkolnym 2019/2020 szkoły we Frankfurcie nad Odrą ukończyły w sumie 593 uczniów. 43,8 % (260 osób) spośród nich uzyskało tzw. maturę ogólną [niem. *allgemeine Hochschulreife*], 41,5 % (246 osób) świadectwo ukończenia szkoły realnej uprawniające do kontynuowania nauki w średniej szkole zawodowej [niem. *Realschulabschluss / Fachoberschulreife*], a 11 % (65 osób) świadectwo ukończenia szkoły głównej [niem. *Hauptschulabschluss*]. 3,7 % młodych ludzi (22 osoby) opuściło szkołę bez uzyskania świadectwa jej ukończenia. Dla porównania z tym na terenie całej Brandenburgii średnio 41,9 % młodych ludzi uzyskało tzw. maturę ogólną, 39,3 % uzyskało świadectwo ukończenia szkoły realnej uprawniające do kontynuowania nauki w średniej szkole zawodowej, 13,6 % uzyskało świadectwo ukończenia szkoły głównej, zaś 5,2 % młodych ludzi opuściło szkołę bez uzyskania świadectwa jej ukończenia.

3. Berufliche Schulen

a. Frankfurt (Oder)

In Frankfurt (Oder) wird die berufliche Ausbildung am Oberstufenzentrum Konrad Wachsmann angeboten. Die Ausbildungs- und Vollzeitschulangebote werden in drei Abteilungen umgesetzt:

3. Szkoły zawodowe

a. Frankfurt nad Odrą

We Frankfurcie nad Odrą kształcenie zawodowe oferuje Zespół Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna [niem. Oberstufenzentrum Konrad Wachsmann]. Oferty nauki zawodu w systemie dualnym i w systemie szkolnym są realizowane w trzech działach:

Tabelle 5: Abteilungen der Ausbildungs- und Vollzeitschulangebote am OSZ Konrad Wachsmann

	Abteilung 1. Vollzeitschulische Bildungsgänge			Abteilung 2. Ausbildung im Bereich Sozialwesen		Abteilung 3.
Schultyp	Berufliches Gymnasium	Fachoberschule	Berufsfachschule	Fachschule	Berufsfachschule	Berufsschule
Dauer	3 Jahre	2 Jahre		3 2,5 Jahre	2 Jahre	2-3 Jahre (je nach Beruf)
Abschluss	Allgemeine Hochschulreife Es sind folgende Schwerpunktfächer wählbar: • Pädagogik • Wirtschaftswissenschaften • Naturwissenschaften (mit Fach Biologie)	Fachhochschulreife Folgende Fachrichtungen werden angeboten: • Gesundheit und Soziales • Technik • Wirtschaft und Verwaltung	Berufsfachschule Grundbildung Plus	staatlich anerkannte(r) Erzieher(in) Heilpädagoge Heilerzieher(in) Hauswirtschaftshelfer(in)	staatlich geprüfte(r) Sozialassistent(in) Berufsfachschule Grundbildung Berufsvorbereitung	<ul style="list-style-type: none"> • Bankkaufmann/-frau • Fachkraft im Gastgewerbe • Fachpraktiker/-in für Bürokommunikation • Fachpraktiker/-in im Gastgewerbe • Fachpraktiker/-in im Verkauf • Fachpraktiker/-in Küche • Hotelfachmann/-frau • Immobilienkaufmann/-frau • Kaufmann/-frau für Büromanagement • Kaufmann/-frau für Dialogmarketing • Kaufmann/-frau im Einzelhandel • Koch/Köchin • Medizinische/r Fachangestellte/r • Restaurantfachmann/-frau • Servicefachkraft für Dialogmarketing • Sozialversicherungsfachangestellte/r • Sport- und Fitnesskaufmann/-frau • Verkäufer/in • Zahnmedizinische/r Fachangestellte/r

Tabela 5: Działy nauki zawodu w systemie dualnym i szkolnym w Zespole Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna

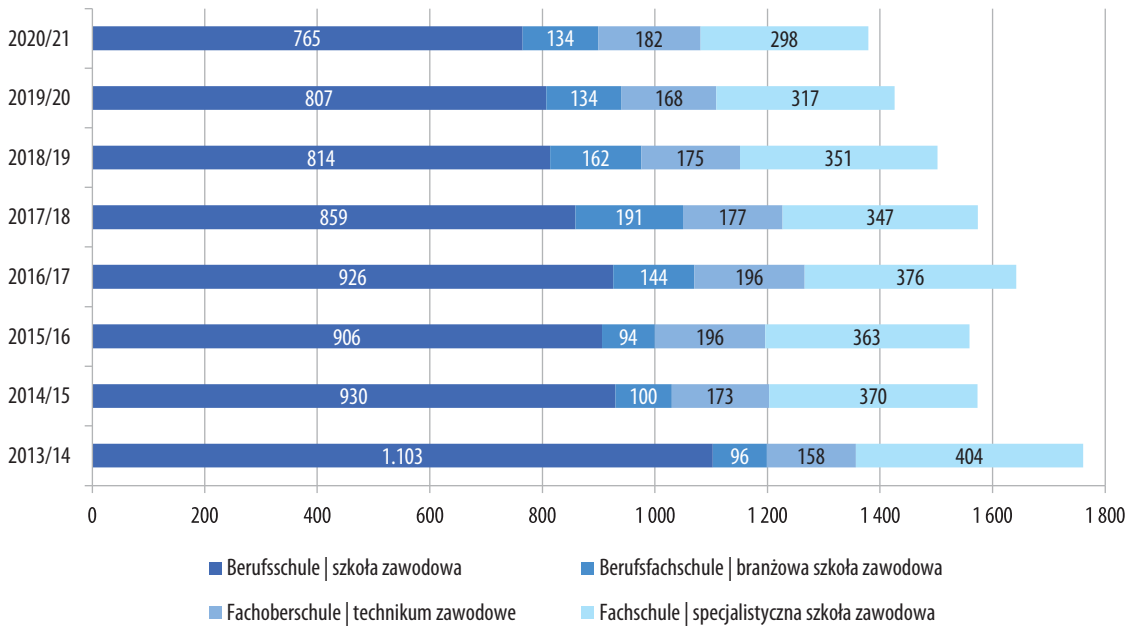
	Dział 1. Kierunki kształcone w pełnym wymiarze w szkole			Dział 2. Kształcenie w obszarze „Pomoc społeczna”		Dział 3.
Typ szkoły	Liceum zawodowe	Technikum zawodowe	Branżowa szkoła zawodowa	Specjalistyczna szkoła zawodowa	Szkoła zawodowa branżowa	Szkoła zawodowa
Okres trwania	3 lata	2 lata		2,5 – 3 lata	2 lata	2-3 lata (w zależności od zawodu)
Dyplom	świadectwo dojrzałości do wyboru są następujące specjalizacje: • pedagogika • ekonomia • przyroda (z przedmiotem biologia)	świadectwo dojrzałości uprawniające do studiowania w wyższej szkole zawodowej Oferowane są następujące kierunki: • zdrowie i pomoc społeczna • technika • gospodarka i administracja	szkoła zawodowa branżowa kształcenie ogólne „plus”	pedagog (tytuł uznany przez państwo) pedagogika lecznicza wychowawca terapeuta asystent gospodarstwa domowego	asystent społeczny z certyfikatem państwowym szkoła zawodowa branżowa przygotowanie zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> • pracownik banku • specjalista w branży hotelarskiej i restauracyjnej • technik specjalista ds. komunikacji biurowej • technik branży hotelarskiej i restauracyjnej • technik sprzedaży • technik kuchenny • specjalista branży hotelarskiej i restauracyjnej • specjalista w obrocie nieruchomościami • specjalista ds. zarządzania biurem • specjalista działu marketingu dialogu • specjalista sprzedaży detalicznej • kucharz • pracownik administracji medycznej • specjalista branży restauracyjnej • specjalista ds. serwisu marketingu • pracownik ds. ubezpieczeń społecznych • specjalista branży sportowej i fitness • sprzedawca • pomoc dentystyczna

Im Schuljahr 2020/21 haben 1.379 Schüler*innen die beruflichen Bildungsgänge des Oberstufenzentrums (ohne gymnasiale Oberstufe) besucht, damit sind die Zahlen, verglichen mit dem Schuljahr 2013/2014, rückläufig. Über die Hälfte der Schüler*innen besuchte dabei die Berufsschule, 298 Schüler*innen haben an der Fachschule, 182 Schüler*innen an der Fachoberschule und 134 an der Berufsfachschule gelernt.

W roku szkolnym 2020/2021 na kierunki zawodowe Zespołu Szkół Zawodowych (z wyłączeniem kształcenia na II stopniu gimnazjalnym [niem. *gymnasiale Oberstufe*]) uczęszczało 1.379 uczniów, co oznacza spadek tej liczby w porównaniu z rokiem szkolnym 2013/2014. Ponad połowa uczniów uczęszczała do szkoły zawodowej [niem. *Berufsschule*], 298 uczniów uczyło się w specjalistycznej szkole zawodowej [niem. *Fachschule*], 182 uczniów w technikum zawodowym [niem. *Fachoberschule*], a 134 w branżowej szkole zawodowej [niem. *Berufsfachschule*].

Abbildung 26: Zahl der Schüler*innen nach Bildungsgängen an beruflichen Schulen in Frankfurt (Oder) in den Schuljahren 2013/2014 bis 2020/21 (Anzahl)

Wykres 26: Liczba uczniów według kierunków kształcenia w szkołach zawodowych we Frankfurcie nad Odrą w latach szkolnych od 2013/2014 – 2020/21 (liczba)

Quelle: Statistische Ämter des Bundes und der Länder

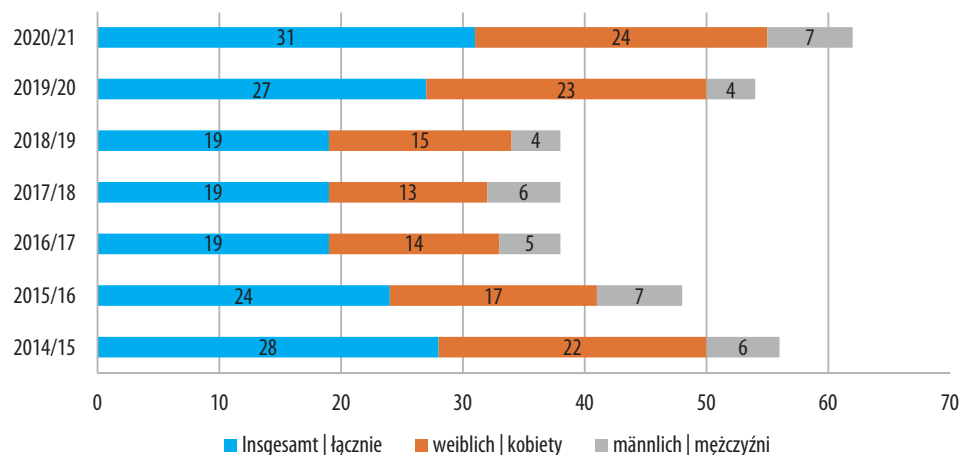
Źródło: Urzędy statystyczne RFN i krajów związkowych

Zugleich steigt die Zahl polnischer Schüler und vor allem polnischer Schülerinnen an beruflichen Schulen in Frankfurt (Oder). Im Schuljahr 2020/21 waren insgesamt 31 junge polnische Bürgerinnen (24) und Bürger (7) zur Berufsausbildung an Frankfurter Schulen angemeldet.

Równocześnie w szkołach zawodowych we Frankfurcie nad Odrą wzrasta liczba polskich uczniów, a zwłaszcza polskich uczennic. W roku szkolnym 2020/2021 kształcenie zawodowe we frankfurckich szkołach pobierało łącznie 31 młodych obywaterek (24) i obywateli (7) Polski.

Abbildung 27: Zahl der polnischen Schülerinnen und Schüler in der beruflichen Ausbildung an Frankfurter Schulen nach Geschlecht in den Schuljahren 2014/15 – 2020/21 (Anzahl)

Wykres 27: Liczba polskich uczniów kształcących się zawodowo w szkołach we Frankfurcie według płci w latach szkolnych 2014/15 – 2020/21 (liczba)

Quelle: Statistische Ämter des Bundes und der Länder, (Stand: 23.07.2021)

Źródło: Urzędy statystyczne RFN i krajów związkowych, (stan na dzień: 23.07.2021)

b. Słubice

In Polen gibt es kein mit dem deutschen vergleichbares duales Ausbildungssystem, Polen strebt jedoch das **Modell der dualen Berufsausbildung** an. Der schulische Ausbildungsteil (theoretische Ausbildung) findet in der Sekundärstufe II (Bereich ISCED 3) statt. Im Bereich der schulischen Ausbildung sind für die Berufsausbildung vor allem die sog. **Branchenschulen** und **Technikschulen** (technische weiterführende Schulen) relevant.

In den **Branchenschulen des 1. Grades** (ISCED 353) können die Schülerinnen und Schüler das erste berufsbezogene Diplom erwerben. Die Berufe, die in den Branchenschulen gelernt werden, wurden in 32 Branchen aufgeteilt.³⁴ Zu diesen Berufen des Branchenschulwesens gehören:

1) Audiovisuelle Industrie (AUD);	17) Kfz (TÜV)
2) Bauindustrie (BUD);	18) Schutz und Sicherheit von Personen und Eigentum (BPO)
3) Keramik- und Glasindustrie (CES)	19) Gartenbau (OGR)
4) Chemische Industrie (CHM)	20) Gesundheitswirtschaft (MED)
5) Holz- und Möbelindustrie (DRM)	21) Druckindustrie (PGF)
6) Wirtschaft und Verwaltung (EKA)	22) Soziale Hilfen (SPO)
7) Elektrizitätswirtschaft (ELE)	23) Modeindustrie (MOD)
8) Elektronik- und Mechatronik (ELM)	24) Landwirtschaft und Viehzucht (ROL)
9) Friseur- und Kosmetikindustrie (FRK)	25) Fischereiindustrie (RYB)
10) Bergbau- und Bohrindustrie (GIW)	26) Spedition und Logistik (SPL)
11) Gewerblicher Bereich (HAN)	27) Lebensmittelindustrie (SPC)
12) Hotel-, Gaststätten- und Tourismusgewerbe (HGT)	28) IKT-Industrie (INF)
13) Forstwirtschaft (LES)	29) Straßentransportindustrie (TDR)
14) Maschinenbau (MEC)	30) Schienenverkehrsindustrie (TKO)
15) Feinmechanik (MEP)	31) Luftverkehrsbranche (TLO)
16) Metallurgie (MTL)	32) Wassertransportindustrie (TW)

Das Ziel der Ausbildung in Berufen des Branchenschulwesens ist es, die Schülerinnen und Schüler darauf vorzubereiten, den gelernten Beruf auszuüben und auf dem sich verändernden Arbeitsmarkt aktiv zu sein. Absolventen der Branchenschulen sollten über die volle berufliche Qualifikation verfügen und darauf vorbereitet sein, die notwendigen beruflichen Berechtigungen zu erwerben. In den **Branchenschulen des 1. Grades** werden die Schülerinnen und Schüler in den Berufen ausgebildet, die nur eine berufliche Qualifikation erfordern. Um ein Berufsdiplom zu erhalten, müssen die Schülerinnen und Schüler die für den bestimmten Beruf vorgeschriebene Qualifikation (nachzuweisen durch eine Berufsprüfung) und einen Schulabschluss erwerben. Die schulische Ausbildung nimmt in diesen Schulen ca. 40 % der Zeit in Anspruch. 60 % der Zeit wird für das praktische Erlernen des Berufes aufgewandt (WBL = work-based learning).

³⁴ Verordnung des Ministers für Nationale Bildung vom 15. Februar 2019 über allgemeine Ziele der Ausbildung in gewerblichen Ausbildungsberufen und die Klassifizierung von gewerblichen Ausbildungsberufen (GBl. 2019 Nr. 316).

b. Słubice

W Polsce nie ma dualnego systemu nauki zawodu porównywalnego z niemieckim, ale dąży się do wypracowania **modelu dualnego kształcenia zawodowego**. Szkolna część nauki zawodu (kształcenie teoretyczne) odbywa się na poziomie ponadpodstawowych szkół średnich (poziom ISCED 3). W zakresie kształcenia zawodowego w systemie szkolnym istotne znaczenie dla kształcenia zawodowego mają **szkoły branżowe i technika**.

W **szkołach branżowych I stopnia** (ISCED 353) uczniowie mogą uzyskać pierwszy dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Zawody, które można zdobyć w szkołach branżowych zostały podzielone na 32 branże.³⁴ Do zawodów zdobywanych w tych szkołach należą zawody z następujących branż:

1) Branża audiowizualna (AUD)	17) Branża motoryzacyjna (MOT)
2) Branża budowlana (BUD)	18) Branża ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia (BPO)
3) Branża ceramiczno-szklarska (CES)	19) Branża ogrodnicza (OGR)
4) Branża chemiczna (CHM)	20) Branża opieki zdrowotnej (MED)
5) Branża drzewno-mieblarska (DRM)	21) Branża poligraficzna (PGF)
6) Branża ekonomiczno-administracyjna (EKA)	22) Branża pomocy społecznej (SPO)
7) Branża elektroenergetyczna (ELE)	23) Branża przemysłu mody (MOD)
8) Branża elektroniczno-mechatroniczna (ELM)	24) Branża rolniczo-hodowlana (ROL)
9) Branża fryzjersko-kosmetyczna (FRK)	25) Branża rybactwa (RYB)
10) Branża górniczo-wiertnicza (GIW)	26) Branża spedycyjno-logistyczna (SPL)
11) Branża handlowa (HAN)	27) Branża spożywcza (SPC)
12) Branża hotelarsko-restauracyjno-turystyczna (HGT)	28) Branża teleinformatyczna (INF)
13) Branża leśna (LES)	29) Branża transportu drogowego (TDR)
14) Branża mechaniczna (MEC)	30) Branża transportu kolejowego (TKO)
15) Branża mechaniki precyzyjnej (MEP)	31) Branża transportu lotniczego (TLO)
16) Branża metalurgiczna (MTL)	32) Branża transportu wodnego (TW)

Celem kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego jest przygotowanie uczniów do wykonywania wyuczonego zawodu oraz do aktywności na zmieniającym się rynku pracy. Absolwenci szkół branżowych powinni dysponować pełnymi kwalifikacjami zawodowymi oraz być przygotowani do uzyskania niezbędnych uprawnień zawodowych. W **szkołach branżowych I stopnia** uczniowie kształcą się w zawodach, do których wykonywania wymagane jest posiadanie tylko jednej kwalifikacji zawodowej. Aby uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, uczniowie muszą zdobyć kwalifikację wyodrębnioną dla danego zawodu (potwierdzoną egzaminem zawodowym) oraz świadectwo ukończenia szkoły. Szkolna część kształcenia zajmuje w tych szkołach około 40 % wymiaru godzin. 60 % wymiaru godzin poświęca się na praktyczną naukę zawodu (uczenie się w miejscu pracy, ang. work-based learning, WBL).

³⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019, poz. 316).

Die Ausbildung an **Branchenschulen des 2. Grades** (ISCED 354) begann zum ersten Mal im Schuljahr 2020/2021. An diesen Schulen werden die Schülerinnen und Schüler nur in den Berufen ausgebildet, für die eine Fortsetzung der Ausbildung vorgesehen worden ist. Es handelt sich daher um die Berufe, für die in den beiden Branchenschulen die erste gemeinsame berufliche Qualifikation vorgesehen ist. In der Branche Nr. 26 (Spedition und Logistik) werden bzw. in der Branchenschule des I. Grades Lageristen-Logistiker ausgebildet. Ihre Qualifikationen umfassen die Bedienung von Warenlagern. In der Branchenschule des II. Grades kann man den Beruf des Fachmanns/der Fachfrau für Logistik erwerben, dessen Qualifikation neben der Bedienung von Warenlagern auch die Transportorganisation erfasst.

In den **technischen weiterführenden Schulen** (ISCED 354) erfolgt die Ausbildung in den Berufen, für die zwei berufliche Qualifikationen vorausgesetzt werden. In diesen Fällen ist die erste Qualifikation diejenige, die eine grundlegende Bedeutung für den Beruf hat und für den Erwerb des Berufes in der Branchenschule des 1. Grades erforderlich ist. Nach (zusätzlich) bestandener Reifeprüfung erlangen sie die Zugangsberechtigung zum Universitätsstudium. Die Ausbildung erfolgt zu 50 % in den Unternehmen (WBL = work-based learning) und zu 50 % in den Schulen.

Auf der nächsten Ebene können berufliche Qualifikationen in **postsekundären Schulen** (ISCED 453) erworben werden, die zwischen einem und zweieinhalb Jahren dauern. Sie sind rein berufsbezogen und beinhalten keine Elemente der Allgemeinbildung.

Die **praktische Ausbildung** (betrieblicher Teil) erfolgt vor allem:

- in Betrieben, mit denen der Schüler/die Schülerin oder die Schule einen Ausbildungsvertrag abgeschlossen haben,
- im Rahmen von sog. Klassenpatenschaften (die Betriebe übernehmen die Schirmherrschaft über eine der Klassen einer Berufsschule oder Fachschule und bereiten die Schülerinnen und Schüler auf die Arbeit in einer bestimmten Branche vor) oder
- in der Schulwerkstatt (der Rahmenplan der praktischen Berufsausbildung wird in der Schule unter der Aufsicht von qualifizierten Lehrkräften umgesetzt).

In Słubice wird die Berufsausbildung am Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZiU – Zentrum für berufliche Bildung und Weiterbildung) angeboten. Es handelt sich um eine Einrichtung, in der mehrere Schulen zusammengeführt werden. Das CKZiU bietet die Ausbildung in folgenden Schulen und Berufen an. Die Zahl der Schülerinnen und Schüler in bestimmten Berufen wurde in Klammern angegeben.

Kształcenie w **szkołach branżowych II stopnia** (ISCED 354) rozpoczęło się po raz pierwszy w roku szkolnym 2020/2021. W szkołach tych uczniowie kształcą się wyłącznie w zawodach, dla których przewidziano taką formę kontynuowania nauki. Są to zatem zawody, dla których w obu stopniach szkół branżowych przewidziano wspólną, pierwszą kwalifikację zawodową. W branży nr 26 (branża spedycyjno-logistyczna) w szkole branżowej I stopnia kształcą się magazynierów-logistyków. Ich kwalifikacje obejmują obsługę magazynów. W szkole branżowej II stopnia można zdobyć zawód technika logistyka, którego kwalifikacje obejmują nie tylko obsługę magazynów, ale również organizację transportu.

W **technikach** (ISCED 354) kształcenie odbywa się w zawodach, do których wykonywania wymagane jest posiadanie dwóch kwalifikacji zawodowych. W tych przypadkach pierwszą kwalifikacją jest ta, która ma podstawowe znaczenie dla zawodu i jest wymagana do zdobycia dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na poziomie szkoły branżowej I stopnia. Po zdaniu (dodatkowo) egzaminu maturalnego absolwenci techników uzyskują prawo wstępu na wyższe uczelnie. Kształcenie odbywa się w 50 % wymiaru godzin w przedsiębiorstwach (nauka w miejscu pracy) i w 50 % w szkołach.

Kwalifikacje zawodowe na kolejnym poziomie można uzyskać w **szkołach policealnych** (ISCED 453), trwających od jednego do dwóch i pół roku. Mają one charakter czysto zawodowy i nie zawierają elementów ogólnokształcących.

Kształcenie praktyczne (część kształcenia w zakładzie pracy) odbywa się przede wszystkim:

- w zakładach pracy, z którymi uczeń lub uczennica albo szkoła zawarli umowę o praktyczną naukę zawodu,
- w ramach tzw. klas patronackich (zakład pracy obejmuje patronat nad jedną z klas szkoły branżowej lub technikum i przygotowuje uczniów i uczennice do pracy w konkretnej branży) lub
- w warsztatach szkolnych (ramowy plan praktycznej nauki zawodu realizowany jest w szkole pod nadzorem wykwalifikowanych nauczycieli).

W Słubicach kształcenie zawodowe oferowane jest przez Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZiU). Jest to placówka, która skupia kilka szkół. CKZiU oferuje kształcenie w następujących szkołach i zawodach (w nawiasach podano liczbę uczniów i uczennic w poszczególnych zawodach):

Tabelle 6: Zahl der Schülerinnen und Schüler in bestimmten Berufen

Tabela 6: Liczba uczniów w poszczególnych zawodach

Branchenschule des 1. Grades (Zahl der Schülerinnen und Schüler) Branżowa szkoła I stopnia (liczba uczniów)	weiterführende technische Schule technikum
Blechslosser*in blacharz samochodowy (3)	Wirtschaftstechniker technik ekonomista
Konditor*in cukiernik (7)	Fachmann/Fachfrau für Buchhaltung technik rachunkowości
Elektroinstallateur elektryk (5)	Hotelfachmann/-frau technik hotelarz
Friseur*in fryzjer (22)	Fachmann/Fachfrau für Ernährung und Verpflegung technik żywienia i usług gastronomicznych
Koch/Köchin kucharz (9)	Fachmann/Fachfrau für Landschaftsarchitektur technik architektury krajobrazu
Kraftfahrzeugmechaniker*in mechanik pojazdów samochodowych (31)	Informatiker*in technik informatyk
Bau- und Ausbauslosser*in monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (1)	Spediteur*in technik spedytor
Installateur*in von Sanitärnetzen und –installationen monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych (2)	Kfz-Techniker*in technik pojazdów samochodowych
Maurer*in und Stuckateur*in murarz-tynkarz (3)	
Bäcker/Bäckerin piekarz (1)	
Verkäufer*in sprzedawca (23)	
Tischler*in stolarz (11)	
Polsterer*in tapicer (2)	

Quelle: CKZiU

Źródło: CKZiU

Die Branchenschule des 2. Grades wird am CKZiU in Słubice nicht angeboten.

Die Zahl der Schülerinnen und Schüler im Schuljahr 2020/21 am CKZiU teilt sich wie folgt auf:

Kształcenie w szkole branżowej II stopnia nie jest oferowane przez CKZiU w Słubicach.

Liczba uczniów i uczennic CKZiU w roku szkolnym 2020/2021 rozkłada się w następujący sposób:

Tabelle 7: Zahl der Schülerinnen und Schüler im Schuljahr 2020/21 am CKZiU

Tabela 7: Liczba uczniów w roku szkolnym 2020/21 w CKZiU

Jahrgangsstufe klasa	Branchenschule des 1. Grades branżowa szkoła I stopnia	weiterführende technische Schule technikum
1	52	135
2	49	280
3	19	109
4	-	86
SUMME SUMA	120	610

Quelle: Eigene Darstellung anhand von Daten aus dem CKZiU in Słubice, Stand am 30.4.2021

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych CKZiU w Słubicach, stan na dzień 30.04.2021 r.

Darüber hinaus gibt es noch die Branchenschule des 1. Grades beim SOSW (Spezialny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy), dt.: Schul- und Erziehungszentrum.

Das CKZiU in Słubice bietet nicht nur die schulische Berufsausbildung an. Das CKZiU in Słubice verfügt ebenfalls über eine eigene Schulwerkstatt, in der der praktische Teil der Berufsausbildung stattfindet.

Ponadto funkcjonuje jeszcze branżowa szkoła I stopnia w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Słubicach.

CKZiU w Słubicach oferuje kształcenie zawodowe nie tylko w jego części szkolnej. Centrum dysponuje również własnymi warsztatami szkolnymi, w których odbywa się część praktyczna kształcenia zawodowego.

4. Duale Berufsausbildung in Deutschland – Brandenburg – Frankfurt (Oder)

Für das deutsche (und brandenburgische) Berufsbildungssystem ist der duale Ansatz charakteristisch. Das **duale Ausbildungssystem** besteht aus dem schulischen und dem betrieblichen (bzw. überbetrieblichen) Teil. Grundlage für die duale Ausbildung ist ein Ausbildungsvertrag, der zwischen Unternehmen und Auszubildendem abgeschlossen wird.

Die **schulische Ausbildung** nimmt ca. 30 % der Ausbildungszeit in Anspruch. Sie erfolgt in Brandenburg an einem von 25 öffentlich getragenen Oberstufenzentren oder an Schulen in freier Trägerschaft. Die Ausbildung in den Oberstufenzentren erfolgt in der Berufsschule, der Berufsfachschule oder der Fachschule, wobei in der Fachschule 75 % der Ausbildungszeit für die schulische Ausbildung (Theorie) verwendet wird.

Der **betriebliche, praxisorientierte Teil der beruflichen Ausbildung** nimmt 70 % der gesamten Ausbildungszeit ein und erfolgt in den Betrieben. Die Betriebe bieten eine strukturierte Ausbildung unter realen Arbeitsbedingungen an.

In einigen Branchen, z. B. in der Bauwirtschaft, ergänzen sog. überbetriebliche Ausbildungsstätten die praktischen Lerninhalte der Ausbildungsbetriebe.

Die Ausbildungsdauer in den anerkannten Ausbildungsberufen ist nicht einheitlich. Sie dauert von zwei Jahren bis zu dreieinhalb Jahren und wird in der jeweiligen Ausbildungsordnung festgelegt. Die Ausbildung kann unter bestimmten Voraussetzungen, zum Beispiel bei bestimmten Schulabschlüssen, guten Leistungen während der Ausbildung oder bei einer Umschulung für Erwachsene, verkürzt werden.

Laut Berufsbildungsgesetz gibt es zuständige Stellen für die jeweiligen Berufe, zum Beispiel die **Handwerkskammer** oder **Industrie- und Handelskammer**. Neben der Beratung und Qualifizierung für die Ausbildungsbetriebe beaufsichtigen und überprüfen sie die betriebliche Ausbildung, organisieren die Zwischen- und Abschlussprüfungen. Das Abschlusszeugnis wird von der Kammer beziehungsweise vom Oberstufenzentrum (OSZ) ausgestellt und stellt einen staatlich anerkannten Abschluss dar.

Der Kammerbezirk der **Handwerkskammer Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg** umfasst die ostbrandenburgischen Landkreise Barnim, Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Uckermark und die kreisfreie Stadt Frankfurt (Oder). Im Jahr 2020 waren im Kammerbezirk 79 Ausbildungsberufe gemeldet. In der **Tabelle 8** ist die Anzahl der Betriebe und Lehrlinge nach Handwerksgruppen im ganzen Kammerbezirk der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg aufgeführt.

4. Kształcenie zawodowe w systemie dualnym na terenie Niemiec, Brandenburgii i Frankfurtu nad Odrą

Dla niemieckiego (i brandenburskiego) systemu kształcenia zawodowego charakterystyczne jest podejście dualne. **Dualny system nauki zawodu** składa się z części szkolnej i zakładowej (lub ponadzakładowej). Podstawę dualnej nauki zawodu stanowi umowa o naukę zawodu, która zawiera jest pomiędzy przedsiębiorstwem a uczniem.

Szkolna część nauki zawodu zajmuje około 30 % wymiaru godzin. W Brandenburgii jest ona realizowana w jednym z 25 finansowanych ze środków publicznych zespołów szkół zawodowych lub w szkołach niepublicznych. Kształcenie w zespołach szkół zawodowych odbywa się w szkole zawodowej [*niem. Berufsschule*], w zawodowej szkole specjalistycznej [*niem. Berufsfachschule*] lub w szkole specjalistycznej zawodowej [*niem. Fachschule*], przy czym w szkole specjalistycznej zawodowej 75 % wymiaru godzin jest wykorzystywane na część szkolną kształcenia (teoria).

Ukierunkowana na praktykę, zakładowa część nauki zawodu zajmuje 70 % całkowitego wymiaru godzin i odbywa się w zakładach pracy. Przedsiębiorstwa takie oferują usystematyzowaną naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy.

W niektórych branżach, np. w budownictwie, praktyczna nauka zawodu w przedsiębiorstwach szkolących jest uzupełniana w tzw. ponadzakładowych centrach szkoleniowych [*niem. überbetriebliche Ausbildungsstätten*].

Czas trwania nauki zawodu w uznawanych przez państwo zawodach wyuczonych nie jest jednakowy dla wszystkich zawodów. Trwa on od dwóch lat do trzech i pół roku i jest określony w odpowiednich dla danego zawodu regulaminach kształcenia. Kształcenie może zostać skrócone pod pewnymi warunkami, np. w przypadku posiadania określonych świadectw ukończenia szkoły, dobrych wyników w trakcie nauki lub w przypadku przekwalifikowywania się przez osoby dorosłe.

Zgodnie z niemiecką Ustawą o kształceniu zawodowym [*niem. Berufsbildungsgesetz*] dla poszczególnych zawodów wyznaczone są nadrzędne organy właściwe, np. **izby rzemieślnicze** lub **izby przemysłowo-handlowe**. Poza doradztwem i kursami kwalifikacyjnymi dla szkolących zakładów pracy, nadzorują one i kontrolują przebieg praktycznej nauki w zakładach pracy oraz organizują egzaminy cząstkowe i końcowe. Świadectwa końcowe są wydawane przez izbę lub zespół szkół zawodowych i stanowią uznawane przez państwo potwierdzenie posiadanych kwalifikacji.

Obszar działania odpowiedzialnej za region Brandenburgii Wschodniej **Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą** [*niem. Handwerkskammer Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg*] obejmuje następujące wschodniobrandenburskie powiaty: Barnim, Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Uckermark oraz miasto na prawach powiatu Frankfurt nad Odrą. W roku 2020 na obszarze działania Izby zarejestrowanych było 79 uznawanych zawodów. **Tabela 8** przedstawia liczby zakładów szkolących i uczniów w podziale na branże rzemieślnicze na terenie całego obszaru działania Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą:

Tabelle 8: Anzahl der Betriebe und Lehrlinge nach Handwerksgruppen im Kammerbezirk der HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg in den Jahren 2019 und 2020
Tabela 8: Liczba zakładów pracy i uczniów według grup zawodów rzemieślniczych na obszarze właściwości Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia w latach 2019 i 2020

Anzahl der Betriebe und Lehrlinge nach Handwerksgruppen Liczba zakładów pracy i uczniów według grup zawodów rzemieślniczych	Ausbildungsstätten Ośrodki szkoleniowe		Lehrlinge uczniowie zawodu	
	2019	2020	2019	2020
Bau- und Ausbauhandwerke Branża budowlana i wykończeniowa	195	224	327	375
Elektro- und Metallhandwerke Branża elektryczna i metalowa	547	550	1162	1232
Holzhandwerke Obróbka drewna	70	77	147	156
Bekleidungs-, Textil- und Lederhandwerke Branża odzieżowa, tekstylna i skórzana	10	8	13	11
Nahrungsmittelhandwerke Branża spożywcza	32	27	48	41
Gesundheits- und Körperpflege-, chemische und Reinigungshandwerke Branże związane z ochroną zdrowia, higieną osobistą, chemią i czystością	126	123	215	213
Glas-, Papier-, keramische und sonstige Handwerke Szkło, papier, ceramika i inne wyroby rzemieślnicze	16	19	22	22
	996	1028	1934	2050

Quelle: HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg

źródło: Izba Rzemieślnicza we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia

Im Jahr 2020 lauteten die Zahlen für Frankfurt (Oder):

- Gesamtzahl der Ausbildungsverträge: 232
- Neu eingetragene betriebliche Berufsausbildungsverträge: 80
- Anzahl ausbildungsberechtigter Betriebe: 600
- Anzahl der Ausbildungsbetriebe: 92

W 2020 r. dane dla Frankfurtu nad Odrą przedstawiały się następująco:

- Łączna liczba umów o naukę zawodu: 232
- Nowo zarejestrowane umowy o naukę zawodu: 80
- Liczba przedsiębiorstw uprawnionych do nauki zawodu: 600
- Liczba przedsiębiorstw prowadzących naukę zawodu: 92

Tabelle 9: TOP 10 der Ausbildungsberufe allgemein und den weiblichen Lehrlingen im Kammerbezirk der HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg im Jahr 2020

Tabela 9: 10 najpopularniejszych zawodów ogółem oraz wśród uczennic w roku 2020 na obszarze właściwości Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia

10 Ausbildungsberufe mit den meisten Lehrlingen 10 zawodów z największą liczbą uczniów	10 Ausbildungsberufe mit den meisten weiblichen Lehrlingen 10 zawodów z największą liczbą uczennic
1. Kfz-Mechatroniker*in (495 Lehrverträge) Mechanik pojazdów samochodowych (495 umów o naukę zawodu)	1. Friseurin (67 Lehrverträge) Fryzjerka (67 umów o naukę zawodu)
2. Anlagenmechaniker*in für SHK-Technik (255 Lehrverträge) Mechanik instalacji urządzeń techniki sanitarnej, grzewczej i klimatyzacyjnej (255 umów o naukę zawodu)	2. Fachverkäuferin im Lebensmittelhandwerk (44 Lehrverträge) Sprzedawca wykwalifikowany w branży spożywczej (44 umowy o naukę zawodu)
3. Elektroniker*in (248 Lehrverträge) Technik elektronik (248 umów o naukę zawodu)	3. Kauffrau für Büromanagement (39 Lehrverträge) Pracownik do spraw zarządzania biurem (39 umów o naukę zawodu)
4. Tischler*in (148 Lehrverträge) Stolarz (148 umów o naukę zawodu)	4. Augenoptikerin (33 Lehrverträge) Optyk (33 umowy o naukę zawodu)
5. Metallbauer*in (104 Lehrverträge) Pracownik obróbki metalu (104 umowy o naukę zawodu)	5. Kfz-Mechatronikerin (26 Lehrverträge) Mechanik pojazdów samochodowych (26 umów o naukę zawodu)
6. Maler*in und Lackierer*in (82 Lehrverträge) Malarz i lakiernik (82 umowy o naukę zawodu)	6. Zahntechnikerin (25 Lehrverträge) Technik dentystyczny (25 umów o naukę zawodu)
7. Friseur*in (76 Lehrverträge) Fryzjer (76 umów o naukę zawodu)	7. Tischlerin (17 Lehrverträge) Stolarz (17 umów o naukę zawodu)
8. Maurer*in (61 Lehrverträge) Murarz (61 umów o naukę zawodu)	8. Hörgeräteakustikerin (14 Lehrverträge) Akustyk aparatów słuchowych (14 umów o naukę zawodu)
9. Land-und Baumaschinenmechatroniker*in (58 Lehrverträge) Mechanik maszyn rolniczych i budowlanych (58 umów o naukę zawodu)	9. Malerin und Lackierer/ Konditorin (jeweils 9 Lehrverträge) Malarz i lakiernik/ cukiernik (w każdym przypadku 9 umów o naukę zawodu)
10. Augenoptiker*in (54 Lehrverträge) Optyk (54 umowy o naukę zawodu)	10. Anlagenmechanikerin für SHK-Technik (7 Lehrverträge) Mechanik instalacji urządzeń techniki sanitarnej, grzewczej i klimatyzacyjnej (7 umów o naukę zawodu)

Quelle: HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg

źródło: Izba Rzemieślnicza we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia

Die Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg setzt sich zusammen aus den Landkreisen Uckermark, Barnim, Märkisch-Oderland, Oder-Spree und der kreisfreien Stadt Frankfurt (Oder) und umfasst 736.496 Einwohner. Im Jahr 2020 gab es im IHK-Bezirk 1.185 aktive Ausbildungsbetriebe. Es wurden 1.420 neu eingetragene Ausbildungsverträge abgeschlossen. Insgesamt waren 3.705 Ausbildungsverträge (davon 3.417 betrieblich und 288 außerbetrieblich) registriert.

Izbie Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej [niem. *Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg*] podlegają powiaty Uckermark, Barnim, Märkisch-Oderland, Oder-Spree oraz miasto na prawach powiatu Frankfurt nad Odrą zamieszkałe w sumie przez 736.496 mieszkańców. W roku 2020 w rejonie działania Izby było 1.185 aktywnych zakładów szkolących. Zawarto 1.420 nowo zarejestrowanych umów o naukę zawodu. Łącznie zarejestrowanych było 3.705 umów o naukę zawodu (z czego 3.417 w formie zakładowej i 288 w formie pozakładowej).

Tabelle 10: Anzahl der neu eingetragenen Ausbildungsverträge in den einzelnen Branchen 2020

Tabela 10: Liczba zarejestrowanych umów o praktyczną naukę zawodu w poszczególnych branżach w roku 2020

Gewerblich-technische Berufe insgesamt Zawody przemysłowo-techniczne ogółem	491	Kaufmännische Berufe insgesamt Zawody handlowe ogółem	929
Bergbau górnictwo	3	Industrie przemysł	21
Metalltechnik technologia obróbki metali	183	Hande handel	414
Elektrotechnik elektrotechnika	98	Bank bankowość	33
Bau, Stein, Erden budowa, obróbka kamienia, roboty ziemne	93	Versicherung ubezpieczenia	2
Chemie, Physik, Biologie chemia, fizyka, biologia	52	Hotel- und Gaststättengewerbe hotelarstwo i gastronomia	110
Holz obróbka drewna	14	Verkehr- /Transportgewerbe transport	49
Papier, Druck, Medien papier, druk, media	30	sonstige inne	229
Leder, Textil, Bekleidun skóra, tekstylia, odzież	2	davon Büroberufe w tym zawody biurowe	90
Nahrung, Genuss artykuły spożywcze, używki	9	davon Lagerberufe w tym zawody związane z magazynowaniem	63
Glas, Keramik szkło, ceramika	5	kaufmännische Sonderberufe nach § 66 BBiG specjalne zawody w handlu zgodnie z § 66 BBiG	71
gewerbliche Sonderberufe nach § 66 BBiG specjalne zawody w przemyśle zgodnie z § 66 BBiG	2		

Quelle: IHK Ostbrandenburg, Stand: Dezember 2020

źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej, stan: grudzień 2020

Tabelle 11: Top-Berufsabschlüsse nach Geschlecht in 2020

Tabela 11: Najpopularniejsze zawody według podziału na płeć w 2020 roku

Beruf Zawód	gesamt łącznie	männlich uczniowie	Beruf Zawód	gesamt łącznie	weiblich uczennice
Kaufmann im Einzelhandel Specjalista w handlu detalicznym	196	102	Kauffrau im Einzelhandel Specjalistka w handlu detalicznym	196	94
Industriemechanik Mechanik przemysłowy	82	79	Verkäuferin Sprzedawczyni	158	81
Verkäufer Sprzedawca	158	77	Kauffrau für Büromanagement Specjalistka ds. zarządzania biurem	90	69
Fachkraft für Lagerlogistik Logistyk magazynowy	48	44	Hotelfachfrau Specjalistka w hotelarstwie	34	23
Berufskraftfahrer Kierowca zawodowy	38	36	Bankkauffrau Specjalistka w bankowości	33	18

Quelle: IHK Ostbrandenburg, Stand: Dezember 2020

źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej, stan: grudzień 2020

Die Anzahl der Auszubildenden hat sich in Frankfurt (Oder) in den vergangenen Jahren verringert. Im Jahr 2019 gab es 740 Auszubildende und damit 130 weniger als im Jahr 2013. Die meisten Ausbildungsplätze waren im Bereich Industrie und Handel besetzt, zugleich ist hier die Anzahl der Auszubildenden im Betrachtungszeit-

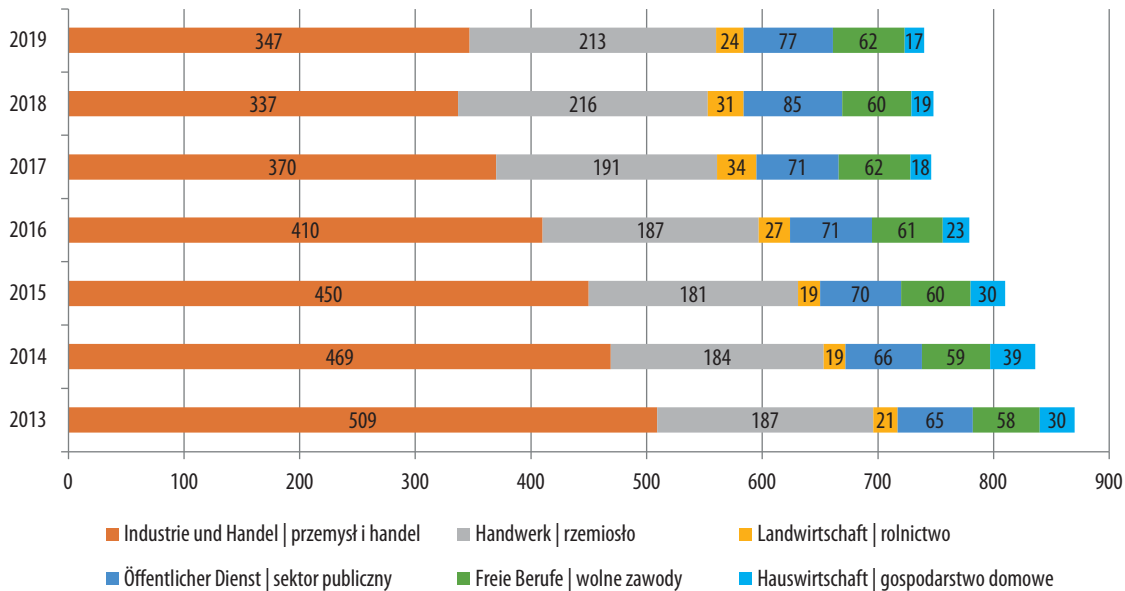
We Frankfurcie nad Odrą liczba uczniów pobierających naukę zawodu zmniejszyła się w ostatnich latach. W roku 2019 było 740 takich uczniów, tj. o 130 mniej niż w roku 2013. Najwięcej miejsc nauki zawodu obsadzonych było w sektorach przemysłu i handlu, przy czym w badanym okresie nastąpił tu wyraźny spadek liczby uczniów.

raum stark zurückgegangen. Andererseits ist die Anzahl der Auszubildenden im Handwerk und im öffentlichen Dienst leicht gestiegen. Im Jahr 2019 gab es elf polnische Auszubildende im Bereich Industrie und Handel, zehn im Handwerk und vier in den freien Berufen.

Z drugiej strony nieznacznie wzrosła liczba uczniów w zawodach rzemieślniczych oraz sektora publicznego. W roku 2019 naukę zawodu w przemyśle i handlu pobierało jedenaścioro polskich uczniów, dziesięścioro w zawodach rzemieślniczych i czworo w wolnych zawodach.

Abbildung 28: Auszubildende nach Ausbildungsbereichen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013 bis 2019 (Anzahl)

Wykres 28: Uczniowie uczący się zawodu według obszarów kształcenia we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013 -2019 (liczba)

Quelle: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Statistisches Informationssystem Berlin-Brandenburg (StatIS-BBB)

Źródło: Urząd Statystyczny Berlina i Brandenburgii, Statystyczny System Informacji Berlina i Brandenburgii (StatIS-BBB)

In Brandenburg wird oftmals ein sog. **Passungsproblem** gemeldet. Dieses resultiert aus dem Unterschied zwischen den angebotenen und nachgefragten Ausbildungsberufen. Um dem Problem entgegenzuwirken, wurden am 6. September 2018 ein Brandenburgischer Ausbildungskonsens³⁵ und am 18. September 2020 von den Partnern des Brandenburgischen Ausbildungskonsenses eine Erklärung zur Ausbildung in Brandenburg im Kontext der Corona-Pandemie unterzeichnet. Die Ausbildungs- und Karrierechancen in Brandenburg sollen sichtbarer gemacht werden. Dafür wurde eine Ausbildungskampagne „Brandenburg will Dich! Hier hat Ausbildung Zukunft.“ gestartet, die noch um weitere Maßnahmen des Landesmarketings ergänzt wird. Als konkrete Maßnahmen wurden in der Erklärung vom 18. September 2020 u.a. genannt: Förderung der individuellen Mobilität von Jugendlichen in den ländlich geprägten Regionen Brandenburgs, konsequente und zügige Weiterentwicklung des digitalen Lernens, Aufstellung von Online-Formaten zur beruflichen Orientierung, Einstiegsqualifizierung, Entwicklung und Umsetzung von geeigneten Formaten für Nachvermittlungsaktionen, Unterstützung zur Fortführung der Ausbildungsverhältnisse etc.

W Brandenburgii często zgłaszany jest tzw. **problem dopasowania**. Wynika on z różnicy pomiędzy oferowanymi i poszukiwanymi miejscami nauki zawodu. Aby przeciwdziałać temu problemowi, 6 września 2018 roku podpisano Brandenburgski Konsensus Szkoleniowy³⁵ [niem. *Brandenburgischer Ausbildungskonsens*], a 18 września 2020 roku partnerzy Konsensusu podpisali deklarację w sprawie nauki zawodu na terenie Brandenburgii w kontekście pandemii koronawirusa. Możliwości zdobycia zawodu i kariery w Brandenburgii miały stać się bardziej widoczne. W tym celu zapoczątkowana została kampania na rzecz nauki zawodu pod hasłem „Brandenburgia chce Ciebie! Nauka zawodu ma tu przyszłość”, która zostanie uzupełniona o dalsze działania promocyjne kraju związkowego. Jako konkretne działania w deklaracji z dnia 18 września 2020 roku zostały wymienione: wspieranie indywidualnej mobilności młodych ludzi w wiejskich regionach Brandenburgii, konsekwentny i szybki dalszy rozwój edukacji cyfrowej, tworzenie formatów online dla celów orientacji zawodowej, zdobywanie kwalifikacji wstępnych, opracowanie i wdrożenie odpowiednich formatów dla działań w zakresie pomocy w poszukiwaniu miejsc nauki zawodu po wyznaczonym terminie, wspieranie kontynuacji stosunku zatrudnienia po wygaśnięciu umowy o naukę zawodu itp.

35 Mehr Informationen: <https://www.ausbildungskonsens-brandenburg.de>

35 Więcej informacji pod adresem: <https://www.ausbildungskonsens-brandenburg.de>

Im Jahr 2018 haben 27,3 % der Auszubildenden in Frankfurt (Oder) ihren Vertrag vorzeitig aufgelöst. Damit lag die Quote unter dem brandenburgischen Durchschnitt mit 32,6 %. Dem IAB-Kurzbericht „Betriebliche Ausbildung in Deutschland. Unbesetzte Ausbildungsplätze und vorzeitig gelöste Verträge erschweren Fachkräftesicherung“ zufolge ist eine vorzeitige Vertragsauflösung nicht als schlecht einzustufen. Ist die Passung zwischen einer oder einem Auszubildenden und dem Betrieb nicht gegeben, ist es für beide Seiten sinnvoll, den Vertrag aufzulösen und nach geeigneten Alternativen zu suchen. Das gilt auch, wenn sich herausstellt, dass Auszubildende für den gewählten Beruf nicht geeignet sind. Als wichtige Gründe für die Auflösung von Ausbildungsverträgen wurden fehlendes Engagements und mangelhaftes Sozialverhalten des/der Auszubildenden angegeben.³⁶

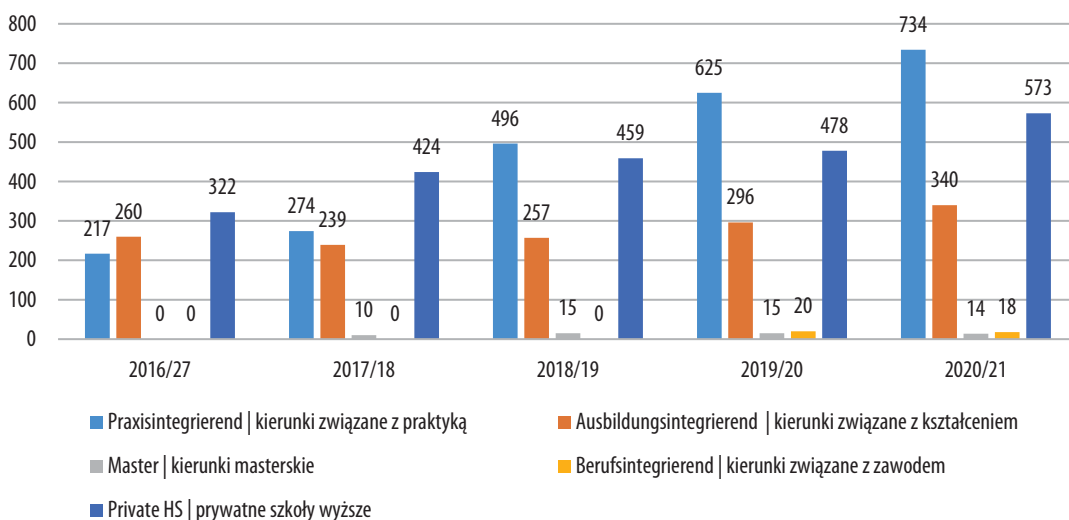
Eine besondere Form der Berufsbildung ist **das duale Studium**. Hier wird eine berufliche Ausbildung im Betrieb mit einem Studium an einer Fachhochschule kombiniert. In Brandenburg bieten neun staatliche Hochschulen über 35 duale Studienangebote an. Das Studium wird in folgenden Bereichen angeboten: Gesundheit, Informatik, Landwirtschaft, Medien, Technik/Ingenieurwesen, Verwaltung und Wirtschaft. Die dualen Studiengänge werden vor allem als ausbildungs- oder praxisintegrierende Studiengänge angeboten. Auch im Bereich der beruflichen Weiterbildung spielt das duale Studium eine besondere Rolle. Als Formate der beruflichen Weiterbildung gelten **das berufsintegrierende duale Studium** und **das berufsbegleitende (praxisbegleitende) duale Studium**. Der Unterschied besteht darin, dass im ersten Fall der Arbeitgeber die Arbeitszeit für das Studium mindert und der Arbeitnehmer/die Arbeitnehmerin eigentlich im Rahmen der Arbeitszeit studiert. Im zweiten Fall findet das Studium als Fern- oder Abendstudium parallel zu einer beruflichen Vollzeittätigkeit statt. In Brandenburg nehmen die „Agentur Duales Studium Land Brandenburg“ und als

W roku 2018 we Frankfurcie nad Odrą 27,3 % uczniów ipobierających naukę zawodu przedwcześnie rozwiązało swoje umowy. Wskaźnik ten jest jednak niższy niż średnia dla Brandenburgii (32,6%). Według raportu Instytutu Badania Rynku Pracy i Zawodów [niem. *Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, IAB*] pt. „Praktyczna nauka zawodu w Niemczech. Nieobsadzone miejsca nauki zawodu i przedwcześnie rozwiązane umowy utrudniają zapewnienie podaży pracowników wykwalifikowanych” przedwczesnego rozwiązania umowy o naukę zawodu nie powinno się postrzegać jako złe. Jeśli dany uczeń i szkolący zakład pracy nie pasują do siebie, korzystne jest dla obu stron, aby rozwiązać umowę i poszukać odpowiednich alternatyw. Dotyczy to również sytuacji, gdy okaże się, że uczeń nie nadaje się do wykonywania wybranego zawodu. Jako ważne powody rozwiązywania umów o naukę zawodu podano brak zaangażowania i brak odpowiednich zachowań społecznych ze strony ucznia.³⁶

Szczególną formą kształcenia zawodowego są **studia dualne**. W tym przypadku kształcenie zawodowe w przedsiębiorstwie jest połączone ze studiami w wyższej szkole zawodowej [niem. *Fachhochschule*]. Na terenie Brandenburgii dziewięć państwowych szkół wyższych oferuje łącznie ponad 35 kierunków studiów dualnych. Studia takie oferowane są w następujących dziedzinach: Opieka zdrowotna, Informatyka, Rolnictwo, Media, Technologia/Inżynieria, Administracja i Biznes. Kierunki studiów dualnych oferowane są przede wszystkim jako studia zintegrowane z nauką zawodu lub z praktyką. Programy studiów dualnych odgrywają również szczególną rolę w dziedzinie zawodowego kształcenia ustawicznego. Za formaty zawodowego kształcenia ustawicznego uważa się **studia dualne połączone z pracą zawodową w niepełnym wymiarze godzin** i **studia dualne towarzyszące pracy zawodowej (praktyce) w pełnym wymiarze godzin**. Różnica polega na tym, że w pierwszym przypadku pracodawca na czas studiów skraca wymiar godzin pracy, a pracownik faktycznie studiuje w ramach czasu pracy. W drugim przypadku studia są re-

Abbildung 29: Gesamtstudierendenzahl im dualen Studium in den Jahren 2016/2017 bis 2020/2021 (Anzahl)

Wykres 29: Całkowita liczba studentów w systemie studiów dualnych w latach 2016/2017 – 2020/2021 (liczba)

Quelle: Eigene Darstellung anhand von Daten der Agentur Duales Studium Land Brandenburg

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Agencji Studiów Dualnych kraju związkowego Brandenburgia

Organisationseinheit die Technische Hochschule Brandenburg (THB) die Aufgaben der zentralen Geschäftsstelle für die dualen Studiengänge wahr.

alizowane jako studia zaoczne lub wieczorowe równoległe do pracy zawodowej na pełnym etacie. Na terenie Brandenburgii zadania centralnego biura ds. kierunków studiów dualnych wykonują Agencja Studiów Dualnych Kraju Związkowego Brandenburgia [niem. *Agentur Duales Studium Land Brandenburg*] oraz jako jednostka organizacyjna Brandenburska Wyższa Szkoła Techniczna [niem. *Technische Hochschule Brandenburg, THB*].

5. Tarifliche Ausbildungsvergütungen

a. Deutschland

Zum 01.01.2020 wurde für alle Auszubildenden eine **Mindestausbildungsgütung (MiAV)** eingeführt (§ 17 Abs. 2 BBiG³⁷). Nach § 17 Abs. 2 S. 1 Nr. 2-4 BBiG steigt die Vergütung mindestens jährlich an. Im zweiten, dritten und vierten Ausbildungsjahr erhält der/die Auszubildende entsprechend 18 %, 35 % und 40 % mehr als seine jeweilige Einstiegsvergütung für das erste Ausbildungsjahr. Die Mindestausbildungsbeträge (Brutto) für eine Vollzeitausbildung stellen sich wie folgt dar:

5. Taryfowe wynagrodzenia za okres nauki zawodu

a. Niemcy

Z dniem 1 stycznia 2020 roku zgodnie z § 17 ust. 2 niemieckiej Ustawy o kształceniu zawodowym dla **wszystkich** uczniów pobierających naukę zawodu wprowadzono **minimalne wynagrodzenie za okres nauki zawodu** [niem. *Mindestausbildungsgütung, MiAV*]. W myśl § 17 ust. 2 pkt. 1 nr 2-4 Ustawy³⁷ wynagrodzenie wzrasta co najmniej raz w roku. W drugim, trzecim i czwartym roku nauki zawodu uczeń otrzymuje odpowiednio o 18 %, 35 % i 40 % więcej niż wynosiło ich początkowe wynagrodzenie za pierwszy rok nauki zawodu. Minimalne kwoty wynagrodzenia za okres nauki zawodu (brutto) w pełnym wymiarze godzin przedstawiają się następująco:

Tabelle 12: Mindestausbildungsbeträge in Deutschland

Tabela 12: Minimalne stawki wynagrodzenia dla pracowników młodocianych w Niemczech

Beginn der Ausbildung Rozpoczęcie nauki	1. Ausbildungsjahr 1. rok nauki	2. Ausbildungsjahr 2. rok nauki	3. Ausbildungsjahr 3. rok nauki	4. Ausbildungsjahr 4. rok nauki
		18%	35%	40%
2020	515 €	608 €	695 €	721 €
2021	550 €	649 €	743 €	770 €
2022	585 €	690 €	790 €	819 €
2023	620 €	732 €	837 €	868 €

Quelle: § 17 Berufsbildungsgesetz

Źródło: § 17 Ustawy o kształceniu zawodowym

Vorrang vor der gesetzlichen Mindestvergütung haben Tarifverträge (tarifliche Mindestvergütung). Im Jahr 2019 lagen die **tariflichen Ausbildungsvergütungen** im Gesamtdurchschnitt bei 939 € pro Monat und im Jahr 2020 bei 942,50 €. Mit 963 € waren die durchschnittlichen tariflichen Vergütungen in Westdeutschland rund 4,4 % höher als in Ostdeutschland (922 €)³⁸.

Nadrzędne znaczenie w odniesieniu do ustawowego wynagrodzenia minimalnego mają zbiorowe układy pracy (ustalone zbiorowo taryfowe wynagrodzenia minimalne). Ustalane w układach zbiorowych **taryfowe wynagrodzenia za okres nauki zawodu** wyniosły w 2019 roku w przekroju całościowym średnio 939 euro miesięcznie, a w 2020 roku 942,50 euro miesięcznie. Przy wysokości 963 euro miesięcznie średnie wynagrodzenie taryfowe w zachodniej części Niemiec było o ok. 4,4 % wyższe niż w części wschodniej (922 euro)³⁸.

37 Berufsbildungsgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 4. Mai 2020 (BGBl. I S. 920), das durch Artikel 16 des Gesetzes vom 28. März 2021 (BGBl. I S. 591) geändert worden ist.

38 Bundesinstitut für Berufsbildung, Datenbank Tarifliche Ausbildungsvergütungen.

37 Ustawa o kształceniu zawodowym [niem. *Berufsbildungsgesetz*] w wersji ogłoszonej dnia 4 maja 2020 roku (Federalny Dziennik Ustaw, cz. I, str. 920), zmienionej art. 16 Ustawy z dnia 28 marca 2021 roku (Federalny Dziennik Ustaw BGBl. I, str. 591).

38 Federalny Instytut Kształcenia Zawodowego [niem. *Bundesinstitut für Berufsbildung*], baza danych na temat taryfowych wynagrodzeń za okres nauki zawodu.

Die Mindestausbildungsvergütung soll das Interesse an der beruflichen Ausbildung unter jungen Menschen fördern und sie attraktiver machen³⁹.

b. Polen

Auch in Polen will der Gesetzgeber mit der Mindestausbildungsvergütung die Attraktivität der Berufsausbildung fördern. Der Anlass für die Einführung der Regelungen zur Mindestvergütung für jugendliche Arbeitnehmer*innen war die Reform der beruflichen Ausbildung in Polen im Jahr 2017.

Die Mindestvergütung wird den jugendlichen Arbeitnehmer*innen (zwischen dem 15. und 18. Lebensjahr) gewährt, die noch keinen Berufsabschluss haben und zum Zwecke der Berufsvorbereitung beschäftigt werden.

Es werden in Polen zwei Formen der Beschäftigung zur Berufsvorbereitung vorgesehen, für die unterschiedliche Mindestvergütungssätze gelten:

- **Berufsausbildung** (dauert 36 Monate), die die theoretische und praktische Vorbereitung auf die Ausübung eines bestimmten Berufs umfasst und
- **Lehrlingsausbildung** (dauert grundsätzlich drei bis sechs Monate), für Personen, die die obligatorische Grundschule nicht abgeschlossen haben.

Mit jugendlichen Arbeitnehmer*innen ist ein unbefristeter Vertrag abzuschließen. Im Arbeitsvertrag werden neben der oben genannten Form der Berufsvorbereitung (Berufsausbildung oder Lehrlingsausbildung) auch die Dauer und Ort der Berufsausbildung sowie die Vergütung festgelegt.

Wprowadzenie minimalnego wynagrodzenia za okres nauki zawodu ma na celu promocję zainteresowania nauką zawodu wśród młodych ludzi i zwiększenie jej atrakcyjności³⁹.

b. Polska

Również w Polsce ustawodawca chce promować atrakcyjność kształcenia zawodowego za pomocą minimalnego wynagrodzenia za okres nauki zawodu. Okazją do wprowadzenia przepisów o wynagrodzeniu minimalnym dla młodocianych pracowników była reforma kształcenia zawodowego w Polsce z roku 2017.

Płaca minimalna przysługuje młodocianym pracownikom (w wieku od 15 do 18 lat), którzy nie uzyskali jeszcze kwalifikacji zawodowych i są zatrudnieni w celu przygotowania zawodowego.

W Polsce przewidziane są dwie formy zatrudnienia w celu przygotowania zawodowego, dla których obowiązują różne minimalne stawki wynagrodzeń:

- **nauka zawodu** (trwająca 36 miesięcy), która obejmuje teoretyczne i praktyczne przygotowanie do wykonywania określonego zawodu oraz
- **przyuczenie do zawodu** (trwająca zasadniczo od trzech do sześciu miesięcy), dla osób, które nie ukończyły obowiązkowej szkoły podstawowej.

Z młodocianym pracownikiem musi zostać zawarta umowa na czas nieokreślony. Umowa o pracę oprócz formy przygotowania zawodowego (nauka zawodu lub przyuczenie do zawodu) określa również czas trwania i miejsce realizacji przygotowania zawodowego, jak również wynagrodzenie.

39 (Halder, 2021)

39 (Halder, 2021)

Die gesetzliche Mindestvergütung für jugendliche Arbeitnehmer*innen ist an den Durchschnittslohn angelehnt und beträgt zwischen 60 und 85 EUR:

Wysokość ustawowego wynagrodzenia minimalnego dla młodocianych pracowników jest oparta na średniej płacy i wynosi (w przeliczeniu) od 60 do 85 euro:

Tabelle 13: Mindestausbildungsbeträge in Polen

Tabela 13: Minimalne stawki wynagrodzenia dla pracowników młodocianych w Polsce

	Mindestvergütung für jugendliche Arbeitnehmer*innen in der Berufsausbildung im... Minimalne wynagrodzenie dla młodych pracowników w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w...			Mindestvergütung für jugendliche Arbeitnehmer*innen in der Lehrlingsausbildung Minimalne wynagrodzenie w przypadku przyuczenia do zawodu
	1. Ausbildungsjahr 1. roku nauki	2. Ausbildungsjahr 2. roku nauki	3. Ausbildungsjahr 3. roku nauki	
01.06.2020 – 31.08.2020	266,57 PLN	319,89 PLN	373,20 PLN	213,26 PLN
01.09.2020 – 30.11.2020	251,22 PLN	301,47 PLN	351,71 PLN	200,98 PLN
01.12.2020 – 28.02.2021	258,45 PLN	310,14 PLN	361,83 PLN	206,76 PLN
01.03.2021 – 31.05.2021	272,90 PLN	327,48 PLN	382,06 PLN	218,32 PLN

Quelle: Löhne und Sozialversicherungsbeiträge für jugendliche Arbeitnehmer*innen (<http://www.wskazniki.gofin.pl>)

Źródło: Wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne pracowników młodocianych (<http://www.wskazniki.gofin.pl>)

Die Kosten der Mindestvergütung für die Ausbildung in bestimmten Berufen werden den Arbeitgebern erstattet. Für jede Wojewodschaft wird ein Katalog der Berufe festgelegt. In der Wojewodschaft Lubuskie erfasst der Berufskatalog insgesamt 147 Berufe.⁴⁰ Im Jahr 2019 haben ca. tausend Arbeitgeber für über 2.400 jugendliche Arbeitnehmer*innen eine Förderung erhalten (Förderung insgesamt ca. 7,8 Mio. PLN).⁴¹

Im Jahr 2020 wurden im Landkreis Słubice von 14 Arbeitgebern für 32 jugendliche Arbeitnehmer*innen Anträge auf Erstattung der Löhne für jugendliche Arbeitnehmer in der Berufsausbildung gestellt. Im Jahr 2019 haben 11 Arbeitgeber die Erstattung der Lohnkosten für 28 jugendliche Arbeitnehmer*innen beantragt. Im Jahr 2018 waren das entsprechend neun Arbeitgeber und 30 jugendliche Arbeitnehmer*innen.

Kosten minimalnego wynagrodzenia za okres nauki zawodu w określonych zawodach są refinansowane pracodawcom. Dla każdego województwa ustala się katalog takich zawodów. W województwie lubuskim katalog zawodów obejmuje łącznie 147 zawodów.⁴⁰ W roku 2019 około tysięcy pracodawców otrzymało dofinansowanie za ponad 2,4 tys. zatrudnionych młodocianych pracowników (łącznie dofinansowanie ok. 7,8 mln złotych).⁴¹

W roku 2020 w powiecie słubickim wnioski o refundację wynagrodzeń dla 32 młodocianych pracowników odbywających naukę zawodu złożyło 14 pracodawców. W roku 2019 o refundację wynagrodzeń dla 28 młodocianych pracowników wystąpiło 11 pracodawców. W roku 2018 było to odpowiednio 9 pracodawców i 30 młodocianych pracowników.

40 Sejmik Województwa Lubuskiego: Beschluss Nr. VIII/117/19 vom 24.6.2019 zur Festlegung des Verzeichnisses der Berufe, in denen für die Berufsvorbereitung von jugendlichen Arbeitnehmer*innen, die auf der Grundlage eines Arbeitsvertrags beschäftigt werden, eine Erstattung der Vergütung und der Sozialversicherungsbeiträge für den Arbeitgeber erfolgen kann (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego vom 12.7.2019, Pos. 1996).

41 (Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, 2020), S. 87.

40 Sejmik Województwa Lubuskiego: Uchwała nr VIII/117/19 z dnia 24.06.2019 r. w sprawie określenia wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę może być dokonywana refundacja kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne poniesionych przez pracodawcę (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 12.07.2019 r., poz. 1996).

41 (Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, 2020), str. 87.

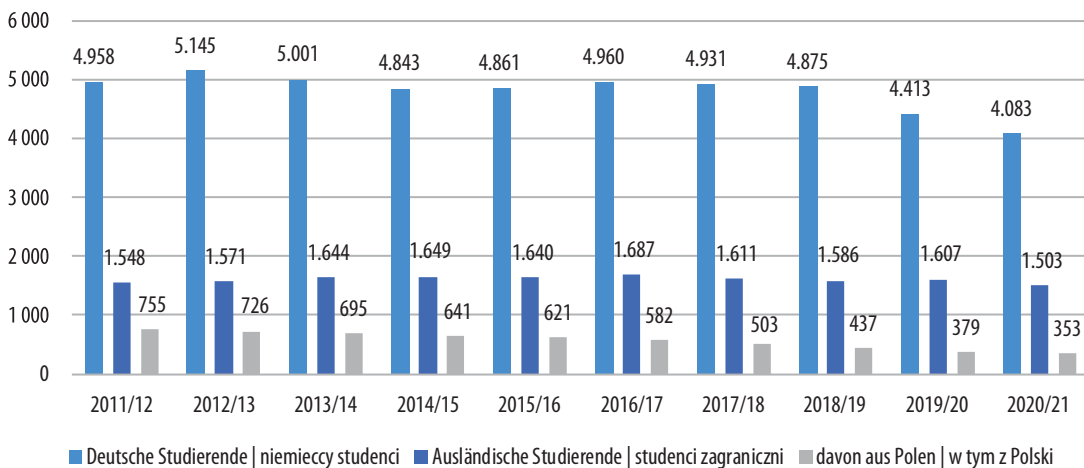
IV. Hochschulbildung

„Die Vernetzung zwischen Stadtgesellschaft, Universität und Studierendenschaft kontinuierlich zu stärken, ist ein Ziel, das wir nur gemeinsam erfolgreich und dauerhaft umsetzen können. Es gilt, interdisziplinär zu handeln, eine stadtgesellschaftliche Weitsicht kombiniert mit einem Gespür für Europa zu schärfen und die Dynamik aktueller Geschehnisse in unser Wachsen einzubeziehen. Der Herausforderung, die darin liegt, Synergien zu fördern und bedarfsorientierte Perspektiven für die Menschen vor Ort zu schaffen, nehmen wir uns gern an“ (Oberbürgermeister Frankfurt (Oder), René Wilke: 2021).

Vor dem Hintergrund der langfristigen demografischen Entwicklung steigt die Notwendigkeit von Weiterbildungsangeboten durch Hochschulen, die konzeptionell und personell in den bestehenden Strukturen verankert werden müssen. Zudem sind Hochschulen und Forschungseinrichtungen wichtiger Arbeitgeber für Hochqualifizierte. Außerdem hat die Anwesenheit von Studierenden direkten Einfluss auf die lokale Wirtschaft und das kulturelle Leben der Stadt⁴².

An der Europa-Universität Viadrina studierten im Wintersemester 2020/21 5.586 junge Menschen aus 105 Ländern der Welt. In den letzten zwei Jahren ist ein Rückgang der Zahl der Studierenden aus Deutschland und Polen zu verzeichnen, während die Gesamtzahl der internationalen Studierenden stabil geblieben ist. Mit einem Anteil internationaler Studierender von knapp 27 % zählt die Viadrina zu den internationalsten Hochschulen Deutschlands.

Abbildung 30: Deutsche und ausländische Studierende (davon aus Polen) an der Europa-Universität Viadrina in den Jahren 2011/12 bis 2020/21 (Anzahl)
Wykres 30: Studenci niemiecki i zagraniczni (w tym z Polski) na Uniwersytecie Europejskim Viadrina w latach 2011/12 do 2020/21 (liczba)

Quelle: Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder), jeweils Wintersemester
Źródło: Uniwersytet Europejski Viadrina Frankfurt nad Odrą, dane za semestr zimowy

Im Wintersemester 2020/21 waren 1.303 neue Studierende eingeschrieben. Im Vergleich zum Vorjahr war dies ein Rückgang von nur 3,6 %. Mit 2.179 Personen kommt rund die Hälfte der Bildungsinländer aus Berlin, knapp 19 % (825) aus dem Land Brandenburg, 25,5 % der Studierenden aus den westdeutschen Bundesländern und die restlichen 6 % aus den neuen Bundesländern.

42 (Glorius & Schultz, 2002)

IV. Szkolnictwo wyższe

„Ciągłe wzmacnianie sieci pomiędzy społecznością miasta, Uniwersytetem i samorządem studenckim jest celem, który możemy skutecznie i trwale osiągnąć tylko razem. Ważne jest, aby działać w sposób interdyscyplinarny, polepszyć prognozowanie urbanistyczno-społeczne połączone z lepszym wyczuciem dla spraw europejskich i uwzględnić w naszym rozwoju dynamikę bieżących wydarzeń. Chętnie podejmiemy wyzwanie wspierania synergii i tworzenia perspektyw nakierowanych na potrzeby mieszkańców“ (Nadburmistrz Frankfurtu nad Odrą, René Wilke: 2021).

W związku z długotrwałym rozwojem demograficznym wzrasta zapotrzebowanie na oferty kształcenia ustawicznego szkół wyższych, które muszą być koncepcyjnie i kadrowo umocowane w istniejących strukturach. Uniwersytety i instytucje badawcze są przy tym ważnymi pracodawcami dla osób o wysokich kwalifikacjach. Obecność studentów ma ponadto bezpośredni wpływ na lokalną gospodarkę i życie kulturalne miasta⁴².

W semestrze zimowym 2020/21 na Uniwersytecie Europejskim Viadrina studiowało 5.586 młodych ludzi ze 105 krajów świata. W ciągu ostatnich dwóch lat odnotowano spadek liczby studentów z Niemiec i Polski, natomiast ogólna liczba studentów zagranicznych utrzymuje się na stałym poziomie. Viadrina jest, przy wynoszącym niemal 27 % udziale studentów zagranicznych, jedną z najbardziej międzynarodowych uczelni w Niemczech.

42 (Glorius & Schultz, 2002)

An den drei Fakultäten Wirtschafts-, Rechts- und Kulturwissenschaften gibt es insgesamt 25 Studiengänge, welche die Studierenden zu Bachelor-, Master- und internationalen Doppelabschlüssen führen.

Im Bereich der Studienorientierung spielt das Zentrum für Strategie und Entwicklung eine wichtige Rolle. Die Aufgabe dieses Zentrums ist es, die strategische Weiterentwicklung der Viadrina voranzutreiben.

1) Dem Zentrum gehören drei Bereiche der Universität an, die eine exponierte strategische Bedeutung für die Europa-Universität haben:

- Das Career Center bietet allen Studierenden der Viadrina folgende Angebote:
- Beratung zur Berufsorientierung und Kompetenzanalyse
- Beratung zur Suche und Finanzierung von Praktika im In- und Ausland
- Anerkennung von Praktika als Studienleistung
- Check von Bewerbungsunterlagen
- Trainings zum Erwerb und Ausbau von Softskills (Wahlpflichtmodul), insbesondere interkulturelle Kompetenzen
- Individuelle Berufs- und Karriereberatung
- Karriereevents & Unternehmensexkursionen
- Newsletter mit aktuellen Ausschreibungen für Praktika, Neben-, Werkstudentenjobs und Stellenangeboten
- Online Stellenportal Stellenticket Viadrina
- Beiträge rund um Karriere und Beruf auf Facebook und Instagram

Um möglichst gut informiert zu sein und mit klaren Vorstellungen der eigenen Ziele und Kompetenzen ins Berufsleben zu starten, bietet das Career Center regelmäßig verschiedene Karriereevents an:

- Workshops, Unternehmensvorstellungen und Exkursionen geben die Möglichkeit, potenzielle Arbeitgeber*innen kennenzulernen, ein berufliches Netzwerk aufzubauen und Antworten auf Fragen zum Thema Bewerbung & Berufseinstieg zu erhalten.
- Im „Career Talk Alumni“ stellen sich regelmäßig Absolvent*innen vor, berichten von ihrem Werdegang, gewähren einen Einblick in ihren Arbeitsalltag und geben, basierend auf eigenen Erfahrungen, Tipps zum Berufseinstieg.
- Die KUWI-Karrieretage sind ein spezielles Angebot für Studierende der Kulturwissenschaftlichen Fakultät. Diese finden im Sommersemester statt und informieren über Berufsmöglichkeiten von Kulturwissenschaftler*innen und bieten Workshops zum Entdecken eigener Stärken und zur Schärfung des persönlichen Profils an.

Das Career Center bietet internationalen Studierenden aller Fakultäten, die sich für einen außeruniversitären Berufseinstieg interessieren und eine professionelle Begleitung auf diesem Weg wünschen, ein **Career Pilot** Qualifizierungsprogramm an. Das Kooperationsprojekt des Career Centers und der Abteilung für Internationale Angelegenheiten unterstützt internationale Studierende aller Herkunftsländer und im Besonderen

Na trzech wydziałach: ekonomii, prawa i kulturoznawstwa jest w sumie 25 kierunków studiów, które kończą się uzyskaniem tytułu licencjata, magistra oraz międzynarodowych podwójnych dyplomów.

W zakresie orientacji związanej z wyborem kierunku studiów ważną rolę odgrywa Centrum Strategii i Rozwoju. Zadaniem Centrum jest wspieranie strategicznego rozwoju Viadriny. Do Centrum należą trzy obszary uczelni, które mają duże znaczenie strategiczne dla Uniwersytetu.

1) Centrum Kariery oferuje następujące usługi dla wszystkich studentów Viadriny:

- Poradnictwo w zakresie orientacji zawodowej i analizy kompetencji:
- Porady dotyczące poszukiwania i finansowania praktyk w kraju i za granicą
- Uznawanie praktyk jako punktów (ECTS)
- Sprawdzanie dokumentów aplikacyjnych
- Szkolenie w zakresie nabywania i rozwijania umiejętności miękkich (obowiązkowy moduł fakultatywny), w szczególności umiejętności międzykulturowych
- Indywidualne doradztwo zawodowe i doradztwo dotyczące kariery zawodowej
- Wydarzenia związane z karierą zawodową i wyjazdy studyjne do firm
- Newsletter z aktualnymi ogłoszeniami o stażach i praktykach oraz ofertach pracy dla studentów
- Internetowy portal pracy Stellenticket Viadrina
- Posty dotyczące kariery i pracy zawodowej na Facebooku i Instagramie

W celu umożliwienia uzyskania jak najlepszej informacji i wejścia na ścieżkę kariery z jasnym wyobrażeniem własnych celów i kompetencji Centrum Kariery organizuje regularnie różnorodne wydarzenia związane z karierą zawodową:

- Warsztaty, prezentacje firm i wyjazdy studyjne dają możliwość poznania potencjalnych pracodawców, zbudowania sieci kontaktów zawodowych i uzyskania odpowiedzi na pytania związane z aplikowaniem o pracę i rozpoczęciem kariery zawodowej.
- W ramach regularnych „Career Talk Alumni” absolwentki i absolwenci przedstawiają się, relacjonują swoją karierę zawodową, opowiadają o swoim codziennym życiu zawodowym i udzielają wskazówek dotyczących rozpoczęcia kariery na podstawie własnych doświadczeń.
- Dni Kariery KUWI to specjalna oferta dla studentów Wydziału Kulturoznawstwa. Odbywają się one w semestrze letnim i dostarczają informacji o możliwościach kariery zawodowej dla absolwentów kulturoznawstwa oraz oferują warsztaty pozwalające odkryć własne mocne strony i skonkretyzować profil osobisty.

Centrum Karier oferuje program kwalifikacyjny **Career Pilot** skierowany do studentów zagranicznych ze wszystkich wydziałów, którzy są zainteresowani rozpoczęciem kariery zawodowej poza uczelnią i chcieliby uzyskać profesjonalne wsparcie na tej drodze. Projekt realizowany przy współpracy Centrum Karier z Działem Spraw Międzynarodowych wspiera studentów zagranicznych pochodzących ze wszystkich krajów,

Studierende mit Migrations- und/ oder Fluchthintergrund aus den Ländern: Afghanistan, Eritrea, Irak, Iran, Nigeria, Somalia, Syrien sowie der Türkei.

Die Teilnehmenden bilden ihre persönlichen Kompetenzen aus und lernen den deutschen Arbeitsmarkt, Bewerbungsprozesse und Erwartungshaltungen der Arbeitgeber kennen. Ein großer Bestandteil des Programms ist das Treffen der Teilnehmenden mit Alumni der Viadrina und Freiwilligen aus dem gewünschten Berufsfeld der Teilnehmenden. Ziel des Programms ist es, international Studierenden den Einstieg in den deutschsprachigen Arbeitsmarkt zu erleichtern. Das Programm wird z.T. aus Mitteln des Programms DAAD *Integra* des Deutschen Akademischen Austauschdienstes (DAAD) finanziert.

2) Zentrale Studienberatung

Die Zentrale Studienberatung hat spezielle Beratungsangebote an der Uni und an Schulen entwickelt, um Schüler*innen bei der Studien- und Berufsorientierung zu begleiten. Im Rahmen des Netzwerks Studienorientierung Brandenburg werden Studieninfotage und andere studienkundliche Veranstaltungen für Schüler*innen, Eltern und Lehrer*innen organisiert.

Aktivitäten und Angebote der Zentralen Studienberatung:

- individuell organisierter Schnuppertag an der Universität für Schulgruppen mit Besuch von Lehrveranstaltungen, Campus-Führungen, Workshops mit Studierenden, Mensa-Essen u.v.m.
- Schnupperstudium „Studi für einen Tag“
- Tag der offenen Tür am Viadrina Day
- interaktive Workshops mit speziell geschulten studentischen Viadrina-Botschafter*innen zu „Black Box Studium – Studieren heute“ zum Übergang Schule – Hochschule, zur konkreten Vorstellung von Studiengängen sowie zum Studienalltag und den Anforderungen eines Studiums
- Gruppenangebote zu Themen wie wissenschaftliches Arbeiten, Entscheidungsfindung oder Informationsrecherche
- Unterstützung bei studienkundlichen Projekttagen an der Schule
- Informationsabende für Eltern, bei denen die Studienentscheidung als persönliche Herausforderung, das Hochschulsystem sowie Fragen der Studienfinanzierung und beruflichen Perspektiven im Zentrum stehen
- Fortbildungen für Lehrer*innen und Berater*innen anderer Einrichtungen

Im Jahr 2020 waren die Aktivitäten und Veranstaltungen durch die Corona-Pandemie geprägt. Seit März 2020 finden die Veranstaltungen/ Vorträge/ Workshops/ Elternabende ausschließlich online statt. Das gilt ebenso für den Tag der offenen Tür und das Schnupperstudium für Schüler*innen und Studieninteressierte. Exkursionstage und Fortbildungen für Lehrer*innen konnten in 2020 nicht stattfinden. Im Jahr 2020 wurden 54 Veranstaltungen und 4 Studienmessen online abgehalten. 38 studienkundliche Veranstaltungen und 8 Studienmessen wurden pandemiebedingt abgesagt.

a w szczególności studentów o pochodzeniu migracyjnym i/lub uchodźców z Afganistanu, Erytrei, Iraku, Iranu, Nigerii, Somalii, Syrii i Turcji.

Uczestnicy budują swoje kompetencje osobiste, a także poznają niemiecki rynek pracy, procesy aplikacyjne i oczekiwania pracodawców. Ważnym elementem programu jest spotkanie uczestników z absolwentami Viadriny oraz wolontariuszami z wybranej przez uczestników dziedziny zawodowej. Celem programu jest ułatwienie studentom zagranicznym wejścia na niemieckojęzyczny rynek pracy. Program jest częściowo finansowany przez program DAAD *Integra* Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (DAAD).

2) Centralne biuro doradztwa ws. studiów [niem. *Zentrale Studienberatung*]

Centralne biuro doradztwa ws. studiów opracowało specjalne usługi doradcze na uniwersytecie i w szkołach, służące wspieraniu uczniów w ich orientacji zawodowej i wyborze kierunku studiów. W ramach Brandenburskiej Sieci Wyboru Kierunku Studiów organizowane są dla uczniów, rodziców i nauczycieli dni informacyjne i inne działania związane z wyborem drogi kształcenia.

Działalność i oferta Centralnego biura doradztwa ws. studiów:

- Indywidualnie organizowany na uniwersytecie dzień próbny dla grup szkolnych połączony z udziałem w zajęciach dydaktycznych, zwiedzaniem kampusu, warsztatami ze studentami, posiłkami w stołówce itp.
- Studia na próbę „Student na jeden dzień“
- Dzień otwartych drzwi Viadrina Day
- Interaktywne warsztaty z udziałem specjalnie przeszkolonych studenckich ambasadorów Viadriny pod hasłem „Black Box Study – studia dzisiaj“ dotyczące przejścia ze szkoły na studia, konkretnej prezentacji kierunków studiów, jak również studenckiej codzienności i wymogów związanych ze studiowaniem
- Oferty grupowe na tematy takie jak, praca naukowa, podejmowanie decyzji lub wyszukiwanie informacji
- Wspieranie dni projektowych w szkołach związanych z informacją o studiach
- Wieczory informacyjne dla rodziców poświęcone decyzji o podjęciu studiów jako osobistemu wyzwaniu, systemowi szkolnictwa wyższego, a także kwestiom finansowania studiów i perspektywom zawodowym
- Szkolenia dla nauczycieli i doradców z innych instytucji.

W 2020 r. działania i wydarzenia zostały zdominowane przez pandemię koronawirusa. Od marca 2020 r. wydarzenia/wykłady/warsztaty/wieczory dla rodziców odbywają się wyłącznie online. Dotyczy to również Dnia Drzwi Otwartych i dnia próbnego dla uczniów i przyszłych studentów. Wyjazdy studyjne i szkolenia dla nauczycieli nie mogły się odbywać w 2020 r. W tymże roku zorganizowano więc łącznie 54 wydarzenia i cztery wydarzenia o charakterze targów edukacyjnych w formie online. Z powodu pandemii odwołano natomiast 38 imprez związanych z kształceniem oraz osiem targów edukacyjnych.

Folgende Veranstaltungsformate wurden von Präsenz- auf Online-Formate umgestellt:

- Vorstellung des Studienprofils der Europa-Universität Viadrina inklusive virtueller Campustour
- Digitaler Tag der Offenen Tür: Digital Viadrina Day
- Black Box Studium – wie geht Studieren heute?
- Studiengangsvorstellung in den Bereichen Kulturwissenschaften, Recht & Politik, Wirtschaft und Jura
- Workshop zur Studienfinanzierung
- Workshop „Uni versus Fachhochschule“
- Workshop zum wissenschaftlichen Arbeiten und Schreiben
- Studienkundlicher Elternabend

Następujące wydarzenia zostały zmienione z formatu stacjonarnego na online:

- Prezentacja profilu studiów Uniwersytetu Europejskiego Viadrina wraz z wirtualną wycieczką po kampusie
- Cyfrowy Dzień Otwartych Drzwi: Digital Viadrina Day
- Black Box Study – jak dziś wygląda studiowanie?
- Prezentacja kierunków studiów w dziedzinie kulturoznawstwa, prawa i polityki, ekonomii i prawa
- Warsztaty na temat finansowania studiów
- Warsztaty „Uniwersytet vs. wyższa szkoła zawodowa“
- Warsztaty nt. pracy naukowej i pisania prac
- Wieczór dla rodziców nt. studiów wyższych

3) Abteilung für internationale Angelegenheiten

Die Europa-Universität Viadrina bietet internationalen Schüler*innen, die kurz vor Ende ihrer Schullaufbahn stehen, sich intensiv mit ihrer „Zukunft“ beschäftigen und viele Fragen zum „Studieren“ haben, zahlreiche Programme:

- BIDS Betreuungsiniziativa Deutsche Auslands- und Partnerschulen – dieses Programm richtet sich an Schülerinnen und Schüler aus Bulgarien, Polen, Tschechien, der Slowakei, der Türkei, Rumänien, Russland und der Ukraine, die vor ihrem Schulabschluss an einer PASCH⁴³-Schule entdecken wollen, wie das Studium an einer deutschen Universität abläuft. Schülerinnen und Schüler von PASCH-Schulen, die sich an der Viadrina für ein Studium bewerben, können sich im ersten Semester/ ersten Studienjahr für ein sogenanntes Motivationsstipendium bewerben.
- Spezifische Informationsformate für polnische Schüler*innen an polnischen Schulen, auf Bildungsmessen in Polen und an der Viadrina.
- Viadrina internationale Botschafter – ehemalige Schüler*innen, die jetzt an der Viadrina studieren, besuchen ihre alten Schulen und berichten über Studium und Studierendenleben in Frankfurt (Oder).
- Studienvorbereitung für internationale Studierende im College, das verschiedene Programmschienen für unterschiedliche Qualifikationsprofile internationaler Studierender anbietet. Das College kann von internationalen Studierenden, deren Hochschulzugangsberechtigung in Deutschland nicht unmittelbar anerkannt wird, mit einer Hochschulzugangsprüfung abgeschlossen werden. Die Hauptschienen dieses Programms sind:
 - „Fast-Track“ – dreimonatiges Programm, das sich an Schülerinnen und Schüler insbesondere aus osteuropäischen Ländern außerhalb der Europäischen Union richtet, die bereits über gute Deutschkenntnisse verfügen und sich direkt nach dem Schulabschluss im Heimatland für ein Studium der Wirtschaftswissenschaften (Internationale Betriebswirtschaftslehre oder Wirtschaft und Recht) oder der Kulturwis-

3) Dział Spraw Międzynarodowych

Uniwersytet Europejski Viadrina oferuje liczne programy skierowane do uczniów zagranicznych, którzy kończą naukę szkolną, intensywnie zastanawiają się nad swoją przyszłością i mają wiele pytań dotyczących studiowania:

- BIDS Inicjatywa Pomocy Niemieckich Szkół Zagranicznych i Partnerskich – program ten skierowany jest do uczniów z Bułgarii, Polski, Czech, Słowacji, Turcji, Rumunii, Rosji i Ukrainy, którzy przed ukończeniem szkoły PASCH⁴³ chcą przekonać się, jak wyglądają studia na niemieckiej uczelni. Uczniowie ze szkół PASCH, którzy ubiegają się o przyjęcie na studia na Viadrinie, mogą w pierwszym semestrze/pierwszym roku nauki ubiegać się o tzw. stypendium motywacyjne.
- Specjalne formaty informacyjne dla polskich uczniów w polskich szkołach, na targach edukacyjnych w Polsce i na Viadrinie
- Międzynarodowi Ambasadorzy Viadriny – byli studenci, którzy obecnie studiują na Viadrinie, odwiedzają swoje dawne szkoły i zdają relację ze studiów oraz życia studenckiego we Frankfurcie nad Odrą.
- Przygotowanie do studiów dla studentów zagranicznych w College'u, który oferuje różne ścieżki programowe dla różnych profili kwalifikacji studentów z zagranicy. Studenci zagraniczni, których dyplom ukończenia studiów wyższych nie jest bezpośrednio uznawany w Niemczech, mogą ukończyć College egzaminem dającym prawo do podjęcia studiów wyższych. Główne ścieżki tego programu to:
 - „Fast Track” – trzymiesięczny program skierowany do studentów, szczególnie z krajów Europy Wschodniej spoza Unii Europejskiej, którzy znają już dobrze język niemiecki i są zainteresowani studiowaniem ekonomii (international business administration lub ekonomii i prawa) lub kulturoznawstwa na Uniwersytecie Europejskim Viadrina bezpośrednio po ukończeniu szkoły w swoim kraju.
 - „Intensywna ścieżka” – roczny program skierowany do studentów zagranicznych, w tym uchodźców, którzy muszą jeszcze

⁴³ PASCH steht für „Schulen: Partner der Zukunft“. Die Initiative vernetzt weltweit mehr als 2.000 Schulen, an denen Deutsch einen besonders hohen Stellenwert hat.

⁴³ PASCH to skrót od „Szkoly: Partnerzy dla przyszłości“. Inicjatywa ta obejmuje ponad 2.000 szkół na całym świecie, w których język niemiecki zajmuje szczególnie ważną pozycję.

senschaften an der Europa-Universität Viadrina interessieren.

- „Intensive Track“ – einjähriges Programm, das sich an internationale Schülerinnen und Schüler inkl. Geflüchteter richtet, deren Deutsch- und Fachkenntnisse noch intensiv ausgebaut werden müssen, um ein Studium aufnehmen zu können.

In Słubice bildet das Collegium Polonicum eine Form grenzüberschreitender Zusammenarbeit auf dem Gebiet von Forschung und Lehre. Es ist eine gemeinsame wissenschaftliche Einrichtung der Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) und der Adam-Mickiewicz-Universität Poznań. Im Wintersemester 2020/21 waren 206 Studierende an folgenden Bachelor- und Masterstudiengängen eingeschrieben:

- Interkulturelle Germanistik – 34
- Master of Digital Entrepreneurship – 22
- Deutsch-polnisches Jurastudium/ Magister des Rechts – 115
- Polish Studies – 24
- Sprache – Medien – Gesellschaft – mit dem Track: „Intercultural Communication Studies“ (MICS) – 11.

Das Collegium Polonicum führt eine Reihe von Aktivitäten zur Gewinnung neuer Studierender durch. Beispiele hierfür sind: Organisation der Bildungs- und Jobmesse, Organisation von Informationstreffen: Kandidatentag im Collegium Polonicum, Veranstaltungen im Rahmen des Wissenschafts- und Kunstfestivals in Poznań, Teilnahme am Science Trail Lubuskie, Workshops für Lehrer*innen oder Werbeveranstaltungen an Schulen.

intensivnie rozwijać znajomość języka niemieckiego i przedmiotów kierunkowych, zanim będą mogli podjąć studia.

Collegium Polonicum w Słubicach stanowi formę współpracy transgranicznej w zakresie badań i nauczania. Jest wspólną instytucją akademicką Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W semestrze zimowym 2020/21 kształciło się tu 206 studentów na następujących kierunkach studiów licencjackich i magisterskich:

- Germanistyka międzykulturowa – 34
- Master of Digital Entrepreneurship – 22
- Polsko-niemieckie studia prawnicze / magister prawa – 115
- Polish Studies – 24
- Język – Media – Społeczeństwo – ze ścieżką: „Intercultural Communication Studies„ (MICS) – 11.

Collegium Polonicum prowadzi szereg działań mających na celu przyciągnięcie nowych studentów. Przykładami są: organizacja Targów Edukacji i Pracy, organizacja spotkań informacyjnych: Dzień Kandydata w Collegium Polonicum, wydarzenia w ramach Festiwalu Nauki i Sztuki w Poznaniu, udział w Lubuskim Szlaku Naukowym, warsztaty dla nauczycieli czy akcje promocyjne w szkołach.

V. Berufliche Weiterbildung

1. Begriff der beruflichen Weiterbildung

Die berufliche Weiterbildung ist Teil der individuellen und gesellschaftlichen Entwicklung. Eine besondere Rolle spielt das Phänomen der Globalisierung und die damit einhergehende Bedeutung von sprachlichen und interkulturellen Kompetenzen. Eine weitere Ursache für berufliche Weiterbildung ist die rasante technische Entwicklung. Die Notwendigkeit, neue Technologien im Berufs- und Alltagsleben zu nutzen, verlangt neue Kompetenzen und Fähigkeiten. Insbesondere im Bereich der persönlichen Entwicklung haben Kompetenzen wie Anpassungsfähigkeit, Flexibilität, Teamfähigkeit eine immer größere Bedeutung. Weiterbildung zeigt sich auch als Folge der demografischen Veränderungen, der Alterung und wachsenden Mobilität der Gesellschaft.

2. Berufliche Weiterbildung in Frankfurt (Oder)

a. Formale (schulische) Weiterbildung

Die formale Weiterbildung findet in Form von organisiertem Lernen statt und wird als „zweiter Bildungsweg“ (ZBW) bezeichnet. Sie vermittelt Erwachsenen eine allgemeine Bildung und ermöglicht den nachträglichen Erwerb der Abschlüsse der Sekundarstufe I und der allgemeinen Hochschulreife (§ 1 Abs. 1 S. 2 ZBWV).⁴⁴

In Brandenburg werden angeboten:

- für Berufstätige – Abendunterricht mit schulabschlussbezogenen Lehrgängen der Sekundarstufen I und II (in Teilzeit) oder
- für nicht Berufstätige – Lehrgang für die Sekundarstufe II (in Vollzeit).

Des Weiteren können schulische Abschlüsse ohne den Besuch einer schulischen Einrichtung ausschließlich durch eine sogenannte staatliche Prüfung für Nichtschüler (**Nichtschülerprüfung**) erworben werden. Es geht hier um das Nachholen eines anerkannten Schul- oder Ausbildungsabschlusses (inkl. Meisterfortbildung). Diese Angebote bestehen in regulären Bildungsgängen, die zu allgemeinbildenden Schulabschlüssen, Berufs- sowie Hochschulabschlüssen führen.⁴⁵

⁴⁴ Verordnung über die Bildungsgänge des Zweiten Bildungsweges (ZBW-Verordnung – ZBWV) vom 6. Juli 1998 (GVBl.II/98, [Nr. 21], S.490), zuletzt geändert durch die Verordnung vom 30. September 2015 (GVBl.II/15, [Nr. 46]).

⁴⁵ (Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, 2008), S. 187.

V. Zawodowe kształcenie ustawiczne

1. Pojęcie zawodowego kształcenia ustawicznego

Zawodowe kształcenie ustawiczne jest częścią indywidualnego i społecznego rozwoju ludzi. Szczególną rolę odgrywa zjawisko globalizacji i związany z nim wzrost znaczenia kompetencji językowych i międzykulturowych. Kolejną przyczyną potrzeby zawodowego kształcenia ustawicznego jest gwałtowne tempo rozwoju technologicznego. Konieczność korzystania z nowych technologii w życiu zawodowym i codziennym powoduje potrzebę nabywania nowych kompetencji i umiejętności. Zwłaszcza w obszarze rozwoju osobistego coraz większe znaczenie mają takie kompetencje jak zdolność do adaptacji, elastyczność i umiejętność pracy w zespole. Kształcenie ustawiczne jest również konsekwencją zmian demograficznych, starzenia się społeczeństwa i jego rosnącej mobilności.

2. Zawodowe kształcenie ustawiczne we Frankfurcie nad Odrą

a. Formalne kształcenie ustawiczne (w systemie szkolnym)

Formalne kształcenie ustawiczne odbywa się w formie zorganizowanego uczenia się i jest określane mianem „Ścieżki edukacyjnej drugiej szansy” [niem. *Zweiter Bildungsweg, ZBW*]. Przekazuje ono osobom dorosłym wykształcenie ogólne i umożliwia późniejsze zdobycie świadectwa ukończenia drugiego (średniego) etapu kształcenia I stopnia [niem. *Sekundarstufe I*] oraz tzw. matury ogólnej [niem. *allgemeine Hochschulreife*] (§ 1 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia).⁴⁴

Na terenie Brandenburgii oferowane są:

- dla osób pracujących zawodowo: zajęcia wieczorowe z kursami prowadzonymi do uzyskania świadectwa ukończenia drugiego (średniego) etapu kształcenia I i II stopnia (w niepełnym wymiarze godzin) lub
- dla osób nie pracujących zawodowo: kurs w zakresie drugiego (średniego) etapu kształcenia II stopnia (w pełnym wymiarze godzin).

Ponadto świadectwa ukończenia szkoły na danym poziomie można uzyskać nie uczęszczając do placówki szkolnej, a wyłącznie poprzez zdanie eksternistycznego egzaminu państwowego dla osób niebędących uczniami, czyli tzw. „Egzaminu eksternistycznego” [niem. *Nichtschülerprüfung*]. W tym przypadku chodzi o możliwość nadrobienia zaległości w zakresie uznawanego poziomu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych (łącznie z uzyskaniem zawodowego tytułu mistrzowskiego). Oferty te składają się z regularnych kursów

⁴⁴ Rozporządzenie w sprawie kierunków kształcenia w ramach ścieżki edukacyjnej drugiej szansy [niem. *Verordnung über die Bildungsgänge des Zweiten Bildungsweges, ZBW-Verordnung, ZBWV*] z dnia 6 czerwca 1998 (Dziennik Ustaw i Rozporządzeń GVBl. II/98, nr 21, str. 490), zmienione ostatnio Rozporządzeniem z dnia 30 września 2015 roku (Dziennik Ustaw i Rozporządzeń GVBl. II/15, nr 46)

edukacyjnych prowadzących do uzyskania świadectw ukończenia szkół ogólnokształcących, dyplomów kwalifikacji zawodowych oraz dyplomów ukończenia studiów wyższych⁴⁵.

Tabelle 14: Übersicht über die Möglichkeiten des Erwerbs schulischer Abschlüsse und Berechtigungen im Erwachsenenalter

Tabela 14: Przegląd możliwości nabywania kwalifikacji i uprawnień absolwentów szkół w dorosłym życiu

Formen des Erwerbs schulischer Abschlüsse und Berechtigungen Formy uzyskiwania kwalifikacji i uprawnień związanych z ukończeniem szkoły		Art der schulischen Abschlüsse Rodzaj kwalifikacji uzyskiwanych po ukończeniu szkoły						
		Hauptschulabschluss/ Berufsbildungsreife Świadectwo ukończenia szkoły średniej/ kwalifikacja zawodowa	Erweiterter Hauptschulabschluss/ Erweiterte Berufsbildungsreife/ Rozszerzone świadectwo ukończenia szkoły średniej/ Rozszerzona kwalifikacja zawodowa	Realschulabschluss/ Fachoberschulreife/ Świadectwo ukończenia szkoły średniej/ Kwalifikacje po technikum	schulischer Teil der Fachhochschulreife/ szkolna część kwalifikacji po wyższej szkole zawodowej	Fachhochschulreife/ Kwalifikacje po wyższej szkole zawodowej	Allgemeine Hochschulreife/ Ogólne kwalifikacje po ukończeniu szkoły średniej	
Schulische Bildungsgänge Edukacja szkolna	Schule des zweiten Bildungsweges Szkoła średnia	TZ	TZ	TZ	TZ		TZ	
	Schulabschlussbezogene Lehrgänge Kurse powiązane z ukończoną szkołą	Volkshochschulen tzw. uniwersytety powszechne	TZ	TZ	TZ	TZ		TZ
		Oberstufenzentren Zespoły szkół zawodowych	TZ	TZ	TZ	TZ		TZ
	Schule des zweiten Bildungsweges Szkoła średnia				VZ		VZ	
Telekolleg Kształcenie na odległość						MV		
Nichtschülerprüfungen Egzaminacje eksternistyczne		PR	PR	PR	PR		PR	
Sonderlehrgänge für Spätaussiedler Kursy specjalne dla repatriantów						VZ		

Legende | Legenda

TZ	Teilzeitform (regelmäßiger Besuch von Abendunterricht neben einer Berufstätigkeit) Forma wieczorowa (regularne uczęszczanie na zajęcia wieczorowe równoległe z pracą)
VZ	Vollzeitform (regelmäßiger Besuch von Tagesunterricht; gleichzeitige Berufstätigkeit ist unzulässig) Forma w pełnym wymiarze czasu (regularne uczęszczanie na zajęcia dzienne; jednoczesne zatrudnienie nie jest dozwolone)
MV	Medienverbund (selbständiges häusliches Lernen mit Lernmaterial und Medienunterstützung sowie mit Kollegtagen an Wochenenden) Sieć medialna (niezależna nauka w domu z materiałami do nauki i wsparciem medialnym, jak również weekendowe dni na uczelni)
PR	staatliche Prüfung (im Anschluss an eine ausschließlich selbständige oder von privaten Einrichtungen unterstützte Prüfungsvorbereitung) Egzamin państwowy (po wyłącznie niezależnym przygotowaniu do egzaminu lub przygotowaniu do egzaminu wspieranym przez prywatne instytucje)

Quelle: MBJS⁴⁶

Źródło: Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Sportu kraju związkowego Brandenburgia⁴⁶

Die Angebote des Zweiten Bildungsweges sind kostenlos und öffentlich. Eine Förderung nach dem Bundesausbildungsförderungsgesetz (BaföG) ist ebenfalls möglich. Dies gilt sowohl für den Besuch einer Schule des Zweiten Bildungsweges als auch für einen abschlussbezogenen Lehrgang in Abendform in den letzten zwei

Oferty w ramach „Ścieżki edukacyjnej drugiej szansy” są bezpłatne i ogólnie dostępne. Możliwe jest również uzyskanie stypendium w ramach Federalnej ustawy o wspieraniu kształcenia [niem. *Bundesausbildungsförderungsgesetz, BaföG*]. Dotyczy to zarówno uczęszczania do szkoły na ścieżce edukacyjnej drugiej szansy, jak i na kurs kwalifikacyjny w formie wieczorowej na dwóch (prowadzący do uzyskania świadectwa ukończenia drugiego (średniego) etapu kształcenia I stopnia) lub trzech (prowadzący do uzyskania świadectwa

⁴⁵ (Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, 2008), str. 187.

⁴⁶ (MBJS, 2021)

(Sekundarstufe I-Abschluss) oder drei (Sekundarstufe II-Abschluss) Schulhalbjahren.⁴⁷

b. Non-formale Weiterbildung in Frankfurt (Oder)

Zur non-formalen Weiterbildung gehören vielfältige Kurse und Lehrgänge, die berufsbegleitend stattfinden und zu anerkannten Bildungsabschlüssen führen können. Diese Art der Weiterbildung findet grundsätzlich im Betrieb (**betriebliche Weiterbildung**) oder an einer Weiterbildungseinrichtung (z.B. Volkshochschule, IHK, HWK, private oder öffentliche Einrichtung) statt.

Eine Zertifizierung ist für non-formale Weiterbildungsangebote keine zwingende Voraussetzung.⁴⁸ Für die non-formale Weiterbildung ist dagegen charakteristisch, dass sie nicht in Bildungs- oder Berufsbildungseinrichtungen stattfindet, aber in Bezug auf Lernziele, Lerndauer und Lernmittel systematisch erfolgt.

(1) Betriebliche Weiterbildung

Unter betrieblicher Weiterbildung wird geplantes, organisiertes Lernen verstanden, das vollständig oder teilweise vom Unternehmen finanziert wird.⁴⁹

Sie findet in vielen Formaten statt, vor allem als:

- betriebliche Fortbildungsveranstaltungen: betriebsinterne Schulungen, Seminare, Workshops, sowie
- arbeitsplatznahe Qualifizierung (Einarbeitung und Unterweisung durch Vorgesetzte, Spezialisten oder Kollegen, Lernen durch normale Arbeitsmittel und andere Medien),
- sonstige: Teilnahme an Lern- und Qualifikationszirkeln, Job-Rotation, Austauschprogramme, Abordnungen und Studienbesuche, selbstgesteuertes Lernen (z.B. mit audiovisuellen Hilfen wie Videos, computergestütztem Lernen, Internet) und Besuch von Informationsveranstaltungen (z.B. Fachvorträge, Fachtagungen, Workshops und Fachmessen).⁵⁰

Die Finanzierung kann sowohl direkt (z.B. Kosten für externe Kurse) als auch indirekt (z.B. Kosten für betriebliche Weiterbildung während der bezahlten Arbeitszeit) erfolgen. Eingeschlossen sind auch Maßnahmen, für die dem Unternehmen keine direkten Ausgaben entstehen, die aber zumindest teilweise in der Arbeitszeit stattfinden. Mischfinanzierungen durch Arbeitgeber und Arbeitnehmer sind möglich, ebenso die Inanspruchnahme von Zuschüssen oder Fördermitteln.⁵¹

47 (MBJS, 2021)

48 (Weiß, et al., 2011), S. 5-6.

49 (Behringer & Schönfeld, 2013)

50 (Behringer & Schönfeld, 2013), S. 11.

51 (Behringer & Schönfeld, 2013), S. 11.

ukończenia drugiego (średniego) etapu kształcenia II stopnia ostatnich semestrach szkolnych.⁴⁷

b. Pozaformalne kształcenie ustawiczne we Frankfurcie nad Odrą

Pozaformalne kształcenie ustawiczne obejmuje szeroki zakres kursów i programów szkoleniowych, które odbywają się równoległe z pracą zawodową i mogą prowadzić do uzyskania świadectw ukończenia danego poziomu kształcenia. Ten rodzaj kształcenia ustawicznego odbywa się zazwyczaj w przedsiębiorstwach (**wewnątrzzakładowe kształcenie ustawiczne**) lub w instytucjach zajmujących się kształceniem ustawicznym (np. uniwersytetach powszechnych [*Volkshochschule*], izbach przemysłowo-handlowych, izbach rzemieślniczych i innych instytucjach prywatnych lub publicznych).

Certyfikacja nie jest obowiązkowym wymogiem dla ofert z zakresu pozaformalnego kształcenia ustawicznego.⁴⁸ Z drugiej strony jednak pozaformalne kształcenie ustawiczne charakteryzuje się tym, że nie odbywa się co prawda w placówkach edukacyjnych lub kształcenia zawodowego, ale pod względem celów nauki, czasu trwania nauki i materiałów dydaktycznych odbywa się w sposób usystematyzowany.

(1) Kształcenie ustawiczne w zakładzie pracy

Pod pojęciem wewnątrzzakładowego kształcenia ustawicznego rozumie się zaplanowane, zorganizowane uczenie się, które jest w pełni lub częściowo finansowane przez przedsiębiorstwo.⁴⁹

Odbywa się to w wielu formatach, głównie jako:

- wewnątrzzakładowe działania z zakresu doskonalenia zawodowego: wewnątrzzakładowe szkolenia, seminaria, warsztaty, a także
- nabywanie kwalifikacji w miejscu pracy (wprowadzenie i instruktaż przez przełożonych, specjalistów lub kolegów, uczenie się za pomocą zwykłych narzędzi pracy i innych mediów),
- inne: udział w kołach naukowych i kwalifikacyjnych, rotacja stanowisk pracy, programy wymiany, oddelegowania i wizyty studyjne, samokształcenie (np. z wykorzystaniem pomocy audiowizualnych, takich jak filmy wideo, nauka z wykorzystaniem komputera, Internet) oraz udział w imprezach informacyjnych (np. specjalistyczne wykłady i konferencje, warsztaty i targi branżowe).⁵⁰

Finansowanie może być bezpośrednie (np. pokrycie kosztów udziału w kursach zewnętrznych) lub pośrednie (np. koszty udziału w formach wewnątrzzakładowego kształcenia ustawicznego w czasie płatnego czasu pracy). Obejmuje to również działania, na które przedsiębiorstwo nie ponosi żadnych bezpośrednich wydatków, ale które przynajmniej częściowo mają miejsce w czasie pracy. Możliwe jest finansowanie mieszane przez pracodawców i pracowników, jak również wykorzystanie dotacji lub programów wsparcia.⁵¹

47 (MBJS, 2021)

48 (Weiß, et al., 2011), str. 5-6.

49 (Behringer & Schönfeld, 2013)

50 (Behringer & Schönfeld, 2013), str. 11.

51 (Behringer & Schönfeld, 2013), str. 11.

(2) Volkshochschule Frankfurt (Oder) (VHS)

Das Angebot der VHS FFO umfasst die Bereiche Gesellschaft, Kultur, Gesundheit, Sprachen, Beruf, Grundbildung.

An der VHS FFO werden auch Maßnahmen der beruflichen Bildung durchgeführt.

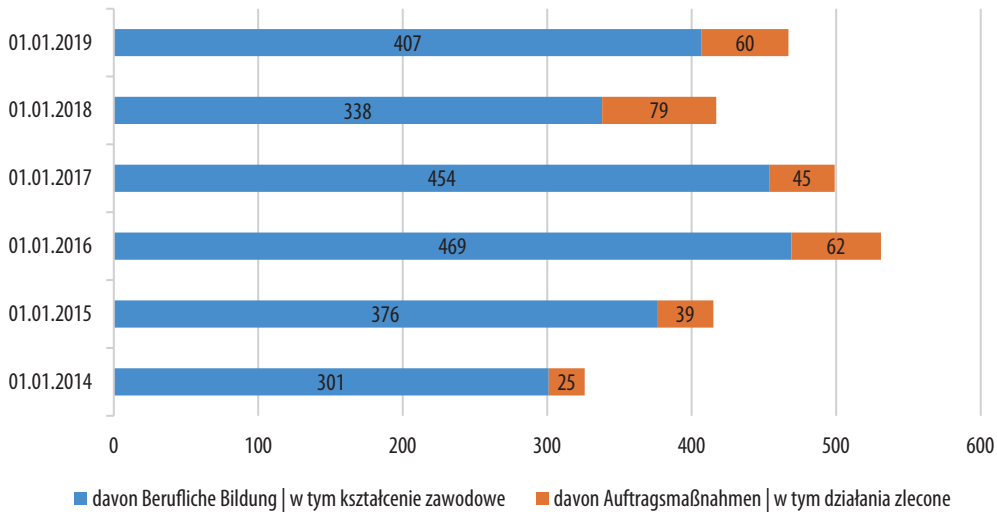
(2) Uniwersytet Powszechny we Frankfurcie nad Odrą

Oferta Uniwersytetu Powszechnego we Frankfurcie nad Odrą [niem. *Volkshochschule Frankfurt (Oder), VHS FFO*] obejmuje takie dziedziny jak: społeczeństwo, kultura, zdrowie, języki, zawód, edukacja podstawowa.

Na Uniwersytecie Powszechnym prowadzone są również działania z zakresu kształcenia zawodowego.

Abbildung 31: Anzahl Teilnehmer*innen und Kurse/Einzelveranstaltungen zur beruflichen Bildung an der VHS FFO

Wykres 31: Liczba uczestników i kursów/pojedynczych wydarzeń w zakresie kształcenia zawodowego w VHS FFO

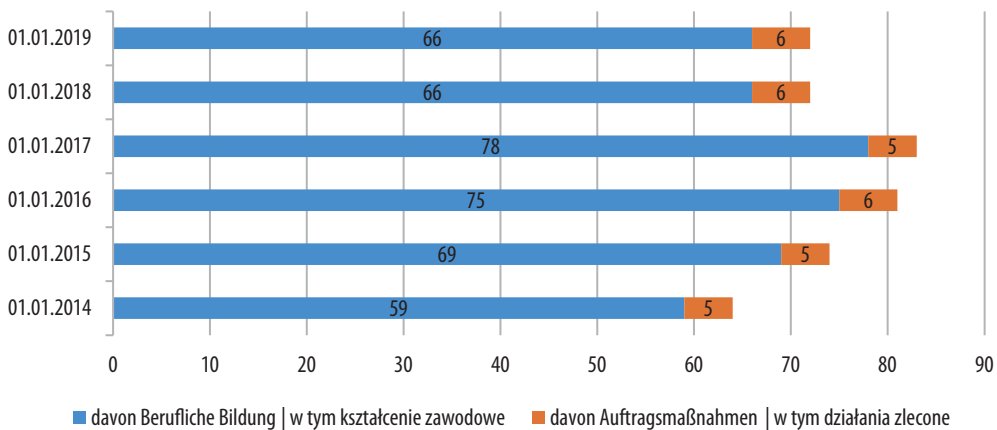

Quelle: VHS Frankfurt (Oder)

Źródło: VHS we Frankfurcie nad Odrą

Abbildung 32: Anzahl Kurse und Einzelveranstaltungen zur beruflichen Bildung

Wykres 32: Liczba kursów i pojedynczych wydarzeń w obszarze kształcenia zawodowego

Quelle: VHS Frankfurt (Oder)

Źródło: VHS we Frankfurcie nad Odrą

(3) Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg (IHK)

Die IHK Ostbrandenburg bietet zahlreiche Formate der Weiterbildung an.

(3) Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej

Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej oferuje liczne formy kształcenia ustawicznego.

Tabelle 15: Prüfungen der beruflichen Fortbildung bei der Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg im Jahr 2020

Tabela 15: Egzamin w ramach ustawicznego kształcenia zawodowego w Izbie Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej w 2020 roku

Fachwirt/Fachwirtin specjalista*	28
Fachmeister/Fachmeisterin mistrz specjalista*	2
Industriemeister/Industriemeisterin mistrz przemysłowy*	50
Betriebswirt/Betriebswirtin ekonomista**	14
Sonstige kaufmännische Fortbildungsprüfungen inne egzaminy z zakresu doskonalenia zawodowego w branży handlowej	9
Sonstige gewerblich-technische Fortbildungsprüfungen inne egzaminy z zakresu doskonalenia zawodowego w branży rzemieślniczo-technicznej	15
SUMME SUMA	118
Umschulungsprüfungen egzaminy przekwalifikowujące	
Gewerbliche Ausbildungsberufe zawody branży przemysłowej wymagające szkolenia	15
Kaufmännische Ausbildungsberufe zawody branży handlowej wymagające szkolenia	65
SUMME SUMA	80

* odpowiednik polskiego tytułu licencjata lub studiów inżynierskich bez tytułu magistra w danym obszarze | ** odpowiednik polskiego magistra

An **externen Prüfungen** nahmen 2020 insgesamt 94 Personen teil.

Do **egzaminów zewnętrzných** w 2020 roku przystąpiły łącznie 94 osoby.

Die zentrale Stelle für die Bewertung und Anerkennung von ausländischen Berufsabschlüssen im Bereich der Industrie- und Handelskammern ist die „IHK Foreign Skills Approval“ (IHK FOSA) in Nürnberg. Für den Bereich der IHK Ostbrandenburg hat die FOSA 2020 sechs teilweise Berufsankennungen (alle im kaufmännischen Bereich) und genauso viele vollständige Berufsankennungen durchgeführt (davon zwei im gewerblich-technischen Bereich und vier im kaufmännischen Bereich). Anerkannt wurden Abschlüsse aus Syrien (7), Kamerun (2) und je einer aus der Ukraine, China und Lettland.

Centralną jednostką ds. oceny i uznawania zagranicznych kwalifikacji zawodowych na obszarze działania izb przemysłowo-handlowych jest biuro IHK Foreign Skills Approval (IHK FOSA) w Norymberdze. Na obszarze działania Izby Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej biuro IHK FOSA przeprowadziło w 2020 roku sześć procedur częściowego uznania kwalifikacji zawodowych (wszystkie w obszarze handlowym) i tyle samo procedur pełnego uznania kwalifikacji (z czego dwa w obszarze przemysłowo-technicznym i cztery w obszarze handlowym). Uznano świadectwa i dyplomy z Syrii (7), Kamerunu (2) oraz po jednym z Ukrainy, Chin i Łotwy.

(4) Handwerkskammer Region Ostbrandenburg (HWK)

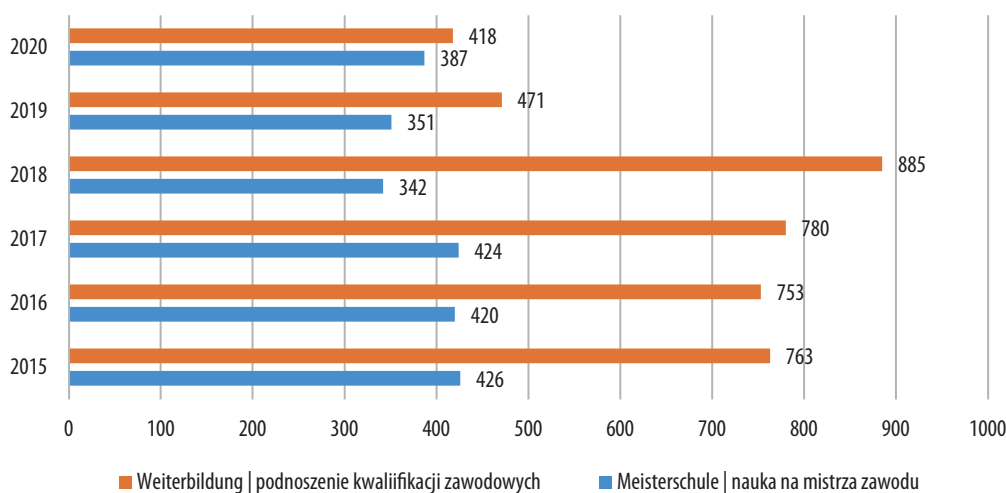
Im Jahr 2020 betrug die Zahl der Teilnehmerinnen und Teilnehmer an der Meisterschule und Weiterbildung bei der HWK Region Ostbrandenburg 805. Aus der untenstehenden Grafik ist ersichtlich, dass diese Zahl in den letzten sechs Jahren um fast 400 gesunken ist, insbesondere in der Weiterbildung.

(4) Izba Rzemieślnicza we Frankfurcie nad Odrą

W roku 2020 liczba osób korzystających z oferty szkoły mistrzowskiej rzemiosła i form kształcenia ustawicznego oferowanych przez Izbę Rzemieślniczą we Frankfurcie nad Odrą wynosiła 805. Z zamieszczonej poniżej grafiki wynika, że w ciągu ostatnich sześciu lat liczba ta spadła o prawie 400 osób, w szczególności w dziedzinie kształcenia ustawicznego.

Abbildung 33: Zahl der Teilnehmerinnen und Teilnehmer an der Meisterschule und Weiterbildung im Jahr 2020

Wykres 33: Liczba uczestników w kursach nauczania mistrza zawodu i w kursach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w roku 2020

Quelle: HWK Region Ostbrandenburg | Źródło: Izba Rzemieślnicza Brandenburgii Wschodniej

(5) Bundesagentur für Arbeit und Jobcenter

Die Angebote der Agentur für Arbeit und des Jobcenters wenden sich an Arbeitslose und Arbeitsuchende sowie Beschäftigte, wenn sie von Arbeitslosigkeit bedroht sind oder keinen Berufsabschluss haben. Ziel der Förderung durch die Agentur für Arbeit ist es, Arbeitslosigkeit zu beenden, drohende Arbeitslosigkeit abzuwenden und fehlende Berufsabschlüsse nachzuholen.

Das arbeitsmarktpolitische Instrument im Agenturbezirk Frankfurt (Oder) ist vor allem die Förderung der beruflichen Weiterbildung (FbW). Im Jahr 2019 gab es im BfA Frankfurt (Oder) insgesamt 1.531 Eintritte in die berufliche Weiterbildung.

Die Grundlagen zur Förderung der beruflichen Weiterbildung sind:

- für die Arbeitsagentur im Dritten Sozialgesetzbuch (Arbeitsförderung)
- für das Jobcenter im Zweiten Sozialgesetzbuch (Grundsicherung für Arbeitsuchende) geregelt.

Ein wichtiges Instrument für die Weiterbildung kann das Qualifizierungschancengesetz (2019) werden. Mit diesem Gesetz wurde für Arbeitslose und Beschäftigte ein neues Modell der Weiterbildungsförderung geschaffen. Es ermöglicht allen Beschäftigten den Zugang zu und die Förderung von Qualifizierung, wenn ihre beruflichen Tätigkeiten durch Technologien ersetzt werden können, sie in sonstiger Weise vom Strukturwandel betroffen sind oder eine Weiterbildung in einem Engpassberuf angestrebt wird.

c. Informelles Lernen

Informelles Lernen umfasst alle intentionalen Lernaktivitäten außerhalb eines institutionellen Rahmens, vor allem im sog. „privaten Kontext“.⁵²

Als Methoden des informellen Lernens werden genannt: Konferenzbesuche oder die Lektüre von Fachzeitschriften und Fachbüchern. Deswegen kommt den Bibliotheken eine wichtige Funktion in der Bildungslandschaft zu. Sie sind nicht nur Leihstellen für Fachliteratur sondern auch Orte der Begegnung und Kommunikation außerhalb der institutionalisierten Bildungsangebote, Veranstaltungsorte für Lesungen, Vorträge und Ausstellungen.⁵³

In Frankfurt (Oder) spielen daher die Stadt- und Regionalbibliothek und die Universitätsbibliothek eine besondere Rolle.

(5) Federalna Agencja Pracy i Jobcenter (Biuro pośrednictwa pracy)

Oferty Agencji Pracy Jobcenter (Biuro pośrednictwa pracy) skierowane są do osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także do pracowników, którzy są zagrożeni bezrobociem lub nie posiadają kwalifikacji zawodowych. Celem wsparcia udzielanego przez Agencję Pracy jest wyjście z bezrobocia, zapobieganie zagrożeniu bezrobociem oraz uzupełnianie brakujących kwalifikacji zawodowych.

Instrumentem polityki rynku pracy stosowanym we frankfurckim okręgu Agencji jest przede wszystkim wspieranie zawodowego kształcenia ustawicznego [niem. *Förderung der beruflichen Weiterbildung, FbW*]. W roku 2019 Agencja Pracy we Frankfurcie nad Odrą zarejestrowała łącznie 1.531 uczestników rozpoczynających zawodowe kształcenie ustawiczne.

Podstawy wspierania zawodowego kształcenia ustawicznego są uregulowane przez:

- dla Agencji Pracy w Księdze III Kodeksu Społecznego (wspieranie zatrudnienia)
- dla Jobcenter (Biuro pośrednictwa pracy), w Księdze II Kodeksu Społecznego (podstawowe zabezpieczenie dla osób poszukujących pracy).

Ważnym instrumentem w dziedzinie kształcenia ustawicznego może stać się Ustawa o szansach zdobywania kwalifikacji [niem. *Qualifizierungschancengesetz*] z 2019 roku. Ustawa ta stworzyła nowy model wsparcia kształcenia ustawicznego dla osób bezrobotnych i zatrudnionych. Umożliwia on wszystkim zatrudnionym dostęp do zdobywania kwalifikacji i jego wspieranie, jeśli ich czynności zawodowe mogą zostać zastąpione przez technologie, jeśli zmiany strukturalne wpływają na nich w inny sposób lub jeśli starają się oni o kształcenie ustawiczne w zawodzie stanowiącym wąskie gardło.

c. Uczenie się nieformalne

Uczenie się nieformalne obejmuje wszystkie celowe działania edukacyjne poza środowiskiem instytucjonalnym, zwłaszcza w tzw. „kontekście prywatnym”.⁵²

Jako metody uczenie się nieformalnego wymienia się uczestnictwo w konferencjach lub czytanie fachowych czasopism i książek. Z tego powodu bibliotekom przypada w udziale ważna rola w krajobrazie edukacyjnym. Są one nie tylko miejscami, w których można wypożyczyć literaturę fachową, ale także miejscami spotkań i komunikacji poza zinstytucjonalizowaną ofertą edukacyjną, miejscami organizowania odczytów, wykładów i wystaw.⁵³

We Frankfurcie nad Odrą szczególną rolę odgrywają w związku z tym Biblioteka Miejska i Regionalna oraz Biblioteka Uniwersytecka.

52 (Ebner & Ehlert, Vol. 70)

53 (Kreis Borken, 2019), S. 108.

52 (Ebner & Ehlert, Vol. 70)

53 (Kreis Borken, 2019), str. 108.

Tabelle 16: Besucher*innen, registrierte Nutzer*innen, Medienbestand und Entleihungen der Stadt- und Regionalbibliothek sowie Universitätsbibliothek der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2019-2020

Tabela 16: Odwiedzający, zarejestrowani użytkownicy, zasoby medialne i wypożyczenia w Bibliotece Miejskiej i Regionalnej oraz Bibliotece Uniwersyteckiej Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą w latach 2019-2020

		Stadt- und Regionalbibliothek Biblioteka Miejska i Regionalna	Universitätsbibliothek der Europa-Universität Viadrina Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Europejskiego Viadrina
Besucher*innen Odwiedzający	2019	76.632	k.A. b.d.
	2020	52.072	56.159
Registrierte Nutzer*innen Zarejestrowani użytkownicy	2019	4.451	9.282
	2020	4.163	8.722
Medienbestand Zasoby medialne	2019	132.346	565.055
	2020	100.572	570.055
Entleihungen Wypożyczenia	2019	219.053	77.251
	2020	301.254	58.430

d. Einrichtungen des Zweiten Bildungswegs (ZBW) in Frankfurt (Oder)

- alfatraining GmbH
- ATW Zentrum kussatz & mausolf GbR
- Berufsförderungswerk der Bauindustrie Berlin-Brandenburg e.V.
- bbw Bildungszentrum Ostbrandenburg GmbH Frankfurt (Oder)
- Deutsche Angestellten-Akademie – Institut Brandenburg-Ost, Bildungsstätte Frankfurt (Oder)
- dispo-Tf Education GmbH
- Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)
- Fortbildungsakademie der Wirtschaft gGmbH – Akademie Hennigsdorf Frankfurt (Oder) Toastmasters
- Handwerkskammer Frankfurt (Oder), Region Ostbrandenburg, Bildungszentrum
- IHK-Projektgesellschaft mbH Ostbrandenburg
- Konrad-Wachsmann-Oberstufenzentrum Frankfurt (Oder)
- MKT Manfred Kaufmann Training
- Mittelstand 4.0-Kompetenzzentrum Cottbus
- SALO Bildung und Beruf GmbH
- viadrina sprachen gmbh
- Volkshochschule Frankfurt (Oder).

3. Berufliche Weiterbildung im Landkreis Słubice

Die berufliche Weiterbildung wird in Polen vor allem als Element des lebenslangen Lernens verstanden. In diesem Verständnis erfasst sie vor allem die Bildung in Schulen für Erwachsene, Branchenschulen des 2. Grades, postsekundären Schulen sowie den Erwerb bzw. die Vervollständigung oder Verbesserung von Allgemeinwissen, Fähigkeiten und beruflichen Qualifikationen durch Arbeitslose, Arbeitssuchende, Arbeitnehmer*innen und Arbeitgeber.⁵⁴

a. Formale Weiterbildung (schulisch)

Die formale Weiterbildung findet grundsätzlich an Schulen für Erwachsene, Branchenschulen des 2. Grades und postsekundären Schulen statt.

⁵⁴ Art. 4 Abs. 1 Nr. 2 b) Ustawa o promocji zatrudnienia (Gesetz über die Beschäftigungsförderung).

d. Instytucje zajmujące się kształceniem osób dorosłych we Frankfurcie nad Odrą:

- alfatraining GmbH
- ATW Zentrum kussatz & mausolf GbR
- Berufsförderungswerk der Bauindustrie Berlin-Brandenburg e.V.
- bbw Bildungszentrum Ostbrandenburg GmbH Frankfurt (Oder)
- Deutsche Angestellten-Akademie – Institut Brandenburg-Ost, Bildungsstätte Frankfurt (Oder)
- dispo-Tf Education GmbH
- Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)
- Fortbildungsakademie der Wirtschaft gGmbH – Akademie Hennigsdorf Frankfurt (Oder) Toastmasters
- Handwerkskammer Frankfurt (Oder), Region Ostbrandenburg, Bildungszentrum
- IHK-Projektgesellschaft mbH Ostbrandenburg
- Konrad-Wachsmann-Oberstufenzentrum Frankfurt (Oder)
- MKT Manfred Kaufmann Training
- Mittelstand 4.0-Kompetenzzentrum Cottbus
- SALO Bildung und Beruf GmbH
- viadrina sprachen gmbh
- Volkshochschule Frankfurt (Oder).

3. Zawodowe kształcenie ustawiczne w powiecie słubickim

Zawodowe kształcenie ustawiczne jest w Polsce rozumiane przede wszystkim jako element uczenia się przez całe życie. W tym rozumieniu obejmuje ono przede wszystkim kształcenie w szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia, szkołach policealnych oraz nabywanie względnie uzupełnianie lub doskonalenie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez osoby bezrobotne, poszukujące pracy, pracowników i pracodawców.⁵⁴

a. Formalne kształcenie ustawiczne (w systemie szkolnym)

Formalne kształcenie ustawiczne odbywa się przede wszystkim w szkołach dla dorosłych, szkołach branżowych II stopnia i szkołach policealnych.

⁵⁴ Art. 4 ust. 1 pkt 2 b) Ustawy o promocji zatrudnienia.

In **Schulen für Erwachsene** (ISCED 5) werden Personen aufgenommen, die im Kalenderjahr ihrer Aufnahme das 18. Lebensjahr vollendet haben. In diesen Schulen kann der Grundschulabschluss oder der Abschluss einer allgemeinbildenden weiterführenden Schule (Lyzeum) nachgeholt werden. Die Schulen für Erwachsene befinden sich vor allem in privater Trägerschaft.

An den **Branchenschulen** des 2. Grades (ISCED 354) werden Schülerinnen und Schüler in den Berufen ausgebildet, für die eine Fortsetzung der Ausbildung nach der Branchenschule des 1. Grades vorgesehen ist.

Die **postsekundären Schulen** (ISCED 4) für Personen mit Sekundarschulbildung oder mit sekundärer Berufsausbildung haben eine Dauer von nicht mehr als 2,5 Jahren. Postsekundäre Schulen bieten Berufsausbildungsprogramme mit einer Dauer von 1 bis maximal 2,5 Jahren an, deren Abschluss den Erwerb eines Diploms nach bestandener Prüfung zur Bestätigung der beruflichen Qualifikation ermöglicht. Sie sind für Absolvent*innen der Schulen der Sekundärstufe II.

b. Non-formale Weiterbildung (außerschulische)

Die berufliche Weiterbildung wird verstanden als Erwerb neuer Fertigkeiten oder die Entwicklung und Verbesserung vorhandener Fertigkeiten, die zumindest teilweise vom Unternehmen finanziert werden und sich grundsätzlich an Mitarbeiter*innen richten, die im Rahmen eines Arbeitsvertrags beschäftigt sind.

Die berufliche Weiterbildung wird in folgenden außerschulischen Formen angeboten:

- Berufsqualifizierungskurs
- Leistungskurs
- Kurs für allgemeine Kompetenzen
- theoretische Ausbildung von jungen Mitarbeiter*innen
- sonstige Kurse, die den Erwerb oder die Ergänzung von Kenntnissen, Fähigkeiten und beruflichen Qualifikationen ermöglichen.

In Słubice werden am CKZiU Berufsqualifizierungskurse (z.B. Fachmann/Fachfrau für Rechnungsführung) angeboten.

c. Informelles Lernen

Als zentrale Stelle für das informelle Lernen in Słubice kommen beide Bibliotheken in Betracht, die Bibliothek der Gemeinde Słubice sowie die Universitätsbibliothek am Collegium Polonicum.

Do **szkół dla dorosłych** (ISCED 5) przyjmowane są osoby, które w roku kalendarzowym przyjęcia do szkoły ukończyły 18 lat. Można w nich uzyskać świadectwo ukończenia szkoły podstawowej lub świadectwo ukończenia ponadpodstawowej szkoły ogólnokształcącej (liceum). Szkoły dla dorosłych są w większości prowadzone przez podmioty prywatne.

W **szkołach branżowych II stopnia** (ISCED 354) uczniowie i uczennice kształcą się w zawodach, dla których przewidziana jest kontynuacja kształcenia po szkole branżowej I stopnia.

Szkoły policealne (ISCED 4) dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie zawodowe oferują programy kształcenia zawodowego trwające od 1 roku do maksymalnie 2,5 roku, których ukończenie po zdaniu egzaminu umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Są one przeznaczone dla absolwentów szkół średnich drugiego etapu kształcenia.

b. Pozaformalne kształcenie ustawiczne (pozaszkolne)

Zawodowe kształcenie ustawiczne jest rozumiane jako formy nabywania nowych umiejętności lub rozwijania i doskonalenia posiadanych umiejętności, które są przynajmniej częściowo finansowane przez przedsiębiorstwo i są zasadniczo skierowane do pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Zawodowe kształcenie ustawiczne jest oferowane w następujących formach pozaszkolnych:

- kwalifikacyjne kursy zawodowe,
- kursy dla zaawansowanych,
- kursy kompetencji ogólnych,
- szkolenia teoretyczne dla młodych pracowników,
- pozostałe kursy, które umożliwiają zdobycie lub uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

W Słubicach kwalifikacyjne kursy zawodowe (np. specjalista ds. rachunkowości) oferowane są przez CKZiU.

c. Uczenie się nieformalne

Biblioteka gminy Słubice oraz Biblioteka Uniwersytecka w Collegium Polonicum mogą być uważane za centralne miejsce nieformalnego uczenia się w Słubicach.

Tabelle 17: Registrierte Nutzer*innen, Medienbestand und Entleihungen der Stadt- und Gemeindebibliothek sowie Universitätsbibliothek am Collegium Polonicum in Słubice in den Jahren 2019-2020

Tabela 17: Zarejestrowani użytkownicy, zasoby medialne i wypożyczenia w Bibliotece Miasta i Gminy oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Collegium Polonicum w Słubicach w latach 2019-2020

		Stadt- und Gemeindebibliothek Biblioteka miejska i gminna	Universitätsbibliothek am Collegium Polonicum Biblioteka Uniwersytecka w Collegium Polonicum
Registrierte Nutzer*innen Zarejestrowani użytkownicy	2019	k. A.	2.674
	12/31/2020	1.915	2.649
Medienbestand Zasoby medialne	2019	k. A.	71.993
	12/31/2020	58.575	72.979
Entleihungen Wypożyczenia	2019	k. A.	10.529
	12/31/2020	31.584	5.267

4. Schlüsselqualifikationen und Mehrsprachigkeit

Die moderne Welt erwartet von allen Menschen nicht nur bestimmte berufliche Fähigkeiten, sondern ein breites Spektrum von persönlichen Fertigkeiten und Kompetenzen. Der dynamische Wandel und die Globalisierung erfordern, dass diese Kompetenzen lebenslang weiterentwickelt werden. Sie dienen der persönlichen, ebenso wie der gesellschaftlichen Entwicklung.

Entsprechend der Empfehlung des Rates (der Europäischen Union) vom 22. Mai 2018 zu Schlüsselkompetenzen für lebenslanges Lernen⁵⁵ sollen die Mitgliedstaaten die Entwicklung von Schlüsselkompetenzen fördern.

Dazu gehören nach dem Europäischen Referenzrahmen folgende Schlüsselkompetenzen:

1. Lese- und Schreibkompetenz,
2. Mehrsprachenkompetenz,
3. mathematische Kompetenz und Kompetenz in Naturwissenschaften, Informatik und Technik,
4. digitale Kompetenz,
5. persönliche, soziale und Lernkompetenz,
6. Bürgerkompetenz,
7. unternehmerische Kompetenz sowie
8. Kulturbewusstsein und kulturelle Ausdrucksfähigkeit.

Für die Europäische Doppelstadt spielt die **Mehrsprachenkompetenz** eine besondere Rolle. Sie wird als Fähigkeit begriffen, mehrere Sprachen angemessen und wirksam für die Kommunikation zu verwenden. Die Doppelstadt arbeitet daher u.a. an der Entwicklung eines Mehrsprachigkeitskonzepts und begrüßt Initiativen, die die Förderung der Nachbarsprache zum Gegenstand haben.⁵⁶

Dazu gehören insbesondere: Das Interreg V A Projekt „Nachbarsprache in der Doppelstadt“, das bilinguale Konzept des Ministeriums für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg (umgesetzt an der Grundschule Mitte und am Karl-Liebknecht-Gymnasium) und der „Nachbarsprachenunterricht Polnisch in Brandenburger Schulen im grenznahen Gebiet zu Polen“ vom Landesinstitut für Schule und Medien Berlin-Brandenburg (LISUM).

4. Kompetencje kluczowe i wielojęzyczność

Współczesny świat oczekuje od wszystkich ludzi nie tylko określonych umiejętności zawodowych, ale także szerokiego spektrum umiejętności i kompetencji osobistych. Dynamiczne przemiany i globalizacja wymagają, aby kompetencje te były rozwijane przez całe życie. Służą one zarówno rozwojowi osobistemu, jak i społecznemu.

Zgodnie z Zaleceniem Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie⁵⁵, państwa członkowskie powinny wspierać rozwój kompetencji kluczowych.

Zgodnie z europejskimi ramami referencyjnymi obejmuje to następujące kompetencje kluczowe:

1. kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
2. kompetencje w zakresie wielojęzyczności,
3. kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
4. kompetencje cyfrowe,
5. kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
6. kompetencje obywatelskie,
7. kompetencje w zakresie przedsiębiorczości oraz
8. kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturowej.

Dla europejskiego Dwumiasta kompetencje w **zakresie wielojęzyczności** odgrywają szczególną rolę. Rozumiane są one jako zdolność do odpowiedniego i efektywnego posługiwania się kilkoma językami w celu komunikacji. Dlatego Dwumiasto pracuje m.in. nad rozwojem koncepcji wielojęzyczności i z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu promowanie języka sąsiadów.⁵⁶

Należą do nich w szczególności: Projekt Interreg V A „Język sąsiada w Dwumieście“, dwujęzyczna koncepcja Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu kraju związkowego Brandenburgia (realizowana w Szkole Podstawowej Mitte i Gimnazjum im. Karla Liebknechta) oraz „Lekcje języka polskiego jako języka sąsiada w szkołach brandenburskich na obszarze przygranicznym z Polską” Krajowego Instytutu ds. Szkoły i Mediów Berlina i Brandenburgii [niem. *Landesinstitut für Schule und Medien Berlin-Brandenburg, LISUM*].

55 ABl. EU Nr. C 189 vom 4. Juni 2018, S. 1.

56 (Majchrzak & Becker, 2019)

55 Dziennik Urzędowy UE nr C 189 z dnia 4 czerwca 2018 r., str. 1.

56 (Majchrzak & Becker, 2019)

VI. Berufliche Orientierung

In Anlehnung an den Beschluss der Kultusministerkonferenz⁵⁷ wird für Deutschland der Begriff „berufliche Orientierung“ als Synonym für alle Formen der Berufs- und Studienorientierung verwendet.

1. Berufliche Orientierung in Frankfurt (Oder)

Die berufliche Orientierung unterstützt Jugendliche bei der Berufs- und Studienwahl. Unter Berücksichtigung der individuellen Lernvoraussetzungen und des geschlechtsspezifischen Berufswahlverhaltens soll die Entwicklung von Berufswahlkompetenz der Schülerinnen und Schüler gefördert werden, mit dem Ziel eines erfolgreichen Übergangs von der Schule in einen Beruf (VV BStO⁵⁸ Nr. 1).

§ 9 Absatz 1 Satz 4 BbgSchulG: „(...) Schulen können in Zusammenarbeit insbesondere mit Unternehmen der Wirtschaft, mit Hochschuleinrichtungen, (...) besondere Unterrichtsangebote einrichten, die insbesondere schulisches Lernen sowie berufsorientierende und studienvorbereitende Maßnahmen miteinander verbinden.“

Die berufliche Orientierung wird grundsätzlich an Schulen angeboten. Da das Schulrecht in Deutschland zur Kompetenz der Bundesländer gehört, regelt jedes Bundesland selbst, in welchem Umfang und in welcher Form das Konzept der Berufsorientierung umgesetzt wird.

In Brandenburg findet die berufliche Orientierung in Zusammenarbeit mit der Agentur für Arbeit, Unternehmen, Einrichtungen der öffentlichen Verwaltung, Hochschulen sowie anderen geeigneten Einrichtungen statt.

In der Sekundarstufe II gibt es ferner Bildungsgänge zur Vertiefung der Allgemeinbildung und zur Berufsorientierung, Berufsvorbereitung oder Berufsausbildungsvorbereitung (§ 15 Abs. 3a SchulG).

VI. Orientacja zawodowa

W oparciu o uchwałę Stałej Konferencji Ministrów Edukacji i Kultury krajów związkowych Republiki Federalnej Niemiec [*niem. Ständige Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland, KMK*]⁵⁷ termin „orientacja zawodowa” jest używany w Niemczech jako synonim wszystkich form orientacji zawodowej i edukacyjnej.

1. Orientacja zawodowa we Frankfurcie nad Odrą

Orientacja zawodowa wspiera młodych ludzi w wyborze zawodu i kierunku studiów. Biorąc pod uwagę indywidualne wymagania edukacyjne i zachowania związane z wyborem zawodu zależne od płci, jej celem jest promowanie rozwoju kompetencji uczniów w zakresie wyboru zawodu w celu pomyślnego przejścia ze szkoły do zawodu (VV BStO⁵⁸ pkt 1).

§ 9 ust. 1 zdanie 4 Brandenburgskiej ustawy o szkolnictwie [*niem. BbgSchulG*]: „(...) Szkoły mogą, w szczególności we współpracy z przedsiębiorstwami gospodarki, z instytucjami szkolnictwa wyższego, (...) tworzyć specjalne oferty dydaktyczne, które w szczególności łączą naukę w szkole, jak również orientację zawodową i działania przygotowujące do podjęcia studiów.”

Orientacja zawodowa jest z reguły oferowana w szkołach. Ponieważ prawo oświatowe w Niemczech należy do kompetencji krajów związkowych, każdy kraj związkowy sam reguluje, w jakim zakresie i w jakiej formie realizowana jest koncepcja orientacji zawodowej.

W Brandenburgii orientacja zawodowa odbywa się we współpracy z Agencją Pracy, przedsiębiorstwami, instytucjami administracji publicznej, wyższymi uczelniami i właściwymi instytucjami.

Na II poziomie drugiego (średniego) etapu kształcenia [*niem. Sekundarstufe II*] prowadzone są również kursy pogłębiające kształcenie ogólne oraz kursy orientacji zawodowej, przygotowania zawodowego lub przygotowania do kształcenia zawodowego (§ 15 ust. 3a Brandenburgskiej ustawy o szkolnictwie [*niem. Brandenburgisches Schulgesetz, BbgSchulG*]).

57 (Kultusministerkonferenz, 2017)

58 Verwaltungsvorschriften zur Umsetzung der Berufs- und Studienorientierung an Schulen des Landes Brandenburg (VV Berufs- und Studienorientierung – VV BStO) vom 8. November 2016 (Abl. MBS/16, [Nr. 31], S.452), im Folgenden VV BStO.

57 (Kultusministerkonferenz, 2017)

58 Przepisy administracyjne dotyczące realizacji orientacji zawodowej w szkołach kraju związkowego Brandenburgia [*niem. Verwaltungsvorschriften zur Umsetzung der Berufs- und Studienorientierung an Schulen des Landes Brandenburg, VVBStO*] z dnia 8 listopada 2016 r. (wg Dziennika Urzędowego Abl. MBS/16, nr 31, str. 452), nazywane w dalszej treści skrótowo VV BStO.

a. Maßnahmen der beruflichen Orientierung

In Frankfurt (Oder) werden folgende Maßnahmen⁵⁹ eingesetzt:

a. Działania w zakresie orientacji zawodowej

We Frankfurcie nad Odrą stosowane są następujące działania:⁵⁹

Berufswahlpass ⁶⁰ Paszport wyboru zawodu ⁶⁰	
<p>Obligatorisch für die Jahrgangsstufe 7 bis 10 bzw. 13</p> <p>Im Berufswahlpass wird die Teilnahme an Projekten und Maßnahmen im Rahmen der Berufswahl (Praktika, Unterrichtsprojekte, Lernschritte, Zeugniskopien und Bescheinigungen für schriftliche Bewerbungen) dokumentiert. Darüber hinaus werden die Angebote der Schule und der Agentur für Arbeit (BiZ, persönliche Berufsberatung, planet-beruf.de) zur Berufsorientierung vorgestellt. Der Berufswahlpass unterstützt mit entsprechenden Vorlagen die Ermittlung des persönlichen Profils. Er soll auch der Lern- und Lebensplanung dienen. In Bezug auf die Lebensplanung stellt er z.B. Tipps zur Wohnungssuche, zum Umgang mit Geld, zum Abschluss einer Versicherung und Umgang mit Behörden usw. vor.</p> <p>Für Schülerinnen und Schüler mit sonderpädagogischem Förderbedarf im Förderschwerpunkt geistige Entwicklung wird als Pendant zum Berufswahlpass „Mein Ordner Leben und Arbeit“ angeboten.</p>	<p>Obowiązkowy dla klas od VII do X w zgl. XIII</p> <p>W Paszporcie wyboru zawodu dokumentuje się udział w projektach i działaniach związanych z wyborem przyszłego zawodu (praktyki, projekty klasowe, etapy nauki, kopie świadectw szkolnych i zaświadczenia o pisemnych aplikacjach). Ponadto przedstawiane są oferty szkoły i Agencji Pracy (centra informacji zawodowej, indywidualne doradztwo zawodowe, portal internetowy planet-beruf.de) w zakresie orientacji zawodowej. Za pomocą odpowiednich szablonów Paszport wyboru zawodu pomaga w określeniu profilu osobistego ucznia. Ma on również służyć planowaniu nauki i życia. W odniesieniu do planowania życia prezentuje on m.in. wskazówki dotyczące znalezienia mieszkania, gospodarowania pieniędzmi, zawierania umów ubezpieczenia, kontaktów z urzędami itp.</p> <p>Dla uczniów i uczennic ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie rozwoju umysłowego jako odpowiednik Paszportu wyboru zawodu oferowana jest „Mojateczka: Życie i Praca”.</p>
Potenzialanalyse (PA) ⁶¹ Analiza potencjału ⁶¹	
<p>Fakultativ für Schülerinnen und Schüler der Jahrgangsstufe 7 an weiterführenden allgemeinbildenden Schulen sowie an Schulen mit dem sonderpädagogischen Förderschwerpunkt „Lernen“</p> <p>Die Potentialanalyse wird als Kompass für eine strukturierte, individuelle Berufs- und Studienorientierung verstanden und dient der Ermittlung von personalen, sozialen und methodischen Kompetenzen der Jugendlichen.</p> <p>Sie ist Bestandteil der Initiative „Abschluss und Anschluss – Bildungsketten bis zum Ausbildungsabschluss“, die aufgrund der Vereinbarung von 2016 zwischen dem Bund, der Bundesagentur für Arbeit und dem Land Brandenburg umgesetzt wird.</p> <p>Seit dem Jahr 2018 wurden an weiterführenden Schulen in Frankfurt (Oder) 782 Potenzialanalysen durchgeführt (Daten von kobra.net).</p>	<p>Fakultatywna dla uczniów klas VII w ponadpodstawowych szkołach ogólnokształcących oraz w szkołach z priorytetem wsparcia z zakresu pedagogiki specjalnej „Uczenie się”.</p> <p>Analiza potencjału jest rozumiana jako kompas dla usystematyzowanej, indywidualnej orientacji zawodowej i służy do określenia osobistych, społecznych i metodologicznych kompetencji młodych ludzi.</p> <p>Jest to część „Inicjatywy Łańcuchów Kształcenia” [niem. „Abschluss und Anschluss – Bildungsketten bis zum Ausbildungsabschluss”], która jest realizowana na podstawie umowy zawartej w 2016 roku pomiędzy Rządem Federalnym, Federalną Agencją Pracy i krajem związkowym Brandenburgia.</p> <p>Od roku 2018 w szkołach ponadpodstawowych we Frankfurcie nad Odrą przeprowadzono 782 analizy potencjału (dane ze strony kobra.net).</p>

Tabelle 18: Anzahl Potentialanalysen (Stand Juli 2020)

Tabela 18: Liczba przeprowadzonych analiz potencjału (stan lipiec 2020)

Schulform Rodzaj szkoły	Schule Szkoła	Träger podmiot prowadzący	Anzahl Potentialanalysen (Stand Juli 2020) Liczba przeprowadzonych analiz potencjału (stan na lipiec 2020 r.)			
			2018	2019	2020	gesamt łącznie
Gesamtschule Szkoła zintegrowana	Sportschule Szkoła sportowa	Stadt FFO Miasto FFO	73	75	63	211
Oberschule Szkoła średnia	Ulrich von Hutten	Stadt FFO Miasto FFO	104	113	128	345
Oberschule Szkoła średnia	Heinrich von Kleist	Stadt FFO Miasto FFO	61	59	66	186
Schule FSL Szkoła specjalna	Lessingschule	Stadt FFO Miasto FFO	19	9	12	40
SUMME Suma			257	256	269	782

Quelle: kobra.net

Źródło: kobra.net

59 (Land Brandenburg, 2016), S. 9 (Abbildung).

60 Nr. 9 VV BStO

61 Nr. 10 VV Berufs- und Studienorientierung

59 (Land Brandenburg, 2016), str. 9 (ilustracja).

60 VV BStO pkt 9

61 VV BStO pkt 10

Weitere Maßnahmen

An den Frankfurter Schulen werden noch weitere Maßnahmen durchgeführt, die in der VV BStO definiert werden.

Inne działania

We frankfurckich szkołach prowadzone są również inne działania, które są zdefiniowane w przepisach administracyjnych dotyczących realizacji orientacji zawodowej [niem. *Verwaltungsvorschriften zur Umsetzung der Berufs- und Studienorientierung, VV BStO*]:

Tabelle 19: Maßnahmen der beruflichen Orientierung

Maßnahme	Inhalte	weiterführende Informationen
Betriebsbesichtigungen und Betriebserkundungen (Nr. 11 VV BStO)	Unterricht an einem Ort, in dem Schülerinnen und Schüler Einblicke in Organisationsstrukturen von Unternehmen erhalten und Arbeitsfelder kennenlernen	
Bewerbungstraining (Nr. 12 VV BStO)	Im Rahmen des Bewerbungstrainings werden Strategien für eine erfolgreiche Bewerbung praxisorientiert vermittelt. In der Jahrgangsstufe 9 wird mindestens ein Bewerbungstraining durchgeführt. Das Bewerbungstraining kann in Zusammenarbeit mit Kooperationspartnern erfolgen, insbesondere mit der Agentur für Arbeit.	https://www.arbeitsagentur.de/arbeitslos-arbeit-finden/bewerbungstraining
Schülerfirmen (Nr. 13 VV BStO)	In Schülerfirmen entwickeln Jugendliche eigene Produkte bzw. Dienstleistungen und vermarkten diese im Schulumfeld. In Frankfurt (Oder) gibt es folgende Schülerfirmen: <ul style="list-style-type: none"> Die Energiedetektive: Energetische Beratung und Einsparung (i.d.R. an der Schule), seit mindestens 4 Jahren, Gauß-Gymnasium Gauss-Shop: Schulmerchandising (Bekleidung), seit mehr als 5 Jahren, Gauß-Gymnasium Projekt 1.0: Nachhilfe, seit mindestens 7 Jahren, Gauß-Gymnasium VoWeKo: Vollwertiges Kochen und Backen, seit mehr als 7 Jahren, Gauß-Gymnasium Schülerfirmen im Seminarkurs: Diverse Geschäftsideen, aktuell Nahrungsmittelzubereitung, jeweils über die Dauer eines Seminarkurses (2 Jahre), OSZ Konrad-Wachsmann, zur Zeit „SnackOSZ“ 	http://www.servicestelle-schuelerfirmen.de
Zukunftstag (Nr. 14 VV BStO)	Schüler*innen und Schüler ab der 7. Jahrgangsstufe erhalten die Gelegenheit, im Rahmen dieser Veranstaltung Einblicke in die Berufswelt zu gewinnen.	https://zukunftstagbrandenburg.de
Schülerbetriebspraktikum (Nr. 15 ff. VV BStO)	Das zweiwöchige Schülerbetriebspraktikum ist für die Jahrgangsstufe 9 obligatorisch und stellt eines der wichtigsten Instrumente der beruflichen Orientierung dar. Es bietet Schülerinnen und Schülern die Möglichkeit, erste Erfahrungen in der Arbeitswelt zu sammeln und ihre beruflichen Vorstellungen zu konkretisieren.	https://mbjs.brandenburg.de/bildung/uebergang-schule-beruf/berufs-und-studienorientierung/schuelerbetriebspraktikum.html
Praxislernen (Nr. 20 ff. VV BStO)	Verknüpfung des schulischen Unterrichts mit der Praxistätigkeit von Schülerinnen und Schülern in den Jahrgangsstufen 7 – 10. Die Unterrichtsinhalte werden mit den Erfahrungen aus der Praxis dadurch verknüpft, dass Schülerinnen und Schülern bestimmte und individuelle Lernaufgaben aus verschiedenen Fächern gestellt werden, die mit den absolvierten Praktika in Verbindung stehen.	https://www.praxislernen.de
Seminarkurse zur beruflichen Orientierung	Angebot für die gymnasiale Oberstufe (vier Kurshalbjahre); intensive Auseinandersetzung mit der beruflichen Zukunft mit dem Ziel, das für eine verantwortliche Studien- und Berufswahl notwendige Orientierungswissen zu erwerben.	https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/seminarkurs-studien-berufsonien
Schülerkalender „Kopfstütze“	Spielderisches Format für die 9. Jahrgangsstufe in Form eines Schülerkalenders mit nützlichen Tipps und Anregungen für die Berufs- und Studienwahl	http://kopfstuetze.info

Tabela 19: Działania w zakresie orientacji zawodowej

Działanie	Treści	Informacje uzupełniające
Zwiedzanie zakładów pracy i wycieczki (VV BStO pkt 11)	Nauczanie w miejscu, w którym uczniowie i uczennice otrzymują wgląd w struktury organizacyjne przedsiębiorstw i poznają dziedziny pracy.	
Trening aplikacyjny (VV BStO pkt 12)	W ramach treningu aplikacyjnego w sposób nakierowany na praktykę naucza się strategii skutecznego składania aplikacji. W klasie IX przeprowadza się co najmniej jeden trening aplikacyjny. Trening aplikacyjny może być przeprowadzany we współpracy z partnerami kooperacyjnymi, zwłaszcza z Agencją Pracy.	https://www.arbeitsagentur.de/arbeitslos-arbeit-finden/bewerbungstraining

Działanie	Treści	Informacje uzupełniające
Firmy uczniowskie (VV BStO pkt 13)	<p>W firmach uczniowskich młodzież opracowuje własne produkty lub usługi i wprowadza je na rynek w środowisku szkolnym.</p> <p>We Frankfurcie nad Odrą istnieją następujące firmy uczniowskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> „Die Energiedetektive“ (Detektywi Energii): Doradztwo energetyczne i oszczędzanie energii (zazwyczaj w szkole), od co najmniej 4 lat, Gimnazjum im. Gaussa „Gauss-Shop“ (Sklepik Gaussa): Sprzedaż szkolna (odzież), od ponad 5 lat, Gimnazjum im. Gaussa „Projekt 1.0“: Udzielanie korepetycji, od co najmniej 7 lat, Gimnazjum im. Gaussa „VoWeKo“: Gotowanie i pieczenie z wykorzystaniem produktów pełnowartościowych, od ponad 7 lat, Gimnazjum im. Gaussa Firmy uczniowskie w ramach kursów seminaryjnych: Różne pomysły na biznes, obecnie firma „SnackOSZ” ukierunkowana na przygotowywanie posiłków, firmy funkcjonują każdorazowo przez okres trwania kursu seminaryjnego (2 lata), Zespół Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna 	http://www.servicestelle-schuelerfirmen.de
Dzień Przyszłości (VV BStO pkt 14)	Uczniowie i uczennice od klasy VII wzwyż otrzymują w ramach tego wydarzenia możliwość wglądu w świat zawodów.	https://zukunftstagbrandenburg.de
Uczniowska praktyka w zakładzie pracy (VV BStO pkt 15 i nast.)	Dwutygodniowa uczniowska praktyka w zakładzie pracy jest obowiązkowa dla klasy IX i stanowi jeden z najważniejszych instrumentów orientacji zawodowej. Daje ona uczniom możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń w świecie pracy i skonkretyzowania swoich pomysłów na karierę zawodową.	https://mbjs.brandenburg.de/bildung/uebergang-schule-beruf/berufs-und-studienorientierung/schuelerbetriebspraktikum.html
Uczenie się przez działanie (VV BStO pkt 20 i nast.)	Łączenie szkolnych zajęć lekcyjnych z praktycznymi czynnościami wykonywanymi przez uczniów klas VII-X. Treści zajęć lekcyjnych są łączone z doświadczeniami z praktyki, które są powiązane z odbytymi przez uczniów praktykami, poprzez wyznaczanie im konkretnych i indywidualnych zadań edukacyjnych z różnych przedmiotów.	https://www.praxislernen.de
Seminaria z zakresu orientacji zawodowej	Oferta dla II stopnia gimnazjalnego [niem. <i>Gymnasiale Oberstufe</i>], cztery półroczne semestry, intensywne analizowanie możliwości przyszłości zawodowej w celu zdobycia orientacji i wiedzy niezbędnej do odpowiedzialnego wyboru kierunku studiów i zawodu.	https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/seminarkurs-studien-berufsrat
Kalendarz uczniowski „Podpórka dla głowy”	Zabawowy format dla klasy IX w formie kalendarza uczniowskiego z przydatnymi wskazówkami i sugestiami dotyczącymi wyboru zawodu i kierunku studiów.	http://kopfstuetze.info

Quelle: eigene Bearbeitung

Źródło: opracowanie własne

Viele der Maßnahmen werden durch das Projekt INISEK¹ flankiert. Dieses Förderprogramm wird in Oberschulen, Gesamtschulen und Schulen mit sonderpädagogischem Förderschwerpunkt „Lernen“ (Schülerinnen und Schüler der Jahrgangsstufen 7 bis 10) durchgeführt. Es umfasst Maßnahmen zur Berufswahlkompetenz (Berufsorientierungstage, Schülerfirmen, berufsorientierende Medienprojekte und das Praxislernen).

Wiele z tych działań jest sygnowanych przez projekt INISEK¹. Ten program wsparcia jest realizowany w szkołach średnich, ogólnych i szkołach z priorytetem wsparcia z zakresu pedagogiki specjalnej, „Uczenie się” (uczniowie klas VII-X). Obejmuje on działania służące

rozwijaniu kompetencji w zakresie dokonywania wyboru zawodu (dni orientacji zawodowej, firmy uczniowskie, projekty medialne ukierunkowane na orientację zawodową oraz uczenie się przez praktykę).

b. Konzepte für die berufliche Orientierung (Beispiele)

Konkret werden die schulischen Maßnahmen nach dem Konzept zur beruflichen Orientierung der jeweiligen Schule umgesetzt. In diesen Konzepten bestimmen die Schulen unterschiedliche Ideen und Formate für die Umsetzung der Maßnahmen der Berufs- und Studienorientierung. Sie arbeiten dabei mit weiteren örtlichen Unternehmen, Vereinen, Behörden und Bildungseinrichtungen zusammen.

Die mehrmals mit dem **Berufswahlsiegel** ausgezeichnete Oberschule Ulrich von Hutten (<http://www.huttenschule-frankfurt-o.de>) bietet ihren Schüler*innen vielfältige Maßnahmen zur Berufsorientierung:

b. Konzepte orientacji zawodowej (przykłady)

Konkretnie rzecz ujmując, działania wewnątrzszkolne są realizowane zgodnie z Koncepcją Orientacji Zawodowej danej szkoły. W koncepcjach tych szkoły określają różne pomysły i formy realizacji działań związanych z orientacją zawodową. Współpracują one przy tym z wieloma lokalnymi przedsiębiorstwami, stowarzyszeniami, urzędami i placówkami edukacyjnymi.

Wielokrotnie nagradzana „**Znakiem jakości w dziedzinie procesów wyboru zawodu**” [niem. *Berufswahlsiegel*] szkoła średnia im. Ulricha von Huttena (<http://www.huttenschule-frankfurt-o.de>) oferuje swoim uczniom szeroki wachlarz działań z zakresu orientacji zawodowej:

7. Jahrgangsstufe / Klasa 7

INISEK-Projekte:

- ELIAS-ergebnisorientiertes Lernen im angemessenen Sozialverhalten
- #Kleist 3
- Huttenwoche – Arbeits- und Lebensweisen im Mittelalter
- Zauberwoche – Der Zauberlehrling
- Übergabe der Berufswahlpässe (Agentur für Arbeit)
- Besuche im Seniorenheim „Am Jungclaussenweg“ Frankfurt (Oder)
- Teilnahme am Zukunftstag: Wo arbeiten meine Eltern?
- Teilnahme an „Komm auf Tour“
- Zukunftswerkstatt: „Mein Leben in 20 Jahren“
- Schulinternes Projekt „Wegweiser für gemeinsames Lernen“
- Potenzialanalyse (in Kooperation mit dem IB Frankfurt (Oder))

Projekte INISEK:

- ELIAS-Uczenie się odpowiednich zachowań społecznych w oparciu o wyniki
- #Kleist 3
- Huttenwoche – sposoby pracy i życia w średniowieczu
- Tydzień magii – uczeń magii
- Wręczenie „Paszportów wyboru zawodu” (Agencja Pracy)
- Wizyty w domu seniora "Am Jungclaussenweg" we Frankfurcie nad Odrą
- Udział w wydarzeniu pt. Dzień Przyszłości: „Gdzie pracują moi rodzice?”
- Udział w wydarzeniu „Przyjdź na trasę”
- Warsztaty przyszłości: „Moje życie za 20 lat”
- Wewnątrzszkolny projekt „Wskazówki dla wspólnego uczenia się”
- Analiza potencjału (we współpracy z IB Frankfurt nad Odrą)

8. Jahrgangsstufe / Klasa 8

INISEK-Projekt:

- Praxislernen in den Werkstätten | Erkunden von Berufen in drei unterschiedlichen Berufsfeldern
- "Berufe mit Speed" am Helensee Frankfurt (Oder) – Berufeschau der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) Region Ostbrandenburg
 - Traumberufe und Realität, Stärkenprofil, Anforderungen der Berufe, Alternativen finden, Arbeit mit Planet Beruf, Einbeziehung des Berufsberaters, Berufswahlpass
 - Besuch im Berufsinformationszentrum: Welche Berufe passen zu mir
 - Betriebsbesichtigungen: z.B. Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt
 - Besuche im Seniorenheim „Am Jungclaussenweg“ Frankfurt (Oder)
 - Teilnahme am Zukunftstag
 - Berufe in der Metall- und Elektroindustrie: Besuch im bbw
 - Schulinternes Projekt „Wegweiser für gemeinsames Lernen“

Projekt INISEK:

- praktyczna nauka w warsztatach/ poznawanie zawodów w 3 różnych dziedzinach zawodowych
- „Zawody ze speedem” nad jeziorem Helene we Frankfurcie nad Odrą – pokaz zawodów Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą region Wschodnia Brandenburgia
 - Zawody marzeń i rzeczywistość, profil mocnych stron, wymagania dotyczące zawodów, znajdowanie alternatyw, praca z wykorzystaniem narzędzia, Planet Beruf, zaangażowanie doradcy zawodowego, Paszport wyboru zawodu
 - Wizyta w Centrum Informacji Zawodowej: jakie zawody do mnie pasują
 - Zwiedzanie zakładów pracy
 - Wizyty w domu seniora „Am Jungclaussenweg” we Frankfurcie nad Odrą
 - Dzień Przyszłości
 - Zawody w przemyśle metalowym i elektrycznym
 - Wewnątrzszkolny projekt „Drogowskazy dla wspólnego uczenia się”

9. Jahrgangsstufe / Klasa 9

INISEK-Projekt:

- Autodesk INVENTOR 2019&CNC Drehen/Fräsen
- „Berufe mit Speed“ am Helenesee Frankfurt (Oder) – Berufeschau der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) Region Ostbrandenburg
- Schülerbetriebspraktikum
- Sozialpraktikum
- Orientieren und Informieren, Richtiges Bewerben (Partner: AOK Nordost, Handwerkskammer Region Ostbrandenburg, IHK, Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH, Telekom Niederlassung Frankfurt (Oder))
- ARCELOR-Tag: Berufe in einem Großbetrieb- Auszubildende stellen ihren Beruf und ihren Betrieb vor
- Laufbahnberatung – individuelle Gespräche zu möglichen Schulabschlüssen und Berufswünschen
- Elternversammlung in Zusammenarbeit mit der Agentur für Arbeit „Angebote und Hilfen der Agentur für Arbeit“
- Teilnahme an der Messe „Vocatum – Oderregion“ und „parentum“
- Besuch der Messe „Ausbildung Deluxe“ der IHK Ostbrandenburg im SMC Frankfurt (Oder)
- Zukunftstag
- Besuche im Seniorenheim „Am Jungclaussenweg“ Frankfurt (Oder)
- Betriebsbesichtigungen: Seniorenheim (Pflegerberufe), Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH
- Handwerkmesse
- Besondere Lernform „Produktives Lernen“

Projekt INISEK:

- Autodesk INVENTOR 2019 i toczenie | frezowanie CNC
- „Zawody ze speedem“ nad jeziorem Helene we Frankfurcie nad Odrą – pokaz zawodów Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą, region Wschodnia Brandenburgia
- Praktyki dla uczniów
- Praktyki socjalne
- Orientacja i informacja, prawidłowa aplikacja
- (Partnerzy: AOK Nordost, Handwerkskammer Region Ostbrandenburg, IHK, Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH, Telekom Niederlassung Frankfurt (Oder))
- Dzień w Arcelor Mittal: Zawody w dużych zakładach pracy – uczniowie prezentują swój zawód i swój zakład pracy
- Doradztwo zawodowe – indywidualne rozmowy na temat możliwych kwalifikacji szkolnych i aspiracji zawodowych
- Spotkanie rodziców we współpracy z Agencją Pracy
- Udział w targach „Vocatum – Region Odry“ oraz „parentum“
- Wizyta na targach „Kształcenie zawodowe Deluxe“ Izby Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej w SMC we Frankfurcie nad Odrą
- Dzień Przyszłości
- Wizyty w domu seniora "Am Jungclaussenweg" we Frankfurcie nad Odrą
- Wizyty w zakładach pracy: Dom seniora (zawody pielęgniarские), Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH
- Targi rzemieślnicze
- Specjalna forma nauki „Produktywne uczenie się“

10. Jahrgangsstufe / Klasa 10

- Die IHK Ostbrandenburg präsentiert die Lehrstellenbörse und die Praktikumsplatzbörse über das "Digitale schwarze Brett" an der Schule.
- Schülerbetriebspraktikum
- Teilnahme an der Messe „Vocatum – Oderregion“ und „parentum“
- Besuch der Messe „Ausbildung Deluxe“ der IHK Ostbrandenburg im SMC Frankfurt (Oder)
- Teilnahme am Schülerwettbewerb „Schüler lernen in der Praxis“
- Bewerbungstraining „Wir machen uns fit und können uns erfolgreich bewerben“
- Schnuppertag am OSZ „Konrad Wachsmann“ Frankfurt (Oder) bzw. Teilnahme am „Tag der offenen Tür“ am OSZ
- Informationsveranstaltung „Wie weiter nach der 10. Klasse?“ in der IHK Ostbrandenburg Frankfurt (Oder)
- Die Bundeswehr präsentiert Berufe
- Berufseinstiegsbegleitung
- Besondere Lernform „Produktives Lernen“

- Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej prezentuje giełdę staży i praktyk zawodowych za pośrednictwem „cyfrowej tablicy ogłoszeń“ w szkole
- Praktyki dla uczniów
- Udział w targach „Vocatum – Region Odry“ oraz „parentum“
- Wizyta na targach „Kształcenie zawodowe Deluxe“ Izby Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej w SMC we Frankfurcie nad Odrą
- Udział w konkursie dla uczniów „Uczniowie uczą się w praktyce“
- Szkolenie dotyczące ubiegania się o pracę „Nabieramy formy i możemy ubiegać się z powodzeniem“
- Dzień próbny lub udział w „dniu otwartym“ w Zespole Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna we Frankfurcie nad Odrą
- Wydarzenie informacyjne „Co dalej po 10. klasie?“ w Izbie Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej we Frankfurcie nad Odrą
- Bundeswehra prezentuje zawody
- Towarzystwo na początku drogi do zawodu
- Specjalna forma nauki „Produktywne uczenie się“

2. Berufsberatung in Polen

In Polen werden die Maßnahmen an Schulen aller Bildungsetappen und an Kindertagesstätten generell als Berufsberatung (*doradztwo zawodowe*) bezeichnet. Darunter werden systematische Aktivitäten im Bereich der Berufsberatung verstanden, die dazu dienen, Kinder und Schüler*innen im Prozess der Identifizierung von Interessen und beruflichen Fähigkeiten zu unterstützen, um eine fundierte Ausbildungs- und Studienwahl treffen zu können, einschließlich der Vorbereitung auf die Wahl der nächsten Stufe der Ausbildung und des Berufs (Art. 26a Abs. 1 BildG).⁶²

Art. 1 BildG: Das Schulsystem hat insbesondere zum Ziel: (...) 19) die Schülerinnen und Schüler auf die Berufswahl und auf die Wahl des Bildungsweges vorzubereiten, (...).

a. System der Berufsberatung in Polen

Das System der Berufsberatung setzt sich aus verschiedenen Bausteinen zusammen:

Adressaten der Maßnahmen der Berufsberatung sind vor allem Kinder sowie Schüler*innen. Des Weiteren richten sich besondere Maßnahmen an Eltern sowie an die Lehrkräfte.

Zu den Maßnahmen, die sich an die Schüler*innen richten, zählen insbesondere:

- Beratung und individuelle Konsultationen zur Berufswahl;
- Durchführung von Maßnahmen, die das Kennenlernen eigener Fähigkeiten und Begabungen fördern, z. B. Unterstützung der Teilnahme an Wettbewerben, Vorbereitung von spezifischen Aufgaben für den Unterricht;
- Prüfung des Bildungs- und Berufspotenzials des/der Schüler*in;
- Teilnahme an Veranstaltungen wie z. B. Bildungsmessen;
- Unterstützung der Schüler*innen bei der Erstellung von individuellen Handlungsplänen,
- Veranstaltung von Treffen mit Vertreter*innen der Berufsgruppen.

Als besondere Maßnahme sind sogenannte „Career Centers“ zu erwähnen, die im Rahmen eines vom Ministerium für Arbeit und Sozialpolitik in den Jahren 2003-2005 geförderten Programms errichtet worden sind. Sie bieten Beratungen für Kinder und Jugendliche bis zum Ende ihrer Ausbildung an, sowie für ihre Eltern und Lehrkräfte.

Auch für Lehrkräfte, Erzieher*innen und andere schulischen Akteure können Fortbildungen im Bereich der Berufsorientierung veranstaltet werden. An Słubicer Grundschulen werden u.a. Schulungen für das Lehrerkollegium sowie individuelle Fortbildungen, Kurse sowie Workshops angeboten. Darüber hinaus finden Maßnahmen zur Vernetzung mit Vertreter*innen von Arbeitsmarkteinrichtungen und lokalen Unternehmen statt.

⁶² Bildungsgesetz vom 14.12.2016 (GBl. 2020 Pos. 910 i.d.g.F.). Zu beachten ist ferner noch die Verordnung des Ministers für nationale Bildung vom 12.12.2019 über Berufsberatung (GBl. 2019, Pos. 325 i.d.g.F.).

2. Doradztwo zawodowe w Polsce

W Polsce działania podejmowane w szkołach na wszystkich etapach edukacji oraz w przedszkolach określane są ogólnie mianem doradztwa zawodowego. Rozumie się przez to systematyczne działania w zakresie doradztwa zawodowego, mające na celu wspieranie dzieci oraz uczniów w procesie identyfikacji zainteresowań i zdolności zawodowych w celu dokonania uzasadnionego wyboru kierunku kształcenia zawodowego i studiów, w tym przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu (art. 26 a ust. 1 ustawy Prawo oświatowe).⁶²

Art. 1 ustawy Prawo oświatowe: System oświaty zapewnia w szczególności: (...) 19) przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia; (...).

a. System doradztwa zawodowego w Polsce

System doradztwa zawodowego składa się z różnych elementów:

Adresatami działań z zakresu doradztwa zawodowego są przede wszystkim dzieci oraz uczniowie. Ponadto specjalne działania są skierowane do rodziców i nauczycieli.

Do działań skierowanych do uczniów zaliczają się w szczególności:

- doradztwo i indywidualne konsultacje w zakresie wyboru zawodu,
- realizacja działań sprzyjających poznawaniu własnych możliwości i uzdolnień, np. wspieranie udziału w konkursach, przygotowywanie specyficznych zadań na zajęcia lekcyjne,
- badanie potencjału edukacyjnego i zawodowego ucznia,
- udział w wydarzeniach, takich jak np. targi edukacyjne,
- wspieranie uczniów w sporządzeniu indywidualnych planów działania,
- organizowanie spotkań z przedstawicielami poszczególnych grup zawodowych.

Jako szczególny instrument należy wymienić tzw. „Centra Kariery”, które powstały w ramach programu dotowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w latach 2003-2005. Oferują one poradnictwo dla dzieci i młodzieży do końca ich etapu kształcenia, jak również dla ich rodziców i nauczycieli.

Również dla nauczycieli, wychowawców i innych podmiotów zaangażowanych w życie szkoły mogą być organizowane kursy doskonalenia zawodowego w dziedzinie orientacji zawodowej. W słuźbickich szkołach podstawowych oferowane są szkolenia dla kadry nauczycielskiej, jak również indywidualne doskonalenie zawodowe, kursy i warsztaty. Ponadto, organizowane są działania nakierowane na współpracę sieciową z przedstawicielami instytucji rynku pracy i lokalnego biznesu.

⁶² Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2020, poz. 910 w obowiązującej wersji). Uwzględnić należy poza tym Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019, poz. 325 w obowiązującej wersji).

Für Eltern werden u.a. Informations- und Beratungsgespräche mit einem/r Berufsberater/in in der Schule sowie Treffen mit Vertreter*innen der Arbeitsmarkteinrichtungen und lokaler Unternehmen veranstaltet. Die Eltern werden über Bildungs- und Berufsentscheidungen für die Schüler*innen informiert. Eine wichtige Maßnahme ist auch die Einbindung der Eltern in schulische Aktivitäten zur Berufsorientierung und -beratung (z.B. Berufsvorstellung von Eltern im Rahmen des Unterrichts).

Der Kreis von Akteuren, die sich an der Umsetzung von Berufsberatungsmaßnahmen an Schulen beteiligen, umfasst außerdem außerschulische Einrichtungen wie psychologische und pädagogische Beratungsstellen, Lehrerfortbildungszentren, Zentren der praktischen Ausbildung, Arbeitsämter, Berufsinformationszentren und Arbeitsmarktbeobachtungsstellen, Innungen des Handwerks und des Unternehmertums, Handwerkskammern, Bibliotheken, Arbeitgeber und ihre Verbände, sowie die Einrichtungen der Schulverwaltung.

b. Konzepte der Berufsberatung an Słubicer Schulen (Beispiel)

Für jedes Schuljahr wird von dem/der an der jeweiligen Schule tätigen Berufsberater/in ein **Programm für die Umsetzung der Berufsberatung** erstellt. Dieses Programm basiert auf dem sog. schulinternen Berufsorientierungskonzept.

An der Grundschule Nr. 3 in Słubice werden im entsprechenden pädagogischen Rahmenprogramm folgende Maßnahmen definiert:

Tabelle 20: Maßnahmen der Berufsorientierung an der Grundschule Nr. 3 Słubice
Tabela 20: Koncepcja orientacji zawodowej w Szkole Podstawowej nr 3 w Słubicach

Jahrgangsstufe Grupa wiekowa	Handlungsbereich Zakres działania	Ziele Cele	Maßnahmen Działania
Klassen 1-3 Klasy 1-3	Soziale Haltungen herausbilden Kształtowanie postaw społecznych	<ul style="list-style-type: none"> Schüler*innen werden unterstützt, ihre Stärken, Talente und Begabungen zu erkennen und sie zu fördern Uczniowie są wspierani w rozpoznawaniu i rozwijaniu swoich mocnych stron, talentów i zdolności die Schüler*innen werden mit verschiedenen Berufen vertraut gemacht Uczniowie są zaznajamiani z różnymi zawodami die Überzeugung über die Nützlichkeit des Lernens wird herausgebildet Kształtuje się przekonanie o przydatności nauki 	<ul style="list-style-type: none"> Vorträge und Zeitungsartikel Referaty i artykuły prasowe Treffen mit Personen, die interessante Berufe ausüben Spotkania z osobami, które wykonują ciekawe zawody thematische Ausflüge zu Arbeitsstätten Tematyczne wycieczki do miejsc pracy
Klassen 4-8 Klasy 4-8	Berufsberatung Doradztwo zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> das Bewusstsein der Schüler*innen für ihre Begabungen und berufliche Fähigkeiten wird entwickelt Rozwija się świadomość uczniów na temat ich zdolności i umiejętności zawodowych die Schüler*innen werden ermuntert, Begabungen und berufliche Fähigkeiten weiter zu entwickeln Uczniowie są zachęceni do dalszego rozwijania zdolności i umiejętności zawodowych das Wissen über verschiedene Berufe wird vermittelt Przekazywana jest wiedza o różnych zawodach die Motivation zum Lernen und zur verantwortungsvollen Planung der schulischen und beruflichen Zukunft wird gefördert Promowana jest motywacja do nauki oraz do odpowiedzialnego planowania przyszłości szkolnej i zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> Einzelgespräche zu den Stärken und Begabungen der Schüler*innen Indywidualne rozmowy na temat mocnych stron i zdolności uczniów Workshops und Vorträge über verschiedene Berufe Warsztaty i referaty na temat różnych zawodów Teilnahme an den „Tagen der offenen Tür“ an den örtlichen weiterführenden Schulen (für die Jahrgangsstufe 8) Udział w „dniach otwartych” w lokalnych szkołach średnich (dla klas 8) professionelle Beratung in der Schule für Schüler*innen der Jahrgangsstufen 7-8 Profesjonalne doradztwo w szkole dla uczniów klas 7-8 Austausch mit dem Arbeitsamt und anderen Einrichtungen zur Situation auf dem lokalen Arbeitsmarkt Wymiana z urzędem pracy i innymi instytucjami na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy durchgehende Motivierung der Schüler*innen stała motywacja uczniów Überwachung der Präsenz im Unterricht Kontrola obecności na zajęciach

Quelle: Rahmenplan für Grundschule Nr. 3 in Słubice. | Źródło: Plan ramowy Szkoły Podstawowej nr 3 w Słubicach.

Für die Schüler*innen werden u.a. Informations- und Beratungsgespräche mit einem/r Berufsberater/in in der Schule sowie Treffen mit Vertreter*innen der Arbeitsmarkteinrichtungen und lokaler Unternehmen veranstaltet. Die Schüler*innen werden über Bildungs- und Berufsentscheidungen für die Schüler*innen informiert. Eine wichtige Maßnahme ist auch die Einbindung der Schüler*innen in schulische Aktivitäten zur Berufsorientierung und -beratung (z.B. Berufsvorstellung von Eltern im Rahmen des Unterrichts).

Der Kreis von Akteuren, die sich an der Umsetzung von Berufsberatungsmaßnahmen an Schulen beteiligen, umfasst außerdem außerschulische Einrichtungen wie psychologische und pädagogische Beratungsstellen, Lehrerfortbildungszentren, Zentren der praktischen Ausbildung, Arbeitsämter, Berufsinformationszentren und Arbeitsmarktbeobachtungsstellen, Innungen des Handwerks und des Unternehmertums, Handwerkskammern, Bibliotheken, Arbeitgeber und ihre Verbände, sowie die Einrichtungen der Schulverwaltung.

b. Konzepte der Berufsberatung an Słubicer Schulen (Beispiel)

Für jedes Schuljahr wird von dem/der an der jeweiligen Schule tätigen Berufsberater/in ein **Programm für die Umsetzung der Berufsberatung** erstellt. Dieses Programm basiert auf dem sog. schulinternen Berufsorientierungskonzept.

An der Grundschule Nr. 3 in Słubice werden im entsprechenden pädagogischen Rahmenprogramm folgende Maßnahmen definiert:

Tabelle 20: Maßnahmen der Berufsorientierung an der Grundschule Nr. 3 Słubice
Tabela 20: Koncepcja orientacji zawodowej w Szkole Podstawowej nr 3 w Słubicach

Jahrgangsstufe Grupa wiekowa	Handlungsbereich Zakres działania	Ziele Cele	Maßnahmen Działania
Klassen 1-3 Klasy 1-3	Soziale Haltungen herausbilden Kształtowanie postaw społecznych	<ul style="list-style-type: none"> Schüler*innen werden unterstützt, ihre Stärken, Talente und Begabungen zu erkennen und sie zu fördern Uczniowie są wspierani w rozpoznawaniu i rozwijaniu swoich mocnych stron, talentów i zdolności die Schüler*innen werden mit verschiedenen Berufen vertraut gemacht Uczniowie są zaznajamiani z różnymi zawodami die Überzeugung über die Nützlichkeit des Lernens wird herausgebildet Kształtuje się przekonanie o przydatności nauki 	<ul style="list-style-type: none"> Vorträge und Zeitungsartikel Referaty i artykuły prasowe Treffen mit Personen, die interessante Berufe ausüben Spotkania z osobami, które wykonują ciekawe zawody thematische Ausflüge zu Arbeitsstätten Tematyczne wycieczki do miejsc pracy
Klassen 4-8 Klasy 4-8	Berufsberatung Doradztwo zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> das Bewusstsein der Schüler*innen für ihre Begabungen und berufliche Fähigkeiten wird entwickelt Rozwija się świadomość uczniów na temat ich zdolności i umiejętności zawodowych die Schüler*innen werden ermuntert, Begabungen und berufliche Fähigkeiten weiter zu entwickeln Uczniowie są zachęceni do dalszego rozwijania zdolności i umiejętności zawodowych das Wissen über verschiedene Berufe wird vermittelt Przekazywana jest wiedza o różnych zawodach die Motivation zum Lernen und zur verantwortungsvollen Planung der schulischen und beruflichen Zukunft wird gefördert Promowana jest motywacja do nauki oraz do odpowiedzialnego planowania przyszłości szkolnej i zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> Einzelgespräche zu den Stärken und Begabungen der Schüler*innen Indywidualne rozmowy na temat mocnych stron i zdolności uczniów Workshops und Vorträge über verschiedene Berufe Warsztaty i referaty na temat różnych zawodów Teilnahme an den „Tagen der offenen Tür“ an den örtlichen weiterführenden Schulen (für die Jahrgangsstufe 8) Udział w „dniach otwartych” w lokalnych szkołach średnich (dla klas 8) professionelle Beratung in der Schule für Schüler*innen der Jahrgangsstufen 7-8 Profesjonalne doradztwo w szkole dla uczniów klas 7-8 Austausch mit dem Arbeitsamt und anderen Einrichtungen zur Situation auf dem lokalen Arbeitsmarkt Wymiana z urzędem pracy i innymi instytucjami na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy durchgehende Motivierung der Schüler*innen stała motywacja uczniów Überwachung der Präsenz im Unterricht Kontrola obecności na zajęciach

Quelle: Rahmenplan für Grundschule Nr. 3 in Słubice. | Źródło: Plan ramowy Szkoły Podstawowej nr 3 w Słubicach.

c. Werdegang-Nachverfolgung

Im Februar 2021 wurde in Polen ein neues Instrument zur Evaluation der Berufsberatungsmaßnahmen eingeführt. Gemäß der Empfehlung des Rates vom 20.11.2017 zur Werdegang-Nachverfolgung (2017/C 423/01) wurde in Polen ein sog. Monitoring von Absolventen-Karrieren eingeführt (Art. 26b BildG). Das Ziel des Monitorings ist, Informationen über die Karrieren der Absolventen der weiterführenden Schulen auf nationaler, regionaler und lokaler Ebene zum Zweck der Anpassung der Bildungspolitik des Staates bereitzustellen. Damit sollen auch die Bildungswege und Bildungsinhalte besser an die Anforderungen des modernen Arbeitsmarktes angepasst werden.

In Polen werden die Daten zur Werdegang-Nachverfolgung durch das *Instytut Badań Edukacyjnych* (Institut für Bildungsforschung) ausgewertet. Die Ergebnisse werden anschließend durch den/die für die Bildung zuständige(n) Minister*in veröffentlicht.

3. Grenzüberschreitende Potentiale

Im zweiten Halbjahr 2020 wurden in neun Frankfurter und elf Stübicer Schulen Befragungen zur beruflichen Orientierung durchgeführt. Aufgrund der unterschiedlichen Schulsysteme in Polen und Brandenburg (S. 33 und S. 35) und der Verankerung der Berufs- und Studienorientierung im Lehrplan haben wir uns entschlossen, die Befragung in unterschiedlichen Schultypen auf polnischer und deutscher Seite durchzuführen. Von der Gemeinde Stübice erhielten wir Fragebögen von sechs Grundschulen (fünf in öffentlicher und eine in freier Trägerschaft) und von fünf weiterführenden Schulen (darunter eine Förder- und eine Gesamtschule).⁶³ In Frankfurt wurden an Grundschulen keine Fragebögen verschickt, sondern nur an weiterführende Schulen (darunter an Förderschulen, Gesamtschulen und ans Oberstufenzentrum), weil es in Brandenburg, anders als in Polen (7. und 8. Klasse), kein eigenes Fach zur Berufsorientierung in der Grundschule gibt.⁶⁴

Der Fragebogen sollte eine Bestandsaufnahme zu den Angeboten und Kooperationspartnern der beruflichen Orientierung an Frankfurter und Stübicer Schulen ermöglichen. Ziel der Befragung war es, einen Überblick über die Nutzung der bestehenden Angebote, die Zusammenarbeit mit Partnern sowie der Nachbarländer zu gewinnen. Es sollte sich auch zeigen, ob die Schulen bereits Erfahrungen mit grenzüberschreitenden Maßnahmen haben und ob sie an solchen Aktivitäten und dem Erfahrungsaustausch von Lehrkräften interessiert sind. (Siehe Anhang 3. Umfrage zur Zusammenarbeit im Bereich der beruflichen Orientierung, S. 5).

63 Folgende Stübicer Schulen haben an der Befragung teilgenommen: GS Nr. 1, GS Nr. 2, GS Nr. 3, GS in Kunowice, GS in Goliche, Freie allgemeinbildende Musikschule des 1. Grades, Sonderpädagogisches Zentrum, Zentrum für berufliche Bildung und lebenslanges Lernen, Allgemeinbildendes Lyzeum, Akademisches Lyzeum sowie Technische Schule (wurde mit dem Schuljahr 2020/2021 zusammengelegt mit dem Zentrum für berufliche Bildung und lebenslanges Lernen).

64 Folgende Frankfurter Schulen haben an der Befragung teilgenommen: Karl-Liebnecht-Gymnasium, Carl-Friedrich-Gauß-Gymnasium, Sport- schule, Lessingschule, Hansaschule, Waldorfschule, Konrad-Wachsmann-Oberstufenzentrum, Oberschule „Heinrich von Kleist“ und Oberschule „Ulrich von Hutten“ (diese Schule besitzt seit 2009 das Siegel „Schule mit hervorragender Berufs- und Studienorientierung“ des Netzwerks Zukunft des Landes Brandenburg).

c. Monitoring karrier absolwentów

W lutym 2021 roku w Polsce został wprowadzony nowy instrument do ewaluacji działań z zakresu doradztwa zawodowego. Zgodnie z Zaleceniem Rady nr 2017/C 423/01 z dnia 20.11.2017 roku w sprawie monitorowania losów absolwentów w Polsce wprowadzono tzw. monitoring karier absolwentów (art. 26b ustawy Prawo oświatowe). Celem monitoringu jest dostarczenie informacji o karierach zawodowych absolwentów szkół ponadpodstawowych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym dla potrzeb dostosowania polityki edukacyjnej państwa. Ma to również na celu lepsze dostosowanie ścieżek edukacyjnych i treści kształcenia do wymogów współczesnego rynku pracy.

W Polsce oceną danych na temat monitoringu karier zajmuje się Instytut Badań Edukacyjnych. Wyniki te są następnie publikowane przez ministra właściwego do spraw oświaty.

3. Potencjał transgraniczny

W drugiej połowie 2020 roku w dziewięciu szkołach frankfurckich i jedenastu ślubickich przeprowadzono ankiety dotyczące orientacji zawodowej. Ze względu na różne systemy edukacji w Polsce i Brandenburgii (str. 33 i str. 35) oraz umiejscowienie orientacji zawodowej i edukacyjnej w programach nauczania, zdecydowaliśmy się na przeprowadzenie badania w różnych typach szkół po stronie polskiej i niemieckiej. Z gminy Ślubice otrzymaliśmy ankiety z sześciu szkół podstawowych (pięciu publicznych i jednej niepublicznej) oraz z pięciu ponadpodstawowych (w tym jednej specjalnej).⁶³ Ponieważ w Brandenburgii, w przeciwieństwie do Polski (klasy VII-VIII), w szkole podstawowej nie ma osobnego przedmiotu poświęconego doradztwu zawodowemu, we Frankfurcie nie wysłano ankiet do szkół podstawowych, a jedynie do szkół ponadpodstawowych (w tym do szkół specjalnych, ogólnych i do zespołu szkół zawodowych).⁶⁴

Kwestionariusz miał umożliwić zinventaryzowanie ofert i partnerów współpracy w zakresie orientacji zawodowej w szkołach frankfurckich i ślubickich. Celem badania było uzyskanie przeglądu sytuacji w zakresie wykorzystania istniejących ofert, współpracy z partnerami, jak również z krajem sąsiada. Chodziło również o to, aby dowiedzieć się, czy szkoły mają już doświadczenia w działaniach transgranicznych i czy są zainteresowane takimi działaniami oraz wymianą doświadczeń pomiędzy nauczycielami (patrz Załącznik 3. Ankieta na temat współpracy w dziedzinie orientacji zawodowej, str. 5).

63 W badaniu wzięły udział następujące ślubickie szkoły: SP nr 1, SP nr 2, SP nr 3, SP w Kunowicach, SP w Golicach, Społeczna Niepubliczna Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Zespół Szkół Licealnych im. Zbigniewa Herberta, Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące i Technikum (od roku szkolnego 2020/2021 połączone z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego).

64 W badaniu wzięły udział następujące frankfurckie szkoły: Gimnazjum im. Karla Liebnechta, Gimnazjum im. Carla Friedricha Gaussa, Szkoła Sportowa, Szkoła im. Lessinga, Szkoła Hanzeatycka, Szkoła Waldorfska, Zespół Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna, Szkoła Średnia im. Heinricha von Kleista i Szkoła Średnia im. Ulricha von Huttena (od 2009 roku szkoła ta posiada „Znak jakości w dziedzinie procesów wyboru zawodu” Brandenburgskiej Sieci Przyszłości).

- Die Befragungen wurden sowohl auf deutscher als auch auf polnischer Seite am häufigsten von Schulleiter*innen ausgefüllt (6, 7)⁶⁵, in einigen wenigen Fällen von Lehrer*innen, die für die Berufsorientierung (2, 3) und WAT⁶⁶ (3) zuständig sind.
- Die Rolle der Berufsorientierung bzw. -beratung wurde größtenteils als hoch oder eher hoch bewertet (9, 10).

In der folgenden Tabelle sind alle Maßnahmen der beruflichen Orientierung an den Schulen in Frankfurt und Słubice in der Reihenfolge der am häufigsten vorgeschlagenen Maßnahmen zusammengefasst.

W poniższej tabeli zebrane zostały wszystkie działania związane z orientacją zawodową w szkołach we Frankfurcie i Słubicach począwszy od najczęściej proponowanych działań.

Tabelle 21: Maßnahmen der beruflichen Orientierung an den Schulen in Frankfurt und Słubice

Tabela 21: Działania w zakresie orientacji zawodowej w szkołach we Frankfurcie i Słubicach

Lfd. Nr. lp.	Maßnahmen der Berufs- und Studienorientierung an den Frankfurter Schulen Działania dot. doradztwa zawodowego w szkołach we Frankfurcie	Anzahl der Schulen liczba szkół (9 = 100 %)	Lfd. Nr. lp.	Maßnahmen der Berufs- und Studienorientierung an den Słubicer Schulen Działania dot. doradztwa zawodowego w szkołach w Słubicach	Anzahl der Schulen/ liczba szkół (9 = 100 %)
1.	Schülerbetriebspraktikum Praktyki dla uczniów w zakładzie pracy	9	1.	Udział w targach pracy, edukacyjnych, festiwalach zawodów Teilnahme an Berufs- und Bildungsmessen	11 (6,5)
2.	Beratung durch die Agentur für Arbeit in der Schule Doradztwo w szkole przez Agencję Pracy	9	2.	Porady i konsultacje indywidualne Individuelle Beratung und Einzelgespräche	10 (5,5)
3.	Messen, Lehrstellenbörsen, Aktionstage Targi edukacyjne, targi praktyk zawodowych, dni promocji	8	3.	Określenie potencjału edukacyjno-zawodowego Bildungs- und Berufspotenzialanalyse	10 (5,5)
4.	Bewerbungstraining Szkolenie w zakresie poszukiwania pracy i pisania dokumentów aplikacyjnych	8	4.	Spotkania z przedstawicielami instytucji rynku pracy Treffen mit Vertretern von Arbeitsmarkteinrichtungen	9 (4,5)
5.	Zukunftstag Dzień Przyszłości	8	5.	Udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gry edukacyjne, filmiki) Bereitstellen von multimedialen Materialien (z. B. Lernspiele, Videos)	9 (5,4)
6.	Elternabend Spotkania z rodzicami	8	6.	Spotkanie z absolwentami szkoły Treffen mit Schulabsolventen	8 (4,4)
7.	BSO als Querschnittsthema im Unterricht Orientacja zawodowa jako temat przekrojowy na lekcji	7	7.	Spotkania z inspirującymi osobami Begegnungen mit inspirierenden Personen	8 (5,3)
8.	Berufswahlpass Paszport wyboru zawodu	6	8.	Udział w projektach edukacyjnych Teilnahme an Bildungsprojekten	7 (3,4)
9.	Potenzialanalyse Analiza potencjału	5	9.	Zajęcia zawodowe organizowane przez szkoły ponadpodstawowe Veranstaltungen zur beruflichen Bildung angeboten von weiterführenden Schulen	6 (2,4)
10.	weiteres Praktikum kolejne praktyki	5	10.	Spotkania z przedstawicielami szkół wyższych, policealnych, dla dorosłych Treffen mit Vertretern von weiterführenden Schulen	6 (5,1)
11.	eigene Veranstaltungen własne wydarzenia	4	11.	Spotkanie z rodzicami Elterntreffen	6 (2,4)
12.	Schnupperstudium „Studia na próbę“ (mające na celu ułatwienie wyboru kierunku studiów)	3	12.	Wycieczki związane z pracą Berufsbezogene Exkursionen	5 (2,3)
13.	Praxislernen Uczenie się przez działanie	3	13.	Udział w konkursach Teilnahme an Wettbewerben	5 (2,3)
14.	Schülerfirmen Firmy uczniowskie	3	14.	Spotkanie z przedstawicielami zawodowymi Treffen mit Berufsvertretern	4 (4,0)
15.	Betriebsbesichtigung Wizyty w firmach	3	15.	Przygotowywanie Indywidualnych Planów Nauczania Erstellung individueller Lehrpläne	4 (1,3)
16.	Besuch elterliche Arbeitsplätze Wizyty w miejscach pracy rodziców	1	16.	Koła zainteresowań/zajęcia dodatkowe (zawodowe) Arbeitsgemeinschaften, außerschulische Aktivitäten	4 (1,3)
17.	Berufseinstiegsbegleitung Towarzyszenie na początku drogi do zawodu	1	17.	Zajęcia u pracodawcy lub w ośrodkach szkolenia zawodowego Unterricht beim Arbeitgeber oder in den Berufsbildungszentren	3 (0,3)
18.	Schülerwerkstätte Warsztaty dla uczniów	1	18.	Teczka „portfolio“ Portfolio Mappe	2 (0,2)

65 Die Zahl in Klammern an erster Stelle bezieht sich auf die Frankfurter Schulen, die Zahl an zweiter Stelle auf die Schulen der Gemeinde Słubice.

66 Das Fach WAT (Wirtschaft-Arbeit-Technik) tauchte nur in deutschen Fragebögen auf, da es in Polen kein Äquivalent zu diesem Fach gibt.

65 Pierwsza liczba w nawiasie odnosi się do szkół frankfurckich, a liczba druga do szkół z gminy Słubice.

66 Przedmiot nauczania Gospodarka – Praca – Technika [niem. *Wirtschaft-Arbeit-Technik*, WAT] pojawił się tylko w ankietach niemieckich, ponieważ w Polsce nie ma jego bezpośredniego odpowiednika.

Die Auswertung der Umfrageergebnisse liefert folgende Erkenntnisse im Bereich der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit:

- Die Mehrheit der Schulen in Słubice sieht die Möglichkeit, beinahe alle Maßnahmen grenzüberschreitend zu realisieren. Die Mehrheit der Schulen in Frankfurt hingegen äußerte, dass in erster Linie ein Schülerbetriebspraktikum grenzüberschreitend möglich ist.
- Bei sechs polnischen Schulen ist das Interesse an einem grenzüberschreitenden Angebot hoch bzw. eher hoch, während bei den deutschen Schulen diese Aussage nur für drei Schulen zutrifft.
- Darüber hinaus machten drei polnische Schulen bereits Erfahrungen mit grenzüberschreitenden Aktivitäten mit folgenden Unternehmen und Institutionen: Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH, ÜAZ Frankfurt (Oder), Internationaler Bund, Handwerkskammer Ostbrandenburg und beschreiben diese als vorteilhaft.
- Polnische Schulen nannten folgende Vorschläge für grenzüberschreitende Maßnahmen: Workshops und Studienbesuche, polnisch-deutsche Treffen mit Unternehmensvertreter*innen, grenzüberschreitende Treffen zur Förderung von weiterführenden Schulen in der Region, Sprach- und Berufskurse, Praktika, Lehrstellen, Tag der offenen Tür in polnischen und deutschen Unternehmen, damit die Jugendlichen die Arbeit an verschiedenen Stellen kennen lernen können.
- Die Frankfurter Schulen hingegen haben folgende Maßnahmen vorgeschlagen: Berichte von Unternehmen aus Polen, Webinare, Erfahrungsaustausch zur beruflichen Orientierung sowie Informationsveranstaltungen zu den Unterschieden in der Berufsausbildung in den Nachbarländern.
- Acht Schulen in Słubice sind an einem grenzüberschreitenden Erfahrungsaustausch mit deutschen Lehrer*innen interessiert, auf Frankfurter Seite haben drei Schulen ein solches Interesse bekundet.
- Lehrer*innen und Schüler*innen nehmen gern Bildungsmessen auf ihrer eigenen Seite des Flusses wahr, entschließen sich aber nicht, ins Nachbarland zu gehen, um das Angebot zu nutzen.

Ocena wyników badania w dziedzinie współpracy transgranicznej dostarcza następujących spostrzeżeń:

- Większość szkół ze Słubic widzi możliwość realizacji prawie wszystkich działań w ujęciu transgranicznym. Większość szkół z Frankfurtu stwierdziła natomiast, że w formie transgranicznej są możliwe przede wszystkim uczniowskie praktyki w zakładach pracy.
- W sześciu polskich szkołach zainteresowanie ofertą transgraniczną jest wysokie lub raczej wysokie, podczas gdy w szkołach niemieckich stwierdzenie to dotyczy tylko trzech szkół.
- Ponadto trzy polskie szkoły zdobyły już doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej z takimi firmami i instytucjami jak: Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH, ÜAZ Frankfurt (Oder), Internationaler Bund, Handwerkskammer Ostbrandenburg i określiły je jako korzystne.
- Polskie szkoły podały następujące propozycje działań transgranicznych: warsztaty i wizyty studyjne, polsko-niemieckie spotkania z przedstawicielami przedsiębiorstw, transgraniczne spotkania promujące szkoły ponadpodstawowe regionu, kursy językowe i zawodowe, praktyki, miejsca praktycznej nauki zawodu, dni otwarte w polskich i niemieckich przedsiębiorstwach, aby młodzi ludzie mogli zapoznać się z pracą w różnych miejscach.
- Z kolei szkoły frankfurckie zaproponowały następujące działania: raporty z firm w Polsce, webinaria, wymianę doświadczeń w zakresie orientacji zawodowej oraz wydarzenia informacyjne na temat różnic w kształceniu zawodowym w sąsiednich krajach.
- Osiem szkół ze Słubic jest zainteresowanych transgraniczną wymianą doświadczeń z niemieckimi nauczycielami, natomiast po stronie frankfurckiej takie zainteresowanie wyraziły trzy szkoły.
- Zarówno nauczyciele, jak i uczniowie chętnie uczestniczą w targach edukacyjnych po swojej stronie rzeki, ale nie decydują się na wyjazd do kraju sąsiada, aby skorzystać z tamtejszej oferty.

Abbildung 34: Messen und Veranstaltungen zur beruflichen Orientierung

Laut der Umfrage besteht das Interesse in folgenden Messen und Veranstaltungen:

vocatium

Fachmesse für Ausbildung, Studium, Unternehmen, Fach- und Hochschulen, Akademien sowie Institutionen

Alleinstellungsmerkmal dieser Messe sind gut vorbereitete und terminierte Gespräche zwischen Schüler*innen und Ausstellern. Vor der Messe werden die Jugendliche im Unterricht durch das Team des Veranstalters **Ift Institut für Talententwicklung** auf den Messebesuch vorbereitet. Im Anschluss daran organisiert das IFT für die Schüler*innen passgenaue, ihren beruflichen Interessen und Wünschen entsprechende Einzeltermine mit den Ausstellern.

<https://www.vocatium.de>

Berufe mit Speed

Tag der Berufsorientierung mit Schülercup-Drachenbootrennen am Helenesee

Der Mix aus Sport und Handwerk. Im Mittelpunkt stehen das praktische Erleben von Handwerksberufen und Infos zu einer Ausbildung im Handwerk. Jugendliche können bei Mitmachaktionen und Wettbewerben testen, welcher Beruf ihnen Spaß macht. Durch den Impuls der Maler- und Lackiererinnung Oderland und Unterstützung durch den Regionalen Wachstumskern und die Stadt Frankfurt (Oder) hat die **Handwerkskammer Frankfurt (Oder)** ein neues Format entwickelt.

<https://www.azubi-ostbrandenburg.de/berufe-mit-speed/>

parentum

Berufswahlmesse für Eltern und Jugendliche

Mit der parentum hat der **Veranstalter Ift Institut für Talententwicklung** ein Messeformat geschaffen, das auf die besonderen Informationsbedürfnisse von Eltern und ihren Sprösslingen ausgerichtet ist. Denn Eltern können ihren Kindern nur gute Ratgeber sein, indem auch sie beim Thema Berufsorientierung auf dem neusten Stand sind. Ein vielfältiges Rahmenprogramm mit Vorträgen, Workshops und Aktionen bietet zusätzliche Informationsmöglichkeiten zu den Themen Ausbildung, Studium, Schulabschlüssen oder Auslandsaufenthalten.

<https://www.parentum.de>

Bildung-Arbeit-Karriere ohne Grenzen

Bildungs- und Berufsmesse in Collegium Polonicum

Die Messe richtet sich an Schüler, die ihre Weiterbildung planen, an Studenten und Absolventen, die eine Weiterbildung oder den Einstieg in den Arbeitsmarkt planen, an arbeitslose Jugendliche und Arbeitssuchende sowie an alle, die an der Planung ihrer Ausbildung und beruflichen Karriere interessiert sind. Die Messe bietet auch Workshops, z.B. in Persönlichkeitsentwicklung, Fremdsprachen sowie für Schüler der 8. Klasse, z.B. in Biologie, Chemie und Kommunikation.

<https://www.cp.edu.pl>

Sonstige Veranstaltungen

- Zukunftstag für Mädchen und Jungen in Brandenburg
- Ausbildung Deluxe Tour der IHK Ostbrandenburg
- Aktionstage zu Metall- und Elektroberufen am bbw Bildungszentrum
- Lehrberufeschau des Handwerks im ÜAZ FFO
- HWK-Ausbildungsmesse
- Handwerkercamp in Lebus der Maler- und Lackiererinnung Oderland
- Kreisberufstag in Collegium Polonicum
- Tage der offenen Tür an der Universität in Zielona Góra
- Nacht der Forscher an der Adam-Mickiewicz-Universität in Poznan

Diagram 34: Targi i wydarzenia dot. orientacji zawodowej

Według przeprowadzonych ankiet największym zainteresowaniem cieszą się następujące targi i wydarzenia:

vocatium

Targi kształcenia zawodowego, studiów, firm, uczelni technicznych i uniwersytetów, akademii i instytucji

Wyjątkową cechą tych targów są dobrze przygotowane i zaplanowane rozmowy pomiędzy uczniami a wystawcami. Przed targami młodzi ludzie przygotowani są podczas zajęć w szkole przez zespół organizatora **IFT Institut für Talentwicklung**. Następnie IFT organizuje dla uczniów indywidualne spotkania z wystawcami, które są dostosowane do ich zainteresowań zawodowych i życzeń. <https://www.vocatium.de>

Zawody ze speedem

Dzień Orientacji Zawodowej połączony z wyścigiem smoczycy łodzi o Puchar Uczniów nad Helenesee

Połączenie sportu i rzemiosła. Przede wszystkim kładzie się nacisk na praktyczne doświadczenia w zawodach rzemieślniczych oraz informacje o kształceniu w tych zawodach. Młodzi ludzie mogą sprawdzić, jaki zawód sprawia im przyjemność, biorąc udział w praktycznych zajęciach i konkursach. **Izba Rzemieślnicza we Frankfurcie nad Odrą** z inicjatywy Cechu Malarzy i Lakierników Oderland oraz przy wsparciu Regionalnego Ośrodka Wzrostu Gospodarczego i miasta Frankfurt nad Odrą opracowała nową formułę. <https://www.azubi-ostbrandenburg.de/berufe-mit-speed/>

parentum

Targi wyboru kariery dla rodziców i młodzieży

Dzięki parentum organizator **IFT Institut für Talentwicklung** stworzył format targów, który jest ukierunkowany na specjalne potrzeby informacyjne rodziców i ich dzieci. Rodzice mogą być dobrymi doradcami dla swoich dzieci tylko wtedy, gdy są na bieżąco z najnowszymi informacjami na temat doradztwa zawodowego. Urozmaicony program z wykładami, warsztatami i zajęciami oferuje dodatkowe informacje na temat kształcenia zawodowego, studiów, kwalifikacji ukończenia szkoły lub pobytu za granicą. <https://www.parentum.de>

EDUKACJA-PRACA-KARIERA bez granic

Targi Edukacji i Kariery w Collegium Polonicum

Targi skierowane są do uczniów, studentów i absolwentów planujących dalszą edukację lub wchodzących na rynek pracy, ale także do bezrobotnej młodzieży i osób poszukujących pracy oraz wszystkich zainteresowanych planowaniem swojej kariery edukacyjnej i zawodowej. Targi oferują również warsztaty, m.in. z rozwoju osobistego, języków obcych, a także dla uczniów klas ósmych, m.in. z biologii, chemii i komunikacji. <https://www.cp.edu.pl>

Inne wydarzenia

- Dzień Przyszłości dla dziewcząt i chłopców w Brandenburgii
- Kształcenie zawodowe Deluxe Tour w Izbie Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej we Frankfurcie nad Odrą
- Dni nauki w branży metalowej i elektrycznej w Centrum Szkolenia bbw we Frankfurcie nad Odrą
- Pokaz praktyk zawodowych w ÜAZ we Frankfurcie nad Odrą
- Targi kształcenia zawodowego Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą
- Obóz rzemieślniczy w Lebus Cechu Malarzy i Lakierników Oderland
- Powiatowy Festiwal Zawodów w Collegium Polonicum
- Dni Otwarte na Uniwersytecie Zielonogórskim
- Noc Naukowców na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Ein sehr signifikanter Unterschied zwischen den Partnern lässt sich bei der Auswertung der Zusammenarbeit der Schulen aus Frankfurt und Słubice mit den Handwerks- und Industriekammern feststellen. Fast alle Schulen aus Frankfurt haben eine Kooperation mit den örtlichen Kammern, während nur eine Słubicer Schule sowohl mit der Handwerks- als auch mit der Industriekammer aus Gorzów Wlkp. zusammenarbeitet; keine der Schulen arbeitet mit der Handwerks- und Unternehmenskammer in Zielona Góra zusammen; dagegen berichtete eine Schule aus Słubice über eine Kooperation mit der Handwerkskammer in Frankfurt (Oder). Dieser Unterschied ist zum einen auf die räumliche Entfernung zu Gorzów und Zielona Góra und zum anderen auf die unterschiedliche Rolle der Kammern im Bildungsprozess in Polen und Deutschland zurückzuführen.

Sowohl die Frankfurter als auch die Słubicer Schulen arbeiten mit zahlreichen Institutionen, Universitäten und Firmen zusammen. Die am häufigsten genannten Partner sind in der folgenden Tabelle in der Reihenfolge der am häufigsten genannten aufgeführt.

Bardzo istotna różnica między partnerami daje się stwierdzić przy ocenie współpracy szkół z Frankfurtu i Słubic z izbami rzemieślniczymi i przemysłowymi. Prawie wszystkie szkoły z Frankfurtu współpracują z tamtejszymi izbami gospodarczymi, natomiast tylko jedna szkoła słubicka współpracuje zarówno z Izbą Rzemieślniczą, jak i z Zachodnią Izbą Przemysłowo-Handlową z Gorzowa Wlkp., żadna z tych szkół nie współpracuje z Izbą Rzemieślniczą i Przedsiębiorczości w Zielonej Górze, natomiast jedna ze słubickich szkół zgłosiła współpracę z Izbą Rzemieślniczą we Frankfurcie nad Odrą. Różnica ta wynika z jednej strony z odległości do Gorzowa i Zielonej Góry, a z drugiej strony z odmiennych ról izb gospodarczych w procesie kształcenia w Polsce i w Niemczech.

Zarówno szkoły frankfurckie, jak i słubickie współpracują z licznymi instytucjami, uczelniami i firmami. Najczęściej wymieniani partnerzy zostali przedstawieni w poniższej tabeli w kolejności od najczęściej wymienianych począwszy.

Tabelle 22: Partner der beruflichen Orientierung in der Doppelstadt

Tabela 22: Partnerzy w zakresie orientacji zawodowej w Dwumieście

Frankfurter Schulen szkoły we Frankfurcie nad Odrą	Anzahl der Schulen/ liczba szkół	Słubicer Schulen szkoły w Słubicach	Anzahl der Schulen/ liczba szkół	Sonstige Partner inni partnerzy
Agentur für Arbeit FFO Agencja Pracy we Frankfurcie nad Odrą	9	Kreisarbeitsamt PUP Słubice	9	
Handwerkskammer Ostbrandenburg Izba Rzemieślnicza Brandenburgii Wschodniej	8	Collegium Polonicum/ Adam-Mickiewicz-Universität in Poznań Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	9	
Industrie- und Handwerkskammer Ostbrandenburg Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej	8	weiterführende Schulen aus Słubice und der Region szkoły ponadpodstawowe ze Słubic i regionu	5	
Überbetriebliches Ausbildungszentrum der Bauwirtschaft Międzyzakładowe Centrum Szkoleniowe branży budowlanej	5	Westliche Industrie- und Handelskammer in Gorzów Wlkp. Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa	2	
bbw Ostbrandenburg	5			
Internationaler Bund	5			
Stiftung Europa-Universität Viadrina Uniwersytet Europejski Viadrina	5			
Jugendberufsagentur Młodzieżowa Agencja Pracy	4			
Institut für Talententwicklung Instytut Rozwoju Talentów	3			
IHP Leibniz-Institut für innovative Mikroelektronik IHP Instytut Leibniza dla Innowacyjnej Mikroelektroniki	3			
Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH	3			

Es lassen sich Kooperationspotenziale in folgenden Bereichen feststellen:

1. Gemeinsame Fortbildungen für Lehrkräfte, z.B. Erfahrungsaustausch zur beruflichen Orientierung in den Nachbarländern, Vergleiche zur Methodik sowie zu Materialien im Bereich der Berufsorientierung.
2. Gemeinsame Maßnahmen der Berufsorientierung/ Berufsberatung für Schülerinnen und Schüler aus der Doppelstadt, wie z.B. „Grenzüberschreitender Tag/ Nacht der Berufe“, Unternehmensbesuch, praktischer Unterricht in der Schülerwerkstatt, deutsch-polnischer Schüleraustausch.
3. Enge Zusammenarbeit zwischen Schulen, lokaler Wirtschaft und Kommunalverwaltung, um qualifizierte Fachkräfte zu gewinnen, Synergien auf dem lokalen Arbeitsmarkt aufzubauen, gemeinsame Projekte zu fördern oder neue Initiativen zu entwickeln.
4. Schaffung von Instrumenten und Methoden zur grenzüberschreitenden Werdegang-Nachverfolgung von Absolvent*innen der Schulen in der Doppelstadt.

Potenzial do współpracy można zidentyfikować w następujących obszarach:

1. Wspólne doskonalenie zawodowe dla nauczycieli, np. wymiana doświadczeń w zakresie orientacji zawodowej w krajach sąsiada, porównanie metodyki i materiałów z zakresu orientacji zawodowej.
2. Wspólne działania na rzecz orientacji zawodowej/ doradztwa zawodowego dla uczniów z Dwumiasta, np. „Transgraniczny Dzień/ Noc Kariery”, wizyty w przedsiębiorstwach, zajęcia praktyczne w warsztatach uczniowskich, polsko-niemieckie wymiany uczniów.
3. Ścisła współpraca pomiędzy szkołami, lokalną gospodarką i administracją samorządową w celu przyciągnięcia wykwalifikowanych pracowników, budowania efektów synergii na lokalnym rynku pracy, promowania wspólnych projektów lub rozwijania nowych inicjatyw.
4. Stworzenie narzędzi i metod transgranicznego monitoringu kariery zawodowej absolwentów szkół z Dwumiasta.

Abbildung 35: Wechselseitige Beziehungen in der Kooperation
Diagram 35: Wzajemne relacje we współpracy

4. Beispielhafte Projekte zur grenzüberschreitenden Berufsorientierung

4. Przykładowe projekty transgranicznej orientacji zawodowej

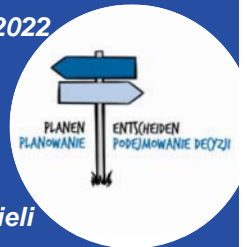
**Grenzenlos
Bez Granic**
lernen - arbeiten - leben
nauka - praca - życie

IHK-Projektgesellschaft mbH
Projekt "Grenzenlos: lernen-arbeiten- leben" 2018- 2022
Projekt: "Bez Granic: nauka-praca-życie" 2018-2022

Ziele/ Cele

- gemeinsame Weiterbildungen für Lehrer*innen
Wspólne programy doszkadzające dla nauczycieli
- Veranstaltungen für Schüler*innen und Expert*innen
Imprezy dla uczniów i ekspertów
- Netzwerk grenzübergreifende Berufsorientierung
Sieć transgranicznej orientacji zawodowej
- Modell zur Berufsorientierung
Model orientacji zawodowej

Andere Aktivitäten/ Ponadto:

- Bildungsanalyse DE-PL
Analiza systemów szkolnictwa PL-DE
- Schülerumfrage DE-PL
Ankieta uczniów PL-DE
- Tool zur Berufsorientierung
Narzędzie wspierające wybór zawodu
- Berufskatalog DE-PL
Katalog zawodów PL-DE

Mehr Infos: www.euro-job.net

Więcej informacji: www.euro-job.net

IHK-Projektgesellschaft mbH
OSTBRANDENBURG

Handwerkskammer Frankfurt (Oder)
Region Ostbrandenburg

Wojewódzki
Ośrodek
Metodyczny
w Gorzowie Wielkopolskim

INSTITUT FÜR ÖKONOMISCHE BILDUNG
an der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg

LUBUSKA
SIEĆ
INNOWACJI

EUROPÄISCHE UNION
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung

UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

PROJEKT „DEUTSCH-POLNISCHE TALENTWERKSTATT“

- aktive Projektwoche (Talentwerkstatt)
- sog. Talente-Entdecke-Parcours durch Praxis-Lernen in den Holz-Metall-Elektro-IT-Werkstätten
- praxisnahe Kennenlernen der beruflichen Chancen in der Grenzregion und Ausbildungsberufe im deutsch-polnischen Kontext
- interkulturelle Workshops
- Jugendliche im Alter von 14-17 Jahren
- gefördert aus dem Klein-Projekte-Fonds (KPF) der Euroregion PRO EUROPA VIADRINA im Rahmen des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg-Polen 2014-2020

„ERWEITERTE UND BEDARFSORIENTIERTE DURCHFÜHRUNG VON AUFSUCHENDER BERUFSORIENTIERUNG IM METALL- UND ELEKTROBEREICH IM RWK FRANKFURT (ODER)/EISENHÜTTENSTADT“

- Entwicklung und Erprobung neuer Formate für aufsuchende Berufsorientierung mit hohem Praxisbezug für technisch-gewerblichen Bereich
- Umsetzung: 06.2018 - 02.2019
- gefördert aus Mitteln des Bundes und des Landes Brandenburg im Rahmen der Gemeinschaftsaufgabe „Verbesserung der Regionalen Wirtschaftsstruktur“ – GRW-I
- zwölf Veranstaltungen, fast 500 Teilnehmende aus den regionalen und lokalen Schulen
- Beteiligung von drei Unternehmen

„AKTIONSTAG- BERUFSINFORMATIONSTAG“ (ODER XXL-TRUCK-TAG)

- fand erstmalig im April 2017 statt, dann im 2018 und 2019
- Jugendliche der 8. - 10. Klassen aus verschiedenen Schulen der Region erleben bei Begehung des M+E Info-Trucks, eines „32 Tonner“ mit 440 PS, 18 m lang, die „Faszination Technik“ und erfahren über technische Berufe
- Ziel ist es, technisch interessierte Schüler und Jugendliche und ihre Eltern über die möglichen Berufe der Region zu informieren
- erweitert um weitere Module: Schüler-Unternehmen-Forum als Ausbildungs-messe, „Schüler begeistern Schüler für Technik“ (Peer-Learning)

PROJEKT „POLSKO-NIEMIECKIE WARSZTATY TALENTÓW”

- aktywny tydzień projektowy (warsztaty talentów),
- tzw. parkour odkrywania talentów poprzez praktyczną naukę w warsztatach drzewno-metalowo-elektryczno-informatycznych,
- praktyczne zapoznanie się z możliwościami zawodowymi w regionie przygranicznym i kształceniem zawodowym w polsko-niemieckim kontekście,
- warsztaty międzykulturowe,
- młodzież w wieku 14-17 lat,
- finansowany ze środków Funduszu Małych Projektów (FMP) Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG V A Brandenburgia - Polska 2014-2020

„ROZSZERZONE I ZORIENTOWANE NA POTRZEBY WDRAŻANIE ORIENTACJI ZAWODOWEJ W BRANŻY METALOWEJ I ELEKTRYCZNEJ W REGIONALNYM OŚRODKU WZROSTU GOSPODARCZEGO FRANKFURT NAD ODRĄ/ EISENHÜTTENSTADT”

- rozwój i testowanie nowych formatów doradztwa zawodowego o dużym znaczeniu praktycznym dla sektora techniczno-przemysłowego,
- realizacja: 06.2018 - 02.2019 r.,
- finansowane ze środków Rządu Federalnego i kraju związkowego Brandenburgia w ramach wspólnego zadania „Poprawa regionalnej struktury gospodarczej” - GRW-I,
- 12 wydarzeń, prawie 500 uczestników z lokalnych i regionalnych szkół,
- przy udziale trzech firm

„DZIEŃ INFORMACJI O ZAWODACH” (LUB DZIEŃ TRUCKA XXL)

- odbył się po raz pierwszy w kwietniu 2017 r., a następnie w 2018 i 2019 r.
- młodzież z klas 8-10 z różnych szkół z regionu poznaje „fascynację techniką” i dowiaduje się o zawodach technicznych podczas zwiedzania M+E- InfoTruck, „32-tonowej ciężarówki” o mocy 440 KM i długości 18 m
- celem jest informowanie uczniów i młodzieży zainteresowanych techniką oraz ich rodziców o możliwościach nauki zawodu w regionie,
- rozszerzone o kolejne moduły: Forum uczniów i firm jako targi kształcenia zawodowego, „Uczniowie inspirowują uczniów techniką” (Peer-Learning)

ÜAZ
BAUWIRTSCHAFT
FRANKFURT
(ODER)

BFW
DER BAUINDUSTRIE
BERLIN-BRANDENBURG
E.V.

UM-
SCHULUNG

Das BFW - Berufsförderungswerk der Bauindustrie Berlin-Brandenburg e.V.

- ist Spezialist in der Aus- und Weiterbildung von Fach und Führungskräfte in der Baubranche
- drei Standorte: Frankfurt (Oder), Brandenburg an der Havel, Cottbus

Das Überbetriebliche Ausbildungszentrum (ÜAZ) des BFW in Frankfurt (Oder)

- organisiert berufspraktische Kurse in der Bau- und Gastronomiebranche
- Partner für Schulen und Bildungseinrichtungen aus über 30 Länder Europas, Asiens und Afrikas
- verfügt über qualifizierte Ausbilder und Ausbildungshallen
- nimmt an europäischen Projekten teil
- in der letzten acht Jahre haben sich 3.800 ausländische Schüler*innen im Bereich Koch/Köchin, Tischler*in, Maurer*in, Trockenbaumonteur*in im Rahmen von Erasmus+ weitergebildet

„**Produktionsschule**“ ist ein gemeinsames Projekt mit der Frankfurter Jugendberufsagentur für junge Menschen ohne Berufsabschluss in den Bereichen Garten- und Landschaftsgestaltung, Holzbearbeitung und Ernährung

Berufsorientierung an Schulen

- im Rahmen INISEK-Projektes „Praxislernen in Werkstätten“ besuchen jährlich 400 Schüler*innen das ÜAZ
- seit fünf Jahren wird Lehrberufeschau des Handwerks in Kooperation mit der Stadt Frankfurt (Oder) und der HWK Ostbrandenburg veranstaltet
- im 2019 beteiligten sich an der Veranstaltung 350 Schüler*innen, darunter aus zwei polnische Schulen

WEITER-
BILDUNG

AUS-
BILDUNG

**ÜAZ
BAUWIRTSCHAFT
FRANKFURT
(ODER)**

**BFW
DER BAUINDUSTRIE
BERLIN-BRANDENBURG
E.V.**

**PRZE-
KWALI-
FIKOWA-
NIE**

BFW – Zakład Promocji i Kształcenia Zawodowego Związku Przemysłu Budowlanego Berlina i Brandenburgii

- podmiot specjalizujący się w zakresie kształcenia i doksztalcania specjalistów i kadry kierowniczej w branży budowlanej
- trzy lokalizacje: Frankfurt (Oder), Brandenburg an der Havel, Cottbus

Międzyzakładowe Centrum Szkoleniowe BFW (ÜAZ) we Frankfurcie nad Odrą

- organizuje praktyczne kursy zawodowe dla branży budowlanej i gastronomicznej
- partner dla szkół i instytucji edukacyjnych z ponad 30 krajów w Europie, Azji i Afryce
- posiada wykwalifikowanych instruktorów praktycznej nauki zawodu i hale szkoleniowe
- bierze udział w projektach europejskich
- w ciągu ostatnich ośmiu lat w ramach programu Erasmus+ 3.800 zagranicznych uczniów kształciło się w zawodzie kucharza, stolarza, murarza i montera suchej zabudowy

„Szkoła produkcyjna” to wspólny projekt z Młodzieżową Agencją Pracy we Frankfurcie dla młodych ludzi bez kwalifikacji zawodowych w zakresie ogrodnictwa i architektury krajobrazu, obróbki drewna i żywienia.

Orientacja zawodowa w szkołach

- w ramach projektu INISEK „Praktyczna nauka w warsztatach” co roku 400 uczniów odwiedza ÜAZ
- od pięciu lat we współpracy z miastem Frankfurt nad Odrą i Izbą Rzemieślniczą Brandenburgii Wschodniej organizowany jest Pokaz Zawodów Rzemieślniczych
- w 2019 roku w wydarzeniu wzięło udział 350 uczniów, w tym z dwóch polskich szkół

**DO-
KSZTAŁ-
CANIE**

**KSZTAŁ-
CENIE**

Handwerkskammer Frankfurt (Oder) Region Ostbrandenburg

PASSGENAUE BESETZUNG

PROJEKT „PASSGENAUE BESETZUNG“

- Orientierungshilfe bei der Berufswahl
- Beratungen in Schulen im Rahmen des WAT-Unterrichts
- Bewerbercheck
- kostenloser Service für Betriebe, Bewerber und Eltern
- im Jahr 2019 – 77 geschlossene Ausbildungsverträge bzw. Einstiegsqualifizierungsverträge (davon drei aus Polen)
- im Jahr 2020 – 70 geschlossene Ausbildungsverträge bzw. Einstiegsqualifizierungsverträge (davon fünf aus Polen)
- das Projekt „Passgenaue Besetzung – Unterstützung von KMU bei der passgenauen Besetzung von Ausbildungsplätzen sowie bei der Integration von ausländischen Fachkräften“ wird durch das Bundesministerium für Wirtschaft und Energie und den Europäischen Sozialfonds gefördert.

PROJEKT IMPULS4U

- Jugendlichen vor allem aus der Grenzregion berufliche, sprachliche und interkulturelle Kompetenzen zu vermitteln und ihr Spektrum an beruflichen Chancen zu erweitern
- Berufserfahrung sammeln
- Beratung für Berufsauswahl für Praktikum
- Bewerbercheck
- Simulation des Vorstellungsgesprächs in deutscher Sprache
- Zielgruppe: Jugendliche 15-26 Jahre
- 900 € / Monat
- finanziert über Deutsch-Polnisches Jugendwerk

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

DAS HANDEWERK
DIE WIRTSCHAFTSMACHT. VON NEBENAN.

ZENTRALE SCHÜLERWERKSTATT

- Schnuppertage für Schulen in Werkstätten im Bildungszentrum der HWK
- Schüler*innen für das Handwerk begeistern

Handwerkskammer Frankfurt (Oder) Region Ostbrandenburg

PASSGENAUE BESETZUNG

PROJEKT DOPASOWANIE „NA MIARĘ“

- doradztwo w zakresie wyboru zawodu
- doradztwo w szkołach w ramach lekcji WAT (gospodarka-praca-technika)
- weryfikacja kandydatów
- bezpłatna usługa dla firm, kandydatów i rodziców
- w 2019 roku – 77 zawartych umów kształcenia zawodowego lub umów dotyczących kwalifikacji wstępnych (w tym trzy z Polski)
- w 2020 roku – 70 zawartych umów kształcenia zawodowego lub umów dotyczących kwalifikacji wstępnych (w tym pięć z Polski)
- projekt „Dopasowanie „na miarę” - Wsparcie dla MŚP w obsadzaniu miejsc praktyk zawodowych odpowiednimi kandydatami oraz w integracji zagranicznych pracowników wykwalifikowanych” jest finansowany przez Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii oraz Europejski Fundusz Społeczny

PROJEKT IMPULS4U

- przekazywanie umiejętności zawodowych, językowych i międzykulturowych młodym ludziom, zwłaszcza z regionu przygranicznego oraz poszerzenie ich możliwości zawodowych
- zdobywanie doświadczenia zawodowego
- porady dotyczące wyboru zawodu na praktyki
- weryfikacja kandydatów
- symulacja rozmowy kwalifikacyjnej w języku niemieckim
- grupa docelowa: młodzi ludzie w wieku 15-26 lat
- 900 €/ miesięcznie
- finansowane przez Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

DAS HANDEWERK
DIE WIRTSCHAFTSMACHT. VON NEBENAN.

WARSZTATY DLA UCZNIÓW

- dni otwarte dla szkół w warsztatach w Centrum Szkoleniowym Izby Rzemieślniczej
- zainteresowanie uczniów zawodami rzemieślniczymi

Menschsein
stärken

IB Berlin-Brandenburg

Gemeinsam für die Jugend – Fachprogramm für deutsche und polnische Lehrkräfte – zwei Austausche

Zielgruppe:

Deutsche und polnische Lehrkräfte

Inhalte: Einblick in alltägliche Arbeit der Lehrkräfte, die mit Jugendlichen und jungen Erwachsenen mit besonderem Förderbedarf arbeiten. Fachlicher Erfahrungsaustausch zu Themen der Aktivierungshilfen, Freizeitgestaltung, beruflicher Orientierung und Beratung. Planung weiterer gemeinsamer Vorhaben.

Teilnehmerzahl: 2 x 12

Förderprogramm:

Deutsch-Polnisches Jugendwerk

Zeitraum:

Mai und August 2019

Gar nicht so schwer! Deutsch und Polnisch für Fachkräfte der beruflichen Bildung in Frankfurt (Oder) und Słubice

Zielgruppe: deutsche und polnische Lehrer, Ausbilder und Pädagogen aus Berufsbildungseinrichtungen im Landkreis Słubice und in Frankfurt (Oder)

Inhalte: Hauptziele des Projektes sind die Überwindung grundlegender Sprachbarrieren, das gegenseitige Kennenlernen und die Integration des Berufsbildungspersonals

Maßnahmen:

- Deutsch- und Polnischsprachkurse in separaten Gruppen - 20 Unterrichtsstunden – einmal wöchentlich nachmittags jeweils zwei Stunden
- Tandemkurse in einer gemischten deutsch-polnischen Gruppe - 20 Unterrichtsstunden – einmal wöchentlich nachmittags jeweils zwei Stunden
- zwei „Kulturbegegnungen“
- zweitägige Integrationsfahrt mit intensiver Sprachanimation sowie ein Workshop-Tag

Teilnehmerzahl: 12 Fachkräfte aus Deutschland, 12 Fachkräfte aus Polen

Förderprogramm: INTERREG V A,

Zeitraum: 01.10 - 31.12.21

Berufskarussell – Methoden der beruflichen Orientierung in Deutschland und Polen

Zielgruppe: Fachkräfte und Jugendliche aus Deutschland und Polen

Inhalte: Im Projekt werden deutsche und polnische Methoden der beruflichen Orientierung in Bildungssystemen verglichen und ein „universelles“ Modell der praxisbezogenen beruflichen Orientierung konzipiert. Im Projekt werden Pilotmobilitäten für Jugendliche durchgeführt.

Teilnehmerzahl: 80

Förderprogramm: INTERREG VA Brandenburg-Polen 2014 - 2020

Zeitraum: 01.05.2019 - 31.12.2021

Menschsein
stärken **IB**
IB Berlin-Brandenburg

Razem dla Młodzieży – Program zawodowy dla niemieckich i polskich nauczycieli – dwie wymiany

Grupa docelowa:

Niemieccy i polscy nauczyciele

Treść projektu: Wgląd w codzienną działalność nauczycieli, którzy pracują z młodzieżą i młodymi dorosłymi o specjalnych potrzebach. Profesjonalna wymiana doświadczeń w zakresie wsparcia aktywizacji, spędzania czasu wolnego, orientacji zawodowej i doradztwa. Planowanie dalszych wspólnych projektów.

Liczba uczestników: 2 x 12

Instytucja finansująca:

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

Okres realizacji: maj i sierpień 2019 r.

Wcale nie tak trudno! Język niemiecki i polski dla osób zajmujących się kształceniem zawodowym we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach

Grupa docelowa: niemieccy i polscy nauczyciele, instruktorzy praktycznej nauki zawodu i pedagodzy z placówek kształcenia zawodowego w powiecie słubickim i we Frankfurcie nad Odrą

Treść: Główne cele projektu to pokonanie podstawowych barier językowych, wzajemne poznanie się i integracja kadry szkolenia zawodowego

Działania:

- Kursy języka niemieckiego i polskiego w oddzielnych grupach – 20 lekcji – raz w tygodniu w godzinach popołudniowych po dwie godziny
- Kursy tandemowe w mieszanej grupie polsko-niemieckiej – 20 lekcji – raz w tygodniu po dwie godziny lekcyjne w godzinach popołudniowych
- dwa „spotkania kulturowe”
- dwudniowy wyjazd integracyjny z intensywną animacją językową i jednym dniem warsztatowym

Liczba uczestników: 12 specjalistów z Niemiec, 12 specjalistów z Polski

Program finansujący:

INTERREG VA

Okres realizacji: 01.10 - 31.12.21

Karuzela zawodów – metody orientacji zawodowej w Niemczech i w Polsce

Grupa docelowa:

Specjaliści i młodzież z Niemiec i Polski

Treść: W projekcie porównywane są niemieckie i polskie metody orientacji zawodowej w systemach kształcenia oraz projektowany jest „uniwersalny” model orientacji zawodowej opartej na praktyce. W ramach projektu realizowane są pilotażowe mobilności dla młodzieży.

Liczba uczestników: 80

Źródło finansowania: INTERREG VA Brandenburgia-Polska 2014 – 2020

Okres realizacji: 01.05.2019 - 31.12.2021

Modernisierung der beruflichen Bildung im Landkreis Słubice

- Projekt wird durchgeführt bis 30.06.2022
- Wert des Projekts: 7 621 686,20 PLN davon ESF-Mittel: 7 107 984,53 PLN
- 23 Lehrkräfte, 598 Schüler*innen
- vier Schulen, vier Partner, vier Unterstützungsbereiche
- Stärkung der Kompetenzen und beruflichen Qualifikationen von Schüler*innen und Lehrkräften (Praktika bei Unternehmern, Kurse und Schulungen, Wissenschafts- und Berufscamps, Aufbaustudium)
- Ausstattung an Schulen: Kfz-Werkstätte, Maschinenbau, Transportgeräte, Materialwirtschaft, lokale Computernetzwerke und Netzwerkbetriebssysteme, Hotelgewerbe, Landschaftsarchitektur, Gastronomie, Wirtschaft, berufsbezogene Sprachlabore
- Berufsberatung
- Schulkarrierezentren und Informationspunkte in Bibliotheken

Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Powiecie Słubickim

- projekt będzie realizowany do 30.06.2022 r.
- wartość projektu: 7 621 686,20 zł, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego: 7 107 984,53 zł
- 23 nauczycieli, 598 uczniów
- cztery szkoły, czterech partnerów, cztery obszary wsparcia
- podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych uczniów i nauczycieli (praktyki u przedsiębiorców, kursy i szkolenia, obozy naukowe i zawodowe, studia podyplomowe)
- wyposażenie w szkołach: warsztaty samochodowe, budowa maszyn, urządzenia transportowe, gospodarka materiałowa, lokalne sieci komputerowe i sieciowe systemy operacyjne, hotelarstwo, architektura krajobraza, gastronomia, biznes, gabinety języków zawodowych.
- doradztwo zawodowe
- szkolne ośrodki kariery i punkty informacyjne w bibliotekach

„Modernizacja kształcenia zawodowego w Powiecie Słubickim” – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

VII. Schlussfolgerungen und Ausblick

Man kann diesen Bildungsreport gewiss mit unterschiedlichen „Brillen“ lesen.

Er enthält zuallererst detaillierte Informationen, um Wissenslücken zu schließen: Über das polnische und deutsche Bildungssystem, über das Wesen der Berufsausbildung und das Angebot der Berufsorientierung in Polen und Deutschland im Allgemeinen sowie in Słubice und Frankfurt (Oder) im Besonderen.

Unser Bericht legt offen, dass sich Bildungssysteme und –ziele sowie die Bedingungen am Arbeitsmarkt in Polen und Deutschland erheblich voneinander unterscheiden. Die Differenz zwischen deutschen und polnischen Ausbildungsvergütungen ist noch größer als zwischen polnischen und deutschen Gehältern. In Deutschland erstreckt sich das Prinzip der dualen Ausbildung nicht nur auf das Erlernen eines Berufs, sondern auch auf eine wachsende Bandbreite von praxisorientierten Studiengängen. In Polen halten Elemente der dualen Berufsausbildung Schritt für Schritt Einzug in eine vorrangig theoretische Berufsausbildung. Das Angebot der Berufsorientierung und Berufsberatung ist auf beiden Seiten sehr vielfältig, in Deutschland ist dafür jedoch im Lehrplan erheblich mehr Zeit vorgesehen als in Polen.

Je weiter man sich in den Report vertieft, desto mehr Differenzierungen werden sichtbar. Ein Beispiel: Obwohl immer noch die meisten polnischen Arbeitskräfte in Deutschland in niedrig qualifizierten, oft zeitlich befristeten Arbeitsverhältnissen tätig sind, wächst der Anteil polnischer Fachkräfte von Jahr zu Jahr. Unsere Befragung an Frankfurter und Słubicer Schulen ergab, dass das Interesse an gemeinsamen Aktivitäten der Berufsorientierung auf dem polnischen Oderufer zwar doppelt so hoch ist wie auf dem deutschen, dennoch gab es auch Übereinstimmungen. Grenzüberschreitende Unternehmensbesuche und ein Erfahrungsaustausch der Lehrkräfte finden beide Seiten spannend.

Apropos Gemeinsamkeiten. Auf beiden Seiten herrscht Fachkräftemangel, zum Teil sogar in denselben Branchen: auf dem Bau, in der industriellen und handwerklichen Fertigung und im medizinischen und Pflegebereich. Beide Seiten versuchen, diesem Mangel mit Arbeitskräften aus östlicher Richtung abzuwehren. Dementsprechend wächst auf beiden Seiten der Anteil ausländischer Bevölkerung und ebenso ihr Anteil unter den sozialversicherungspflichtigen Beschäftigten. Die Corona-Pandemie hat diesen Trend kaum verlangsamt.

Ein Fazit des Reports ist daher: Die Europäische Doppelstadt Frankfurt (Oder) & Słubice wird immer internationaler. Dieser Trend wirkt dem Bevölkerungsschwund und dem Mangel an Fachkräften entgegen. Hierin liegt eine große Entwicklungschance für Frankfurt (Oder) und Słubice. Mit der Ansiedlung von Tesla kann aus diesem Trend ein nachhaltiger Entwicklungsschub werden.

VII. Wnioski i perspektywy

Niniejszy Raport na temat kształcenia można na pewno czytać „przez różne okulary”.

W pierwszej kolejności zawiera on szczegółowe informacje, których zadaniem jest wypełnienie luk w dostępnej wiedzy – o niemieckim i polskim systemie edukacji, o istocie kształcenia zawodowego oraz możliwościach orientacji zawodowej w Niemczech i w Polsce ogólnie oraz we Frankfurcie i Słubicach w szczególności.

Nasz Raport pokazuje, że systemy edukacji i cele kształcenia, a także warunki na rynku pracy w Polsce i w Niemczech znacząco się różnią. Dysproporcja między polskimi i niemieckimi wynagrodzeniami dla uczniów kształcenia zawodowego jest jeszcze większa niż między płacami pracowników w obu krajach. W Niemczech zasada dualnego kształcenia zawodowego rozciąga się nie tylko na naukę zawodu, lecz także na rosnącą liczbę praktycznych kierunków studiów. W Polsce elementy dualnego systemu kształcenia krok po kroku wchodzą do przeważnie szkolnego systemu kształcenia zawodowego. Możliwości orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego są po obu stronach bardzo różnorodne, w Niemczech programy nauczania przewidują na to jednakże zdecydowanie więcej czasu niż w Polsce.

Im dalej zagłębimy się w ten Raport tym bardziej zróżnicowany obraz się nam ukazuje. Podając za przykład: mimo tego, że ciągle jeszcze większość polskich pracowników w Niemczech zatrudniona jest na stanowiskach nie wymagających wysokich kwalifikacji, a umowy o pracę często zawierane są na czas określony, to z roku na rok rośnie udział Polaków zatrudnionych na stanowiskach pracowników wykwalifikowanych i specjalistów. Nasza ankieta z udziałem słubickich i frankfurckich szkół wykazała co prawda, że zainteresowanie wspólnymi działaniami orientacji zawodowej po polskiej stronie Odry jest dwa razy większe niż po niemieckiej, ale pojawia się też dużo punktów zbieżnych. Transgraniczne wizyty w firmach czy wymiana doświadczeń między nauczycielami jest interesująca dla obu stron.

A propos tego co nas łączy – po obu stronach panuje deficyt wykwalifikowanych pracowników, często w tych samych branżach: w budownictwie, w produkcji przemysłowej czy rzemiośle oraz zawodach medycznych i opiekuńczych. Obie strony starają się radzić sobie, przyciągając pracowników z krajów ze Wschodu. Po obu stronach rośnie odsetek cudzoziemców oraz ich udział wśród osób zatrudnionych. Pandemia koronawirusa nie miała na ten trend znaczącego wpływu.

Wniosek z Raportu brzmi zatem: europejskie Dwumiasto Słubice-Frankfurt nad Odrą staje się coraz bardziej międzynarodowe. Trend ten przeciwdziała zmniejszaniu się liczby mieszkańców oraz deficytowi wykwalifikowanych pracowników. Jest to duża szansa rozwojowa dla Słubic i Frankfurtu. Dzięki inwestycji Tesli w regionie, trend ten może stać się trwałym filarem rozwoju.

Damit gehen nicht minder große Herausforderungen an die Integrationsfähigkeit der Institutionen und der Bürgergesellschaft auf beiden Seiten der Oder einher. Der wachsende Anteil ausländischer Bevölkerung stimmt zuversichtlich, dass Integration gelingt bzw. gelingen kann. Nicht zu vergessen: Die Höhe der Entlohnung ist nicht der einzig ausschlaggebende Faktor für die Wahl des Arbeitsplatzes und Wohnortes. Zur Lebensqualität gehören auch Bildungs- und Freizeitangebote, kurze Wege, lebenswertes Umfeld, soziales Miteinander u.v.m.

Vor welchen Herausforderungen stehen wir, wenn wir den Internationalen Bildungsstandort Frankfurt (Oder) & Słubice weiterentwickeln wollen?

Schaffen wir es, die formellen und sprachlichen Hürden weiter zu reduzieren, um den Zugang zum Bildungssystem (Kita, Grundschule, weiterführende Schulen, Berufsausbildung, Weiterbildung) grenzüberschreitend durchlässiger zu machen? Wenn uns das gelingt, hätten Bürger und Zuziehende in dieser Hinsicht die freie Wahl, wo sie wohnen und arbeiten wollen. Was für ein Standortvorteil! Niemand muss seine Muttersprache oder Herkunft aufgeben, die Doppelstadt ist deutsch, polnisch und europäisch.

Welche konkreten Angebote der Aus- und Weiterbildung sind so attraktiv und an den dynamischen Bedarf des Arbeitsmarkts angepasst, dass sie dazu beitragen, auf beiden Seiten dem Fachkräftemangel entgegenzuwirken und weitere Investitionen zu unterstützen? Im Report wird eine Reihe von Projekten beschrieben, die ihre Pilotphase erfolgreich überstanden haben und die wir in der Doppelstadt mit Unterstützung europäischer Fördermittel in ein ganzheitliches Bildungsangebot der Doppelstadt integrieren können. Das in den letzten Jahren gewachsene Vertrauen und das enge Netz grenzüberschreitender Zusammenarbeit sollte uns helfen, an den Stellschrauben, auf die Akteure der Doppelstadt Einfluss haben, so zu drehen, dass beide Seiten von der Entwicklung profitieren.

Last but not least: Die Bildungsbiografien erzählen davon, was ganz unterschiedliche Menschen in unsere Doppelstadt geführt hat, wie sie sich hier persönlich und beruflich weiterentwickelt haben und welche Erwartungen sie an die weitere Entwicklung der Doppelstadt bis 2030 richten.

In diesem Sinne: Auf weitere gute Zusammenarbeit, mit diesem Bildungsreport, bei der Arbeit am nächsten und beim Erreichen unserer gemeinsamen Ziele.

Łączą się z tym nie mniejsze wyzwania w zakresie zdolności integracyjnej instytucji i społeczności miejskich po obu stronach Odry. Rosnący odsetek zagranicznych mieszkańców nastraja optymistycznie, że integracja się udaje lub może się udać. Nie należy zapominać, że wysokość wynagrodzeń nie jest jedynym decydującym czynnikiem przy wyborze miejsca pracy i miejsca zamieszkania. Na jakość życia ma też wpływ oferta edukacyjna i spędzania czasu wolnego, dobre rozwiązania komunikacyjne, przyjazne otoczenie, więzi społeczne i wiele innych.

Jakie wyzwania stają przed nami, jeżeli chcemy dalej rozwijać międzynarodowe miejsce kształcenia Frankfurt nad Odrą – Słubice?

Czy uda nam się jeszcze bardziej zmniejszyć przeszkody formalne i językowe, aby dostęp do systemu edukacji (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie, kształcenie zawodowe, szkolenia i doskonalenie zawodowe) był bardziej otwarty ponad granicami? Gdyby to się udało, mieszkańcy i nowo przybywający będą mogli swobodnie wybierać, gdzie chcą mieszkać i pracować. To świetny argument, mający wpływ na promocję miasta! Nikt nie musi rezygnować ze swojego języka ojczystego czy pochodzenia, Dwumiasto jest polskie, niemieckie i europejskie.

Które konkretne oferty kształcenia zawodowego i szkoleń są na tyle atrakcyjne i dostosowane do dynamicznych potrzeb rynku pracy, że mogłyby po obu stronach przeciwdziałać deficytom wykwalifikowanych pracowników i wspierać dalsze inwestycje? Raport opisuje szereg projektów, które z powodzeniem przetrwały fazę pilotażową i które możemy przy wsparciu funduszy europejskich włączyć do całościowej oferty edukacyjnej Dwumiasta. Zaufanie, które umocniło się w ostatnich latach oraz gęsta sieć współpracy transgranicznej powinny pomóc w takim regulowaniu mechanizmami, na które mają wpływ podmioty z Dwumiasta, tak aby sytuacja rozwijała się z korzyścią dla obu stron.

Last but not least – biografie edukacyjne opowiadają o tym, co sprowadziło różnych ludzi do naszego Dwumiasta, jak rozwinęły się tutaj zawodowo oraz jakie mają oczekiwania co do dalszego rozwoju Dwumiasta do roku 2030.

W tym duchu życzymy dalszej owocnej współpracy, z wykorzystaniem niniejszego Raportu, przy pracy nad następnym i przy urzeczywistnianiu naszych wspólnych celów.

Danksagungen

Das Bildungsbüro bedankt sich sehr herzlich für die Unterstützung bei der Erstellung dieses Berichtes bei allen Personen, die uns durch ihre Tat und ihren Rat unermüdlich unterstützt haben. Wir danken an dieser Stelle allen Personen, die für uns die Daten zusammengestellt und aufbereitet haben.

Ferner gehört der Dank aller unseren Korrekturleser*innen, die den Entwurf des Bildungsreportes gesichtet und ihn mit ihrer Kritik weiterentwickelt haben.

Auch auf dieser Veröffentlichung hat die Corona-Pandemie ihren Fußabdruck hinterlassen; nicht nur auf dem Inhalt, sondern auch auf dem Entstehungsprozess.

Besonderer Dank geht daher an die Verwaltungsspitze der Stadt Frankfurt (Oder), insbesondere an die Dezernentin Frau Milena Manns, die mit großer Geduld und mit außerordentlichem Verständnis die Arbeiten an dem Bildungsbericht unterstützt hat.

Podziękowania

Biuro ds. kształcenia dziękuje bardzo serdecznie wszystkim, którzy nas niestrudzenie wspierali czynem i radą przy tworzeniu niniejszego Raportu. Bardzo dziękujemy wszystkim osobom, które zestawiły i przygotowały dla nas niezbędne dane i informacje.

Podziękowania jesteśmy również winni wszystkim naszym korektorom, którzy czytali projekt Raportu i swoją krytyką go udoskonalali.

Również na tej publikacji swoje piętno odcisnęła pandemia koronawirusa; nie tylko na jego treści, lecz również na procesie jej tworzenia.

W związku z powyższym chcielibyśmy szczególnie podziękować kierownictwu administracji miasta Frankfurt nad Odrą, w szczególności Zastępczyni Nadburmistrza ds. kultury, edukacji, sportu, partycypacji obywatelskiej i Europy, pani Milenie Manns, która z wielką cierpliwością i wyjątkową wyrozumiałością wspierała prace nad Raportem.

Bildungsbiografien

Bartek Kaszkowiak

24 Jahre, Anlagenmechaniker für Sanitär-, Heizungs- und Klimatechnik bei der Firma KDH in Frankfurt (Oder)

Ich wurde in Międzyrzecz geboren und besuchte die Grundschule in einem Dorf namens Bukowiec, wo ich ab der ersten Klasse Deutsch lernte. Am Anfang hatte ich Schwierigkeiten mit der Sprache, weswegen mich meine Eltern zum Zusatzunterricht schickten. Nach einiger Zeit gefiel mir die Sprache so sehr, dass ich im Gymnasium von Międzyrzecz eine erweiterte Deutschprüfung ablegte. Ich nahm mir vor, in Deutschland weiterzulernen und dort das Abitur zu machen. Doch schon in der 10. Klasse am Pestalozzi-Gymnasium in Guben stellte sich heraus, dass aus mir kein Akademiker werden würde, da ich zu faul war, um das Abitur zu schaffen. Als ich im Internat in Gubin wohnte, traf ich auf eine Arbeitsgruppe, die mit den Handwerkskammern Frankfurt (Oder) und Cottbus kooperierte. Bei der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) lernte ich Frau Sajduk kennen, die mir anbot, an einem Projekt teilzunehmen, das mir die Möglichkeit gab, in Deutschland einen Beruf zu erlernen. Ich hatte schon früher darüber nachgedacht, Elektriker oder Sanitärinstallateur zu werden, weil mich die technische Entwicklung auf diesem Gebiet interessierte. Im Rahmen des Projekts fand die HWK einen Lehrbetrieb für mich, um Anlagemechaniker für Sanitär-, Heizungs- und Klimatechnik zu werden. Ich bekam Hilfe bei der Wohnungssuche und beim Schreiben meiner Bewerbungsunterlagen. Ich wurde zu einem Deutschkurs geschickt, der von der DAA in Frankfurt (Oder) organisiert wurde. Während der dreieinhalbjährigen Ausbildung hat sich die Handwerkskammer um mich gekümmert, sie organisierte berufliche Schulungen und Prüfungsvorbereitungen. Die ganze Zeit fühlte ich mich sowohl von der Firma als auch von der Handwerkskammer gut betreut. Mein theoretisches Wissen habe ich am OSZ in Eisenhüttenstadt erworben. Jeden Monat war ich eine Woche in der Schule und drei Wochen im Betrieb.

Ich habe meine Ausbildung im Februar 2020 beendet, mein Betrieb hat mir eine Stelle mit Beschäftigungsgarantie angeboten. Ohne Zögern habe ich das Angebot angenommen und bin sehr zufrieden mit meiner Entscheidung. Ich mag meinen Job. In der Firma KDH gab und gibt es immer wieder Lehrlinge aus Polen. Für die Firma ist es kein Problem, dass man nicht fließend Deutsch spricht, aber sie legt viel Wert darauf, dass man Deutsch lernt und sich weiterentwickelt.

Die Schule in Polen hatte keinen Einfluss auf meine Berufs- und Schulwahl. Meine Eltern haben mit mir über meine Ideen gesprochen und mich finanziell unterstützt, aber meine Schul- und Berufswahl habe ich selbst getroffen.

Biografie edukacyjne

Bartek Kaszkowiak

24 lata, mechanik urządzeń techniki sanitarnej, grzewczej i klimatyzacyjnej w firmie KDH w Frankfurt (Oder)

Urodziłem się w Międzyrzeczu i chodziłem do szkoły podstawowej we wsi Bukowiec, gdzie od pierwszej klasy uczyłem się języka niemieckiego. Na początku miałem problemy z językiem, więc rodzice wysłali mnie na dodatkowe lekcje. Po pewnym czasie język spodobał mi się tak bardzo, że przystąpiłem do egzaminu z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym w gimnazjum w Międzyrzeczu. Planowałem kontynuować naukę w Niemczech i tam zdać maturę. Ale już w 10. klasie gimnazjum Pestalozziego w Guben okazało się, że nie zostanę naukowcem, bo byłem zbyt leniwy, żeby zdać maturę. Kiedy mieszkałem w internacie w Gubinie, natrafiłem na grupę roboczą, która współpracowała z izbami rzemieślniczymi we Frankfurcie nad Odrą i Cottbus. W Izbie Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą poznałem panią Sajduk, która zaproponowała mi udział w projekcie, który dał mi możliwość nauki zawodu w Niemczech. Już wcześniej myślałem o zostaniu elektrykiem lub hydraulikiem, ponieważ interesowałem się rozwojem technicznym w tych dziedzinach. W ramach projektu Izba Rzemieślnicza znalazła dla mnie firmę, która umożliwiła mi zdobycie zawodu mechanika urządzeń techniki sanitarnej, grzewczej i klimatyzacyjnej. Otrzymałem pomoc w znalezieniu mieszkania i napisaniu dokumentów aplikacyjnych. Zostałem wysłany na kurs niemieckiego organizowany przez DAA we Frankfurcie nad Odrą. Przez trzy i pół roku nauki Izba Rzemieślnicza opiekowała się mną, organizowała szkolenia zawodowe i przygotowywała do egzaminów. Przez cały czas czułem się pod dobrą opieką zarówno firmy, jak i Izby. Wiedzę teoretyczną zdobyłem w Zespole Szkół Zawodowych (OSZ) w Eisenhüttenstadt. Każdego miesiąca przez tydzień byłem w szkole i przez trzy tygodnie w firmie.

Skończyłem kształcenie zawodowe w lutym 2020 roku i moja firma zaoferowała mi miejsce pracy z gwarancją zatrudnienia. Bez wahania przyjąłem ofertę i jestem bardzo zadowolony z mojej decyzji. Lubię swoją pracę. W firmie KDH zawsze byli i są praktykanci/uczniowie z Polski. Dla firmy nie jest problemem, że nie mówisz płynnie po niemiecku, ale przykładają dużą wagę do nauki niemieckiego i własnego rozwoju.

Szkoła w Polsce nie miała wpływu na mój wybór zawodu i dalszą edukację. Moi rodzice rozmawiali ze mną o moich pomysłach i wspierali mnie finansowo, ale ja sam dokonałem wyboru szkoły i drogi zawodowej.

Małgorzata Pieniążek

24 Jahre, Auszubildende bei Elektro Reich in Heinersdorf als Kauffrau für Büromanagement

Ich wurde in Słubice geboren, wo ich den Kindergarten, die sechsjährige Grundschule und das dreijährige Gymnasium Nr. 2 besuchte. Dort war ich in der Projektklasse „Latarnia“ (Leuchtturm), deren Unterricht drei Jahre lang abwechselnd in Słubice sowie in Frankfurt (Oder), am Karl-Liebknecht-Gymnasium, stattfand, so dass wir gemeinsam mit unseren deutschen Freunden lernen konnten. Ich habe Deutsch seit der ersten Klasse der Grundschule gelernt, erst in der vierten Klasse kam Englisch hinzu. Ich hatte das Glück, sehr gute Deutschlehrerinnen zu haben, die sehr anspruchsvoll waren, aber mich auch motiviert haben. Dank ihnen verliebte ich mich in die deutsche Sprache und setzte meine Schulbildung im Rahmen eines gemeinsamen Projekts des Słubicer Zbigniew-Herbert-Lyzeums und des Frankfurter Karl-Liebknecht-Gymnasiums fort. Es war nicht nur meine Entscheidung. Mein Vater hat mich „gezwungen“, in Frankfurt zu lernen. Damals war ich ein rebellierender, alles besserwissender Teenager, wir stritten viel und ich traute mir nicht zu, die Schule in Deutschland zu beenden. Ich gab in der Abschlussklasse auf und wechselte an ein Lyzeum in Zielona Góra, wo ich viel Stoff nachholen musste, vor allem Polnisch und Geschichte, und das Abitur trotzdem bestand. Ich entschied mich zunächst für ein Germanistikstudium an der Universität, brach es jedoch nach dem ersten Semester aus persönlichen Gründen ab und kehrte nach Słubice zurück. Ich wusste nicht, was ich mit mir anfangen sollte und ging jobben, doch auf Dauer ließ mein Ehrgeiz es nicht zu, auf der Stelle stehenzubleiben. Ich schrieb mich für das Studium der Interkulturellen Germanistik an der Europa-Universität Viadrina ein. Doch das Leben wollte es, dass ich für meine Geschwister die Mutterrolle übernehmen musste. Ich war gezwungen, Geld zu verdienen und habe das Studium abgebrochen. Mein Ex-Freund brachte mich auf die Idee, in Deutschland einen Beruf zu erlernen, weil er auch diesen Weg gegangen war. Zusammen mit Frau Sajduk von der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) haben wir für mich den Beruf der Kauffrau für Büromanagement ausgesucht. Nach wenigen Wochen fand sich eine Firma, in der ich ein zweiwöchiges Praktikum absolvieren konnte. Ich fand, dass der Beruf zu mir passt. Am 19.07.2019, ein Datum, das ich mein Leben lang nicht vergessen werde, habe ich meinen Vertrag unterschrieben und am 01.08. meine Ausbildung bei einem Elektroinstallationsbetrieb in Heinersdorf begonnen. Drei Tage in der Woche bin ich im Betrieb und zwei Tage lerne ich am OSZ in Frankfurt (Oder). Ich bin sehr zufrieden mit meiner Berufswahl. Es ist das, was ich machen möchte, ich kann mich sprachlich und persönlich weiterentwickeln. Außerdem ist die Firma großartig, sie unterstützen mich, wo es geht und es stört niemanden, dass ich Polin bin.

Mir persönlich gefällt das deutsche Bildungssystem, die Schule ist viel praxisorientierter, nicht so theoretisch wie in Polen. Was ich sehr schätze, das deutsche System lässt niemanden ohne Hilfe. In

Małgorzata Pieniążek

24 lata, praktykantka/stażystka w Elektro Reich w Heinersdorfie jako handlowiec ds. zarządzania biurem

Urodziłam się w Słubicach, gdzie uczęszczałam do przedszkola, sześciolletniej szkoły podstawowej i trzyletniego gimnazjum nr 2. Byłam tam w klasie projektowej „Latarnia”, w której lekcje odbywały się przez trzy lata na przemian w Słubicach i we Frankfurcie nad Odrą, w Gimnazjum im. Karla Liebknechta, abyśmy mogli uczyć się razem z naszymi niemieckimi przyjaciółmi. Niemieckiego uczyłam się od pierwszej klasy szkoły podstawowej, a angielski doszedł dopiero w czwartej klasie. Miałam szczęście mieć bardzo dobrych nauczycieli języka niemieckiego, którzy byli bardzo wymagający, ale jednocześnie motywowali mnie do nauki. Dzięki nim zakochałam się w języku niemieckim i kontynuowałam naukę w ramach wspólnego projektu słubickiego liceum im. Zbigniewa Herberta i frankfurckiego gimnazjum im. Karla Liebknechta. To nie była tylko moja decyzja. Mój ojciec „zmusił” mnie do uczenia się we Frankfurcie. Byłam wtedy zbuntowaną, wszyskowiedzącą nastolatką, dużo się kłóciliśmy i nie wierzyłam, że uda mi się skończyć szkołę w Niemczech. Zrezygnowałam w ostatniej klasie i przeniósłam się do liceum w Zielonej Górze, gdzie musiałem nadrobić sporo materiału, zwłaszcza z języka polskiego i historii, ale i tak zdałam maturę. Następnie postanowiłam studiować germanistykę na uniwersytecie, ale z powodów osobistych zrezygnowałam po pierwszym semestrze i wróciłam do Słubic. Nie wiedziałam, co ze sobą zrobić i zaczęłam pracować, ale na dłuższą metę moja ambicja nie pozwalała mi stać w miejscu. Zapisałam się na germanistkę międzykulturową na Uniwersytecie Europejskim Viadrina. Jednak życie chciało, żebyśmy przyjęła rolę matki dla mojego rodzeństwa. Byłam zmuszona do zarabiania pieniędzy i przerwałam studia. Mój były już chłopak podsunął mi pomysł nauki zawodu w Niemczech, ponieważ on również wybrał tę drogę. Wspólnie z panią Sajduk z Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą wybrałyśmy dla mnie zawód handlowca ds. zarządzania biurem. Po kilku tygodniach znalazła się firma, w której mogłam odbyć dwutygodniowy staż. Stwierdziłam, że ten zawód pasuje do mnie. 19 lipca 2019 roku, data, której nie zapomnę do końca życia, podpisałam umowę i 1 sierpnia rozpoczęłam kształcenie zawodowe w firmie elektroinstalacyjnej w Heinersdorf. Trzy dni w tygodniu pracuję w firmie, a dwa dni uczę się w OSZ we Frankfurcie nad Odrą. Jestem bardzo zadowolona z wyboru mojego zawodu. To jest to, co chcę robić, mogę się rozwijać językowo i osobiście. Poza tym firma jest wspaniała, wspierają mnie jak mogą i nikomu nie przeszkadza, że jestem Polką.

Osobiście podoba mi się niemiecki system edukacji, szkoła jest o wiele bardziej praktyczna, a nie tak teoretyczna jak w Polsce. To, co naprawdę doceniam, to fakt, że niemiecki system nie pozostawia nikogo bez pomocy. W Niemczech mam więcej możliwości rozwoju osobistego i wiem, że robię postępy. Pandemia również pokazała, że mogę polegać na niemieckim systemie.

Deutschland habe ich mehr Möglichkeiten zur persönlichen Entwicklung und ich weiß, dass ich vorankomme. Die Pandemie hat gezeigt, dass ich mich auf das deutsche System verlassen kann.

Im Juli 2022 habe ich meine Abschlussprüfung. Mein Arbeitgeber ist zufrieden mit mir und es bestehen gute Chancen, dass ich in der Firma bleibe.

Als ich Germanistik studierte, wollte ich Übersetzerin werden oder eine Sprachschule in Słubice gründen. Heute sehe ich, dass die Konkurrenz in Słubice in diesem Bereich sehr groß ist. Daher weiß ich, dass ich eine sehr gute Wahl getroffen habe. Man muss nicht unbedingt studieren, um sich weiterzuentwickeln.

Ich kann mich nicht daran erinnern, dass die polnische Schule mir in irgendeiner Weise bei der Schul- oder Berufswahl geholfen hat. Den größten Einfluss auf meine Entscheidungen hatten die Menschen, die mich auf meinem Weg begleitet haben: meine Deutschlehrerinnen, mein Ex-Freund und mein Vater, der nicht nachgegeben hat und dem ich heute dafür sehr dankbar bin.

Wenn man nicht weiß, was man mit seinem Leben anfangen soll, wenn man Angst hat, Risiken einzugehen, wenn man denkt, dass man die Sprache nicht gut genug beherrscht, sollte man trotzdem versuchen, an sich zu glauben. Wir haben zu viel Angst, eine neue Welt zu betreten und die alte hinter sich zu lassen. Ich persönlich empfehle, einen Beruf in Deutschland zu erlernen, weil man schon während der Ausbildung ordentliches Geld verdient und finanziell unabhängig wird. Ich würde mir wünschen, dass wir als Doppelstadtbewohner*innen mehr Möglichkeiten haben, Deutsch und Polnisch zu lernen.

W lipcu 2022 roku mam egzaminy końcowe. Mój pracodawca jest ze mnie zadowolony i jest duża szansa, że zostanę w firmie.

Kiedy studiowałam germanistykę, chciałam zostać tłumaczem albo założyć szkołę językową w Słubicach. Dziś widzę, że konkurencja w Słubicach w tych branżach jest bardzo duża. Dlatego wiem, że dokonałam bardzo dobrego wyboru. Nie trzeba koniecznie studiować, żeby się rozwijać.

Nie pamiętam, żeby polska szkoła w jakikolwiek sposób pomogła mi w wyborze szkoły czy zawodu. Największy wpływ na moje decyzje mieli ludzie, których spotkałam na swojej drodze lub byli przy mnie: moi nauczyciele języka niemieckiego, mój były chłopak i mój ojciec, który się nie poddał i któremu jestem dziś za to bardzo wdzięczna.

Kiedy nie wiesz, co zrobić ze swoim życiem, kiedy boisz się podjąć ryzyko, kiedy wydaje ci się, że nie znasz wystarczająco dobrze języka, powinieneś mimo wszystko spróbować i uwierzyć w siebie. Za bardzo boimy się wejść w nowy świat i zostawić za sobą stary. Osobiście polecam naukę zawodu w Niemczech, ponieważ już podczas nauki zarabia się przyzwoite pieniądze i staje się niezależnym finansowo. Chciałabym, abyśmy jako mieszkańcy Dwumiasta mieli więcej możliwości nauki języka niemieckiego i polskiego.

Dawid Brzeskot

19 Jahre, Praktikum und hoffentlich Ausbildung bei Hörakustik Treffke & Partner in Frankfurt (Oder)

Ich bin in Frankfurt (Oder) geboren, aber erstmal in Dębno aufgewachsen. Dann zogen wir nach Słubice und ich ging in Frankfurt (Oder) in den Kindergarten. Die ersten fünf Grundschuljahre absolvierte ich in Słubice. Als meine Familie nach Frankfurt zog, entschieden meine Eltern, dass ich meine weitere Schulbildung auf der deutschen Seite fortsetzen soll. Wegen zu geringer Deutschkenntnisse musste ich die 5. Klasse in Frankfurt wiederholen. Nach der Schule habe ich meinen schulischen Werdegang auf einem Frankfurter Gymnasium fortgesetzt. Ich entschied mich jedoch, kein Abitur zu machen und nach der 10. Klasse einen Beruf zu erlernen. Weil ich nicht wusste, welchen Beruf ich erlernen möchte, war ich schon in der 10. Klasse bei einem Beratungsgespräch in der Agentur für Arbeit in Frankfurt. So etwas wie Berufsorientierung gab es in der Schule nicht. Im Fach WAT (Wirtschaft-Arbeit-Technik) hatten wir in der 9. Klasse wenig Stunden, die diesem Thema gewidmet waren. In der 9. Klasse muss jeder Schüler/-in ein zweiwöchiges Betriebspraktikum absolvieren, das er/sie sich selbstständig aussucht. Ich wollte mein Praktikum in Polen machen, aber das stellte sich als unmöglich heraus, also habe ich es in einer Apotheke in Frankfurt gemacht. Keine Ahnung, warum in einer Apotheke. Es war eine Verlegenheitslösung. Bei der Beratung in der Agentur für Arbeit wurde mir aufgrund meiner Neigungen und Interessen der Beruf des Mechatronikers angeboten. Die Tatsache, dass ich Mathe und Physik mochte, schlug sich jedoch nicht in meinen Schulnoten nieder. Ich habe mich bei mehreren Firmen beworben, wurde aber leider bei keiner angenommen. Eine Firma in der Nähe von Beeskow bot mir eine Ausbildungsstelle als Metallbauer an. In Ermangelung einer Alternative habe ich die Stelle angenommen. Doch schon nach kaum drei Monaten waren weder ich noch das Unternehmen zufrieden. Ich war es einfach überdrüssig, früh aufzustehen, zu pendeln und die Arbeit selbst bereitete mir keinen Spaß. Ich ging wieder zur Berufsberatung bei der Agentur für Arbeit und wurde dort auf den Beruf des Hörakustikers aufmerksam gemacht. Bei einem Beratungsgespräch in der Handwerkskammer Frankfurt (Oder) und in einer Maßnahme bei der ÜAZ lernte ich, wie man Bewerbungsunterlagen schreibt. Dank der Beratung und Unterstützung der HWK bekam ich ein zweiwöchiges Praktikum bei der Firma Hörakustik Treffke & Partner in Frankfurt (Oder). Mir gefiel sofort die Atmosphäre im Unternehmen und die Arbeit selbst, die eine gute Mischung aus Büro- und Handarbeit ist. Die Hörakustikfirma war auch angetan von mir und bot mir zunächst ein weiteres viermonatiges Praktikum und ab August 2021 einen Ausbildungsplatz an, worüber ich sehr froh bin.

Eine wichtige Rolle bei der Berufswahl, der Suche nach Firmen und dem Schreiben von Bewerbungsunterlagen spielte meine Mutter. Meine Eltern haben mich auch zu den Vorstellungsgesprächen hingefahren.

Meiner Meinung nach gab es in der Schule nicht genug Unterricht zur Berufsorientierung, zur Berufsausbildung und zum Schreiben von Bewerbungsunterlagen. Außerdem sollte es möglich sein, ein Praktikum in Polen angerechnet zu bekommen. Ich empfehle jedem Unentschlossenen, der nicht weiß, welcher Beruf zu ihm passt oder was er beruflich machen möchte, sich Unterstützung bei der Agentur für Arbeit zu holen.

Dawid Brzeskot

19 lat, praktyka i najmniej nadzieję uczeń kształcący się w Hörakustik Treffke & Partner we Frankfurcie nad Odrą

Urodziłem się we Frankfurcie nad Odrą, ale najpierw wychowywałem się w Dębnie. Później przeprowadziliśmy się do Słubic i poszedłem do przedszkola we Frankfurcie. Pierwsze pięć lat szkoły podstawowej ukończyłem w Słubicach. Kiedy moja rodzina przeniosiła się do Frankfurtu, rodzice zdecydowali, że powinienem kontynuować naukę po niemieckiej stronie. Ponieważ moja znajomość języka niemieckiego była zbyt słaba, musiałem powtarzać 5. klasę we Frankfurcie. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuowałem naukę w tutejszym gimnazjum. Zdecydowałem jednak, że nie będę zdawał matury i po 10. klasie będę uczył się zawodu. Ponieważ nie wiedziałam, jakiego zawodu chcę się uczyć, już w 10. klasie poszedłem na rozmowę doradczą do Agencji Pracy we Frankfurcie. W szkole nie było doradztwa zawodowego. Na przedmiocie WAT (Gospodarka-Praca-Technika) w 9. klasie mieliśmy niewiele lekcji poświęconych temu tematowi. W 9. klasie każdy uczeń musi odbyć dwutygodniową praktykę zawodową, którą wybiera sobie samodzielnie. Chciałem odbyć staż w Polsce, ale okazało się to niemożliwe, więc odbyłem go w aptece we Frankfurcie. Nie wiem, dlaczego w aptece. To było nierozsądne rozwiązanie. Podczas doradztwa w Agencji Pracy zaproponowano mi zawód mechatronika ze względu na moje predyspozycje i zainteresowania. Jednak fakt, że lubiłem matematykę i fizykę nie miał odzwierciedlenia w moich ocenach w szkole. Aplikowałem do kilku firm, ale niestety nie zostałem przyjęty przez żadną z nich. Firma w pobliżu Beeskow zaproponowała mi przyuczenie do zawodu ślusarza. Z braku alternatywy przyjąłem tę pracę. Ale po zaledwie trzech miesiącach ani ja, ani firma nie byliśmy zadowoleni. Byłem po prostu zmęczony wczesnym wstawaniem, dojazdami, a sama praca nie sprawiała mi przyjemności. Wróciłem do poradni zawodowej w Agencji Pracy i dowiedziałem się o zawodzie akustyka aparatów słuchowych. Podczas rozmowy doradczej w Izbie Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą oraz w ramach zajęć w ÜAZ nauczyłem się pisać dokumenty aplikacyjne. Dzięki radom i wsparciu Izby Rzemieślniczej udało mi się dostać na dwutygodniowy staż w firmie Hörakustik Treffke & Partner we Frankfurcie. Od razu spodobała mi się atmosfera panująca w firmie i sama praca, która jest dobrym połączeniem pracy biurowej i fizycznej. Firma również się mną zainteresowała i wstępnie zaproponowała mi kolejny czteromiesięczny staż oraz możliwość nauki zawodu od sierpnia 2021 roku, z czego bardzo się cieszę.

Moja mama odegrała ważną rolę w wyborze kariery, wyszukiwaniu firm i pisaniu podań o pracę. Rodzice wozili mnie też na rozmowy kwalifikacyjne.

Moim zdaniem, w szkole było za mało lekcji na temat orientacji zawodowej, kształcenia zawodowego i pisania podań. Powinno być również możliwe zaliczenie praktyki w Polsce. Polecam każdemu, kto nie jest zdecydowany, jaki zawód mu odpowiada lub co chciałby robić zawodowo, aby udał się po pomoc do Agencji Pracy.

Marietta Grelka

17 Jahre, Schülerin am Akademischen Lyzeum in Słubice

Ich komme aus einer deutsch-polnischen Familie. Geboren bin ich in Forst, aber die ersten zwei Jahre meines Lebens verbrachte ich in Cottbus, dann zogen wir für zwei Jahre nach Berlin, wo ich in den Kindergarten ging. Unser nächstes Zuhause war Frankfurt (Oder), wo ich die Grundschule besuchte. Um meine zweite Muttersprache zu pflegen, fuhr ich in den ersten beiden Grundschuljahren einmal im Monat nach Berlin in die polnische Schule an der polnischen Botschaft. Zuhause spreche ich Deutsch mit meinem Vater und Polnisch mit meiner Mutter und Schwester. Nach der Grundschule ging ich auf das Gymnasium in Frankfurt, wo ich vier Jahre bis zur 10. Klasse lernte. Weil ich viele polnische Freunde und Familie habe, entschied ich mich, in Polen weiter zu lernen. Eigentlich hatte ich schon in der 8. Klasse den Plan, auf eine polnische Schule zu wechseln, aber es stellte sich als schwierig heraus. Ich wollte erfahren, wie man in zwei verschiedenen Bildungssystemen lernt. Mein Ziel war es, das schon in der Schule zu erleben und nicht erst im Studium, denn in der Schule ist der Kontakt mit Menschen und Kultur noch intensiver. In Deutschland gibt es nach der 10. Klasse die Möglichkeit, für ein Jahr ins Ausland zu gehen, um das Leben und Lernen in einem anderen Land zu erfahren. Wenn man zurückkommt, kann man die Schule fortsetzen und das Abitur zu machen. Ich entschied mich, am Akademischen Gymnasium in Słubice zu lernen. Es gefiel mir so gut, dass ich nach dem Jahr dort blieb. Ich wurde in eine geisteswissenschaftliche Klasse mit erweitertem Polnisch- und Geschichtsunterricht eingeteilt, was meinen Interessen entsprach. In Frankfurt war ich auf einem Gymnasium mit naturwissenschaftlichem Profil, was mich, ehrlich gesagt, ein bisschen überfordert hat. Ich fühle mich in der polnischen Schule sehr wohl und mir gefällt es, dass man mehr Bücher liest als in der deutschen Schule. Außerdem mag ich meine Klasse und die Atmosphäre in der Schule. Nächstes Jahr mache ich mein Abitur und ich denke auch darüber nach, in Polen zu studieren. Ich weiß jedoch noch nicht, wo und in welchem Fach, aber auf jeden Fall nichts Technisches, vielleicht in Warschau oder Krakau.

Als ich in der 9. Klasse des Gymnasiums in Frankfurt war, haben wir im WAT-Unterricht das ganze Jahr über gelernt, wie man Studium, Schule, Beruf wählt, wie man Bewerbungsunterlagen schreibt, wie man sich auf Vorstellungsgespräche vorbereitet. Außerdem war in der 9. Klasse ein zweiwöchiges Betriebspraktikum Pflicht. Ich entschied mich für die Tanzschule meiner Ballettlehrerin in Frankfurt. Es war schon immer mein Traum, Balletttänzerin zu werden und außerdem wollte ich sehen, wie es aussieht, eine Tanzschule zu führen. Im Lyzeum in Słubice habe ich ein Jahr lang die Grundlagen des Unternehmertums gelernt. Ich habe viele praktische Informationen bekommen, z.B. welche Arten von Verträgen es gibt und worauf man achten sollte, wenn man anfängt zu arbeiten.

Bei meinen Entscheidungen konnte ich immer auf die Unterstützung meiner Eltern, insbesondere meiner Mutter, zählen. Sie haben viel mit mir geredet, mir geraten und abgeraten. Sie haben mir auch davon abgeraten, auf ein naturwissenschaftliches Gymnasium zu

Marietta Grelka

17 lat, uczennica Uniwersyteckiego Liceum Ogólnokształcącego w Słubicach

Pochodzę z polsko-niemieckiej rodziny. Urodziłam się w Forst, ale pierwsze dwa lata życia spędziłam w Cottbus, potem na dwa lata przenieśliśmy się do Berlina, gdzie chodziłam do przedszkola. Naszym następnym domem był Frankfurt nad Odrą, gdzie uczęszczałam do szkoły podstawowej. Aby dbać o mój drugi język ojczysty, przez pierwsze dwa lata szkoły podstawowej chodziłam raz w miesiącu do polskiej szkoły przy polskiej ambasadzie w Berlinie. W domu rozmawiam po niemiecku z tatą, a po polsku z mamą oraz siostrą. Po szkole podstawowej poszłam do gimnazjum we Frankfurcie, gdzie uczyłam się przez cztery lata, aż do 10. klasy. Z tego powodu, że mam wielu polskich przyjaciół i rodzinę, postanowiłam kontynuować naukę w Polsce. Właściwie już wcześniej, w 8. klasie, planowałam przenieść się do polskiej szkoły, ale okazało się to trudne. Chciałam dowiedzieć się, jak się uczy w dwóch różnych systemach edukacyjnych. Moim celem było doświadczenie tego jeszcze w szkole, a nie dopiero na studiach, ponieważ w szkole kontakt z ludźmi i kulturą jest jeszcze intensywniejszy. W Niemczech, po ukończeniu 10. klasy, istnieje możliwość wyjazdu na rok za granicę, aby doświadczyć życia i nauki w innym kraju. Po powrocie można kontynuować naukę w szkole i zdawać maturę. Zdecydowałam się na naukę w Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym w Słubicach. Tak mi się spodobało, że zostałam tam po roku. Zostałam przydzielona do klasy humanistycznej z rozszerzonym językiem polskim i historią, co odpowiadało moim zainteresowaniom. We Frankfurcie chodziłam do gimnazjum o profilu przyrodniczym, co, szczerze mówiąc, trochę mnie przerosło. W polskiej szkole czuję się bardzo dobrze i podoba mi się to, że czyta się więcej książek niż w niemieckiej szkole. Poza tym podoba mi się też moja klasa i atmosfera panująca w szkole. W przyszłym roku będę zdawać maturę i myślę również o studiach w Polsce. Nie wiem jednak jeszcze, gdzie i jaki kierunek, ale na pewno nic technicznego, może w Warszawie lub Krakowie.

Kiedy byłam w 9. klasie gimnazjum we Frankfurcie, przez cały rok uczyliśmy się na lekcjach WAT (Gospodarka-Praca-Technika), jak wybierać studia, szkołę, karierę, pisać dokumenty aplikacyjne, przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej. Ponadto w 9. klasie była obowiązkowa dwutygodniowa praktyka zawodowa. Zdecydowałam się pójść do szkoły tańca mojej nauczycielki baletu we Frankfurcie. Zawsze moim marzeniem było zostać baletnicą, a poza tym chciałam zobaczyć, jak to jest prowadzić szkołę tańca. W liceum w Słubicach przez rok uczyłam się podstaw przedsiębiorczości. Uzyskałam wiele praktycznych informacji, takich jak np. rodzaje umów i na co zwracać uwagę zaczynając pracę.

Przy podejmowaniu decyzji zawsze mogłam liczyć na wsparcie moich rodziców, zwłaszcza mamy. Dużo ze mną rozmawiali, doradzali i odradzali. Odradzali mi również pójście do gimnazjum o profilu matematyczno-przyrodniczym, ponieważ znali moją artystyczną duszę. Mimo tego, decyzję podjęłam sama.

gehen, da sie meine künstlerische Seite kennen. Die Entscheidung habe ich dennoch allein getroffen.

Ich persönlich empfehle, in einem anderen Land zu lernen und ein anderes Bildungssystem kennen zu lernen. Die Schule ist der beste Ort dafür. Es ist eine sehr gute Erfahrung, die unser Wissen über Menschen und die Welt erweitert.

Konrad Nülken

19 Jahre, Schüler am Lyzeum Nr. 3 in Zielona Góra

Ich besuchte in Frankfurt (Oder) die Waldorfschule. Polnisch habe ich erst ab der 6. Klasse gelernt. Ich hatte immer Interesse an Polen und ich wollte auch für sechs Monate in Polen bleiben, um einfach das Land und die Menschen kennenzulernen. Auf die Stadt Zielona Góra haben mich meine Kollegen vom Deutsch-Polnischen Jugendorchester neugierig gemacht.

Ich habe mich entschieden, nach 11 Klassen in der Waldorfschule am Lyzeum Nr. 3 in Zielona Góra weiterzulernen. Ich bin dort jetzt in der 2. Klasse mit dem Schwerpunkt Mathematik und Physik. Das Abitur steht noch vor mir, da ich wegen der Zeitversetzung später angefangen habe als meine Kolleginnen und Kollegen in Polen.

Was mir an der polnischen Schule gefällt, ist vor allem, dass wir sehr viel alleine rechnen und in den Prüfungen sowie im Unterricht selten die Rechner benutzen. Damit fördern wir unsere Fähigkeiten für logisches Denken und schnelles Rechnen.

Ich habe die Schule noch nicht so gründlich kennengelernt, da wir nach zwei Monaten in der Schule zum Distanzlernen gewechselt haben. Aber als ich in Zielona Góra war, wohnte ich im Internat der Bauschule und habe das Leben in Polen ein wenig kennengelernt.

Nach dem Abitur möchte ich in Deutschland ein duales Studium machen, z.B. als „Wirtschaftsingenieur für Eisenbahnwesen“. Wenn ich mich statt für ein Studium für eine Ausbildung entscheide, dann als Fahrdienstleiter.

Enas Youssef

31 Jahre, Krankenschwester bei Häusliche Kinderkrankenpflege Berlin-Brandenburg e.V.

Ich wurde in Damaskus geboren, wuchs aber im nahe gelegenen Dorf Haran Alawanid auf, wo ich die Grundschule (1.-6. Klasse), die Mittelschule (7.-9. Klasse) und das Gymnasium (10.-12. Klasse) absolvierte. Danach begann ich eine dreijährige Ausbildung zur Krankenschwester in Damaskus. Während der Ausbildung und in der Schule lernte ich Arabisch und Englisch. In meinem zweiten Ausbildungsjahr heiratete ich und im dritten brachte ich erstes Kind zur Welt. Unmittelbar nach dem Berufsausbildungsabschluss 2011 begann ich in einem Krankenhaus in der Nähe von Damaskus zu arbeiten, wo ich in der Notaufnahme und

Osobiście polecam naukę w innym kraju i poznanie innego systemu edukacji. Szkoła jest do tego najlepszym miejscem. Jest to bardzo dobre doświadczenie, które poszerza naszą wiedzę o ludziach i świecie.

Konrad Nülken

19 lat, uczeń Liceum nr 3 w Zielonej Górze

Uczęszczałem do Szkoły Waldorfskiej we Frankfurcie nad Odrą. Języka polskiego uczyłem się dopiero od 6. klasy. Zawsze interesowałem się Polską i chciałem zostać w Polsce przez sześć miesięcy, żeby poznać kraj i ludzi. Moi koledzy z Polsko-Niemieckiej Orkiestry Młodzieżowej zaciekawili mnie Zieloną Górą.

Po 11 klasach w Szkole Waldorfskiej zdecydowałem się kontynuować naukę w Liceum nr 3 w Zielonej Górze. Teraz jestem tam w 2. klasie o profilu matematyczno-fizycznym. Matura jest jeszcze przede mną, ponieważ ze względu na różnice w systemach edukacji naukę w polskiej szkole zacząłem później niż moje koleżanki i koledzy z Polski.

W polskiej szkole podoba mi się przede wszystkim to, że dużo sami liczymy i rzadko używamy kalkulatorów na egzaminach czy na zajęciach. Pomaga nam to rozwijać umiejętność logicznego myślenia i szybkiego liczenia.

Nie poznałem jeszcze tak dokładnie szkoły, ponieważ po dwóch miesiącach nauki przeszliśmy na nauczanie zdalne. Ale kiedy byłem w Zielonej Górze, mieszkałem w internacie szkoły budowlanej i trochę poznałem życie w Polsce.

Po ukończeniu szkoły średniej chciałbym podjąć studia w systemie dualnym w Niemczech, np. jako „inżynier przemysłowy w zakresie budowy kolei“. Jeśli zdecydowałbym się naukę zawodu, zamiast studiów, to na stanowisku dyżurnego ruchu.

Enas Youssef

31 lat, pielęgniarka w Häusliche Kinderkrankenpflege Berlin-Brandenburg e.V.

Urodziłam się w Damasku, ale dorastałam w pobliskiej wiosce Haran Alawanid, gdzie ukończyłam szkołę podstawową (klasy 1-6), gimnazjum (klasy 7-9) i liceum (klasy 10-12). Następnie rozpoczęłam trzyletnie kształcenie zawodowe jako pielęgniarka w Damasku. W czasie kształcenia zawodowego i w szkole uczyłam się arabskiego i angielskiego. Podczas drugiego roku nauki wyszłam za mąż, a na trzecim urodziłam pierwsze dziecko. Bezpośrednio po ukończeniu kształcenia zawodowego w 2011 r. rozpoczęłam pracę w szpitalu w pobliżu Damasku, gdzie pracowałam na izbie

auf der Kinderstation tätig war. Im selben Jahr begann der Krieg in Syrien. Es war eine sehr schwierige Zeit, deshalb zog ich 2014 mit meinem Mann und meiner Tochter in den Libanon. Das Leben dort war sehr teuer, es reichte kaum, um Miete und Abgaben zu bezahlen. Deswegen beschlossen wir, nach Deutschland auszuwandern. Wir hatten Freunde, die bereits nach Europa gegangen waren, nach Deutschland und Schweden. So wussten wir, dass das Leben dort sicher, stabil und vor allem gut für die Kinder ist. Im September 2015 kamen wir mit unseren beiden Töchtern (5 und 4 Jahre alt) nach Deutschland. Es war eine sehr schwierige Entscheidung, die Trennung von ihrer Familie, der Sprung in ein anderes Land mit einer anderen Kultur und eine gefährliche Reise, die unsere Eltern und Geschwister mitfinanzierten. Die gesamte Reise dauerte 25 Tage, von Libanon flogen wir mit dem Flugzeug in die Türkei (Izmir), von dort auf einem Schlauchboot mit 35 anderen Menschen nach Griechenland, dann mit dem Schiff nach Mazedonien und von dort mit dem Zug nach Serbien. Von Serbien nach Deutschland reisten wir mit dem Bus über Kroatien, Ungarn und Österreich nach München. Von München aus wurden wir nach Eisenhüttenstadt gebracht. Das erste Jahr lebten wir in einem Flüchtlingsheim in Gusow, Ende 2016 zogen wir nach Frankfurt (Oder) in eine Wohnung. Während der Zeit in Gusow begann ich Deutsch zu lernen, weil ich arbeiten gehen wollte. Während meines Aufenthalts in Frankfurt suchte ich das Kommunale Integrationszentrum auf, wo ich bestens darüber informiert wurde, welche weiteren Schritte ich unternehmen sollte, um arbeiten zu können und die Anerkennung meiner beruflichen Qualifikationen zu beantragen. In Frankfurt setzte ich Deutschlernen fort und legte 2018 die B2-Prüfung ab. Erst dann konnte ich den Antrag stellen, der gesamte Anerkennungsprozess dauerte ein Jahr. Während dieser Zeit absolvierte ich ein dreimonatiges bezahltes Praktikum in der häuslichen Kinderbetreuung und war ein paar Stunden in der Woche als Sprachmittlerin in einem Frankfurter Kindergarten tätig. Um meine syrische Qualifikation anerkannt zu bekommen, musste ich noch eine praktische Prüfung im Klinikum in Markendorf und eine theoretische Prüfung in Eberswalde ablegen. Die Vorbereitung auf die praktische Prüfung im Klinikum dauerte vier Monate. Der schwierigste Teil für mich war der Teil der Körperpflege. In Syrien kümmert sich die Familie um den Patienten, nur auf der Intensivstation ist dies die Aufgabe des medizinischen Personals.

Ich wählte diesen Beruf wegen der Arbeitsplatzsicherheit im öffentlichen Sektor, die in der Privatwirtschaft nicht gewährleistet war. Während meiner Ausbildung erhielt ich ein kleines Gehalt.

Wenn man ein Ziel hat, muss man es verfolgen und nicht aufgeben. Wenn man etwas nicht weiß, sollte man sich nicht scheuen zu fragen. Motivation, die Bereitschaft, sich weiterzuentwickeln und sich Wissen anzueignen sowie freundliche und kompetente Menschen sind ebenfalls sehr wichtig. Ohne die Hilfe von Menschen vor Ort wäre das alles nicht möglich gewesen. In Frankfurt (Oder) haben wir viele deutsche Freunde und sogar eine „deutsche“ Großmutter und einen „deutschen“ Großvater. Ich habe in dieser Zeit viel gelernt. Als ich nach Deutschland kam, war für mich alles neu, unbekannt und manchmal unverständlich. Ich möchte weiter lernen, meine Deutschkenntnisse verbessern und vielleicht in Zukunft eine Umschulung machen, aber erst, wenn meine Töchter größer und selbstständiger sind. Sie gehen derzeit in die 5. und 6. Klasse der Grundschule und lernen sehr gut.

przyjęć i na oddziale pediatrycznym. W tym samym roku rozpoczęła się wojna w Syrii. To był bardzo trudny czas, dlatego w 2014 roku wraz z mężem i córką przeprowadziłam się do Libanu. Życie tam było bardzo drogie, ledwo starczało na opłacenie czynszu i podatków. Dlatego postanowiliśmy wyemigrować do Niemiec. Mieliśmy przyjaciół, którzy już wyjechali do Europy, do Niemiec i Szwecji. Wiedzieliśmy więc, że życie tam jest bezpieczne, stabilne i przede wszystkim dobre dla dzieci. We wrześniu 2015 roku przyjechalśmy do Niemiec z naszymi dwiema córkami (5 i 4 lata). To była bardzo trudna decyzja, rozstanie z rodziną, wyjazd do innego kraju o innej kulturze i niebezpieczna podróż, którą nasi rodzice i rodzeństwo pomogli nam sfinansować. Cała podróż trwała 25 dni, z Libanu poleciliśmy samolotem do Turcji (Izmir), stamtąd pontonem z 35 innymi osobami do Grecji, następnie statkiem do Macedonii, a stamtąd pociągiem do Serbii. Z Serbii do Niemiec jechaliśmy autokarem przez Chorwację, Węgry i Austrię do Monachium. Z Monachium przewieziono nas do Eisenhüttenstadt. Przez pierwszy rok mieszkaliśmy w ośrodku dla uchodźców w Gusow, a pod koniec 2016 roku przeprowadziliśmy się do Frankfurtu nad Odrą do mieszkania. W czasie pobytu w Gusow zaczęłam uczyć się języka niemieckiego, ponieważ chciałam iść do pracy. Podczas pobytu we Frankfurcie udałam się do Miejskiego Centrum Integracji, gdzie uzyskałam najlepsze informacje na temat tego, jakie dalsze kroki powinnam podjąć, aby móc pracować i ubiegać się o uznanie moich kwalifikacji zawodowych. We Frankfurcie kontynuowałam naukę języka niemieckiego i w 2018 roku zdałam egzamin na poziomie B2. Dopiero wtedy mogłam złożyć wniosek; cały proces uznawania kwalifikacji zawodowych trwał rok. W tym czasie odbyłam trzymiesięczny płatny staż w domowej opiece nad dziećmi i pracowałam kilka godzin w tygodniu jako pośrednik językowy we frankfurckim przedszkolu. Aby moje syryjskie kwalifikacje zostały uznane, musiałam jeszcze zdać egzamin praktyczny w klinice w Markendorfie oraz egzamin teoretyczny w Eberswalde. Przygotowania do egzaminu praktycznego w klinice trwały cztery miesiące. Najtrudniejsza była dla mnie część związana z pielęgnacją osobistą. W Syrii opiekę nad pacjentem sprawuje rodzina, jedynie na oddziale intensywnej terapii jest to zadanie dla personelu medycznego.

Wybrałam ten zawód ze względu na gwarancję miejsca pracy w sektorze publicznym, której nie gwarantował sektor prywatny. Podczas mojego kształcenia zawodowego otrzymywałam skromne wynagrodzenie.

Jeśli masz cel, musisz do niego dążyć i nie poddawać się. Jeśli czegoś nie wiesz, nie powinieneś się bać, żeby pytać. Bardzo ważna jest również motywacja, chęć rozwoju i zdobywania wiedzy oraz życzliwi i kompetentni ludzie. Bez pomocy tutejszych mieszkańców nic z tego nie byłoby możliwe. We Frankfurcie mamy wielu niemieckich przyjaciół, a nawet „niemiecką” babcię i „niemieckiego” dziadka. W tym czasie wiele się nauczyłam. Kiedy przyjechałam do Niemiec wszystko było dla mnie nowe, nieznanne i czasami niezrozumiałe. Chcę kontynuować naukę, poprawić swój niemiecki i być może w przyszłości przekwalifikować się, ale dopiero wtedy, gdy moje córki będą większe i bardziej samodzielne. Obecnie chodzą do 5. i 6. klasy i bardzo dobrze się uczą.

Erfahrungsberichte von den Schulen

Aurelia Wolny

Leiterin der Grundschule Nr. 1 in Słubice, Deutschlehrerin und Berufsberaterin

Berufsorientierung und Berufsberatung sind heutzutage für Kinder und Jugendliche ein sehr wichtiges Thema. Bereits im Kindergarten lernen die Kinder durch Ausflüge zu unterschiedlichen Arbeitsplätzen verschiedene Berufe kennen. Ähnlich ist es in den ersten drei Jahren der Grundschule, aber zwischen der 4. und der 6. Klasse klafft beim Thema Berufsorientierung eine Lücke. Eine Integration dieser Inhalte in die Schulfächer findet nicht statt. In der 7. und 8. Klasse gibt es seit kurzem das Fach „Berufsberatung“ im Umfang von 10 Stunden pro Schuljahr. Das ist ein Schritt in die richtige Richtung, aber es ist noch viel zu wenig, denn in diesen Unterrichtsstunden geht es um die Wahl der Schule, nicht um den Beruf selbst. Junge Menschen am Ende der Grundschule wissen nicht, was sie in der Zukunft machen wollen, welchen Beruf oder welches Studium sie wählen sollen. Das wird den Kindern in der Schule nicht beigebracht. Eine wichtige Rolle bei der Berufsberatung spielen nicht nur die Berufsberater, sondern auch die Schulpädagogen und Klassenlehrer.

Die Berufsorientierung sollte im Lehrplan der letzten Klassen der Grundschule mindestens eine Stunde pro Woche einnehmen, weil die Auseinandersetzung mit diesem Thema auch eine Auseinandersetzung mit sich selbst erfordert. Man erfährt, wie man etwas lernen kann, was einen motiviert, was einem wichtig ist, was meine Stärken und Schwächen sind und welche Neigungen ich habe. Darüber hinaus sollte es auch praktische Aktivitäten in Werkstätten, Unternehmen geben, damit die Schüler verschiedene Berufe kennenlernen und entscheiden können, ob sie für sie geeignet sind. Im Rahmen des Unterrichts nehmen die Schüler an Tagen der offenen Tür an weiterführenden Schulen in der Region teil, wo sie die Werkstätten besichtigen können. Darüber hinaus nehmen sie an Bildungsmessen teil. Leider haben sie noch nie an einer Jobmesse auf der anderen Seite der Oder teilgenommen. Was auch wichtig ist und was bei uns noch gering ausgeprägt ist, ist eine enge Kooperation der Schulen mit dem Arbeitsmarkt. Das können wir von deutschen Partnern lernen.

Torsten Weyer

Koordinierender Lehrer für berufliche Orientierung der Oberschule „Ulrich von Hutten“ Frankfurt (Oder)

Die Schülerinnen und Schüler unserer Schule berichten beim und nach dem Besuch außerschulischer Lernorte regelmäßig sehr positiv über das dort Erprobte, Gelernte und Erlebte. Berufspraxis live zu erleben, das macht das Lernen an außerschulischen Lernorten so effektiv und nachhaltig für diese Schülerinnen und Schüler. Einen sehr hohen Stellenwert hat, so berichten unsere Lernenden, das Durchführen verschiedener Schülerpraktika an unserer Schule. Die Schülerinnen und Schüler in der 8. Jahrgangsstufe absolvieren so z. B. ein Praktikum, in dem sie im Vorfeld aus einer Vielzahl unterschiedlicher Berufe aus verschiedenen Branchen auswählen können, um diese praktisch zu erproben. Hier arbeitet unsere Schule eng mit externen Partnern und Unterstützern zusammen. Den Schülerinnen

Sprawozdania ze szkół

Aurelia Wolny

Dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 1 w Słubicach, nauczycielka języka niemieckiego i doradca zawodowy

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe są obecnie bardzo ważnym tematem dla dzieci i młodzieży. Już w przedszkolu dzieci poznają różne zawody dzięki wycieczkom do różnych miejsc pracy. Podobnie jest w pierwszych trzech latach nauki w szkole podstawowej, ale między 4. a 6. klasą pojawia się luka w temacie orientacji zawodowej. Nie ma integracji tych treści z przedmiotami szkolnymi. W 7. i 8. klasie wprowadzono niedawno przedmiot „doradztwo zawodowe” w wymiarze 10 godzin w roku szkolnym. Jest to krok w dobrym kierunku, ale to wciąż o wiele za mało, ponieważ te lekcje dotyczą wyboru szkoły, a nie samego zawodu. Młodzi ludzie kończąc szkołę podstawową nie wiedzą, co chcą robić w przyszłości, jaki zawód lub studia wybrać. Tego nie uczy się dzieci w szkole. Ważną rolę w doradztwie zawodowym odgrywają nie tylko doradcy zawodowi, ale także pedagodzy szkolni i wychowawcy klas.

Doradztwo zawodowe powinno znaleźć się w programie nauczania ostatnich klas szkoły podstawowej w wymiarze co najmniej jednej lekcji tygodniowo, ponieważ zajmowanie się tym tematem wymaga również zajmowania się samym sobą. Dowiadujemy się, jak się uczyć, co nas motywuje, co jest dla nas ważne, jakie są nasze mocne i słabe strony, jakie mam upodobania. Ponadto powinny być prowadzone zajęcia praktyczne w warsztatach, firmach, tak aby uczniowie mogli poznać różne zawody i zdecydować, czy są one dla nich odpowiednie. W ramach lekcji uczniowie biorą udział w dniach otwartych w szkołach średnich w regionie, gdzie mogą obejrzeć warsztaty. Ponadto biorą udział w targach edukacyjnych. Niestety, nigdy nie uczestniczyli w targach pracy po drugiej stronie Odry. Co jest również ważne, a u nas wciąż na niskim poziomie, to ścisła współpraca szkół z rynkiem pracy. Tego możemy nauczyć się od naszych niemieckich partnerów.

Torsten Weyer

Nauczyciel koordynujący orientację zawodową w szkole średniej im. Ulricha von Huttena we Frankfurcie nad Odrą

Uczniowie naszej szkoły regularnie bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat tego, co wypróbowali, czego się nauczyli i czego doświadczyli podczas wizyt w pozaszkolnych miejscach nauki. Doświadczenie praktyki zawodowej na żywo jest tym, co sprawia, że nauka w pozaszkolnych miejscach nauki jest tak skuteczna i trwała dla tych uczniów. Nasi uczniowie twierdzą, że realizacja różnorodnych praktyk w naszej szkole ma bardzo dużą wartość. Uczniowie 8. klasy odbywają na przykład praktykę, w ramach której mogą z wyprzedzeniem wybrać jeden z wielu zawodów z różnych branż. W tym zakresie nasza szkoła ściśle współpracuje z partnerami zewnętrznymi i osobami wspierającymi. Uczniowie 9. klasy są zobowiązani do odbycia zarówno praktyki zawodowej, jak i społecznej w ciągu jednego roku

und Schülern der 9. Jahrgangsstufe obliegt es, sowohl ein Betriebs- als auch ein Sozialpraktikum in einem Schuljahr verpflichtend zu absolvieren. Hier liegt der Fokus auf der Förderung von Berufswahl- und Sozialkompetenzen. In der 10. Jahrgangsstufe arbeiten die Schülerinnen und Schüler intensiv weiter an ihrem persönlichen „Beruflichen Selbstkonzept“ und erleben ein weiteres Schülerbetriebspraktikum. Sie nehmen hierbei auch regelmäßig individuelle Beratungsangebote externer Unterstützer, so z. B. durch die Berater der Arbeitsagentur, der IHK Ostbrandenburg und der Handwerkskammer Frankfurt (Oder), in Anspruch.

In der 10. Klasse gibt es traditionelle Treffen zum Austausch mit Auszubildenden verschiedener Unternehmen, die wir an unsere Schule einladen. Hier erfolgt eine Kommunikation auf Augenhöhe zwischen Lernenden und Auszubildenden.

Durch die Verflechtung der schulischen und der praktischen Ausbildung an unserer Schule, insbesondere auch beim Produktiven Lernen in den Jahrgängen 9 und 10, erzielen wir eine hohe Nachhaltigkeit bei der beruflichen Orientierung. Unsere Lernenden begreifen dadurch Berufe als wesentliche Voraussetzungen für ein autarkes Leben.

Das Land Brandenburg thematisiert, fördert und unterstützt seit Jahren die Berufs- und Studienorientierung bzw. die berufliche Orientierung an allen Schulformen. So wurde z. B. im März 2016 die Landesstrategie zur Berufs- und Studienorientierung auf den Weg gebracht. Darüber hinaus wurden in den aktuellen Rahmenlehrplänen, so z. B. im Fach Wirtschaft – Arbeit – Technik, mehr Verbindlichkeiten zu diesem Thema geschaffen. In den schulischen Curricula ist das Thema berufliche Orientierung in allen Fächern zu finden. Eine Vielzahl regionaler, überregionaler und innovativer Kooperationspartner und Unterstützer begleiten uns zuverlässig, um eine gelungene berufliche Orientierung an unserer Schule durchzuführen. Unsere Partner, Unterstützer und wir verstehen, dass die gelungene Berufs- und Studienorientierung auch im gegenseitigen Geben und Nehmen besteht.

Unsere Schule hat sich in den zurückliegenden Jahren mehrfach zum Thema berufliche Orientierung einem Evaluierungsverfahren unterzogen und dadurch das Siegel „Schule mit hervorragender Berufs- und Studienorientierung“ erhalten. Für uns ist diese Auszeichnung die Bestätigung unserer Arbeit. Wir wünschen uns jedoch zukünftig eine höhere Wertschätzung dieses Siegels, weil der Anspruch und der Aufwand zur Siegelerwerbung stetig steigen und komplexer werden.

Es ist sinnvoll, regelmäßig auch über den eigenen Tellerrand zu schauen. Somit werden wir uns mit unseren Kolleginnen und Kollegen aus dem Nachbarland Polen über die Gemeinsamkeiten und Unterschiede in der Berufs- und Studienorientierung perspektivisch austauschen. Regelmäßige Informationsveranstaltungen und der damit verbundene Dialog zur beruflichen Orientierung und Berufsausbildung in beiden Ländern wäre für die Lehrenden sicher ein Gewinn. Es wäre für uns z.B. von Interesse, die Konzepte, die der Berufs- und Studienorientierung sowie der Berufsausbildung in Polen zugrunde liegen, kennenzulernen. Ein Vergleich beider Konzepte und Systeme kann ein Beginn sein, noch viel voneinander zu lernen.

szkolnego. Nacisk kładziony jest tu na wspieranie wyboru zawodu i umiejętności społecznych. W 10. klasie uczniowie kontynuują intensywną pracę nad „własną koncepcją zawodową” i odbywają kolejną praktykę zawodową. Poza tym regularnie korzystają z ofert indywidualnego doradztwa ze strony zewnętrznych instytucji wspierających, takich jak doradcy z Agencji Pracy, Izby Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej oraz Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą.

W 10. klasie odbywają się tradycyjne spotkania w ramach wymiany z uczniami i praktykantami z różnych firm, których zapraszamy do naszej szkoły. Tutaj komunikacja odbywa się na tym samym poziomie pomiędzy uczniami.

Dzięki połączeniu kształcenia teoretycznego i praktycznego w naszej szkole, szczególnie w zakresie produktywnego uczenia się w 9. i 10. klasie, osiągamy wysoki poziom efektywności w orientacji zawodowej. W ten sposób nasi uczniowie rozumieją zawód jako niezbędny warunek samodzielnego życia.

Kraj związkowy Brandenburgia od lat wspiera orientację zawodową i doradztwo zawodowe we wszystkich typach szkół. W marcu 2016 r. została wprowadzona w życie strategia orientacji zawodowej w kraju związkowym Brandenburgia. Poza tym w aktualnych ramowych programach nauczania, np. w przedmiocie „Gospodarka-Praca-Technika” wprowadzono więcej odniesień do tego tematu.

W szkolnych programach nauczania temat orientacji zawodowej można znaleźć na wszystkich przedmiotach. Liczni partnerzy współpracy z regionu charakteryzujący się innowacyjnym podejściem wspierają nas od lat w realizacji pomyślanej orientacji zawodowej. Nasi partnerzy, osoby nas wspierające oraz my sami rozumiemy, że udana orientacja zawodowa polega również na wzajemnym dawaniu i braniu.

W ostatnich latach nasza szkoła przeszła kilka ewaluacji na temat orientacji zawodowej i dzięki temu otrzymała odznakę „Szkoła z doskonałą orientacją zawodową”. Dla nas to odznaczenie jest uhonorowaniem naszej pracy. Chcielibyśmy jednak, aby w przyszłości odznaka ta była bardziej doceniana, ponieważ wymagania i wysiłek związany z jej uzyskaniem stale rosną i stają się coraz bardziej złożone.

Sensownym byłoby wyjście ze swojej strefy komfortu i spojrzenie z innej perspektywy. W ten sposób moglibyśmy wymieniać poglądy z naszymi kolegami z Polski na temat podobieństw i różnic w orientacji zawodowej. Regularne spotkania informacyjne i związane z nimi dialog na temat orientacji zawodowej i kształcenia zawodowego w obu krajach z pewnością przyniosłyby korzyści nauczycielom. Byłoby dla nas interesujące dowiedzieć się więcej o koncepcjach leżących u podstaw orientacji zawodowej oraz kształcenia zawodowego w Polsce. Porównanie obu koncepcji i systemów może być początkiem wzajemnego uczenia się od siebie.

Abbildungsverzeichnis | Spis wykresów i diagramów

- 9 Abbildung 1: Bevölkerungsentwicklung mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) und mit ständigem und vorübergehendem Aufenthalt in der Gemeinde Słubice 2010 bis 2020 (Anzahl) | Wykres 1: Rozwój ludności z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą oraz z miejscem stałego i czasowego zamieszkania w gminie Słubice w latach 2010 – 2020 (liczba)
- 10 Abbildung 2: Bevölkerungsentwicklung in Frankfurt (Oder) nach Altersgruppen in den Jahren 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (in %) | Wykres 2: Rozwój ludności we Frankfurcie nad Odrą według grup wiekowych w latach 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (w %)
- 11 Abbildung 3: Bevölkerungsentwicklung in der Gemeinde Słubice nach Altersgruppen in den Jahren 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (in %) | Wykres 3: Rozwój ludności w gminie Słubice według grup wiekowych w latach 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (w %)
- 12 Abbildung 4: Ausländer insgesamt einschließlich Polinnen und Polen mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2010 bis 2020 (Anzahl) | Wykres 4: Cudzoziemcy ogółem w tym Polacy z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w latach 2010–2020 (liczba)
- 12 Abbildung 5: Ausländische Einwohner mit Hauptwohnsitz in Frankfurt (Oder) am 31.12.2020 nach Staatsangehörigkeit (in %) | Wykres 5: Cudzoziemcy z głównym miejscem zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w dniu 31.12.2020 r. według narodowości (w %)
- 13 Abbildung 6: Gemeldete ausländische Einwohner in der Gemeinde Słubice am 31.12.2020 nach Staatsangehörigkeit (in %) | Wykres 6: Cudzoziemcy zameldowani w gminie Słubice w dniu 31.12.2020 r. wg narodowości (w %)
- 14 Abbildung 7: Wanderungsbewegungen über die Stadtgrenze: Wanderungssaldo mit Fort- und Zuzüge in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2010 bis 2019 (Anzahl) | Wykres 7: Migracja poza granicę miasta: saldo migracji na podstawie odpływów i napływów z/do Frankfurtu nad Odrą w latach 2010 – 2019 (liczba)
- 15 Abbildung 8: Wanderungssaldo mit Fort- und Zuzügen in der Gemeinde Słubice in den Jahren 2010 bis 2019 (Anzahl) | Wykres 8: Saldo migracji na podstawie odpływów i napływów z/do gminy Słubice w latach 2010 – 2019 (liczba)
- 17 Abbildung 9: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte am Wohnort Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl) | Wykres 9: Pracownicy podlegający składkom na ubezpieczenie społeczne w miejscu zamieszkania we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)
- 18 Abbildung 10: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte am Arbeitsort Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl) | Wykres 10: Pracownicy podlegający składkom na ubezpieczenie społeczne w miejscu pracy we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)
- 18 Abbildung 11: Sozialversicherungspflichtig Beschäftigte am Arbeitsort im Landkreis und in der Gemeinde Słubice in den Jahren 2015 bis 2019 (Anzahl) | Wykres 11: Pracownicy podlegający ubezpieczeniom społecznym w miejscu pracy w powiecie i w gminie Słubice w latach 2015 – 2019 (liczba)
- 19 Abbildung 12: Sozialversicherungspflichtig beschäftigte Ein- und Auspendler*innen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2015 bis 2020 (Anzahl) | Wykres 12: Osoby dojeżdżające do pracy do Frankfurtu nad Odrą i wyjeżdżające z Frankfurtu nad Odrą do pracy, podlegające składkom na ubezpieczenie społeczne we Frankfurcie nad Odrą w latach 2015 – 2020 (liczba)
- 22 Abbildung 13: Arbeitslosenquote in Frankfurt (Oder) und im Landkreis Słubice in den Jahren 2010 bis 2020 (in %) | Wykres 13: Stopa bezrobocia we Frankfurcie nad Odrą i powiecie słubickim w latach 2010 – 2020 (w %)
- 24 Abbildung 14: Branchenstruktur in Frankfurt (Oder) am 30. Juni 2015 und am 30. Juni 2020 (Beschäftigten in %) | Wykres 14: Struktura branżowa we Frankfurcie nad Odrą 30 czerwca 2015 r. i 30 czerwca 2020 r. (liczba zatrudnionych w %)
- 25 Abbildung 15: Brancheneinschätzung im Herbst 2020 Arbeitsagentur Frankfurt (Oder) (Anzahl) | Wykres 15: Analiza branż na jesień 2020 r. dokonana przez Agencję Pracy we Frankfurcie nad Odrą (liczba)
- 26 Abbildung 16: Beschäftigungsstruktur im Landkreis Słubice am 31.12.2018 (ohne öffentlichen Dienst) (Anzahl Beschäftigter) | Wykres 16: Struktura zatrudnienia w powiecie słubickim w dniu 31.12.2018 r. (bez sektora publicznego) (liczba zatrudnionych)
- 27 Abbildung 17: Abgeschlossene durchschnittliche Vakanzzeit in Tagen für sozialversicherungspflichtige Arbeitsstellen nach Berufssegmenten in Brandenburg (Februar 2021) (Anzahl) | Wykres 17: Średni czas wakatu (w dniach) na stanowiskach objętych obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne według sektorów zawodowych w Brandenburgii (luty 2021) (liczba)
- 28 Abbildung 18: Gemeldete Stellen in Frankfurt (Oder) von März 2018 bis März 2021 (Anzahl) | Wykres 18: Zarejestrowane oferty pracy we Frankfurcie nad Odrą od marca 2018 r. do marca 2021 r. (liczba)
- 28 Abbildung 19: Gemeldete Stellen in Brandenburg von März 2018 bis März 2021 (Anzahl) | Wykres 19: Zarejestrowane oferty pracy w Brandenburgii od marca 2018 r. do marca 2021 r. (liczba)
- 33 Abbildung 20: Bildungssystem in Brandenburg | Diagram 20: System edukacji w Brandenburgii
- 35 Abbildung 21: Bildungssystem in Polen | Diagram 21: System edukacji w Polsce
- 37 Abbildung 22: Schüler*innen in Frankfurt (Oder) nach Schularten in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (Anzahl) | Wykres 22: Uczniowie we Frankfurcie nad Odrą według typów szkół w latach 2013/14 – 2020/21 (liczba)
- 38 Abbildung 23: Schüler*innen in der Gemeinde Słubice nach Schularten in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (Anzahl) | Wykres 23: Uczniowie w gminie Słubice według typów szkół w latach 2013/14 – 2020/21 (liczba)
- 39 Abbildung 24: Übergangsquote von der Grundschule auf eine weiterführende Schule in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013/14 bis 2020/21 (in %) | Wykres 24: Odsetek uczniów przechodzących ze szkoły podstawowej do poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013/14 – 2020/21 (w %)
- 40 Abbildung 25: Schulabgangsquote an allgemeinbildenden Schulen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013/14 bis 2019/20 (in %) | Wykres 25: Odsetek uczniów kończących naukę w poszczególnych typach szkół ogólnokształcących we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013/14 – 2019/20 (w %)
- 42 Abbildung 26: Zahl der Schüler*innen nach Bildungsgängen an beruflichen Schulen in Frankfurt (Oder) in den Schuljahren 2013/2014 bis 2020/21 (Anzahl) | Wykres 26: Liczba uczniów według kierunków kształcenia w szkołach zawodowych we Frankfurcie nad Odrą w latach szkolnych od 2013/2014 – 2020/21 (liczba)
- 42 Abbildung 27: Zahl der polnischen Schülerinnen und Schüler in der beruflichen Ausbildung an Frankfurter Schulen nach Geschlecht in den Schuljahren 2014/15 – 2020/21 (Anzahl) | Wykres 27: Liczba polskich uczniów kształcących się zawodowo w szkołach we Frankfurcie według płci w latach szkolnych 2014/15 – 2020/21 (liczba)
- 49 Abbildung 28: Auszubildende nach Ausbildungsbereichen in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2013 bis 2019 (Anzahl) | Wykres 28: Uczniowie uczący się zawodu według obszarów kształcenia we Frankfurcie nad Odrą w latach 2013 – 2019 (liczba)
- 50 Abbildung 29: Gesamtstudierendenzahl im dualen Studium in den Jahren 2016/2017 bis 2020/2021 (Anzahl) | Wykres 29: Całkowita liczba studentów w systemie studiów dualnych w latach 2016/2017 – 2020/2021 (liczba)
- 54 Abbildung 30: Deutsche und ausländische Studierende (davon aus Polen) an der Europa-Universität Viadrina in den Jahren 2011/12 bis 2020/21 (Anzahl) | Wykres 30: Studenci niemieccy i zagraniczni (w tym z Polski) na Uniwersytecie Europejskim Viadrina w latach 2011/12 – 2020/21 (liczba)
- 62 Abbildung 31: Anzahl Teilnehmer*innen und Kurse/Einzelveranstaltungen zur beruflichen Bildung an der VHS FFO | Wykres 31: Liczba uczestników i kursów/pojedynczych wydarzeń w zakresie kształcenia zawodowego w VHS FFO
- 62 Abbildung 32: Anzahl Kurse und Einzelveranstaltungen zur beruflichen Bildung | Wykres 32: Liczba kursów i pojedynczych wydarzeń w obszarze kształcenia zawodowego
- 63 Abbildung 33: Zahl der Teilnehmerinnen und Teilnehmer an der Meisterschule und Weiterbildung im Jahr 2020 | Wykres 33: Liczba uczestników w kursach nauczania mistrza zawodu i w kursach z podnoszenia kwalifikacji zawodowych w roku 2020
- 79 Abbildung 34: Messen und Veranstaltungen zur beruflichen Orientierung |
- 80 Diagram 34: Targi i wydarzenia dot. orientacji zawodowej
- 82 Abbildung 35: Wechselseitige Beziehungen in der Kooperation | Diagram 35: Wzajemne relacje we współpracy

Tabellenverzeichnis | Spis tabel

- 14** Tabelle 1: TOP 10 der Zuzugs- und Fortzugsstaaten in Frankfurt (Oder) im Jahr 2019 | Tabela 1: TOP 10 krajów napływu i odpływu do/z Frankfurtu nad Odrą w 2019 r.
- 29** Tabelle 2: Fachkräftebedarf in Polen | Tabela 2: Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w Polsce
- 31** Tabelle 3: Gefragte Berufe im Landkreis Słubice (2020) | Tabela 3: Zawody deficytowe w powiecie słubickim (2020)
- 34** Tabelle 4: Anerkannte Ausbildungsberufe | Tabela 4: Uznane zawody
- 41** Tabelle 5: Abteilungen der Ausbildungs- und Vollzeitschulangebote am OSZ Konrad Wachsmann/ Tabela 5: Działy nauki zawodu w systemie dualnym i szkolnym w Zespole Szkół Zawodowych im. Konrada Wachsmanna
- 45** Tabelle 6: Zahl der Schülerinnen und Schüler in bestimmten Berufen | Tabela 6: Liczba uczniów w poszczególnych zawodach
- 45** Tabelle 7: Zahl der Schülerinnen und Schüler im Schuljahr 2020/21 am CKZiU | Tabela 7: Liczba uczniów w roku szkolnym 2020/21 w CKZiU
- 47** Tabelle 8: Anzahl der Betriebe und Lehrlinge nach Handwerksgruppen im Kammerbezirk der HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg in den Jahren 2019 und 2020 | Tabela 8: Liczba zakładów pracy i uczniów według grup zawodów rzemieślniczych na obszarze właściwości Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia w latach 2019 i 2020
- 47** Tabelle 9: TOP 10 der Ausbildungsberufe allgemein und den weiblichen Lehrlingen im Kammerbezirk der HWK Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg im Jahr 2020 | Tabela 9: 10 najpopularniejszych zawodów ogółem oraz wśród uczennic w roku 2020 na obszarze właściwości Izby Rzemieślniczej we Frankfurcie nad Odrą – Region Brandenburgia Wschodnia
- 48** Tabelle 10: Anzahl der neu eingetragenen Ausbildungsverträge in den einzelnen Branchen 2020 | Tabela 10: Liczba zarejestrowanych umów o praktyczną naukę zawodu w poszczególnych branżach w roku 2020
- 48** Tabelle 11: Top-Berufsabschlüsse nach Geschlecht in 2020 | Tabela 11: Najpopularniejsze zawody według podziału na płeć w 2020 roku
- 51** Tabelle 12: Mindestausbildungsbeträge in Deutschland | Tabela 12: Minimalne stawki wynagrodzenia dla pracowników młodocianych w Niemczech
- 53** Tabelle 13: Mindestausbildungsbeträge in Polen | Tabela 13: Minimalne stawki wynagrodzenia dla pracowników młodocianych w Polsce
- 60** Tabelle 14: Übersicht über die Möglichkeiten des Erwerbs schulischer Abschlüsse und Berechtigungen im Erwachsenenalter | Tabela 14: Przegląd możliwości nabywania kwalifikacji i uprawnień absolwentów szkół w dorosłym życiu
- 63** Tabelle 15: Prüfungen der beruflichen Fortbildung bei der Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg im Jahr 2020 | Tabela 15: Egzaminy w ramach ustawicznego kształcenia zawodowego w Izbie Przemysłowo-Handlowej Brandenburgii Wschodniej w 2020 roku
- 65** Tabelle 16: Besucher*innen, registrierte Nutzer*innen, Medienbestand und Entleihungen der Stadt- und Regionalbibliothek sowie Universitätsbibliothek der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder) in den Jahren 2019-2020 | Tabela 16: Odwiedzający, zarejestrowani użytkownicy, zasoby medialne i wypożyczenia w Bibliotece Miejskiej i Regionalnej oraz Bibliotece Uniwersyteckiej Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą w latach 2019-2020
- 66** Tabelle 17: Registrierte Nutzer*innen, Medienbestand und Entleihungen der Stadt- und Gemeindebibliothek sowie Universitätsbibliothek am Collegium Polonicum in Słubice in den Jahren 2019-2020 | Tabela 17: Zarejestrowani użytkownicy, zasoby medialne i wypożyczenia w Bibliotece Miasta i Gminy oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Collegium Polonicum w Słubicach w latach 2019-2020
- 69** Tabelle 18: Anzahl Potentialanalysen (Stand Juli 2020) | Tabela 18: Liczba przeprowadzonych analiz potencjału (stan lipiec 2020)
- 70** Tabelle 19: Maßnahmen der beruflichen Orientierung | Tabela 19: Działania w zakresie orientacji zawodowej
- 75** Tabelle 20: Maßnahmen der Berufsorientierung an der Grundschule Nr. 3 Słubice | Tabela 20: Działania orientacji zawodowej w Szkole Podstawowej nr 3 w Słubicach
- 77** Tabelle 21: Maßnahmen der beruflichen Orientierung an den Schulen in Frankfurt und Słubice | Tabela 21: Działania w zakresie orientacji zawodowej w szkołach we Frankfurcie i Słubicach
- 81** Tabelle 22: Partner der beruflichen Orientierung in der Doppelstadt | Tabela 22: Partnerzy w zakresie orientacji zawodowej w Dwumieście

Literaturverzeichnis | Bibliografia

- Amt für Statistik Berlin-Brandenburg. (2008). *Bildung in Berlin und Brandenburg 2008*. Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
- Amt für Statistik Berlin-Brandenburg. (2020). *Statistischer Bericht. Bevölkerung der kreisfreien Städte und Landkreise im Land Brandenburg 2019*. Potsdam.
- Behringer, F., & Schönfeld, G. (2013). *Betriebliche Weiterbildung in Deutschland im europäischen Vergleich*. Bonn: Bundesinstitut für Berufsbildung.
- Błaszczak, A. (11. 02 2021). Pandemia zmniejszyła liczbę deficytowych zawodów. *Rzeczpospolita*.
- BMWi. (09. 07. 2021.). *Fachkräfte für Deutschland*. Von <https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Dossier/fachkraeftesicherung.html> abgerufen
- Buch, T., Carstensen, J., Hamann, S., & Otto, A. (2020). *Grenzpendler aus dem Ausland*. Von <http://doku.iab.de/kurzber/2020/kb0920.pdf> abgerufen
- Bundesagentur für Arbeit. (04 2020). *Engpassanalyse – Methodische Weiterentwicklung*. Nürnberg: Bundesagentur für Arbeit. Von https://statistik.arbeitsagentur.de/DE/Statischer-Content/Grundlagen/Methodik-Qualitaet/Methodenberichte/Uebergreifend/Generische-Publikationen/Methodenbericht-Engpassanalyse-Methodische-Weiterentwicklung.pdf?__blob=publicationFile abgerufen
- Bundesagentur für Arbeit. (09. 07. 2021.). *Arbeitsmarkt im Überblick – Monatsbericht März 2021*. Von https://statistik.arbeitsagentur.de/Auswahl/raeumlicher-Geltungsbereich/BA-Gebietsstruktur/AA/037-AA-Frankfurt-Oder.html?nn=24278&year_month=202103 abgerufen
- Bundesagentur für Arbeit. (09. 07. 2021.). *Faktencheck zum Arbeitsmarkt*. Von Branchenstruktur: <https://arbeitsmarktmonitor.arbeitsagentur.de/faktencheck/branchen/charts/562/697/?r=> abgerufen
- Bundesagentur für Arbeit. (Februar 2021). *Pendlerverflechtungen der sozialversicherungspflichtig Beschäftigten nach Kreisen, Brandenburg, Stichtag 30.06.2020*.
- Ebner, C., & Ehlert, M. (Vol. 70). Weiterbilden und Weiterkommen? Non-formale berufliche Weiterbildung und Arbeitsmarktmobilität in Deutschland. *KZfSS – Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, S. 213-235.
- Glorius, B., & Schultz, A. (2002). *Die Martin-Luther-Universität als regionaler Wirtschaftsfaktor*. Halle: Selbstverlag des Instituts für Geographie, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Halle.
- GUS. (2020). *Populacja cudzoziemców w Polsce w czasie 04.06.2020 r.* Von https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosc/6329/12/1/1/populacja_cudzoziemcow_w_polsce_w_czasie_covid-19.pdf abgerufen
- Halder, m. (2021). *Mindestausbildungsvergütung für Azubis: Das gilt seit 2020*. Von <https://www.deutsche-handwerks-zeitung.de/mindestausbildungsverguetung-fuer-azubis-das-gilt-seit-2020-144611/> abgerufen
- Jansen, A., & Hickmann, H. (01 2021). *Jahresrückblick – Der Arbeitsmarkt 2020*. Von KOFA Kompakt: https://www.kofa.de/fileadmin/Dateiliste/Publikationen/KOFA_Kompakt/Jahresrueckblick2020.pdf abgerufen
- Kreis Borken. (2019). *Bildungsbericht 2019 für den Kreis Borken*. Borken: Kreis Borken.
- Kultusministerkonferenz. (2017). *Empfehlung zur Beruflichen Orientierung an Schulen. Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 07.12.2017*.
- Land Brandenburg. (2016). *Landesstrategie zur Berufs- und Studienorientierung im Land Brandenburg*. Potsdam: Land Brandenburg.
- Leber, U., & Schwengler, B. (2021). *Betriebliche Ausbildung in Deutschland*. Von Unbesetzte Ausbildungsplätze und vorzeitig gelöste Verträge erschweren Fachkräftesicherung: <http://doku.iab.de/kurzber/2021/kb2021-03.pdf> abgerufen
- Majchrzak, N., & Becker, K. (2019). *Mehrsprachigkeit in der Doppelstadt*. Frankfurt (Oder): Stadt Frankfurt (Oder).
- MBS. (2021). *Zweiter Bildungsweg*. Von <https://mbs.brandenburg.de/bildung/lebenslanges-lernen/zweiter-bildungsweg.html> abgerufen
- Obermeier, T. (31. 1 2014). *Fachkräftemangel*. Von <https://www.bpb.de/politik/innenpolitik/arbeitsmarktpolitik/178757/fachkraeftemangel> abgerufen
- statista.de. (April 2021). *Anteil ausländischer Staatsangehöriger an der Gesamtbevölkerung in den EU-Mitgliedstaaten² im Jahr 2020*. Von Anteil ausländischer Staatsangehöriger an der Gesamtbevölkerung in den EU-Mitgliedstaaten² im Jahr 2020 abgerufen
- Urząd do spraw cudzoziemców. (28. Januar 2021). *Cudzoziemcy w Polsce po 2020 r.* Von <https://udsc.gov.pl/cudzoziemcy-w-polsce-po-2020-r/> abgerufen
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. (2020). *Raport o stanie województwa lubuskiego za rok 2019*. Von https://bip.lubuskie.pl/system/obj/48093_Raport_o_stanie_wojewodztwa_2019_projekt_20_05.pdf abgerufen
- Weiß, C., Gnahn, D., von Küchler, F., Leyda, N., Mazari, S., & Rullmann, M. (November 2011). Werkstattbericht. *vor Ort*, S. 4 ff.
- Wirtschaftsförderung Brandenburg. (09. 07 2021). *Corona-Krise: Starke Auswirkungen auf die Unternehmen aber geringe Auswirkungen auf den Arbeitsmarkt*. Von <http://www.fis-brandenburg.de/fis/corona-arbeitsmarkt> abgerufen
- Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. (2020). *Barometr zawodów 2021. Raport podsumowujący badanie w Polsce*. Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.
- Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze. (2020). *Barometr zawodów 2021. Raport podsumowujący badanie w województwie lubuskim*. Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

Anhänge

Anhang 1: Einrichtungen, Projekte, Tools und Veranstaltungen zur Berufs- und Studienorientierung in der Doppelstadt

Załączniki

Załącznik 1. Podmioty, projekty, narzędzia i wydarzenia z zakresu orientacji zawodowej w Dwumieście

EINRICHTUNGEN PODMIOTY	
Frankfurt (Oder)	
Jugendberufsagentur Młodzieżowa Agencja Pracy	https://jba.frankfurt-oder.de
Berufsinformationszentrum der Bundesagentur für Arbeit Centrum Informacji Zawodowej Federalnej Agencji ds. Pracy	https://www.arbeitsagentur.de/vor-ort/frankfurt-oder/biz-frankfurt-oder
Jobcenter Frankfurt (Oder) Biuro pośrednictwa pracy we Frankfurcie nad Odrą	https://www.jobcenter-ge.de/Jobcenter/Frankfurt-Oder/DE/Home/home_node.html
IHK Ostbrandenburg Izba Przemysłowo-Handlowa Brandenburgii Wschodniej	https://www.ihk-ostbrandenburg.de/zielgruppeneinstieg-azubis-und-ausbilder/fuer-schueler-und-eltern
HWK Frankfurt (Oder) Region Ostbrandenburg Izba Rzemieślnicza Regionu Brandenburgii Wschodniej	https://www.azubi-ostbrandenburg.de
bbw Bildungszentrum Ostbrandenburg GmbH	https://www.bbw-ostbrandenburg.de/bildungsangebote/kursart/berufsorientierung.html
Internationaler Bund	https://ib-berlin.de/
Überbetriebliches Ausbildungszentrum der Bauwirtschaft	https://www.bfw-bb.de/ausbildung/potenzialanalyse-cottbus/berufsorientierung-frankfurt-oder
Europa-Universität Viadrina (Studienberatung und Studienorientierung) Uniwersytet Europejski Viadrina (Poradnictwo studenckie i orientacja edukacyjna)	https://www.europa-uni.de/de/studium/beratung/studienberatung/index.html https://www.europa-uni.de/de/struktur/zse/zsb/studienorientierung_schulkooperation/index.html
Ślubice	
Powiatowy Urząd Pracy Kreisarbeitsamt	http://www.pup.Slubice.pl/art/2191/poradnictwo_zawodowe
Biuro Karier Career Center Collegium Polonicum	https://www.cp.edu.pl/pl/studia/biuro_karier/index.html
PROJEKTE PROJEKTY	
Grenzenlos Bez granic	https://www.euro-job.net/berufskatalog/ https://www.euro-job.net/berufe-a-z/
Modernizacja kształcenia zawodowego w Powiecie Ślubickim Modernisierung der Berufsausbildung im Landkreis Ślubice	http://www.ckziu.powiatlubicki.pl/projekt-modernizacja
TOOLS NARZĘDZIA	
Instrument zur Berufswahl Narzędzie pomocne przy wyborze zawodu, po polsku i niemiecku	https://de.ecedon.uni-oldenburg.de/ecedon_survey_instances/new?survey=1/
VERANSTALTUNGEN WYDARZENIA	
Zukunftstag Dzień przyszłości	https://zukunftstagbrandenburg.de/
Ausbildung Deluxe Tour	https://www.ihk-ostbrandenburg.de/
Ausbildungsmesse der Brandenburgischen Handwerkskammern Targi kształcenia zawodowego brandenburskich izb rzemieślniczych	https://www.ausbildungsmesse-hwk.de
Schnupperstudium EUV	https://study.europa-uni.de/
Messe „Bildung – Arbeit – Karriere ohne Grenzen“	https://www.cp.edu.pl/
Fachmesse für Ausbildung, Studium, Unternehmen, Fach- und Hochschulen, Akademien sowie Institutionen Targi kształcenia zawodowego, studiów, firm, uczelni technicznych, uniwersytetów, akademii i instytucji	https://www.vocatum.de
Berufswahlmesse für Eltern und Jugendliche Targi wyboru kariery dla rodziców i młodzieży	https://www.erfolg-im-beruf.de

Anhang 2: Maßnahmen der beruflichen Orientierung und Berufsberatung im polnischen Bildungssystem

Załącznik 2: Działania z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w polskim systemie edukacji

Maßnahme	Zielgruppe	Ziel	Formate (Beispiele)
frühkindliche Berufsorientierung	Kindertagesstätten	Kinder mit ausgewählten Berufen vertraut zu machen und ihre Interessen und Talente zu fördern und zu entwickeln	<ul style="list-style-type: none"> • Unterricht im Rahmen der Bildung in Kindertagesstätten • im Rahmen von Berufsbesichtigungen, die darauf abzielen, dass Kinder und Schüler die Arbeitsumgebung in ausgewählten Berufen kennenlernen, organisiert bei Arbeitgebern, Schulen, die eine Berufsausbildung anbieten, oder in Einrichtungen für lebenslanges Lernen und Berufsbildungszentren
berufliche Orientierung	Jahrgangsstufen 1-6 der Grundschule	<ul style="list-style-type: none"> • Wissen zu ausgewählten Berufen zu vermitteln • eine positive Einstellung zu Arbeit und Ausbildung herauszubilden • eigene Interessen und Talente der Schüler*innen zu erkennen und zu fördern 	<ul style="list-style-type: none"> • Pflichtunterricht in der Allgemeinbildung • Unterricht im Zusammenhang mit der Ausbildungs- und Berufswahl, der im Rahmen der psychologischen und pädagogischen Betreuung durchgeführt wird • Berufsbesichtigungen, die darauf abzielen, dass Kinder und Schüler die Arbeitsumgebung in ausgewählten Berufen kennenlernen, organisiert bei Arbeitgebern, Schulen, die eine Berufsausbildung anbieten, oder in Einrichtungen für lebenslanges Lernen und Berufsbildungszentren
Veranstaltungen (Unterricht) zur Berufsberatung	<ul style="list-style-type: none"> • Jahrgangsstufen 7-8 der Grundschule • Berufsfachschule • Fachoberschule • allgemeinbildendes Lyzeums • postsekundäre Berufsschule 	die Schüler auf eine verantwortungsvolle Berufsplanung, auf eine bewusste und unabhängige Karriereplanung sowie auf das Treffen von Bildungs- und Berufsentscheidungen mit Unterstützung von Beratern vorzubereiten, unter Berücksichtigung der eigenen Potenziale und der Informationen über den Arbeitsmarkt und das Bildungssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Pflichtunterricht in der Allgemeinbildung • Pflichtunterricht im Bereich der beruflichen Bildung • Unterricht zur Berufsberatung • Unterricht mit dem Klassenerzieher • Unterricht im Zusammenhang mit der Ausbildungs- und Berufswahl, der im Rahmen der psychologischen und pädagogischen Betreuung durchgeführt wird

Działanie	Grupa docelowa	Cel	Formaty (przykłady)
Orientacja zawodowa w wieku wczesnodziecięcym	Przedszkola	Zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz zachęcanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia w ramach edukacji w przedszkolach • W ramach wizyt zawodoznawczych mających na celu poznanie przez dzieci i uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub placówkach zajmujących się uczeniem się przez całe życie oraz w ośrodkach kształcenia zawodowego
Orientacja zawodowa	Klasy I-VI szkół podstawowych	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazanie wiedzy o wybranych zawodach • Rozwinięcie pozytywnego nastawienia do pracy i edukacji • Rozpoznanie i promowanie własnych zainteresowań i uzdolnień uczniów i uczennic 	<ul style="list-style-type: none"> • Obowiązkowe zajęcia lekcyjne w ramach kształcenia ogólnego • Zajęcia lekcyjne związane z wyborem ścieżki kształcenia i zawodu, prowadzone w ramach poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego • W ramach wizyt zawodoznawczych mających na celu poznanie przez dzieci i uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub placówkach zajmujących się uczeniem się przez całe życie oraz w ośrodkach kształcenia zawodowego
Działania (zajęcia lekcyjne) poświęcone doradztwu zawodowemu	<ul style="list-style-type: none"> • Klasy VII-VIII szkół podstawowych • Zawodowe szkoły specjalistyczne [niem. Berufsfachschule] • Średnie szkoły zawodowe [niem. Fachoberschule] • Licea ogólnokształcące • Szkoły policealne 	Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery zawodowej, do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz do podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przy wsparciu doradców zawodowych, z uwzględnieniem własnego potencjału oraz informacji o rynku pracy i systemie edukacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Obowiązkowe zajęcia lekcyjne w ramach kształcenia ogólnego • Obowiązkowe zajęcia lekcyjne w ramach kształcenia zawodowego • Zajęcia lekcyjne z zakresu doradztwa zawodowego • Zajęcia lekcyjne z wychowawcą klasy • Zajęcia lekcyjne związane z wyborem ścieżki kształcenia i zawodu, prowadzone w ramach poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego

Anhang 3. Umfrage zur Zusammenarbeit im Bereich der beruflichen Orientierung

Befragung zur Berufs- und Studienorientierung an den Schulen in Frankfurt (Oder) und Słubice

Informationen zu Ihrer Schule

- Name der Schule (bitte eintragen):
- Ihre Funktion an der Schule (bitte ankreuzen):
 Schulleiter/in koordinierende/r Lehrer/in für die Berufsorientierung WAT-Lehrer/in sonstige
- Welchen Stellenwert nimmt die Berufs- und Studienorientierung generell an der Schule ein?
 hoch eher hoch eher gering gering
- Besteht an Ihrer Schule ein Berufsorientierungskonzept? (bitte ankreuzen)
 ja nein
- Wenn ja, wie oft wird dieses aktualisiert? (bitte ankreuzen)
 1 x pro Schuljahr häufiger als 1 x pro Schuljahr seltener als 1 x pro Schuljahr bei Bedarf
- Besitzt Ihre Schule das Siegel „Schule mit hervorragender Berufs- und Studienorientierung“ des Netzwerkes Zukunft des Landes Brandenburg?
 ja, seit _____ nein

Angebote an der Schule und Partner

- Nachfolgend finden Sie eine Auswahl an Angeboten der Berufs- und Studienorientierung für Schülerinnen und Schüler. Welche davon werden an Ihrer Schule angeboten und in welcher Klassenstufe werden sie durchgeführt? Kreuzen Sie bitte an, ob Sie daran interessiert sind, die Angebote grenzüberschreitend umzusetzen.

Angebot der Berufs- und Studienorientierung	Ja, es wird umgesetzt bitte ankreuzen	Durchführung in Klassenstufe								Sind Sie daran interessiert, dieses Angebot grenzüberschreitend umzusetzen?	
		7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	ja	nein	
Berufswahlpass	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schülerbetriebspraktikum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bewerbungstraining	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Berufs- und Studienorientierung als Querschnittsthema im Unterricht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zukunftstag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Potenzialanalyse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Betriebsbesichtigung	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schülerfirmen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Praxislernen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beratung durch die Agentur für Arbeit in der Schule	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elternabend	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besuch der elterlichen Arbeitsplätze	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Berufseinstiegsbegleitung	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schnupperstudium	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schülerwerkstätte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Messen, Lehrstellenbörse, Aktionstage. Welche? (bitte nennen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Weiteres Praktikum. Welches? (bitte nennen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eigene Veranstaltungen (z.B. Präsentation einzelner Unternehmen), Welche Veranstaltungen? (bitte nennen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sonstiges: (bitte nennen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- Mit welchen Partnern arbeitet Ihre Schule bei der Umsetzung der im sechsten Punkt erwähnten Angebote zusammen?

Partner	Ja, es gibt eine Zusammenarbeit (Mehrfachauswahl möglich bitte ankreuzen)
Agentur für Arbeit Frankfurt (Oder) Berufsinformationszentrum (BIZ)	☐
Jugendberufsagentur	☐
Handwerkskammer Frankfurt (Oder) – Region Ostbrandenburg	☐
Industrie- und Handelskammer Ostbrandenburg	☐
bbw Bildungszentrum Ostbrandenburg GmbH	☐
Internationaler Bund Berlin-Brandenburg gGmbH	☐
ÜAZ Bauwirtschaft Frankfurt (Oder) – Berufsförderungswerk der Bauindustrie Berlin-Brandenburg e.V.	☐

Fortbildungsakademie der Wirtschaft (FAW) gGmbH	☐
Institut für Talententwicklung GmbH	☐
IHP Leibniz-Institut für innovative Mikroelektronik	☐
Kultureinrichtungen (z.B. Kleist Museum)	☐
Europa-Universität Viadrina	☐
Unternehmen Welche? (bitte nennen)	☐
Weitere Partner Welche? (bitte nennen)	☐

Grenzüberschreitende Berufs- und Studienorientierung

8. Haben Sie bereits ein grenzüberschreitendes Angebot für Berufs- und Studienorientierung an Ihrer Schule durchgeführt?

- ja nein

8.1 Wenn ja, welches Angebot, mit welchem Partner und wie gewinnbringend ist aus Ihrer Sicht das Angebot für die Berufswahlentscheidung der Schülerinnen und Schüler?

Angebot der Berufs- und Studienorientierung	Partner	Wie gewinnbringend ist aus Ihrer Sicht das Angebot für die Berufswahlentscheidung der Schülerinnen und Schüler?				
		sehr gewinnbringend	eher gewinnbringend	eher nicht gewinnbringend	gar nicht gewinnbringend	ich kann nicht einschätzen
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐

9. Welche andere Angebotsformen sind aus Ihrer Sicht geeignet für die grenzüberschreitende Umsetzung?

Weitere Angebote: (bitte nennen)

10. Wie hoch ist das Interesse Ihrer Schule an einem grenzüberschreitenden Angebot für Berufs- und Studienorientierung?

- hoch eher hoch eher gering gering ich weiß nicht

11. Haben Sie oder Lehrkräfte an Ihrer Schule Interesse an einem grenzüberschreitenden Fachaustausch mit polnischen Lehrkräften für Berufs- und Studienorientierung?

- ja nein

12. Haben Sie noch Anmerkungen oder Anregungen, die Sie uns gern mitteilen möchten?

Vielen Dank für Ihre Zeit und Ihre Unterstützung!

Załącznik 3: Ankiety dotyczące współpracy w zakresie doradztwa zawodowego (szkoły podstawowe i średnie)

Ankieta dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów w szkołach w Słubicach i we Frankfurcie nad Odrą

Bildung ohne Grenzen.
Edukacja bez granic.

Informacje o szkole

- Nazwa szkoły (proszę wpisać):
- Ihre Funktion an der Schule (bitte ankreuzen):
 dyrektor/ka szkoły nauczyciel/ka odpowiedzialny/a za doradztwo zawodowe inny/a nauczyciel/ka pedagog szkolny
- Jak dużą rolę odgrywa doradztwo zawodowe w Państwa szkole? (proszę zakreślić)
 dużą raczej dużą raczej małą małą
- Czy Państwa szkoła zdobyła jakieś wyróżnienia/nagrody w zakresie doradztwa zawodowego?
 tak nie

Działania realizowane przez szkołę i partnerzy tych działań

- Poniżej znajduje się wybór działań dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów dla uczniów. Które z tych działań są realizowane przez Państwa szkołę i w których klasach? Proszę ocenić, czy jesteście Państwo zainteresowani realizacją tego działania transgranicznie.

Działania dot. doradztwa zawodowego i wyboru kierunku studiów	Tak, jest realizowane	Realizowane w klasie		Czy jesteście Państwo zainteresowani realizacją tego działania transgranicznie?	
	proszę zakreślić	7.	8.	tak	nie
Teczki „portfolio”	☐	☐	☐	☐	☐
Porady i konsultacje indywidualne	☐	☐	☐	☐	☐
Przygotowywanie z uczniami Indywidualnych Planów Działania	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych	☐	☐	☐	☐	☐
Określenie potencjału edukacyjno-zawodowego	☐	☐	☐	☐	☐
Wizyty zawodoznawcze	☐	☐	☐	☐	☐
Udział w konkursach	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z absolwentami szkoły	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami instytucji rynku pracy	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania dla rodziców	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z inspirującymi osobami	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami zawodów	☐	☐	☐	☐	☐
Udział w projektach edukacyjnych	☐	☐	☐	☐	☐
Lekcje zawodoznawcze organizowane przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe	☐	☐	☐	☐	☐
Udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gry edukacyjne, filmy, symulacje)	☐	☐	☐	☐	☐
Udział w targach edukacyjnych, festiwalach zawodów (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐
Zajęcia u pracodawcy lub w centrach kształcenia zawodowego (proszę podać przykłady)	☐	☐	☐	☐	☐
Własne działania/imprezy szkolne (np. kółka zainteresowań, prezentacja firm) (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐
Inne: (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐

- Z jakimi partnerami współpracuje Państwa szkoła przy realizacji działań wymienionych w 5. punkcie?

Partnerzy	Tak, współpracujemy (istnieje możliwość zakreślenie kilku odpowiedzi)
Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach (PUP)	☐
Szkolny Ośrodek Kariery w Słubicach	☐
Zachodnia Izba Przemysłu-Handlowa w Gorzowie Wlkp.	☐
Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości w Zielonej Górze	☐
Izba Rzemiosła i Przedsiębiorców w Gorzowie Wlkp.	☐
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	☐
Szkoły ponadpodstawowe ze Słubic i z regionu (proszę wymienić)	☐
Collegium Polonicum Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	☐
Inne uczelnie wyższe (proszę wymienić)	☐
Centra kształcenia praktycznego (proszę wymienić)	☐
Firmy/przedsiębiorstwa (proszę wymienić)	☐
Inni partnerzy (proszę wymienić)	☐

Transgraniczne doradztwo w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów

7. Czy w Państwa szkole były już realizowane transgraniczne działania dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów?

tak nie

7.1 Jeżeli tak, to jakie to były działania, z jakimi partnerami i w jakim stopniu były one, z Państwa punktu widzenia, korzystne przy wyborze zawodu lub kierunku studiów przez uczniów?

Działania dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów	Partner	W jakim stopniu, z Państwa punktu widzenia, te działania są korzystne przy wyborze zawodu lub kierunku studiów przez uczniów?				
		bardzo korzystne	raczej korzystne	raczej niekorzystne	niekorzystne	trudno ocenić
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐

8. Jakie inne formy działań, Państwa zdaniem, można by wdrożyć transgranicznie, np. wspólne polsko-niemieckie warsztaty?

Inne działania (proszę podać przykłady)

9. Jak duże jest zainteresowanie Państwa szkoły ofertą transgraniczną dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów?

duże raczej duże raczej małe małe nie wiem

10. Czy nauczyciele w Państwa szkole są zainteresowani transgraniczną wymianą doświadczeń z niemieckimi nauczycielami doradztwa zawodowego?

tak nie

11. Czy macie Państwo jakieś uwagi lub sugestie, którymi chcielibyście się z nami podzielić?

Dziękujemy za Państwa czas i zaangażowanie!

Ankieta dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów w szkołach w Słubicach i we Frankfurcie nad Odrą

Bildung ohne Grenzen.
Edukacja bez granic.

Informacje o szkole

- Nazwa szkoły (proszę wpisać):
- Pełniona funkcja w szkole (proszę zakreślić):
 dyrektor/ka szkoły nauczyciel/ka odpowiedzialny/a za doradztwo zawodowe inny/a nauczyciel/ka pedagog szkolny
- Jak dużą rolę odgrywa doradztwo zawodowe w Państwa szkole?
 dużą raczej dużą raczej małą małą
- Czy Państwa szkoła zdobyła jakieś wyróżnienia/nagrody w zakresie doradztwa zawodowego?
 tak, w _____ nie

Działania realizowane przez szkołę i partnerzy tych działań

- Poniżej znajduje się wybór działań dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów dla uczniów. Które z tych działań są realizowane przez Państwa szkołę i w których klasach? Proszę napisać, czy jesteście Państwo zainteresowani realizacją tych działań transgranicznie.

Działania dot. doradztwa zawodowego i wyboru kierunku studiów	Tak, jest realizowane proszę zakreślić	Realizowane w klasie								Czy jesteście Państwo zainteresowani realizacją tego działania transgranicznie?	
		7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	tak	nie	
Teczka „portfolio”	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Porady i konsultacje indywidualne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Przygotowywanie Indywidualnych Planów Nauczania	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wykorzystanie programów i platform (np. Eurodesk)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Określenie potencjału edukacyjno-zawodowego	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organizowanie staży praktyk zawodowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Udział w konkursach, olimpiadach	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami agencji zatrudnienia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami instytucji rynku pracy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kola zainteresowań zajęcia dodatkowe (zawodowe)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z absolwentami szkoły	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wizyty w ośrodkach egzaminacyjnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wizyty w firmach przedsiębiorstwach	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gry edukacyjne, filmiki)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spotkania z przedstawicielami szkół wyższych, policealnych, dla dorosłych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Udział w targach pracy, edukacyjnych, festiwalach zawodów (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szkolenia, kursy zawodowe, dodatkowe uprawnienia (proszę podać przykłady)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Własne działania, imprezy szkolne (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inne: (proszę wymienić)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- Z jakimi partnerami współpracuje Państwa szkoła przy realizacji działań wymienionych w 5. punkcie?

Partnerzy	Tak, współpracuję z (istnieje możliwość zakreślenia kilku odpowiedzi)
Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach (PUP)	☐
Szkolny Ośrodek Kariery w Słubicach	☐
Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa w Gorzowie Wlkp.	☐
Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości w Zielonej Górze	☐
Izba Rzemiosła i Przedsiębiorców w Gorzowie Wlkp.	☐
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	☐
Collegium Polonicum Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	☐
Inne uczelnie wyższe szkoły policealne szkoły dla dorosłych (proszę wymienić)	☐
Ośrodki szkolenia doskonalenia zawodowego kształcenia praktycznego (proszę wymienić)	☐
Firmy przedsiębiorstwa (proszę wymienić)	☐
Proszę najechać kursorem, żeby wpisać tekst.	☐
Inni partnerzy (proszę wymienić)	☐

Transgraniczne doradztwo w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów

6. Czy w Państwa szkole były już realizowane transgraniczne działania dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów?

- tak nie

7.1 Jeżeli tak, to jakie to były działania, z jakimi partnerami i w jakim stopniu, z Państwa punktu widzenia, były one korzystne przy wyborze zawodu lub kierunku studiów dla uczniów?

Działania dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów	Partner	W jakim stopniu, z Państwa punktu widzenia, te działania są korzystne przy wyborze zawodu lub kierunku studiów dla uczniów?				
		bardzo korzystne	raczej korzystne	raczej niekorzystne	niekorzystne	trudno ocenić
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐

8. Jakie inne formy działań, Państwa zdaniem, można by wdrożyć transgranicznie?

Inne działania (proszę podać przykłady)

9. Jak duże jest zainteresowanie Państwa szkoły ofertą transgraniczną dot. doradztwa w zakresie wyboru zawodu i kierunku studiów?

- duże raczej duże raczej małe małe nie wiem

10. Czy nauczyciele w Państwa szkole są zainteresowani transgraniczną wymianą doświadczeń z niemieckimi nauczycielami doradztwa zawodowego?

- tak nie

11. Czy macie Państwo jakieś uwagi lub sugestie, którymi chcielibyście się z nami podzielić?

Dziękujemy za Państwa czas i zaangażowanie!

Handwerk
Frankfurt (Oder)
technikum
Arbeitsmarkt
bezrobocie
przemysł budowlany
zawodówka

Fachschule
doradca zawodowy
barometr zawodów
zakład pracy
Berufswahl
warsztat dla uczniów
przyuczanie
Zukunftstag
targi edukacyjne
kwalifikacje

rzemiosło
Beruf
studia
admistracja
Deutschland
Grenzpendler
Bundesagentur für Arbeit
liceum ogólnokształcące
Berufliches Gymnasium
Potenzialanalyse

dualne kształcenie zawodowe
zawód
Berufsorientierung
Polska
Fachkräftebedarf
szkoła średnia
przedsiębiorstwo

Dni Otwarte
Grenzregion
Qualifizierung
region przygraniczny
Schnupperstudium
Produktionsschule

Fachoberschule
Duale Ausbildung
Studium
orientacja zawodowa
Gmina Słubice
szkoła branżowa I stopnia
IQ Netzwerk
rynek pracy
Bildungsmesse

Bildung
doradztwo zawodowe
gospodarka
Verwaltung
Kommunales Integrationszentrum
Arbeitslosigkeit
Powiatowy Urząd Pracy
Berufsfachschule
kształcenie ustawiczne
analiza potencjału

Career Center
Betrieb
Industrie- und Handelskammer
Schülerwerkstatt

przemysł
pracownik transgraniczny
Berufsberatung
Wirtschaft
powiat słubicki
zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników
Oberschule
biuro karier
Izba Przemysłowo-Handlowa

Weiterbildung
edukacja
Fachkraft
Berufsschule
Oberstufenzentrum
Jugendberufsagentur
Baugewerbe
Jobcenter
Volkshochschule
zakład pracy
praktyka

Industrie
pracownik wykwalifikowany
szkoła zawodowa
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Praktikum